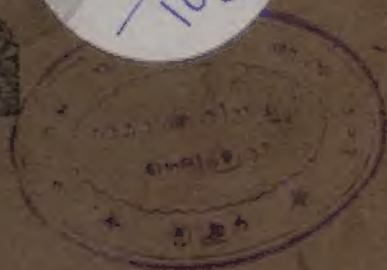
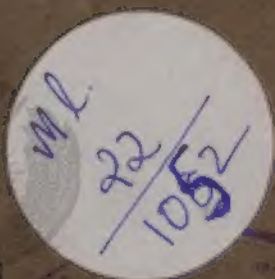

ചിലപ്പതികാരം.

ML. 22

ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിറ്റി.

ശ്രീരാമവർഗ്ഗനാഥവരി.

RAMA VARMA RESEARCH INSTITUTE
TRICHUR KOCHIN STATE
1356

ചിലപ്പതികാരം.

ML. 22.

പരിഭാഷകൻ

മ. രാ. രാ. നെമ്മാറ പടിഞ്ഞാറെ പാറയിൽ
നാരായണൻ നായരവർകൾ.

കോട്ടി

മലയാളഭാഷാപരിഷ്കരണസമിതിയിൽനിന്നു
പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നു.

കോപ്പി ൩൦൦

തൃശ്ശിവപേരൂർ

മഹാജാദയം അച്ചുകൂടത്തിൽ
അച്ചടിച്ചു.

1106

വില 1½-ക.

ഒന്നര ഉറപ്പിക.

പകർപ്പവകാശം }
കർമ്മാരിയുടെ മാത്രം }
RVR
16/11/2013
13705
വിലയ്ക്കുവെക്കുന്നു.

മുഖവുര.

ഈ ഗ്രന്ഥം തമിഴ് സ്തോമിത്യത്തിന്റെ ഭൂഷണങ്ങളായ (കണ്ഡലം, മണി, ചിലമ്പ്, മേഖല, വള) കണ്ഡലകേശി, ചിന്താമണി, ചിലപ്പതികരം, മണിമേഖല, വളയാപതിയെന്ന പഞ്ചമഹാകാവ്യങ്ങളിലൊന്നും, ചേരമുനിയായ ഇളങ്കോവടികളാൽ രചിക്കപ്പെട്ടതും സുപ്രസിദ്ധനായ പ്രാചീനാചാര്യനാൽ പ്രമാണഗ്രന്ഥമായംഗീകരിക്കപ്പെട്ട തങ്ങളെ വ്യാഖ്യാനപംക്തികളിൽ പ്രകാശിപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതുമാകുന്നു. ഇതിലെ രസപരിവാഹികളായ ശബ്ദാത്മങ്ങളുടെ ഘടന സാഹിത്യരസികന്മാർക്കു ഹൃദയാവർജ്ജകതന്നെ. കാരോ വണ്ണനയും അതതു വണ്ണപ്രഭാവത്തത്തിന്റെ പ്രത്യക്ഷരൂപത്തെ നൽകുന്നു. കാവ്യത്തിന്റെ ഇതിവൃത്തത്തിൽ നായികനായകനായ കണ്ണകിയുടേയും കോവലന്റെയും ചരിത്രങ്ങൾ വിസ്തരിച്ചുപറയപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. തമിഴ് നാട്ടിലെ ചോളൻ, പാണ്ഡ്യൻ, ചേരൻ, എന്നീ മൂന്നു

രാജാക്കന്മാരുടെ പുകാർ (കാവിരിപ്പുവട്ടിനും), മധുരം, വഞ്ചി എന്ന മൂന്നു രാജധാനികളുടെയും മഹിമകൾ യഥായോഗ്യം പ്രകാശിപ്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു; പൂരതനന്തരമായ പലേ മഹാന്നാളുടേയും സ്ഥിതിഗതികളെ ഇദാനീന്തനന്തരം ക്ഷണാഭ്യന്തരം ഗ്രഹിച്ചുകൊൾവാൻ ഈ ഗ്രന്ഥം അന്യോഭ്യന്തരമായ ഒരു പകരണമായി തീരുന്നതാണ്; രാജാക്കന്മാർതന്നെ ധർമ്മത്തിൽ വിശ്വാസം അവരെ ധർമ്മദേവത അന്തകനായ്നിന്നു സംഹരിക്കുമെന്നും പതിവ്രതകളെ മന്ത്രിമാരെല്ലാ അമന്ത്രിമാരും താപസന്മാരും കൂടെ ആരാധിക്കുന്നതു സഹജമാണെന്നും പുണ്യപാപങ്ങൾ ശരിയായവണ്ണം കർത്താവിനെത്തന്നെ പ്രാപിച്ചു തൽഫലങ്ങളെ ഭുജിപ്പിക്കുമെന്നുമുള്ള ഈ മൂന്നു തത്വങ്ങളും ഈ ലോകവാസികളെ ഗ്രഹിപ്പിക്കാനായ്ക്കൊണ്ടു അടികളാൽ ഈ ഗ്രന്ഥം രചിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു; മേൽപറഞ്ഞ മൂന്നു ശാഖകളെയും ചിലമ്പിൻമൂലം പ്രദർശിപ്പിച്ചിരിക്കയാൽ ഇതിന്നു ചിലപ്പതികാരമെന്ന നാമധേയം നൽകപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇതു കേവലം ഒരു ഇതിവൃത്തത്തെ അംഗീകരിച്ചു ശബ്ദാത്മരസോല്ലാസമായി രചിക്കപ്പെട്ട ഒരു കാവ്യമല്ല; സംഗീതനാടകഭേദങ്ങളെക്കൂടി പ്രതിപാദിച്ചുകൊണ്ടു നാനാവൃത്തവിചിത്രമായി കവനം ചെയ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതുമാകുന്നു. ഇതിലെ സാഹിത്യപ്രസ്ഥം

നം അതിപ്രൗഢമാകയാൽ ചില സന്ദർഭങ്ങളിൽ കവിഹൃദയം ദുരവഗാഹമത്രേ.

ഈ കഥ നടന്ന കാലവും ഇളങ്കോവടികൾ ജീവിച്ചിരുന്ന കാലവും ഒന്നുതന്നെയാണെന്നും ഈ കാവ്യം ആദ്യമായി ഇദ്ദേഹത്താൽതന്നെ തമിഴിൽ രചിക്കപ്പെട്ടതാണെന്നും ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലെ കഥാ മുഖത്താലും ആശീർവ്വചനഗാഥയാലും വിശദപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതിനാൽ ഈ കഥ മറ്റൊരു ഭാഷയിൽനിന്നു വന്നതായി വിചാരിപ്പാൻ അവകാശമില്ല. ഈ ഗ്രന്ഥം ഇളങ്കോവടികളാൽതന്നെ രചിക്കപ്പെട്ടതിന്റെ കാരണവും കഥാസംഗ്രഹവും അടങ്ങിയിട്ടുള്ള കഥാമുഖത്തിനു പുറമെ മംഗളാചരണം മുതൽ നാട്ടുപുറക്കാഴ്ചവരെയുള്ള പത്തു ഗാഥകളടങ്ങിയ പുകാർക്കാണയും വനസന്ദർശനം മുതൽ പ്രബോധനം വരെ പതിമൂന്നു ഗാഥകളടങ്ങിയ മധുരക്കാണയും മലങ്കരവെള്ളത്തു മുതൽ വരപ്രദാനം വരെ ഏഴു ഗാഥകളടങ്ങിയ വഞ്ചിക്കാണയുമായി മുപ്പതു ഗാഥകൾ മൂന്നു കാണങ്ങളായി വിഭാഗിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇതിൽ കേവലസാഹിത്യവിഷയകമായ വെണ്പാവ്, കലിപ്പാവ്, അകവൽപാവ് എന്ന വൃത്തഭേദങ്ങളും, സംഗീതവിഷയകമായ ആറുവരി മുതലായ ഗാനവൃത്തഭേദങ്ങളും നാടകവിഷയമായ 'ഉരൈപ്പാട്ടുകൾ' എന്ന വൃത്തഭേദങ്ങളും

ഉം പ്രയോഗിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഇവയിൽ ഭൂരിപക്ഷവും അറകവൽപാവു തന്നെയാണ്.

ഈ ഗ്രന്ഥകർത്താവായ ഇളങ്കോവടികൾ, ചേരനാട്ടിൽ വഞ്ചിരാജധാനിയെ വാണിജ്യന 'ചേരലാതൻ' എന്ന ഭൂപാലന പാണ്ഡ്യരാജകുമാരിയായ ശോണയിൽ ജാതനും ചേരൻചെങ്കുട്ടവന്റെ കനിഷ്ഠനാണു്. അതിനാൽ ഇദ്ദേഹം ആദിയിൽ ഇളംകോ (ഇളയ രാജാ) വെന്നം സ്വസ്വസിച്ചതിൽപിന്നീടു് ഇളങ്കോവടികളെന്നും വിളിക്കപ്പെട്ടവനും; ഒരിക്കൽ ഒരു ലാക്ഷണികൻ തന്നെ കാണാൻ വരികയും ആപാദപൂഡം സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി, "തിരുമേനിക്കു സിംഹാസനാരോഹണത്തിന്നു യോഗമുള്ളതായി കാണുന്നു" എന്നുണർത്തിക്കയും തനിക്കതു ഹിതമല്ലാതിരുന്നതിനാൽ ജ്യേഷ്ഠൻ രാജ്യം വാഴണമെന്നും തനിക്കു രാജ്യകാര്യത്തോടു ബന്ധമരുതെന്നുമുള്ള നിശ്ചയത്തിന്മേലാണു സമ്പ്രദായം സ്വീകരിച്ചതു്. ഇദ്ദേഹം ഈ ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചാനിടയായതെങ്ങനെയെന്നുള്ളതു് ഇതിലെ കഥാമുഖത്തിൽനിന്നറിയാവുന്നതാണു്. സ്വസ്വസിച്ചതിന്നുശേഷമാണു ഗ്രന്ഥനിർമ്മാണം; കണ്ണുകീഴെയെ സൂതിപ്പാനും ചില ധർമ്മങ്ങൾ ലോകവാസികളെ ധരിപ്പിപ്പാനുമുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടിയാണ് ഇദ്ദേഹം ഈ കാവ്യം നിർമ്മിച്ചതു്; തന്റെ പംശി

യന്മാരുടെ അഭ്യുന്നതിയെപ്പോലെതന്നെ അന്യന്മാരായ ചോളപാണ്ഡ്യന്മാരുടെ മേന്മയും ഒട്ടും കുറവുവരാതെ യഥായോഗ്യം പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുകയാൽ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ സമദർശിത്വം പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുന്നു. ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലുള്ള കഥാപാത്രങ്ങളുടെ ചരിത്രങ്ങളിൽ അവരവർ ഭൂജിച്ചുകാണുന്ന സദസൽഫലങ്ങളെ ലോകവാസികൾക്കു ശ്രദ്ധേയങ്ങളാക്കിത്തീർക്കുവാൻ തക്കവണ്ണം പ്രതിപാദിക്കുകയെന്നുള്ളതു് അടികൾക്കു സാധ്യമാകുന്നു. ആരെങ്കിലും കുറിനമായ ദുഃഖമനുഭവിച്ചതായി പറയുന്നേടത്തു് ആ ദുഃഖത്തിന്നു കാരണമായി അവർ മുഴങ്ങുന്നതിൽ ദുഷ്ടമ്ഹംചെയ്തതിനെക്കുറിച്ചും സൽകർമ്മം ചെയ്യാഞ്ഞതിനെക്കുറിച്ചും അപ്പപ്പോൾ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം കുറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നു് ആസ്സന്ദർഭങ്ങളിലുള്ള പദ്യങ്ങളാൽ അറിവപ്പെടാവുന്നതാണു്. ഇദ്ദേഹം മലനാട്ടുവാസിയാകയാൽ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ആ നാട്ടിലെ ഭാഷാപദങ്ങൾ പലതും അവിടവിടെ പ്രയോഗിച്ചുകാണാം.

ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലവും ഈ ചിലപ്പതികാരകാലം നടന്ന കാലവും ഒന്നാകയാൽ കാവിരിപ്പുസ്ഥിനത്തിലും മധുരയിലും നടന്ന ചരിത്രങ്ങളെ കണ്ടുറിഞ്ഞവരുടെ മുഖത്തിൽനിന്നു കേട്ടും മലനാട്ടിൽ നടന്നതു നേരിൽ കണ്ടും നല്ലപോലെ അറിഞ്ഞു

കൊണ്ടാണ് ഈ ഗ്രന്ഥം ചമച്ചിരിക്കുന്നതെന്ന് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലെ കഥാമുഖത്തിൽനിന്നും ഇരുപത്തഞ്ചും മുപ്പതും ഗാഥകളിൽനിന്നും തെളിവാകുന്നുണ്ട്.

ഇക്കഥയ്ക്കു തുടച്ചുതറയുള്ള മണിമേഖലക്കഥയേയുംകൂടെ ഉൾപ്പെടുത്തി ഒരേ കാവ്യമാക്കിത്തീർക്കണമെന്നു കരുതിയിരുന്ന അടികൾ,

“അക്കഥ മണിമേഖലയാ.

മാഖ്യയൊഴും നല്ല കാവ്യമായെന്നു തീർക്കണമെന്നൊരു മോഹം

നിൽക്കുന്നു ചിത്തതാമിൾ മുന്നേതാൻ.”

എന്നു മധുരാനിവാസിനായ തമിഴാചാര്യൻ കൂവാണികൻ ചാത്തനാർ പാഞ്ഞതു കേട്ടതിനാൽ അപ്രകാരം ചെയ്യാതെ വിട്ടുകളഞ്ഞതാണ്.

അടികളുടെമതം—ഇരുപത്തൊന്നാം ഗാഥയിൽ ചെങ്കുട്ടവൻ ഹിമാചലത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ട സമയത്തിലും മറ്റും അടികൾതന്നെ

വടിയൊഴു പനിമതി വിചസിന

ജടമുടികോലും ജഗത്സുരൂപന്റെ

അടിയിണകൂപ്പി വണങ്ങി

മുടിതാഴാത്തു മന്നവൻ ചേരൻ.

എന്നിത്യാദി പ്രയോഗങ്ങൾ ചെയ്തിരിക്കയാലും ചെങ്കുട്ടവന്റെ അനുജനാകയാലും ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ മതം ശൈവമാണെന്നുമാനിക്കാം. ഇദ്ദേ

ഘത്തിന്നു അടികൾ' എന്ന ഉപാധി വന്നിരിക്കുകൊണ്ടും കഥാമുഖത്തിൽ ത്രൈരൂപണവായിൽ ഗ്രാമത്തിലുള്ള ജൈനദേവായതനത്തിൽ വാസമുറപ്പിച്ചു" എന്നു കാണുന്നതുകൊണ്ടും ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ചിലേടങ്ങളിൽ ജൈനധർമ്മങ്ങളെ വിസ്തരിച്ചുപറഞ്ഞിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടും ജൈനമതസ്ഥനെന്നു വാദിക്കുന്നവരുമുണ്ട്.

ആരംഭഗാഥകളിലുള്ള പദ്യകാവ്യം
നേരേചരച്ചടികൾ പാടിയവണ്ണമപ്പോൾ
പാരം തെളിഞ്ഞുവിലവും ബന്ധ കേട്ടുകൊണ്ടോൻ
പേരൊന്നിടം മധുരയിൽ കവി ചാത്തനാരോ.

എന്നു് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലെ കഥാമുഖത്തിലും, "ഇളംകോവടികളെ കേൾപ്പിപ്പാനായി 'മണിമേഖല' എന്ന കാവ്യം കൂലവാണിക്രമം ചാത്തൻ തമിഴിൽ നിർമ്മിച്ചു" എന്നു മണിമേഖലയിലെ കഥാമുഖത്തിലും പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിനാൽ, ഇളംകോവടികളും ചാത്തനാരോ പരസ്സരം മുൻനിലയിൽ ചിലപ്പതികാരവും മണിമേഖലയും രചിക്കയാണു ചെയ്തതെന്നു ബോദ്ധ്യപ്പെടുന്നതിനാലും "തൊൽകാപ്പിയം" എന്ന ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ "ചീത്തലച്ചാത്തനാരോൽ ചെയ്യപ്പെട്ട മണിമേഖല" എന്നു 'നച്ചിനാക്കിനിയർ' എന്നു വ്യാഖ്യാനകർത്താവിനാൽ ഏഴുതപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതിനാലും ഈ ചാത്തനാർ കണ്ടെച്ചുകുപ്പലവരിൽ ഒരു

വനായ ചിത്തലച്ചാത്തനാരാണെന്നു തെളിയുന്ന
തിനാലും ഇളങ്കോവടികളുടെ കാലം കണ്ടെച്ചുകുപ്പ
ലവന്മാരുടെ കാലമാണെന്നു നിണ്ണയിക്കപ്പെടുന്നു.
ആ കണ്ടെച്ചുകുപ്പലവരിൽ മുഖ്യനും മധ്യരക്ഷണക്കാര
നായരുടെ മകനുമായ നൽകീരൻ 'ഇരയനാരക
പ്പൊരുൾ' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിന്നു താഴെപ്പതിയ പൂ
പ്പനേത്തിൽ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണൽവരിയെന്ന
ഏഴാംഗാഥയിൽനിന്നും മൂന്നു വരിപ്പാട്ടുകളെ ഉദ്ധ
രിച്ചുദ്ധരിച്ചിരിക്കുന്നു. (അവ ഈ പരിഭാഷ പൂ
ർവ്വഖണ്ഡം മൂന്നാംവരിപ്പാട്ടിൽ ഒന്നും രണ്ടും പം
ക്തികളും ഉത്തരഖണ്ഡം മൂന്നാംവരിപ്പാട്ടിൽ അ
ഞ്ചാംപംക്തിയുമാകുന്നു.)

ഇളങ്കോവടികളുടെ ജ്യേഷ്ഠനായ ചെങ്കട്ടവൻ
ചാരിത്രദേവതയായ കണ്ണകീദേവിങ്കു കോവിൽ കെ
ട്ടി ഉത്സവം കൊണ്ടാടിയ കാലത്തു ലങ്കയ്ക്കുരചനാ
യ ഗജബാഹുവും അവിടെ സന്ധിച്ചിരുന്നുവെന്നു
വരന്തരു ഗാഥയാലും ആ ഗജബാഹുവും കണ്ണകീ
ദേവിങ്കു കോവിൽകെട്ടി ഉത്സവം നടത്തിയതായി
ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ കഥാമുഖത്തിലുള്ള പരിശിഷ്ട
ത്താലും അറിയപ്പെടുന്നു. ഇന്നേക്കു ഏറക്കുറയേ
1800 വർഷങ്ങൾക്കുമുമ്പു ഗജബാഹുവെന്ന രാജാവു
ജീവിച്ചിരുന്നതായി 'മഹാപംശം' എന്ന സിംഹാള
ചരിത്രത്താൽ അറിയപ്പെടുന്നു. പിന്നെയും ഏതാ

ണ്ട് 800 വർഷങ്ങൾക്കുമുമ്പു ഗജബാഹുവെന്ന മ
റൊറു രാജാവുണ്ടായിരുന്നതായും ആ ചരിത്ര
ത്തിൽനിന്നറിവാകുന്നുണ്ട്; പക്ഷെ ഈ ഗ്രന്ഥ
ത്തിൽ കാണുന്ന മറ്റു ചില രാജാക്കന്മാരുടെ കാല
ത്തെ വിമർശിക്കുമ്പോൾ ഈ ഗ്രന്ഥകാരന്റെ കാ
ലം രണ്ടാംഗജബാഹുവിന്റെ കാലത്തിനു മുമ്പുള്ള
തായറിയുന്നതിനാൽ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലം ഒ
ന്നാംഗജബാഹുവിന്റെ കാലമാണെന്നുതന്നെ തീ
രുമാനിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

ഏതാണ്ടിരുപതുസംവത്സരങ്ങൾക്കു മുമ്പെ ഏ
ന്റെ ഒരു മിത്രം “ചിലപ്പതികാരം, മണിമേഖല”
എന്ന പുരാതനങ്ങളായ രണ്ടു ദ്രാവിഡമഹാകാവ്യ
ങ്ങളുടെ പ്രസിദ്ധീകരണത്തെപ്പറ്റി ഒരിംഗ്ലീഷുപത്ര
ത്തിലുണ്ടായിരുന്ന നിരൂപണത്തെ വായിച്ചതായും
ആ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കേരളത്തിന്റെ ചില പൂർവ്വചരി
ത്രാംശങ്ങൾ അന്തർച്ചിച്ചിട്ടുള്ളതായും എന്നു ധ
രിപ്പിക്കുവാൻ അവയിൽ എനിക്കൊരു മമത ജനി
ക്കുകയും ആ രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങളും ഞാൻ . വരുത്തി
വായിച്ചുനോക്കിയതിൽ അവയുടെ പ്രൗഢതയോ
ടു മല്ലിടുന്നതു കൃഷ്ണസാധ്യമായ്ക്കുണ്ടവെന്നിരിക്കിലും,
അവയിൽ സംസകതമായ മമതാബന്ധം വിട്ടൊഴി
യാഞ്ഞതിനാൽ ഇടയ്ക്കിടെ വായിച്ചു വിഷമിച്ചു
കൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ ഇരി

കംകാലത്തു് ഒരിക്കൽ അന്നത്തെ ഭാഷാപരിഷ്കരണകമ്മിറ്റിയിലെ കാർയ്യദർശി ശ്രീമാൻ വി. കെ. അച്ചുതമനോൻ ബി. എ.ഃ എൽ. ടി., അവർകളുമായുണ്ടായ സംഭാഷണത്തിൽ പ്രസംഗവശാൽ ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചു ഞാൻ ചിലതു പ്രസ്താവിക്കുകയുണ്ടായി. അതിന്റെ ഫലമായി ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങളെ പരിഭാഷപ്പെടുത്തുവാൻ അദ്ദേഹം എന്നെ ചുമതലപ്പെടുത്തുകയുണ്ടായതു്.

മേൽപറഞ്ഞ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ മണിമേഖല തത്ത്വമെന്തെന്നുകൊടുക്കുകയും കമ്മിറ്റിയിൽനിന്നു് അതു രണ്ടുകൊല്ലങ്ങൾക്കു മുമ്പെ അച്ചടിച്ചു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഈ രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങളും കമ്മിറ്റി പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്ന സമയത്തിനുള്ളിൽ തയ്യാറാക്കിക്കൊടുപ്പാൻ എന്നിങ്ങു സാധിച്ചിട്ടില്ല. രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങളും കാര്യവിഷയത്തിൽ ഒന്നിനോടൊന്നു മത്സരിച്ചുനിൽക്കുന്നതിനാലും എന്നിങ്ങു നിരന്തരമായി ഈ വിഷയത്തിൽ പ്രവൃത്തിയെടുപ്പാൻ സാധിക്കാഞ്ഞതിനാലും കൌകാലതാമസം നേരിട്ടതാകുന്നു. എന്നാൽ ഇതിന്റെ ഗ്രന്ഥവിസ്തരം മണിമേഖലയിൽ ഏതാണ്ടു മൂന്നിരട്ടിച്ചതാകയാലും രണ്ടിന്നും വേണ്ടിവന്നസമയം ഏതാണ്ടു തുല്യമായിരിക്കുന്നതിനാലും ഇതിന്റെ ഭാഷാന്തരീകരണത്തിൽ പൂർവ്വാപേക്ഷയോ ഞാൻ ജാഗ

തുകനായിരുന്നിട്ടുണ്ടെന്ന് എനിക്കു കരഞ്ഞൊന്നിരിക്കാൻ മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയുണ്ട്.

ഇതു മൂലത്തിന്റെ ശരിയായ തത്ത്വമാണ്. പ്രൗഢമായ സാഹിത്യംഗത്തോടും നിഗൂഢങ്ങളായ രസഭാവങ്ങളോടും സംഗീതസാഹിത്യനാടകരസ പരിവാഹിയായ മൂലഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഏതാണ്ടൊരു പ്രതിച്ഛായ സാഹിത്യരസികന്മാരായ കേരളീയ സഹോദരന്മാരുടെ അവലോകനത്തിനു വിഷയമാക്കിത്തീർക്കണമെന്നുള്ള മോഹത്തെ പുരസ്കരിച്ചു ഗദ്യരൂപമാണെന്നിരിക്കിലും ഈ വിചിന്തനത്തിൽ പല ഭാഗങ്ങളും പദ്യരൂപമായെന്നു പ്രയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഒന്നും നാലും ഗാഥകൾ പദ്യമയങ്ങൾതന്നെ. തുച്ഛമായ ശബ്ദം, ശബ്ദരൂപം മുതലായ വാക്യങ്ങളെ പൊടിയാക്കി ഭക്ഷിക്കുന്നതുപോലെ സാഹിത്യരസവാഹികളായ പദ്യങ്ങളെ ഗദ്യരൂപത്തിൽ പരിഭാഷപ്പെടുത്തുന്നതായാൽ ആസ്വാദ്യത കറയും എന്നാണല്ലോ സാഹിത്യകലാവിശ്ലേഷന്മാരുടെ മതം. ഇവയിൽ ഭൂരിപക്ഷം ഭാഷാവൃത്തങ്ങളും ബാക്കി സംസ്കൃതവൃത്തങ്ങളുമാണ്. ഗാനയോഗ്യങ്ങളായ ആറുവരി മുതലായ ഏതാനും ചിലതിനെ പഴയ ഏഴുത്തുപാട്ടുകൾ (കണ്ണാട്ടുകൾ) തേവാരം, ചിത്തം, മുതലായ തമിഴ് പാട്ടുകൾ എന്നിവയുടെ മട്ടിലും, പത്തൊമ്പതാംഗാഥയിലുള്ള

കല്പാരിയും മുപ്പതാംഗാഥയിലുള്ള അമ്മാന മുതലായ നാലുവരിപ്പാടുകളും മൂലഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണുന്ന മട്ടുകളിലും ഗാനങ്ങളായ്ക്കൊണ്ടു ഭാഷാന്തരപ്പെടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഇതിലെ കഥാപാത്രങ്ങളുടേയും മറ്റും സംസ്കൃതതത്വങ്ങളായിരിക്കാണെന്നു പേരുകളിൽ ചിലതിനെ അവയുടെ തത്സമങ്ങളാക്കിയും ചില സംജ്ഞാപദങ്ങളെ യുക്തമെന്നു കാണുന്നിടത്തു് അതഥഭേദം വരാതെ ഭാഷാന്തരമെഴുതും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

ഏഴാംഗാഥയിൽ നായികനായകന്മാർ അന്യോന്യം നിശ്ശുദ്ധങ്ങളായ മനോഹരങ്ങളെ അപ്രസ്തപ്രസംഗരൂപേണ വരിപ്പാടുകൾകൊണ്ടു വ്യഞ്ജിപ്പിക്കുകയാണു ചെയ്യുന്നതു്. ഇവിടെ ആശയം ദിവ്യഗാഥമാണെന്നു പണ്ഡിതവയു്നാരഭിപ്രായപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ ദുര്യയോഗങ്ങളായ അംശങ്ങൾ മറ്റു ചില ഭാഗങ്ങളിലും കാണുന്നുണ്ട്. ഏകിലും കഴിയുന്നതും മാന്ദ്യത്തിൽ കവിഹൃദയം സുഗ്രാഹ്യമാകത്തക്കവണ്ണം ഗദ്യപദ്യങ്ങൾക്കു സാമമ്യം വരുത്തിട്ടുണ്ട്. മൂലഗ്രന്ഥത്തിലുള്ള ചില ഭാഗങ്ങളുടെ വിവരണങ്ങൾ ആവശ്യമായാണെന്നെടങ്ങളിൽ വ്യാഖ്യാനപംക്തികളിൽനിന്നും മറ്റും ചില ഭാഗങ്ങൾ ഏകാന്ത സംയോജിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഗ്രന്ഥത്തിൽ അന്തർവിചിക്ഷണ ചരിത്രം ഭൂമിശാസ്ത്രം മുതലായ വിഷയങ്ങളെ കൂടുതൽ വിവരണങ്ങളാലും അനു

ബന്ധമായ് ചേർത്തിട്ടുള്ള അഭിധാനപ്രകാശികയാലും പ്രത്യേകം വിശദമാക്കിയിരിക്കുന്നു. ഗദ്യപദ്യങ്ങളിൽ ചിലേടത്തു കഥാപാത്രങ്ങൾക്കും മറ്റും ചേർത്തിട്ടുള്ള വിശേഷണങ്ങളുടെ ബാഹുല്യവും പദ്യങ്ങളിൽ പാദങ്ങളുടേയും പാദാംശങ്ങളുടേയും ആവർത്തനവും അഭിജ്ഞാനാരുടെ സാധുതപചിചാരത്തിന്നു പക്ഷേ വിഷയിഭവിച്ചേക്കാം; എന്നാൽ ഇതു കവിയുടെ പ്രയോഗവൈചിത്ര്യം കാണിച്ചു സാമിത്യപ്രണയികളെ ആരാധിപ്പാൻവേണ്ടി മൂലഗ്രന്ഥത്തെ നിഴൽപോലെ അനുവർത്തിച്ചതാകുന്നു.

ഈ പരായത്തനത്തിനായി എന്നെ പ്രേരിപ്പിച്ചു വേണ്ടുന്ന ഉപദേശങ്ങൾ തന്നെ ഗ്രന്ഥസമാപ്തിയെ പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്ന ഭാഷാഭിമാനി ശ്രീമാൻ വി. കെ. അച്യുതമേനോൻ ബി. എ., എൽ. ടി., (ഉദ്യോഗമൊഴിഞ്ഞ സീനിയർ ഇൻസ്പെക്ടർ) അവർകളോടും, മണിമഖലയുടെ വിവർത്തനം കഴിഞ്ഞതിന്നു ശേഷം അതിലും കഠിനമേറിയ ഈ മഹാകാവ്യത്തോടുമല്ലിടുന്നതിൽ എന്നിക്കണ്ടായ അനുഷ്ഠാനീക്കി ഡയർക്ടോത്സാഹങ്ങളെ നൽകിയ സാമിത്യരസിക്ൻ ശ്രീമാൻ, വി. ശങ്കരൻനമ്പ്യാർ, എം. എ. ആണേർസ്, അവർകളോടും, ഈ ഗ്രന്ഥരചനാവിഷയത്തിൽ വേണ്ടുന്ന ഉപദേശങ്ങൾ നൽകിയ, പഴക്കവും തഴക്കവുമുള്ള പണ്ഡിതർ ശ്രീമാൻ

കെ. പരമേശ്വരമേനോൻ അവർകളോടും ഞാൻ കടപ്പെട്ടിട്ടുള്ള നിവ്വാജമായ കൃതജ്ഞതയെ ഇവിടെ മേഖപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളുന്നു. ആയുർവ്വേദവിദഗ്ദ്ധനും, സാഹിത്യബന്ധുവുമായ ശ്രീമാൻ വി. നാരായണൻ നായരവർകൾ എന്റെ അഭ്യർത്ഥനയെ സന്തോഷപരസ്സരം സ്വീകരിച്ചു തന്റെ ദേഹാസ്വാസ്ഥ്യത്തേയും അവസരക്കുറവിയേയും ഗണിക്കാതെ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിനൊരു പ്രസ്താവനയെഴുതിത്തന്നും മറ്റും സഹായിച്ചതിൽ എനിക്കുതിയായ ചാരിതാർത്ഥ്യവും കൃതജ്ഞതയുമുണ്ട്. ഈ വിവർത്തനത്തിനുകൃതമായ തൽ ഇതിലേക്കാവശ്യമായ കാരോ അംശങ്ങളെ ഗ്രന്ഥാന്തരങ്ങളിൽനിന്നു തിരഞ്ഞെടുപ്പാനും മറ്റും എന്നെ സഹായിച്ചും ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ വേണ്ടുവണ്ണം പകർത്തഴുതിയും ഇടവിടാതെ മനഃപൂർവ്വം ഇതിൽ പങ്കുകൊണ്ടു എന്റെ സദാദിരപുത്രനും വിനീതശിഷ്യനുമായ ആയുഷ്കാൻ പി. വിശ്വനാഥൻ നായരും എന്റെ അഭിനന്ദനാത്തിന്നു പാത്രമാണെന്നുള്ളതും ഇവിടെ വിസ്മരിക്കത്തക്കതല്ല. ഭാഷാസാഹിത്യത്തിൽ ഉത്തമഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ സംഖ്യ വർദ്ധിച്ചു കേണമെന്നുള്ള തങ്ങളെ ഉദ്ദേശത്തെ പുറസ്തരിച്ചു കേരളീയരുടെ മമതാബന്ധത്തെ സർവ്വമാ അർപ്പിക്കുന്ന ഈ ഉത്തമകാവ്യത്തെ ഭാഷാന്തരീകരിപ്പാൻ എന്നെ ഭരമേല്പിക്കുകയും തന്മൂലം ഇനിക്കീഗ്രന്ഥക

ആത്മം വഹിപ്പാനിടയാക്കിത്തീർക്കുകയുംചെയ്തു. ഭാഷാപരിഷ്കരണകമ്മിറ്റിക്കും കൃതജ്ഞതാപൂർവ്വകമായ വന്ദനം പറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു.

കാവേരിയെപ്പോലെ മലനാട്ടിൽ ഉരുവിട്ടു ജന്മഭൂമിയുടെ മാഹാത്മ്യം ഗ്രഹിച്ചിരുന്നാലും സ്വദേശത്തെയും സ്വജനങ്ങളേയും വെടിഞ്ഞു തമിഴ്നാട്ടു പൂകി അതിനെ സ്വദേശമായും നാട്ടാമെ സ്വജനങ്ങളായും സ്വീകരിച്ചു തന്റെ സാന്നിദ്ധ്യംകൊണ്ടു പുഷ്പിയും തുഷ്പിയും വിളയിച്ചു പുകൾകൊള്ളുന്ന ഈ കൃതിയെ ജന്മഭൂമിയിലേക്കുനയിച്ച് തമിഴ് മോടിയിൽനിന്നു മലയാളമോടിയിലേക്കു മാറ്റി കാലാതിപാതത്താൽ വിസ്തൃതിവന്നു തനിക്കുപരിചിതനായ സഹോദരീസഹോദരന്മാരെ പഴമ പറഞ്ഞു പരിചയപ്പെടുത്തി അകന്നിരുന്ന സഹോദരബന്ധമിണിയിലുണർത്തുന്ന കാരണമെന്നുള്ള കാരണത്തിന്മേലാണു ഞാൻ ഈ വിവർത്തനത്തിന്നു തുനിഞ്ഞത്. അല്ലാതെ ഒരു ഗ്രന്ഥകർത്താവും സിദ്ധിക്കേണമെന്നു മോഹത്തിന്മേലോ പാണ്ഡിത്യപ്രകടനംചെയ്തു വേറെടുക്കേണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തിന്മേലോ അല്ല; ഞാൻ ഒരു ശുദ്ധമലയാളി; ഇതിന്റെ മൂലഗ്രന്ഥമോ പ്രൗഢമായ ഒരു ദ്രാവിഡമൊഴിവാക്കും. അതിനാൽ ഇതിൽ ചല്ല സ്വല ലിതവും വന്നുപോയിട്ടു

ണ്ടെങ്കിൽ അതിനെ സദയം ക്ഷമിച്ചുകൊള്ളേണമെന്നു മാന്യവായനക്കാരുമോട് പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

എന്ന്

നെന്മാറ, }
10—2—1106. }

പി. നാരായണൻനായർ,
പരിഭാഷകൻ.

പ്രസ്താവന .

പ്രൗഢമായ ഈ ചിലപ്പതികാരത്തിന്റെ മൂലഭാഷയിൽ അത്യന്തം അപരിചിതനും കേരളഭാഷാസാഹിത്യത്തിൽ അത്രമാത്രം പാണ്ഡിത്യമില്ലാത്തവനുമായ ഞാൻ ഉഭയഭാഷാവിദഗ്ദ്ധന്മാർ നിവൃത്തിക്കേണ്ടതായ ഈ പ്രസ്താവനയെഴുതുന്നതിനൊരുങ്ങിയതു സാഹസംതന്നെ. ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രസിദ്ധീകരണത്തിൽ ഏതെങ്കിലുംവിധത്തിൽ എന്തെങ്കിലും സംബന്ധിപ്പിക്കേണ്ടമെന്നുള്ള എന്റെ മാനുസ്യഹൃത്തായ തർജ്ജമകർത്താവിന്റെ ആശയത്തെ അനുസരിക്കുകയെന്നുള്ളതല്ലാതെ എന്റെ ഈ ആരംഭത്തിന്നു പറയാൻതക്ക മറ്റൊരു മോതുമുപലവുമില്ല.

കേരളഭാഷയുടെ പിതൃസ്ഥാനം സംസ്കൃതത്തിനും മാതൃസ്ഥാനം തമിഴിനാമാണെന്നുള്ള മതം പ്രായേണ വിചാരശീലന്മാർക്കു സമ്മതമാണല്ലോ. ഈ ഭാഷാവിഭാസിനിയുടെ ബാഹ്യാഭ്യന്തരങ്ങളായ ഉൽക്കണ്ഠാപരമായ പല സമ്പത്തും അർഹതയുമുള്ളതായിട്ടുണ്ടെന്നു ലഭിക്കേണ്ടതാണെന്നതിന്നു സംശയമില്ല. കിട്ടാനാർഹമുള്ള വാക്കളെ കാലോചിതമായി പിരിച്ചെടുത്തു യഥായോഗ്യം വിനിമയം

ഗിക്കുകയെന്നുള്ളത് ഇവരുടെ സ്തുത്യപാത്രംകൊണ്ടു വളർന്നുവന്നിട്ടുള്ള നല്ല പുത്രന്മാരുടെ കർത്തവ്യങ്ങളിൽ മുഖ്യമായിട്ടുള്ളതാണ്. അനേകദേശഭാഷകളുടെ ജനകനായ പിതാമഹന്റെ അനുഗ്രഹമായ ഭണ്ഡാഗാരത്തിൽനിന്നു മഹാഗുണങ്ങളായ രത്നങ്ങളെ മുറയ്ക്കു ഭാഗിച്ചെടുത്ത് ഈ തായ്ക്കഴിക്കു മുതലുണ്ടാക്കുന്നതിന്നുതന്നെ ഇവർ ആദ്യമുതൽക്കു പ്രവർത്തിച്ചുവന്നിട്ടുണ്ടു്. ഇതിന്റെ ഫലമായി 'അദ്ധ്യോത്ഥരമായണം' മുതൽ 'നൈഷധം'വരെയും, 'കാലദീപകം'മുതൽ 'ബ്രഹ്മജാതകം'വരെയും, 'കൈരവഗ്രാഹം'മുതൽ 'ചരകസുശ്രുതങ്ങൾ' വരെയും, 'ഹരിനാമകീർത്തനം'മുതൽ 'ഉപനിഷത്തുകൾ' വരെയും ഭാരത ശാഖകളിലുമുള്ള വിദ്യാനിഷേപകങ്ങളും ഇതേമാതിരി വേറേയും കേരളഭാഷയ്ക്കു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടു്. പ്രാകരണസ്തായയ²²ശാസ്ത്രമന്ത്രതന്ത്രാദികളായ വിവിധവിദ്യാപ്രസ്ഥാനങ്ങളിൽനിന്നും അപ്പപ്പോളായി പലതും ഇങ്ങോട്ടു കടത്തിക്കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ഈ അത്മസമ്പാദനപ്രയത്നം തരംപോലെയാക്കെ ഇന്നും നിഷ്ഠുഷത്തോടെ നടന്നുവരുന്നു. വർദ്ധിച്ചുവരുന്ന ഈ ഭാഷാകുടുംബത്തിൽ എത്രതന്നെ ആയാലും അത്യാവശ്യങ്ങൾക്കും സുഖവൃത്തിക്കും ഒന്നും മതിയാകാതെ വരുന്നു എന്നു മാത്രമല്ല എതിരില്ലാതെ വളർന്നുപോന്നിട്ടുണ്ടെന്നുവരുന്ന സഹോദരിമാരോടു കിടപിടിക്കാനുള്ള സംരംഭം കേര

ഉഭാഷയ്ക്കും സാദാവികമായി വർദ്ധിച്ചുവന്നിട്ടുണ്ട്. തന്റെ അഭ്യുദയത്തിനും ക്രമത്തിൽ സ്വതന്ത്രമായ ജീവിതത്തിനും വേണ്ടുന്ന സകലസാമഗ്രികളും ശേഖരിച്ചുറപ്പിച്ചാശ്വസിക്കുന്നതിനായി ഇനിയും നിറന്തരം ആയാസപ്പെട്ടുകൊള്ളണമെന്നുള്ള വാത്സല്യപൂർവ്വകമായ മാതൃശാസനം ഇപ്പോഴും നിലവിലിരിക്കുന്നതുനിമിത്തം ഈ കുടുംബത്തിലെ അംഗങ്ങൾ പല വഴികളിലും ഏർക്കരെ സഫലമായിത്തന്നെ പരിശ്രമിച്ചുകൊണ്ടേ ഇരിക്കുന്നു. ഇവർ മുത്തശ്ശിയുടെ പഴയ റിക്കാർട്ടുകൾ പരിശോധിച്ചു പല വിലവിടിച്ച വസ്തുക്കളും കണ്ടുപിടിക്കുന്നു. കാലദേശോചിതമായ സംസ്കാരങ്ങളെക്കൊണ്ടു യോഗ്യത വരുത്തിയും വല്ലതുംചെയ്തു വിലകെട്ടുകൊണ്ടെ—വെളുത്താൻ തേച്ചു വാണ്ടു വിടിപ്പിക്കാതെ, പഴമയും പരിശുദ്ധിയും കളയാതെ—അങ്ങനെതന്നെ പൊടി തട്ടിത്തുടച്ചു സ്വന്തം മുദ്രവെച്ചെടുത്തും സൂക്ഷിക്കുന്നു. വയസ്സു കൂടിവരുന്തോറും യൗവനപുഷ്പിയും പ്രൌഢിയും കൂടിക്കൂടിവരികയും ഉൽകൃഷ്ടതയുള്ള മോഹം തീവ്രമായിത്തീരുകയും ചെയ്തെന്നുള്ളതു ഭാഷകൾക്കുള്ള പ്രത്യേകസ്വഭാവമാകുന്നു. അതുകൊണ്ട് അന്നന്നുണ്ടാകുന്ന സന്താനങ്ങൾ കുടുംബകുക്ഷിപൂരണത്തിൽ ആത്മപരിത്യാഗംചെയ്തതന്നെ കാലം നയിക്കണമെന്നത്രെ നിത്യമായ മാതൃ

നിരോധം. സ്വാഭാവികവും സാമൂഹികവുമായ ഈ നിയമത്തിന്നനുസരിച്ചു പല മാനുഷനാളും മേൽപറഞ്ഞപ്രകാരം തമിഴഭാഷയിൽനിന്നും പല വിശിഷ്ടഗ്രന്ഥങ്ങളേയും മലയാളത്തിൽ തർജ്ജമ ചെയ്തതും സാരം ഗ്രഹിച്ചു സംഗ്രഹിച്ചെഴുതുകയും മറ്റും ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നുണ്ട്. ഭാഷാഭിമാനികളുടെ പ്രോത്സാഹനവും അനുജോദനവും അത്യാവശ്യകമായ ഈ ഉത്തമോദ്യമത്തെ ഉത്തേജനംചെയ്യുന്നതുമാണ്. ഈ നിലയിൽ ചിലപ്പതികാരത്തിന്റെ ഈ തർജ്ജമയുടെ ആവിർഭാവം ഏതൊരു പ്രശംസനീയമായിട്ടുണ്ടെന്ന് ഇനി വേറെ പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഒരു നല്ല സംസ്കൃതപണ്ഡിതനായ ശ്രീമാൻ പി. നാരായണൻനായരവർകൾ തമിഴുകാവ്യത്തിന്റെ തർജ്ജമയ്ക്കാരംഭിച്ചതെന്നാണെന്നുള്ള ആകാംക്ഷയ്ക്കു സമാധാനവും ഈ നിരൂപണത്തിലടങ്ങിയിരിക്കുന്നുണ്ട്.

പ്രസ്താവനയിൽ അവശ്യം വക്തവ്യങ്ങളായ ഭാഗങ്ങൾ. മുഴുവനുംതന്നെ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ മുഖവുരയിൽ പ്രസ്താവിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതിനാൽ മുഖ്യമായിരണ്ടു സംഗതികളെ മാത്രമേ ഞാനിവിടെ പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതായി കാണുന്നുള്ളൂ. അവയിൽ ഒന്ന് ഈ കാവ്യത്തിന്റെ സ്വരൂപത്തെപ്പറ്റിയും മറ്റൊരു തർജ്ജമക്കാരനെ പറ്റിയുമാകുന്നു. ഏതു പ

ബധിതനും ദാഹഗാഹമായ രീതിയിലെഴുതപ്പെട്ട ഇതിന്റെ മൂലഗ്രന്ഥത്തെ വിമർശിക്കുന്നതിന് എന്റെ പോലെയുള്ളവർ അസമത്വന്മാരാകയാൽ എന്റെ ഈ നിരൂപണം അപര്യാപ്തമായിരിക്കുമെന്നു ഉള്ളു എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. തമിഴിൽ അതിപ്രൗഢങ്ങളായ പുരാതനകാവ്യഗ്രന്ഥങ്ങൾ അഞ്ചുനൂറ്റാണ്ടുകളിൽ ചിലപ്പതികാരം ഏറ്റവും പ്രധാനമായി ഗണിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അപ്രസിദ്ധപദപ്രയോഗബഹുലവും ഗുണനീക്കിപ്പുസാരവും ദിവ്യഗാഹാത്മ്യകല്പനയും അസാധാരണചുണ്ണാഭൂതിഷ്ടവുമായ ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ തർജ്ജമ ചെയ്യുന്നതു കഷ്ടവും വിചിത്രവുമായ ഒരു പ്രയത്നമാണെന്നല്ലാതെ ഈ പരിശ്രമം സാക്ഷ്യം സെകരവുമായ ഒരു വിനാശമാണെന്നോ മറ്റോ ആരും വിചാരിക്കുന്നതല്ല. മൂലഗ്രന്ഥത്തിന് ഇപ്പോൾ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുകാണുന്ന വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ സഹായത്താൽ മേൽപറഞ്ഞ അഭിപ്രായം മറിച്ചായിട്ടുണ്ടെന്നു ഓർമ്മിക്കാവകാശം ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ആ വ്യാഖ്യാനം പല ഘട്ടങ്ങളിലും മൂലത്തെപ്പോലെതന്നെ പ്രൗഢവും കഠിനവുമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു. നാതു തമിഴഭാഷാപാണ്ഡിത്യം പൂർണ്ണമായി സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ള ചില അധികാരികൾക്കുമാത്രം ഉപയുക്തമായിരിക്കുന്നതാണ്. മൂലഗ്രന്ഥത്തെ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തു പണ്ഡിതർ വി. സാമിനാഥ

യുടെ നിരന്തരവും ശുദ്ധവുമായ പരിശുത്താൽ ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ചേർത്തിയിട്ടുള്ള “അരുൺപതവക രാതി” “അപിതാനവിളക്കും” “അരുൺപതവകയെ” മുതലായ ചില താക്കോലുകൾ കൂടി കിട്ടിയിട്ടില്ലെങ്കിൽ ഈ മുത്തശ്ശിയുടെ പഴയ പണ്ടങ്ങൾ സൂക്ഷിച്ചുവെച്ചിട്ടുള്ള ഇരിമ്പുപെട്ടി ഇന്നുള്ളവക്കൊന്നും തുറന്നു കാണാൻ തരംവരാതെ മണ്ണുപിടിച്ചു കിടന്നുപോയെന്നു. ആവക സംതമണോപായങ്ങളെക്കൊണ്ടുപോലും ഈ സമുദ്രം കടക്കുന്നതിന്നു എത്രമേൽ ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടെന്നു സാമാന്യം ഒന്നറിയാൻ വേണ്ടി ഞാൻ ഈ തജ്ജമയിൽ ഒന്നുരണ്ടാംശങ്ങളെ മാത്രം മൂലഗ്രന്ഥത്തോടൊത്തുനോക്കിയതിൽ തജ്ജമക്കാരന്റെ ക്ഷമയും അദ്ധ്വാനശീലവും ആലോചനശക്തിയും ഇതിൽ വളരെ അധികം ചിവായി വോയിട്ടുണ്ടെന്ന് എനിക്കു ബോദ്ധ്യം വന്നു.

സാഹിത്യശാസ്ത്രകാരന്മാർ നിഷ്പക്ഷപൂർവ്വം നിരൂപണംചെയ്തിട്ടുള്ള ലക്ഷണങ്ങളോടു പ്രായേണ ദ്രാവിഡഭാഷാകാവ്യങ്ങൾക്കു പറയത്തക്ക സംബന്ധമൊന്നുമില്ലാത്തമട്ടാണു കാണുന്നത്. കാവ്യങ്ങളെ രസപ്രധാനങ്ങളെന്നും ധർമ്മപ്രധാനങ്ങളെന്നും ഉഭയപ്രധാനങ്ങളെന്നും മൂന്നായി തരംതിരിക്കുമെങ്കിൽ ഈ കാവ്യത്തെ ധർമ്മപ്രധാനമാണെന്നു പറയാം. “വിവാഹാനന്തരം വേശ്യാ (മാധവീ) ലംപടനായി ക

റെക്കാലം വിഷയമസനിമഗ്നനായിരുന്നെങ്കിൽ കടക്കം നിർദ്ദിഷ്ടനായിത്തീർന്നു കോവലൻ പശ്ചാത്തപിച്ചു പതിവുപ്രകാരമായ തന്റെ പത്നിയെത്തന്നെ ശരണം പ്രാപിക്കുകയും അർപ്പണമുമ്പാകെയും സ്വദേശത്തെയും വെടിഞ്ഞു ഭാര്യയോടു കൂടി മധുരാനഗരത്തിൽ ചെന്നു് അവളുടെ ഒരു കാൽച്ചിലയ്ക്കു വിരമം വല്ലതും വാങ്ങി നാലുകഴിക്കാമെന്നുവെച്ചു് അതുകൊണ്ടു രാജദാസത്തിൽ ചെല്ലുകയും അവിടെ ഒരു തട്ടാന്റെ ചതിപ്രയോഗത്താൽ രാജഭടന്മാരാൽ വധിക്കപ്പെടുകയും ആ വിവരം അറിഞ്ഞു ഭാര്യ (കണ്ണകി) ക്രോധാവിഷ്ടയായി രാജധാനിയിൽ പ്രവേശിച്ചു് ഭീഷണമായ ശൈലഭാവത്തിന്നനുസൃതപണ്ടായ ചേഷ്ടകളെക്കൊണ്ടു പാണ്ഡ്യരാജാവിനെ യഥേഷ്ടം പശ്ചാത്താപശോകാവേശനിഹതനാക്കിത്തീർക്കുകയും ചെയ്തശേഷം സതീധർമ്മാനുസാരേണ സ്വയം അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്തു പരലോകത്തിൽ ഭർതൃസമാഗമം പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു.” എന്നിങ്ങനെയാണു് ഇതിലെ യഥാർത്ഥകഥാസംഭവമെന്നു വിചാരിക്കാവുന്നതാണു്. വണ്ണനങ്ങളെക്കൊണ്ടും അലങ്കാരങ്ങളെക്കൊണ്ടും കഥയിൽ വന്നുകാണുന്ന വികാരങ്ങളും ധൃച്ഛകാലോരണപൂർവ്വമായ നഗരഭസ്മീകരണം മുതലായ അമാനുഷപ്രഭാവപ്രദഗതികളും മറ്റും മനുഷ്യാനുഭവലാലസനായ കവിയുടെ കല്പനാവിശേഷങ്ങളായിരിക്ക

മെന്ത് ഉഴവിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. രസഭാവവികല്പനം ചെയ്തുകൊണ്ട് ഈ കഥയെ പല കവികളും പലവിധത്തിൽ നാടകമായും മറ്റും വേറെയും ഏഴുതീട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതും ഇവിടെ സ്മർത്തവ്യമാകുന്നു. 'ഏതായാലും ഇതിൽ നായകന്റെ ശൈത്യപരാക്രമങ്ങളെ വർണ്ണിച്ചു വീരമാസത്തേയോ വിപ്രലംഭസംഭോഗാഭിമുഖീകരണത്താൽ ശൃംഗാരത്തേയോ അജ്ഞാതമായി പോഷണമെന്താൻ കവി ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടില്ല. ലൗകികവ്യവഹാരങ്ങളിൽ മങ്ങിയും വിചിത്രമായും കാരണത്തിനാലും ഉറച്ചും ഇളകിയും കാണാറുള്ള രതിശോഭാഭിഭാവങ്ങളെപ്പോലെ സർവ്വത്ര ചില രസസ്സലിംഗങ്ങൾ കാണപ്പെടുന്നുണ്ടെന്നു പറയേണ്ടതുണ്ട്. ഇതിൽ പ്രധാനപാത്രമായ നായികയുടെ പ്രഭാവത്തെ കഥാവസ്ഥാനുസരണങ്ങളിൽ മാത്രമായി സ്ഥിരീകരിക്കേണ്ടതുണ്ട്. അതുതന്നെ അമാനുഷസിദ്ധികൾ കൂട്ടിയൊപ്പിച്ചു(ഗാഥ 22) മട്ടിലാണുതാനും. ഭർതൃവിയോഗത്തിന്നു മേതുമായ പാണ്ഡ്യരാജാവിനെ സകലം കോപാഗ്നിയിൽ ദഹിപ്പിച്ചു കണ്ണുകിയെക്കൊണ്ട് സാഹചര്യമായ വല്ല രസത്തെയും കവി ഉൽബോധിപ്പിക്കുന്നുണ്ടെന്നു പറയുന്നതിനേക്കാൾ പാതിവ്രത്യനിഷ്ഠയുടെ മാഹാത്മ്യവും അസമീക്ഷ്യകാരിതയുടെ അനിഷ്ടഫലവും ഈ വ്യവഹാരത്തിൽ തെളിയിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു പറയുന്നതാണു യുക്തതമം. മധുരധീവന്റെ വാക്കിൽ പിന്നാത്ത

വിഴവാരണ കോവലവധത്തിനു കാരണമെന്നും അതിനു ജന്മാന്തരകർമ്മം നിമിത്തമാണെന്നും പറഞ്ഞു കഥാസംഗ്രഹത്തിൽ സ്പഷ്ടമായ പുരാണസൗന്ദര്യത്തെ കവി ആഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ പുരാണപ്പായ വരുത്തി അസാധാരണസംഭവങ്ങളെക്കൊണ്ടു വായനക്കാരുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഭയഭക്തിവിസ്മയാദിഭാവങ്ങളെ അങ്കുരിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു യഥാർത്ഥസംഭവത്തെ കാവ്യരൂപേണ വർണ്ണനചെയ്യുന്നതായിട്ടാണു കവി അഭിമാനിക്കുന്നതെന്നു ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലെ പല ഘട്ടങ്ങളും തെളിയിക്കുന്നുണ്ട്. കണ്ണകീദേവിയുടെ പ്രതിഷ്ഠയും പൂജാദികളും ഈ തത്വത്തെ വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

ചോളപാണ്ഡ്യചേരരാജാക്കന്മാരെയും രാജ്യങ്ങളെയും വർണ്ണിക്കുക, അവരുടെ ധർമ്മദീക്ഷയും ഭരണപ്രകാരവും അനുകരണീയമാണെന്നു ബോധിപ്പിക്കുക, അവരുടെ ഭരണകാലത്തു തമിഴ്നാട്ടിലെ പരിതസ്ഥിതികളെ— മതാചാരവിവാഹസമ്പ്രദായങ്ങൾ, ഗീതനൃത്തവാദ്യാദികലകൾ, കുറവർ മാവർ മുതലായ പല ജാതിക്കാരെയും ഐഹികാമുഷ്ടിക വ്യവഹാരങ്ങൾ, ഭൂമിയുടെ ഫലപുഷ്ടി മുതലായവയെ—രേഖപ്പെടുത്തുക, തത്തദേശാധിപന്മാരിൽ പ്രജകൾക്കുള്ള ഭക്തിപാരമ്പര്യത്തേയും മറ്റും വർണ്ണിച്ചുറപ്പിക്കുക, ഇങ്ങനെ ചില പ്രയോജനങ്ങളെ

ഈ കാവ്യകാരൻ മുഖ്യമായി കരുതീട്ടുണ്ടെന്നു കാണുന്നുണ്ട്. മംഗളാചരണത്തിൽത്തന്നെ തുടങ്ങിവെച്ച് തരംകിട്ടുമ്പോഴെല്ലാം തുടന്നുകൊണ്ടുപോകുന്ന കവിയുടെ രാജപ്രശംസാഭിരുചി ഇതിൽ പ്രകൃതമായി പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ട്. ആ കാലത്തു (1760 വർഷം മുൻപു എന്നൊരു പക്ഷം) ബുദ്ധമതത്തിനു സർവ്വത്ര പ്രചാരമുണ്ടായിരുന്നതായി കവി കാണിച്ചുതന്നുണ്ടെങ്കിലും ആ സമ്പ്രദായത്തിന്നനുരൂപമല്ലാത്ത ഹിംസകളും (നരബലികൾപോലും) യാഗാദികളും ബ്രാഹ്മണമതപ്രതിഷ്ഠയും അവിടവിടെ വർണ്ണിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. വിരബൈരുന്മാരും വിരവൈദികന്മാരുമില്ലാതായിത്തീരുകനിമിത്തം രണ്ടു മതക്കാരും തമ്മിലിന്നങ്ങി അഭയവരുടെ ധർമ്മപദ്ധതികളെ മറുളളവർക്കു വിരോധമില്ലാത്ത വിധത്തിൽ വിശ്വസിച്ചാചരിച്ചുവന്നിരുന്ന വിധത്തിലാണ് ഇതിൽ വർണ്ണിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. നായകനും മറ്റും ബുദ്ധമതക്കാരാണെന്നും വേദാദികളെക്കാൾ അവർക്കു ബുദ്ധവചനങ്ങളിൽ അധികം വിശ്വാസമുണ്ടെന്നും (ഗ്രാമ 11) ഇതിൽ പ്രതിപാദിച്ചുകാണുന്നു. ഏകിലും ഇതിലുള്ള ഭഗവതീപ്രതിഷ്ഠ, വൈദികകർമ്മങ്ങൾ മുതലായ പല പ്രധാനസംഗതികളിലും ബുദ്ധമതസിദ്ധാന്തത്തെതിരെ വിസ്മരിച്ചു നിലയിലാണ് കഥയുടെ ഗതി. ബുദ്ധവിഹാരങ്ങൾ, ബുദ്ധസ്തൂപങ്ങൾ മുതലായ

തിനെപ്പറ്റി കവി സാദരം വണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നതും മറ്റും നോക്കുമ്പോൾ കഥ നടന്ന കാലത്തിന്റേയും കാവ്യനിർമ്മാണകാലത്തിന്റേയും മതാചരണങ്ങൾ വിഭിന്നരീതിയിലായി തീർന്നിരിക്കുകൊണ്ടായിരിക്കുമോ വിപ്രതിഷേധമുണ്ടായിത്തീർന്നതെന്നാലോചിക്കേണ്ടതാണ്.

സാക്ഷാൽ കണ്ണകീദേവിയുടെ പ്രതിഷ്ഠയാണ് കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഭഗവതിയെന്നും ആ ദേവിയുടെ ശക്തിയെ ആവാഹനംചെയ്തു പലദിക്കിലും—സിംഹ ഉദേശത്തിലും—പ്രതിഷ്ഠയും മറ്റും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്നും ഈ കഥയിൽനിന്നറിയപ്പെടുന്നുണ്ട്. മലയാളത്തിൽ കാണുന്ന ഭഗവതിമാർ മിക്കതും കൊടുങ്ങല്ലൂരമ്മയോടും ആ വഴിക്കു കണ്ണകീദേവിയോടും സംബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതായി കാണുന്നതിനാൽ ഈ കാവ്യത്തിലെ കഥയ്ക്കു കേരളത്തോടു ഗാഢമായ ബന്ധമുണ്ടെന്നു സ്പഷ്ടമായിരിക്കുന്നു. കൊടുങ്ങല്ലൂർഭഗവതിയെ സംബന്ധിച്ച് ഈ പ്രദേശങ്ങളിൽ പ്രസിദ്ധമായ “നേല്ലമ്മത്തോറം” എന്ന പാട്ടിലുള്ള കഥയും ഈ കാവ്യത്തിലെ കഥയും മിക്കതും യോജിച്ചിരിക്കുന്നു. അല്പം ചില വ്യത്യാസം കാണുന്നതു കവി സൃഷ്ടിവിശേഷമായിരിക്കുമെന്നു വിചാരിക്കാനേ ഉള്ളൂ. കണ്ണകി തന്റെ ഭർത്താവു മരിച്ചു കിടക്കുന്ന സ്ഥലത്തു ചെന്നു് ആ ചോരപുരണ്ടു ശരീരത്തെ ആ

ലിംഗനംചെയ്തു നിന്നമണിത്തട്ട് ഔദ്യോഗികമായി
 യേക്കരമായി അട്ടമസിക്കയും ധർമ്മധർമ്മങ്ങളെ ഉ
 ച്ചത്തിൽ ലോഷിക്കയും ഭയവിസ്മയംകലനാരായ
 പെരുന്നാർ എന്തു ചെയ്യേണമെന്നറിയാതെ പ്രസാ
 ദിപ്പിക്കുന്നതിനനുസൃതമായി ദേവിയെ ഭക്തിവിന
 യാദികളോടുകൂടി അനുസരിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടു
 പാണ്ഡ്യരാജധാനിയിൽവെച്ചു കഴിഞ്ഞതായ ആ
 സമ്മേളനവും കേരളത്തിൽ ഭഗവതിആവേശം
 കൊണ്ടുവെളിച്ചപ്പാടാൻ ചവന്നകാര്യംധരിച്ചു തല
 പിരിച്ചിട്ടു വെട്ടിയൊട്ടി അട്ടമസിച്ചുരാജാവത്തിൽ
 നൃത്തംചെയ്തുകൊണ്ടു ദേശക്കാർ യേഭക്തികളോടുകൂടി
 തൊഴുതവേക്കിച്ചു സേവിച്ചുകൊണ്ടു നടന്നുവ
 രന്ന വേല മുതലായ അടിയന്തരങ്ങളുടെ സമ്പ്രദാ
 യവും കൂടി ആലോചിക്കുമ്പോൾ നമ്മുടെ ഭഗവതി
 മാമലൈം ആ കണ്ണികീദേവിതന്നെ എന്നു പാ
 യാൻ തോന്നുന്നു. ഓരോജീവന്യ കയ്യിലെടുത്തട്ടമ
 സിച്ചു വാളെടുത്തു വെട്ടിക്കൊടുത്ത ഭഗവതിയുടെ ക
 ന്നാമത്തെ ആവേശംഗവും രാജസന്നിധിയിൽവെ
 ച്ച ഔദ്യോഗികമായി ദേവവും മനസ്സും വിര
 ച്ചുകൊണ്ടും ക്ഷോഭിച്ചുകൊണ്ടും ഇണച്ചിലമ്പിനെ
 പരിശോധനയ്ക്കായി കലുക്കിവെച്ചുകൊടുത്ത കണ്ണ
 കിയുടെ ക്രോധവിജ്ഞാപനവും തമ്മിൽ ന
 ല്ല യോജിപ്പുണ്ടെന്നു കാണുന്നു. കളി, വേല, വെടി,

വിളക്ക്, പാന, പാട്ട്, പൂരം എന്നിവയും കമ്പം, ബാണം മുതലായ അഗ്നിമയങ്ങളായ വിചാസങ്ങളോടുകൂടി ഭഗവതികൾക്കായി നടത്തപ്പെടാറുള്ള മറ്റു പല ഉത്സവങ്ങളും ആ കണ്ണകീദേവിയുടെ അഗ്നിപ്രവേശ്യത്താൽത്തന്നെ അല്ലെങ്കിൽ മധുരപുരഭാഹത്തിന്റെ സ്മാരകങ്ങളായി ഇരിക്കാനിടയുണ്ട് (ഗ്രാമകൾ 12, 19, 21). നൊമ്മുടെ വെളിച്ചപ്പാടും കല്പനയും മറ്റും എന്നിനെ ആസ്പദിച്ചുണ്ടായതാണെന്നുപക്ഷിക്കുന്ന വിമർശകന്മാർ ഈ ചിലപ്പതികാരം ഗണ്യമായ ഒരു സമാധാനം നൽകുന്നതാണ്. ഒറ്റമുഖച്ചി, (ഗ്രാമ 24) കണ്ണയമ്മൻ എന്നിങ്ങനെയുള്ള പേരിൽ തന്നെ ചില ഭിക്ഷിത ഭഗവതീപ്രതിഷ്ഠകൾ ഉണ്ടെന്നുള്ളതും ഈ ഘട്ടത്തിൽ വിചാരിക്കാനുള്ളതാകുന്നു. പുരാണപ്രസിദ്ധമായ സാക്ഷാൽ ഭദ്രകാളീചരിതത്തെ അനുകരിച്ചും അസാധാരണപരാക്രമത്തോടുകൂടി മരിച്ചുപോയ ചിലരുടെ പ്രേതങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചും കേരളത്തിൽ ക്ഷേത്രങ്ങളും ആവേശങ്ങളും ഉത്സവങ്ങളും മറ്റുമുണ്ടെങ്കിലും കണ്ണകീദേവിയുടെ ചരിത്രസ്മാരകമായ പലതും ഇവിടെ പ്രധാനഭാവത്തിൽ ആദരിക്കപ്പെടുന്നുണ്ടെന്നു മേൽപറഞ്ഞ സംഗതികളാൽ വെളിപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുണ്ട്.

നഗരം, ഗ്രാമം, രാജധാനി, വനം, സൈന്യ

ദിഗ്ഗന്താദം, ശിഖവൈചിത്ര്യം, തന്മാത്രം, ച
 ന്ദ്രസൂര്യസംസ്കാരാത്രികം തുടങ്ങിയ പല വിഷയ
 ങ്ങളും ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ വർണ്ണിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. 3-ാം
 ഗാഥയിലെ നാട്യം, രംഗവിധാനം മുതലായവയു
 ടെ വർണ്ണനം, 5-ാംഗാഥയിലെ ഇന്ദ്രോത്സവനഗര
 വർണ്ണനം, 15-ലെ യുദ്ധതന്ത്രസാമഗ്രീസഹിതദിഗ്ഗന്താ
 വർണ്ണനം, 18-ലെ സതീസന്നാഹവർണ്ണനം, 22-ലെ ലോ
 ഹാഭിരചിതശിഖവർണ്ണനം മുതലായ ഭാഗങ്ങൾ വി
 ശേഷിച്ചും രസകരങ്ങളും വിജ്ഞേയങ്ങളുമായ അം
 ശങ്ങളാകുന്നു. വിചാരം മുതലായ ചടങ്ങുകളിലെ
 നപോലെ രാജസേവ, വേഷാഭ്യൂതം (ഗാഥ 18) മു
 തലായ കാവ്യങ്ങളിലും ബ്രാഹ്മണന്റെ പ്രവേശം
 വർണ്ണിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ബ്രാഹ്മണൻ, ക്ഷത്രിയൻ, വാ
 ണികൻ, വേളാളൻ എന്നിങ്ങനെയാണ് ഈ കാ
 വ്യത്തിലെ ചതുർവർണ്യം. ശുഭസംജ്ഞ അവജ്ഞാ
 ഫേതുവായി അന്നും വിചാരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കും. പതി
 വ്രതാപ്രശംസയിൽ അരുന്ധതീസാദൃശ്യം—സാവി
 ത്രി, സീതാ മുതലായവരെ വിട്ട്—അംഗീകരിക്ക
 പ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അർത്ഥകാമങ്ങൾ ദുഃഖമയങ്ങളാണെ
 ന്നും മറ്റും കവുന്തി അടികൾ (ഗാഥ 14) ചെഴ്ത്തിട്ട
 ഉള്ള ഉപദേശം വിശിഷ്ടരീതിയിലായിട്ടുണ്ട്. ഹിം
 സ, അസത്യം മുതലായ പാപകർമ്മങ്ങളെ പല മ
 ടിലും നിന്ദിക്കുകയും പാതിവ്രത്യം, രാജധർമ്മം മുതലാ

യതിനെ സംയോജിപ്പിച്ച് ഏകീകരണം ചെയ്യുന്ന വചനങ്ങളും സന്ദർഭങ്ങളും ഇതിൽ സുലഭങ്ങളാകുന്നു.

ഇതിൽ ഉൽപ്രേക്ഷാലംകാരപ്രയോഗ (2, 22 ഗാഥകളിലും മറ്റും) ങ്ങളധികമായി കാണുന്നുണ്ട്. രൂപകം, ഉപമ, അതിശയോക്തി മുതലായതും അപ്രസ്തതപ്രശംസ, പ്രസ്തതാങ്കുരം മുതലായ അന്യോപദേശങ്ങളും (ഗാഥ 18) ശ്ലേഷം മുതലായതും ഒട്ടും കുറവല്ല. എന്നാൽ നേത്രങ്ങൾക്കു ശക്തി (ചേല്) എന്ന ആയുധത്തോടുള്ള സാദൃശ്യം, അധാരത്തിനു പൂജപ്പുറമോടു സാമ്യം, “ചുണങ്ങിപ്പോയ മുല,” ആഭിജ്ഞാനിയിൽനിന്നു ശരീരവാക്കുണ്ടാവുക എന്നിങ്ങനെ കാണപ്പെടുന്ന ചില പ്രത്യേകവണ്ണപ്രകാരങ്ങൾ ദ്രാവിഡകാവ്യങ്ങൾക്കുള്ള വിലക്കണസ്ഥാവത്തിനുദാഹരണങ്ങളാകുന്നു.

മൂലം പദ്യരൂപമാണെങ്കിലും തത്ത്വം അധികഭാഗം ഗദ്യരീതിയിലാണല്ലോ. തത്ത്വമയുടെ മുഖ്യപ്രയോജനം മൂലവാക്യാത്മമാകുകയെന്നതാണ് അതിനു ഗദ്യവിവർത്തനം നല്ലൊരുപാധംതന്നെ. എന്നാൽ പദ്യങ്ങളിലുള്ള അതേ പ്രയോഗങ്ങളെത്തന്നെ അതേ രീതിയിൽ ഗദ്യമാക്കിത്തന്നു കഴിയുന്നത്ര മൂലഭാഷയുടെ പ്രത്യേകഭംഗിയെ തത്ത്വമയിൽ കൊണ്ടുവന്ന് ആ പഴയ രീതിയിൽത്തന്നെ വായിക്കുന്നവർക്കു വായിപ്പവതത്തിട്ടുള്ളതും ഏകദേശപരമായാൽക്കു കരു

വിശേഷവിധിതന്നെ. മലയാളത്തിൽ നടപ്പുള്ള “ഭാരികവധം” മുതലായ ചുണ്ണികളുടെ ഗതിയെ അനുകരിക്കുന്ന വാക്യങ്ങൾ ഇതിൽ പലേടത്തും കാണാൻണ്ടെങ്കിലും പല ഭിക്ഷിലും നവീനപരിഷ്കൃത ഭാഷാശീതിയിൽ ഭംഗിയായി തർജ്ജമ ചെയ്തിട്ടുള്ളതുണ്ട്. സംസ്കൃതപദങ്ങൾ ഇതിൽ വളരെ കറയ്ക്കുന്ന മെന്നും ദ്രാവിഡഭാഷാപദങ്ങളെ കഴിയുന്നതും അധികം കൂട്ടിയിണക്കിക്കൊണ്ടുപോകണമെന്നും തർജ്ജക്കാരൻ സങ്കല്പിച്ചു ഫലിപ്പിച്ചു കാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും പ്രസംഗവശാൽ “ജചിരസുരഭിലബീജാന്തരിത കസുമാകീണ്ണ്”മായ ഉപവനത്തിന്റെ വണ്ണത്തിലും മറ്റും സംസ്കൃതബാഹുല്യം വന്നുപോയിട്ടുള്ളതു ശൈലീവൈചിത്ര്യശ്രേഷ്ഠനാക്കു കൈതുകപ്രദമായിരിക്കുന്നുണ്ട്. മലയാളത്തിൽ പണ്ടേ നടപ്പുള്ള നാടൻപാട്ടുകളുടെ രീതിയിൽ പല ഭാഗങ്ങളും തർജ്ജമയിലുണ്ടെന്നതിന് പുറമെ തമിഴുവൃത്തങ്ങളായ തേവാരം, കാവടിചിത്തു മുതലായ രീതി വിടിച്ചു പുതിയ ഭാഷാഗാനങ്ങൾ പലതും ഇതിൽ ഏഴതി ചേർത്തിട്ടുള്ളതു ഹൃദ്യവും ചമൽക്കാരിയുമായ ആരംഭംതന്നെ എന്നതിന്നു സംശയമില്ല. വണ്ണങ്ങളിൽ പ്രസിദ്ധീകരണ ഭാഗങ്ങളെവായനക്കാർക്കു വിഷയ വ്യപ്തത്തി വരുത്തിക്കൊടുക്കാനായി തത്ര തത്ര വിവരണങ്ങളെഴുതി ചേർത്തിട്ടുള്ളതും ഉപകാരപ്രദമായി

ട്ടുണ്ട്. വിവിധങ്ങളായ വിമേന്മയവിഷയങ്ങളിൽ പരിചയവും രസാസ്വാദവും കാക്കിക്കുന്ന വായനക്കാരെ അഭിമുഖീകരിക്കുന്നതിനുള്ള സൂചനങ്ങളാണ് ഞാനിവിടെ പറഞ്ഞ സംഗതികളെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. എല്ലാവരിനും ഉദാഹരണങ്ങളിവിടെ എടുത്തു കാണിക്കാത്തത് ഈ ഉപന്യാസം അനുവശ്യമായി ഭീഗ്വിക്കുമെന്നു കരുതിട്ടാകുന്നു.

ശ്രീമാൻ പടിഞ്ഞാറെ പാറയിൽ നാരായണൻനായരവർകൾ ബാല്യം മുതൽക്ക് ഈ 62-ാമത്തെ വയസ്സുവരെ വിദ്യാവിഷയത്തിൽ തന്നെ അദ്ധ്വാനിക്കുകയും മരിക്കുകയും ചെയ്തു കഴിഞ്ഞുകൂടുന്ന സുശീലനായ പണ്ഡിതനാകുന്നു. നെന്മാറ ഹൈസ്കൂളിനെ ക്രമത്തിൽ വളർത്തി നല്ല നിലയിലാക്കിത്തീർത്തും മറ്റും പ്രസിദ്ധിയും പ്രാധാന്യവും പ്രതിഷ്ഠിച്ചു ഇയിടെയിൽ ചരമഗതിയെ പ്രാപിച്ച ശ്രീമാൻ രായിരംകണ്ടത് ഗോവിന്ദമേനോനവർകളുടെ പ്രധാനശിഷ്യനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ എല്ലാ ആരംഭങ്ങളിലും ശുദ്ധമായ ഉദ്ദേശത്തോടെ പൂർണ്ണമായി സഹകരണംചെയ്തവനെന്നു ഭക്ത ഭരോഭിമാനിയുമാണ്. ആ സ്കൂളിൽ ഭീഗ്വകാലം മലയാളപണ്ഡിതനായിരുന്നു അതിനെ ഗവണ്മണ്ടിൽ നിന്നെടുത്തു നടത്തിത്തുടങ്ങിയശേഷവും വിദ്യാവിഷയകരമായ അതിന്മേലുള്ള രസത്താൽ, പ്രവൃത്തിയെടുത്തുകൊണ്ടിരുന്ന

ന്ന ഇദ്ദേഹത്തിന്നു നിയമാനുസൃതമായ വയസ്സേത്തി
 യതിനാൽ പിരിയയണ്ടിവന്നു. പിന്നെ ഇദ്ദേഹം
 നെന്തായിൽ ഒരു സംസ്കൃതപാഠശാല സ്ഥാപിക്കു
 യും നല്ലൊരു കെട്ടിടമുണ്ടാക്കി സർക്കാരിൽനിന്നു
 സഹായധനവും വാങ്ങി നല്ല നിലയിൽ നടത്തി
 വരികയും ചെയ്തു. സംസ്കൃതത്തിൽ നല്ല വ്യുല്പ
 ത്തിയും മലയാളഭാഷയിൽ വേണ്ടേടത്തോളം പാ
 ണ്ഡിത്യവും കവിതയിൽ വാസനയും നല്ല അദ്ധ്യാ
 പനശക്തിയും വിശിഷ്ട തമിഴഭാഷയിൽ സ്വയം
 സമ്പാദിച്ച ഇത്ര വലിയ വൈദഗ്ദ്ധ്യവും ഉള്ള മി
 സ്റ്റർ നാരായണൻനായർ മുഖവുരയിൽ പറഞ്ഞ
 പ്രകാരം ചില മാന്യന്മാരുടെ പ്രേരണകൊണ്ടും മ
 റും ഭാഷാഗ്രന്ഥനിർമ്മാണത്തിന്നുസാഹിച്ച തുട
 ങ്ങിയിരിക്കുന്നത് അതിന്റെ അല്പഭയത്തിന്നുപയു
 കതമായ ഒരു സൽകർമ്മത്തെയാകുന്നു. ഇദ്ദേ
 ഹം ഇതിന്നുമുമ്പെ തർജ്ജമ ചെയ്ത പ്രസിദ്ധപ്പെടു
 ത്തിയ “മണിമഖല” തമിഴിലുള്ള പഞ്ചമഹാകാ
 വ്യങ്ങളിലൊന്നാണ്. പിന്നെ പ്രൗഢമായ ഈ
 ചിലപ്പതികാരത്തെയും ഈമാതിരി ഭാഷാന്തരം
 ചെയ്യാനൊരുങ്ങിയതിൽനിന്നു് ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ
 പരിശ്രമശീലവും പരോപയോഗിത്വവും വ്യക്തമാ
 യിത്തീർന്നിട്ടുണ്ടെന്നതിന്നു സംശയമില്ല. ഗാനപു
 തങ്ങളിൽ പലമട്ടിലും ഭാഷാപട്ടങ്ങളെഴുതുന്ന

തിൽ ഇദ്ദേഹത്തിനുള്ള വാസനയും നിഷ്ഠയും ഏത്രയാണെന്ന് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലുള്ള പല ഗാനങ്ങളും നല്ലപോലെ വെളിപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

കേരളഭാഷാപോഷണയജ്ഞത്തിൽ അന്തരം ഗസരണിയിൽനിന്നു പരിശ്രമിക്കാനർഹമായ വിദ്യാന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഗണിക്കപ്പെടേണ്ടുന്ന ഇദ്ദേഹത്തിന്, ഈ മാതിരി ആരംഭങ്ങൾ സഫലങ്ങളായി തീരേണ്ടതിനായി, ഈശ്വരാനുഗ്രഹത്താൽ ആയുരാരോഗ്യാദിസമൃദ്ധിയുണ്ടാകണമെന്നു ഞാൻ സദാ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു.

എന്ന്

വടവനൂർ }
8-10-80 }

വടക്കുപ്പാട്ട് നാരായണൻനായർ.

അഭിധാനപ്രകാശിക.

അർ

അയിര - ഒരു നദി.

അർമട്ടൻ - ഒരു ചെട്ടി; ഇവൻ ചോളനാട്ടിലു
ള്ളവൻ; കോവലനും കണ്ണകിടും
നേരിട്ട ദുഃഖം മാടലറിൽനിന്നു കേ
ട്ടു ജീവശ്വാസം ചെയ്തു പെരുമനക്കിഴ
ത്തിയും കണ്ണകിയുടെ അമ്മയും ഇവ
ന്നു പുത്രികളായിരുന്നു.

അഴകർമല - ഇതു പാണ്ടിദേശത്തിലുള്ളതു്; ഇ
തിൽ പുണ്യശരവണം, ഭവകര
ണി, ഇഷ്ടസിദ്ധി എന്ന മൂന്നു പൊ
യ്ക്കുകളും ചിഖമ്പാറു് എന്ന ഒരു നദി
യും ഉണ്ടു്; ഈ മലയിൽ വിഷ്ണു വി
ശ്വരൂപനായി സന്നിധാനം ചെ
യ്ക്കുന്നു.

അഴകുപിള്ള - ചേരനാട്ടിലുള്ള ഒരു സാമന്തരാജാവി
ന്റെ ദേശം; ഈ രാജാവു ചെങ്കുട്ടവ
ന്റെ ഹിതകാംക്ഷിയായിരുന്നു.

- ഇടുമ്പിൽ = ഒരു ഗ്രാമം.
- ഇരുനിധി = കോവലന്റെ പിതാവിനുള്ള മാന്യ
കിഴവൻ മായ സ്ഥാനപ്പേര്; ഇദ്ദേഹം കോവല
ന്റെ മരണം നിമിത്തം സന്യസിച്ചു.
- ഇലഞ്ഞിമന്നം = കവിമിപ്പുസ്തിനത്തിലുള്ള അഞ്ചു
മന്നങ്ങളിലൊന്ന്; ഇവിടെ നാനാ
വ്യാധികളെ അകറ്റുവാൻ തക്ക മ
രീമയുള്ള ഒരു പൊയ്ക്കയുമാണ്.
- ഇഷ്ടസിദ്ധി = ഒരു നദി; ഇതിലെ സ്നാനം സർപ്പാഭി
ഷ്ടഫലദം.
- ഇളങ്കോശർ = കൊങ്ങനാട്ടരചൻ.
- ഇളംചെഴി = കൊക്കാനഗരത്തെ വാണിജ്യ 'വെ
യൻ റിപ്പേൽചെഴിയൻ' എന്ന പാണ്ടി
യൻ.

ഉ

- ഉജ്ജയിനി = അവന്തിദേശത്തുള്ള ഒരു നഗരം.
- ഉത്തരകു = ഭോഗഭൂമികളിലൊന്ന്.
- ഉത്തരക
- കുസ്ഥൻ = ധരണവാജിനഗരത്തിലെ രാജാവ്.
- ഉത്തരൻ = കനകവിജയനാരുടെ സഖാവായ ഒ
രു രാജാവ്.

- ഉയ്യശി = ഒരു സ്വപ്നശ്രുതി; അഗസ്ത്യമുനിയുടെ ശാപത്താൽ മാനുഷിയായിരുന്നു മധുവിനെന്ന പേർ കണ്ടുണ്ടാവർ.
- ഉറന്ത (ഉറന്തെ) = ഉറയൂർ; ചേരരാജധാനികളിലൊന്നു; ഇക്കഥ നടന്ന കാലത്തു 'പെരുനൽക്കിള്ളി' എന്ന ചോഴമന്നവൻ ഇവിടെ വാണിരുന്നു. .
- ഉഴങ്കന്തർ = ചേരനാട്ടിൽ കടൽക്കരയിലുള്ള ഒരു ഗ്രാമം; ഇതിനടുത്തു കടലിൽ മായയാൽ മുളച്ചുനിന്ന ഒരു കടമ്പുവൃക്ഷത്തെ ഒരു ചേരൻ മുറിച്ചു.

ഐ

- ഐയ (ഐയൈ) = മാതരിയുടെ മകൾ; ഇവർക്കു കണ്ണകിയുടെ പേരിലുള്ള സ്നേഹാതിശയത്താൽ ദേവന്മാരോടൊരുമിച്ചു ചേരനാട്ടിലുള്ള കണ്ണകിയുടെ ആലയത്തെ പ്രാപിച്ചു.

ക

- കനകവിജയനാർ = കനകനും വിജയനും; ഇവർ ആയുർന്നവന്മാരിൽ ഒരു പക്ഷക്കാരും; ഇവർ ബാലകുമാരന്റെ മക്കൾ; ആദിയിൽ ചെങ്കുട്ടവന്റെ വൈരികളായിരുന്നു പിന്നെ അവനാൽ ജയിക്കപ്പെട്ടവർ.

- കന്നർ =ചെങ്കുട്ടവന്റെ ഹിതകാരികളായ ആയുരണവന്മാർ നൂറുപേർ.
- കരികൾ =കാവിരിപ്പുവട്ടിനത്തിൽ വാണിരുന്ന ഒരു ചോഴൻ; ഇവനു കരികാലനെ ന്നും പേരുണ്ട്; ഇവൻ ഹിമാദ്രിപാത്യനുമുള്ള രാജാക്കന്മാരെ കീഴടക്കി വാണിരുന്നവൻ.
- കലിപ്പുരം =കലിംഗദേശത്തുള്ള ഒരു നഗരം.
- കവുന്തി =ജൈനമതസ്ഥനായ ഒരു വൃദ്ധതാപസി; ഇവളെ കവുന്തിയടികളെന്നു പറയും. ഇവൾ കോവലനും കണ്ണകിയും മധുരയ്ക്കു പോകുമ്പോൾ അവർക്കു തുണയായി ചെന്ന മാർഗ്ഗമദ്ധ്യത്തിൽ അവരെ അധിഷ്ഠിപ്പിച്ചു പറഞ്ഞു കൊണ്ടു പേരെ 'കുറുനരിയാശ്ശോക'യെന്നു ശപിച്ചു, മധുരയിലെത്തിയ ശോവാൻ കണ്ണകിയെ മാതമിയുടെ രക്ഷയിലേല്പിച്ചവൾ.
- കാത്തിക =വാത്തികനെന്ന ബ്രാഹ്മണന്റെ പത്നി; ദക്ഷിണാമുന്തിയുടെ മാതാവ്.
- കാപ്പിയക്കുടി =ചോളനാട്ടിലുള്ള ഒരു ഗ്രാമം; ഇതു ചിതാഴിക്കടുത്തു വടക്കുള്ളതു്; ദേവന്തിയുടെ കണവനും ഒരു ദേവനുമായ ചാത്തൻ മനുഷ്യാവതാരം ചെയ്തു വളന്നതു് ഇവിടെയായിരുന്നു.

- കടകമല = പശ്ചിമദിക്കിലുള്ള ഒരു മല; കായേ
(കടമല) മിയുടെ ഉത്ഭവസ്ഥാനം.
- കണവാ = ഒരു ഗ്രാമം; വഞ്ചിനഗരത്തിന്റെ
യിൽ കിഴക്കുള്ളത്; ഇളങ്കോവടികൾ സ
ന്യാസംപൂണ്ടിവിടെ വസിച്ചു.
- കമരിക്കോട് = തെക്കൻദിക്കിലുള്ള ഒരു മല.
- കമാരി = ദിക്കിന്നദിക്കിലുള്ള ഒരു നദി; ഇത്
(കമരി) അക്കാലത്തുതന്നെ കടലെടുത്തുപോ
യിരിക്കുന്നു; ഒരു മലനാട്ടിനും പേ
രുണ്ട്.
- കയിലാലുവം = ഹിമാദ്രിപാശ്ചത്തിലുള്ള ഒരു ശിവാ
ലയം.
- കൊക്ക = പാണ്ഡ്യന്മാരുടെ പഴയ രാജധാനി;
(കൊക്കൈ) ഇക്കഥ നടന്ന കാലത്ത് 'വെററി
പേര് ചെഴിയൻ' എന്ന രാജാവ് ഈ
നഗരത്തിൽ വാണിരുന്നു; ഇപ്പോൾ
ഇതൊരു ചെറിയ ഗ്രാമമാണ്.
- കൊണ്ണ് = കൊണ്ടുനാട്; കടക.
- കൊടുങ്ങ = ചേരനാട്ടിലെ ഒരു ദേശം; ഇതുതന്നെ
ല്ലൂർ (കൊടു വഞ്ചിനഗരമെന്നും അല്ല തിരുവഞ്ചി
ങ്കോളൂർ) ക്കളുമാണെന്നും രണ്ടു പക്ഷക്കാരാണ്.
- കൊടുമ്പ = കൊടുമ്പായൂർ; ഇതു പാണ്ടിനാട്ടി
(കൊടുമ്പൈ)ലുള്ള ഒരു ദേശം; അക്കാലത്ത് ഉറയു

രിൽനിന്നു മധുരസ്തു പോകാൻ ശിരഃ
ലുളളു.

കോഴി = ഉറയൂർ; മുൻകാലത്ത് ഇവിടെയുള്ള
ഒരു കോഴി ആനയോടു പൊരുതി ജ
യിച്ചതിനാൽ ഈ പേർ സിദ്ധിച്ചു.

കൌശികൻ - കാവിമിപ്പുസ്വട്ടിനത്തിൽ മാധവിയു
ടെ ഹിതകാംക്ഷിയായ ഒരു ബ്രാഹ്മ
ണൻ; ഇവൻ കോവലൻ മധുരസ്തു
പോകുമ്പോൾ വഴിമധ്യത്തിൽ അവ
നെ കണ്ടു മാധവിയുടെ മടക്കോല
(സന്ദേശപത്രം) കൊടുത്തവൻ.

ഗ

ഗജബാഹു = ലങ്കയിലെ രാജാവ്; ഇവൻ തന്റെ
(കയവാക) നഗരത്തിൽ കണ്ണുകിയാകുന്ന പതി
വൃതാദേവികു ക്ഷേത്രനിർമ്മാണംചെ
യ്ക്കു നിരൂപണവും വാഷോത്സവവും നി
യമിച്ചവൻ.

ച

ചാത്തൻ = തൊണ്ണൂറാറുവക മതശാസ്ത്രങ്ങൾ
പഠിച്ച മഹാശാസ്ത്രജ്ഞനെന്നു പേർ
സിദ്ധിച്ച ഒരു ദേവൻ.

ചാത്തനാർ = ഈ ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്ന ഒരു കവി; കണ്ണകി മധുരപുരിയെ നശിപ്പിച്ചതു മുതലായ സംഭവങ്ങൾ ചെങ്കുട്ടവനോടും ഇളങ്കോവടികളോടും പറഞ്ഞവൻ; ചാത്തനാറെന്നും ചിത്തലച്ചാത്തനാറെന്നും തമിഴാശാണെന്നും മധുരക്കുളവാണികൻ ചാത്തനെന്നും പ്രസിദ്ധിച്ചുളവൻ.

ചാലൻ = കോവിംപ്ലവട്ടിനത്തിലിരുന്ന ഒരു വൈശ്യൻ; വണിക്കുകൾക്കു രാജാക്കത്തിൽനിന്നു ലഭിക്കുമാറുള്ള 'എട്ടി' എന്ന പട്ടം (ബിരുദം) ലഭിച്ചവൻ.

ചിത്രാവതി

(ചിത്തിരാ = മായവിയുടെ അമ്മ.

പതി)

ചിലമ്പാർ = അഴകർമലയിലുള്ള ഒരു നദി; ഇതിനെ ആപുഗംഗയെന്നും പറയും.

ചെങ്കുട്ടവൻ = ഇളങ്കോവടികളുടെ ജ്യേഷ്ഠൻ; ഇവൻ കണ്ണകി തന്റെ നാട്ടിൽ വന്നു പതിയോടുകൂടി സ്വപ്ലോകം ഗമിച്ചു വൃത്താന്തം കേട്ടു, ഹിമാദ്രിയിൽനിന്നു ശില കൊണ്ടുവന്ന് അവളുടെ ബിം

ബം വണി തീർപ്പിച്ച പ്രതിഷ്ഠ കഴി
പ്പിച്ച ബലിപൂജാദികളും ഉത്സവവും
നടത്തിച്ചവൻ.

ചെങ്കുന്ന് =കൊടുങ്ങല്ലൂർക്കടുത്തുള്ള ഒരു മല; ഇ
തിൽ കണ്ണകി ഒരു വേങ്ങമരത്തിൻ
നിഴലിൽ നിലകൂടുകയും അവിടെ ദി
വ്യരൂപത്തോടെ വന്ന കോവല
നോട്ടകൂടി സ്വർഗ്ഗം പ്രാപിക്കുകയും
ചെയ്തു.

ചെങ്കോട് =തിരുച്ചെങ്കോടെന്ന മല; ഇതിനെ സു
ബ്രഹ്മണ്യന്റെ സാന്നിദ്ധ്യമുള്ളതാ
യി ഇളങ്കോവടികൾ പറഞ്ഞിരി
ക്കുന്നു.

ചെന്തിൽ =പാണ്ടിദേശത്തുള്ള ഒരു സുബ്രഹ്മണ്യ
സ്ഥലം; സുബ്രഹ്മണ്യന്റെ പടവീട്
കളിലൊന്ന്; ഇപ്പോൾ ഇതിനെ
തിരുച്ചെന്തൂരെന്നു പറഞ്ഞുവരുന്നു.

ചെറുമല

(ശിറമലൈ) =പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തിലുള്ള ഒരു മല.

ചേരലാതൻ =ചെങ്കുട്ടവന്റെയും ഇളങ്കോവടികളു
ടേയും പിതാവ്.

ത

തലച്ചുകാഴ്ച = ചോലനാട്ടിൽ കാവിരിപ്പുവട്ടിനടുത്തുള്ള ഒരു ഗ്രാമം.

തിരുത്തുകാൽ = പാണ്ടിദേശത്തുള്ള ഒരു ഗ്രാമം; ഇതു വാർത്തികനെന്ന ബ്രാഹ്മണൻ ഒരു പാണ്ടിയനാൽ ബ്രഹ്മസ്വമായി ദത്തം ചെയ്യപ്പെട്ടത്; ശ്രീവില്ലിപ്പുത്തൂരിന്നു സമീപമുള്ളത്.

ദ

ദക്ഷിണൻ (തക്ഷിണൻ) = ദക്ഷിണാമൂർത്തി; ഇവൻ പാണ്ടിനാട്ടിലുള്ള തിരുത്തുകാൽ എന്ന ഗ്രാമത്തിലുള്ള വാർത്തികനെന്ന ബ്രാഹ്മണന്റെ പുത്രൻ.

ദേവന്തി (ദേവന്തി) = കണ്ണകിയുടെ ബ്രാഹ്മണിത്തോഴിയായി മാനാസ്സന്റെ ഭവനത്തിൽ വളർന്നവൾ; മാനുഷരൂപം പൂണ്ട ചാത്തനെന്ന ദേവന്റെ പത്നി; താൻ കണ്ട ദൃശ്യവസ്തുക്കളെ പഠിപ്പിക്കുകയെന്ന കണ്ണകിയെ അഭിമുഖീകരിച്ചവൾ; കണ്ണകി കോവലനാൾ നേരിട്ട വിവരത്തിനെ കേട്ടു തൽക്ഷണം മധുരയിൽ ചെന്നു, പിന്നെ വഞ്ചനഗരം പൂകി അവിടെ

പ്രതിഷ്ഠിച്ചിരുന്ന കണ്ണകിയുടെ വി
ഗ്രഹത്തെ പൂജിച്ചുവർ.

ന

നാലൻ =ചെങ്കുട്ടവന്റെ രാമകാരിൽ പ്ര
മാണി.

നീലി =സംഗമനെന്ന വണിക്കിന്റെ ഭാര്യ;
കോവലൻ കൊലയോറു മരിക്കേണ
മെന്നു അവന്റെ പൂർവ്വജന്മത്തിൽ ശ
പിച്ചുവർ.

നെടുങ്കൽ =കാവിരിപ്പുസ്ഥിതിയിലുള്ള പഞ്ച
മന്നം കോഷ്ടങ്ങളിലൊന്നു; ഇത് ഉന്മാദം,
വിഷപാനം, സപ്തദശം, ഭൂത
ബാധ എന്നീ ദോഷങ്ങളെ പരിഹ
രിക്കും

നെടുമൈ =മധുരയിൽ വാണിരുന്ന പാണ്ടി
ഴിയൻ ഇവൻ ആലോചനകൂടാതെ
കോവലനെ കൊലചെയ്തിച്ചു കണ്ണ
കിയോടു ന്യായത്തിൽ തോറു തനി
ക്കു നേരിട്ട ദുഷ്ടശസ്സിനെ ചിന്തിച്ചു
ജീവശ്വാശം ചെയ്തവൻ.

പ

പരാശരൻ =ചോളനാട്ടിലുള്ള ഒരു ബ്രഹ്മണൻ;

ഇവൻ മലനാട്ടിൽ ചെന്നു 'മാന്തര
 ബോലിതംപൊരെ' എന്ന ചേര
 നിൽനിന്നു പ്രഭൃതമായ സമ്മാനം വാ
 ണി മടങ്ങിവരുമ്പോൾ തിരുത്തുകാൽ
 ഗ്രാമവാസിയായ ദക്ഷിണാമൂർത്തി
 യെന്ന ബ്രാഹ്മണയുവാവിനെ പരീ
 ക്ഷിച്ച് അവനുള്ള വിദ്യാഭ്യാസ
 ബുദ്ധി കണ്ടു സമ്മാനംകൊടുത്തവൻ.

പുളി -കുമാരിയാറിന്നു തെക്കുള്ള ഒരു നദി;
 ഇതു അക്കാലത്തുതന്നെ കടലെടുത്തു
 പോയിരിക്കുന്നു.

പാലമന്നം

(പാലൈ
 മൻറം) =കാവിരിപ്പമ്പട്ടിനത്തിലുള്ള അഞ്ചു മ
 നങ്ങളിലൊന്ന്; ഇതു രാജനീതിക്കു
 ഭംഗം വരിക മുതലായ അധർമ്മക്ര
 മങ്ങൾ നടക്കുമ്പോൾ അവയെ അവി
 ടെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടുള്ള ദേവി ക
 ണ്ണീർ പൊഴിച്ചു കാണിക്കുന്നതായ
 സ്ഥാനം.

പുണ്യശര
 വണം

=അഴകർമ്മയിലുള്ള ഒരു പൊയ്ക്ക; ഇ
 തു തന്നിൽ സ്നാനംചെയ്യുന്നവർക്ക്
 ഐന്ദ്രവ്യാകരണബോധം നൽകു
 ന്നത്.

പെരുങ്കിള്ളി = ഇക്കഥ നടന്ന കാലത്തിൽ ഉറയു
രിൽ വാണിരുന്ന ഒരു ചോഴൻ; ഇവ
നെ പെരുനൽകിള്ളിയെന്നും പറയും.

പെരുമകൾ = കോവലന്റെ ഭാര്യ; ഇവളെ പെരു
മനക്കിഴത്തിയെന്നും പേരിൽക്കിഴ
ത്തിയെന്നും പറയും; ഇവൾ മധുര
യിൽ കോവലൻ കൊലയോടു മരി
ച്ചതിനെ മാടലനിൽനിന്നു കേട്ടു ടിഃ
വിച്ചു ഭീവത്യാഗം ചെയ്തു.

പേരാൻ = ചേരനാട്ടിലുള്ള ഒരു നദി; പെരി
യാൻ.

പൊതിയിൽ = പാണ്ടിനാട്ടിലുള്ള ഒരു മല; ഇതു ദേവ
കൾക്കും ഋഷികൾക്കും പൊതുസ്ഥാ
നമാകയാൽ ഈ പേർ സിദ്ധിച്ചു.

പൊരുന = താമ്രപണ്ണിനദി; ഇതു പാണ്ട്യദേശ
ത്തിലുള്ളത്; ഈ നദിയുടെ ഉടമാ
വകാശം ചേരമന്നനുള്ളതാണെന്നു
പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

ഭരതൻ = കോവലന്റെ പൂർവ്വജന്മത്തിലുള്ള
(പുരുഷൻ) പേർ; ഇവൻ സിംഹപുരരാജാവി
ന്റെ ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥനായിരിക്ക
ുമ്പോൾ കാരണമൂലംതെ സംഗമ

നന്ന വണിക്കിനെ കൊല്ലിച്ചതി
നാൽ അവന്റെ പത്നിയായ ശവി
കുപ്പെട്ടവൻ.

ഭവകരണി = അഴകർമലയിലുള്ള ഒരു പൊയ്ക്ക; ഇ
തു തന്നിൽ സ്നാനം ചെയ്യുന്നവർ പൂ
ർണ്ണവൃത്താന്തങ്ങളെ ഉണർത്തും.

ഭൂതചതുഷ്ഠം = കാവിരിപ്പമ്പട്ടിനത്തിലുള്ള പഞ്ചഭൂ
(പൂതചതുഷ്ഠം) ഋഷിപ്പൊന്നു; അനന്തങ്ങളായും മ
റ്റുള്ള കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന പാപി
കളെ ഭൂതം കൊന്നുതിന്നുന്നതായ
സ്ഥാനം.

ഭൂതം = തന്നെ സഹായിച്ച മുചകുന്ദനെ ര
ക്ഷിപ്പാനായി ഇന്ദ്രനാൽ നയിക്കു
പ്പെട്ട കാവിരിപ്പമ്പട്ടിനത്തിൽ വ
ന്നു കടികൊള്ളുന്ന ഒരു ദേവത.

മ

മണിവണ്ണൻ = കാവിരിപ്പമ്പട്ടിനത്തിന്നു പടിഞ്ഞാ
റായി കടികൊള്ളുന്ന മഹാവിണ്ണ.

മാകാവ് = കടകലയ്ക്കു തുളള ഒരു ഗ്രാമം; (മുൻ
കാലത്തിൽ മാകാടെന്നു പറഞ്ഞി
രുന്നു.)

മാടലൻ = തലച്ചുകാട്ടിലുള്ള ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ;
കോവലൻ മധുരയിൽ കൊലയേറ്റ

തു മുതലായി നടന്ന സംഭവങ്ങൾ കറ
വിമിഷ്ടസ്വഭാവത്തിലുള്ളവരോടു പാ
ഞ്ഞതുമൂലം അവരിൽ ചിലർ ആ
ത്മത്യാഗം ചെയ്തതായറിഞ്ഞു, ആ
പാപം തീർപ്പാണെന്നുണ്ടു ഗംഗയിൽ
പോയി സ്നാനം ചെയ്തു മടങ്ങിവരു
മ്പോൾ ഇടയിൽ ചെങ്കുട്ടവനെ ക
ണ്ടു പരിചയപ്പെട്ടു വഞ്ചിനഗരം പ്രാ
പിച്ചു അവനെ പ്രേരിപ്പിച്ചു യജ്ഞം
നടത്തിച്ചു സൽഗതിക്കുളാക്കിയ
വൻ.

മാതരി = മധുരയിൽ ആയർവാടിയിലുള്ള ഇട
ച്ചികളിൽ മുഖ്യസ്ഥാനം വഹിക്കുന്ന
വൾ; ഇവൾ കോവലന്റെ കൊല
യും കണ്ണകിയുടെ പരിതാപവും കേ
ട്ടു കരളുരുകി അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്തു
മരിച്ചു; പിന്നെ ശേഷകന്ധംബിക്കു
മകളായിത്തീർന്നവൾ.

മാധവി = അഗസ്ത്യമുനിയുടെ ശാപത്താൽ ഭൂ
ലോകത്തിൽ പിറന്ന ഉദ്യശി; കോവ
ലന്റെ പ്രേമഭാജനമായ വേഗ്യ.

മാനാസ്സൻ = കണ്ണകിയുടെ പിതാവ്; ഇവൻ കോ
വലന്റെ മരണത്തേയും കണ്ണകിയു

- ടെ താപത്തേയും മാടലനിൽനിന്നു കേട്ട നിമിശനായി സർവ്വസ്വവും ദാനം ചെയ്തു സന്തുസിച്ചവൻ.
- മാലതി =കാവിരിപ്പുവട്ടിനത്തിലുള്ള ഒരു ബ്രാഹ്മണി.
- മാശാന്തുവാൻ =കോവലന്റെ അച്ഛൻ; ഇവൻ കോവലന്റെ മരണത്തെ മാടലൻ പറഞ്ഞു കേട്ട തന്റെ സർവ്വസ്വവും ദാനം ചെയ്തു സന്തുസിച്ചു.
- മംഗലാദേവി=ഈ ദേവിക്ക് മലനാട്ടിലും അതിനോടു ചേർന്ന മറ്റു ദേശങ്ങളിലും ആലയമുണ്ട്; ഇതു സംബന്ധിച്ചാണു മംഗലാപുരമെന്നും മംഗളമെന്നുമുള്ള രൂപസിദ്ധിയെന്നു പറയുന്നു.
- മുചുകുടൻ =സൂര്യവംശജനായ ഒരു ചക്രവർത്തി; മുന്പാരു കാലം കാവിരിപ്പുവട്ടിനത്തിൽ വാണിരുന്നവൻ.

- യവനൻ =ഉത്തരദേശത്തിലുള്ള ഒരു സമുദായം.

- ലങ്ക (ഇലങ്കൈ) =കുടലിനാൽ ചുറ്റപ്പെട്ട ഒരു നഗരം; ഗജബാഹുവിന്റെ രാജധാനി; ഇ

പ്പോൾ അനന്തരമുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു വരുന്നത്.

വ

വജ്രവാദ്യം = ശോണാനദീതീരത്തിലുള്ള ഒരു പ്രദേശം.

വഞ്ചി = ചേരന്മാരുടെ രാജധാനി; ഇതു കൊട്ടുകോളമെന്നു ചിലർ തിരുവഞ്ചിക്കുളമെന്നു മറ്റു ചിലർ വാദിക്കുന്നു; ഈ രണ്ടു ദേശങ്ങളും കൊച്ചിരാജ്യത്തിൽ ഒന്നോടൊന്നു സമീപിച്ചു കിടക്കുന്നു.

വയലൂർ = പാണ്ഡ്യനാട്ടിലുള്ള ഒരു ദേശം; വാർത്തികനു ഒരു പാണ്ടിയനാൽ ബ്രഹ്മദായമായി നൽകപ്പെട്ടതും തിരുത്തകാൽ ഗ്രാമത്തിനു കിഴക്കുഭാഗത്തുള്ളതുമാകുന്നു.

വയനതാലം = മധ്യവിയുടെ തോഴി; ഇവളെ കൂനി (വയനതാലം) യെന്നും പറയും.

വില്പവൻ = ചെങ്കുട്ടവന്റെ മന്ത്രി.

കോത

വിരവത്തി = കണ്ണകി; നെടുചെഴിയെന്നു പറയുന്ന ന്യായത്തിൽ ഇയിച്ചു ത

ന്റെ പാതിപ്രത്യശക്തിയാൽ മധു
രാപുരിയെ ദഹിപ്പിച്ചതിനാൽ ഇ
വർക്കു് ഈ പേര് സിദ്ധിച്ചു.

വെൺകുന്ന് = സുബ്രഹ്മണ്യസ്ഥലങ്ങളിലൊന്ന്.

വെൺമ്മാർ = ചെങ്കുട്ടവന്റെ പട്ടമഹിഷി; ഇവർ
കണ്ണകിയെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചു പൂജിക്കേണ
മെന്നു തന്റെ ഭർത്താവിനോടു പ്രാ
ർത്ഥിച്ചു.

വെള്ളിട മന്നം = കാവിമിപ്പുമ്പട്ടിനത്തിലുള്ള അഞ്ചു മ
ന്നങ്ങളിലൊന്ന്; ഇതു ചോരന്മാരെ
കണ്ടുപിടിപ്പാനുതകുന്നതു്.

വെള്ളിയമ്പലം = മധുരയിലുള്ള ഒരു മന്നം.

വെള്ളിയം = വിദ്യാധാരാലയമായ പദ്മം.

പെരുമല

വെറുവേൽ = കൊക്കാനഗരത്തിൽ വാണിരുന്ന ഒരു

ചെഴിയൻ പാണ്ടിയൻ; ഇവൻ കണ്ണകിക്കു ആ
യിരം പൊൻകൊല്ലരെ (തട്ടാത്തരെ)
ബലികൊടുത്തു്, ഉത്സവം നടത്തി
തന്റെ നാട്ടിനു ബാധിച്ചിരുന്ന ആ
പത്തൊഴിച്ചവൻ; ഇവനെ ഇളംചെ
ഴിയന്നെന്നും പറയും.

ശാലിനി =കിരാതകമാരിയായ തേവരാട്ടി.

ശേഷകടം =തിരുവനന്തപുരത്തുള്ള ഒരു ബ്രാഹ്മണി (ചേടകുണ്ഡം; തന്റെ മക്കളിലിരുന്ന് കണ്ണടംബിയൻ) കിഴക്കേ നേരിട്ട സന്താപം കേട്ടതിനാൽ അഗ്നിപ്രവേശംചെയ്ത മരിച്ച മാതരി പിന്നെ ഇവനു പുത്രിയായിരുന്നു.

ശോണ =ചേമലാതന്റെ പത്നി.

സ

സൂര്യകണ്ഡം=കാവേരിയുടെ സംഗമസ്ഥലത്തിനടുത്ത (ചൂരികണ്ടം) ഈ ഒരു തടാകം

സോമകുണ്ഡം =കാവേരിയുടെ സംഗമസ്ഥലത്തിനടുത്തുള്ള ഒരു തടാകം.

മകണ്ടം)

സംഗമൻ =ഒരു വൈശ്വൻ; നീലിയുടെ ഭർത്താവ്.
(ചങ്കമൻ)

ഹ

ഹാടകമാടം

(ആടകമാടം)=തിരുവനന്തപുരം; മലനാട്ടിലുള്ള ഇരവിപുരത്തിനും ഈ പേരുണ്ട്.

വിഷയാനുക്രമണിക.

മുഖവുര	i—xvi
പ്രസ്താവന	xvii—xxxv
അഭിധാനപ്രകാശിക	xxxvi—Liii

കഥാമുഖം	1—9
---------	-----

പുറകാർക്കാണ്ഡം.

ഗാഥ

1. മംഗളാശംസ	10—14
2. ഹൃദസ്ഥധർമ്മചരണം	15—21
3. അരങ്ങാരം	21—82
4. നിശാവണ്ണനം	88—89
5. ഇന്ദ്രോത്സവം	40—56
6. സമുദ്രസ്നാനം	56—70
7. ഉദ്യോഗഗീതം	71—90
8. വസന്തകാലം	90—96
9. സ്വപ്നവൃത്താന്തം	97—108
10. നാട്ടുപുരാക്കുഴ	108—121

മധുരകാണ്ഡം

11. അരണ്യകൾനം	122—186
12. വേട്ടവരട്ടം	186—146

ഗ്രാമ	ഭാഗം
13. പുരമുരി പ്രവേശം	146-159
14. ഗ്രാമാന്തരക്കുഴി	159-174
15. ശരണാഗതി	174-189
16. കൊലക്കുളം	189-203
17. ആച്ചിമാരുടെ കുരവക്കുളത്തു	203-214
18. ദുഃഖാനുഭൂതി	214-218
19. നഗരത്തിലുഴന്നത്.	219-224
20. ന്യായവാദം.	225-229
21. കോപാതിരേകം.	280-288
22. അഗ്നിബാധ	284-289
23. പ്രബോധനം	240-248

വെളിപ്പെടുത്തലുകൾ.

24. മലങ്കരവെളിപ്പെടുത്തൽ	249-254
25. ശില കൊണ്ടുവരുവാനുള്ള നിശ്ചയം	254-262
26. ബിംബം പണി	262-272
27. നീരാട്ടം	272-280
28. ബിംബപ്രതിഷ്ഠ	281-289
29. വാഴ്ത്തിയതി	289-299
30. വെളിപ്പെടുത്തൽ	299-309

ചിലപ്പതികാരം.

കഥാമുഖം.

കേരളചക്രവർത്തിയായ ചോൻ 'ചെങ്കുട്ടവപ്പെരുമാൾ' പിതാവായ ചോലാതന്റെ പിന്മുറയിൽ സന്താനമേറിയതായിട്ടു വളർന്നുവന്നിരുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുജൻ രാജഭാഗങ്ങളിൽ വിരക്തനായി സന്യാസസ്വർത്തി കൈക്കൊണ്ടു വളർന്നുവന്നിരുന്ന കിഴക്കുഭാഗത്തുള്ള 'തിരുക്കുണവായിൽ' എന്ന ഗ്രാമത്തിലുള്ള ജൈനദേവതാത്തിൽ വാസമുറപ്പിക്കുകയും 'ഇളംകാവടികൾ' എന്ന നാമധേയത്താൽ പ്രസിദ്ധനായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. ഒരിക്കൽ അടികൾ ചെങ്കുട്ടവപ്പെരുമാളോടും രാജസംഭാവനയ്ക്കായി അവിടെ വന്നിരുന്ന തമിഴ് സ്തംഭപ്പുലയരായ മധുരക്കുലവാണികൻ ചാത്തനാശോടൊരുമിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ ചെങ്കുന്നിലെ (ഇപ്പോൾ ചെങ്ങന്നൂർ) നിവാസികളായ ഒരുക്കൂട്ടം മലയന്മാർ അവിടെ വന്ന് അടികളോടു വണങ്ങി ഇപ്രകാരം ഉണർത്തിച്ചു.

- 1 “അഭിയാസം കടികൊള്ളുമെവിമണ്ഡലം തന്നിൽ
വിടൻ പൊന്നൊളിപ്പുൾ നിറഞ്ഞു ശാലകൾ ചുറ്റും
- 2 പരന്നുള്ള വെള്ളത്തടത്തുതന്റെ കണ്ണിനേൽ
കറഞ്ഞു പോർമുഖത്തൊന്നു സതീമാർ മെഴുവിയാതീട-
- 3 മൊരു ദേവി സ്വയം വന്നു മരുവീടുമുവികൽ
സുരനാഥനൊരു ദിവ്യപുമാനോടുമെഴുന്നള്ളി
- 4 തരണിയോടിവൻ നിന്റെ ഹൃദയവല്ലഭനെന്നും -
മുഖമെഴുത്തുവെളയും വിമാനത്തിൽ കരയോറി
- 5 വിരവോടേ ദിവം പുക്കാരവരുമെങ്ങൾ കൺകാണെ
തിരുവുള്ളത്തിപീവുതമുണ്ണുകൊൾകയും വേണം.”

ഇങ്ങനെ മലക്കോവന്മാർ അടികളെ നിവേദനം ചെയ്തതു കേൾക്കയാൽ പെരുമാറ്റം വിസ്മയം കൈക്കൊണ്ടു മററുള്ളവരെ നോക്കുകയും തന്നിഷ്ട ഊസ്സം ഭവം അറിയുമെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു ചാത്തനാർ നടന്ന വൃത്താന്തം പറഞ്ഞുതുടങ്ങുകയും ചെയ്തു.

വിഖ്യാതനായ ചെമ്പിയന്നെന്ന ചോഴമന്നവന്റെ പുരാതനനഗരങ്ങളിൽവെച്ചു ശാശ്വതമായ സമ്പത്സമൃദ്ധി ചേർന്നുവീഴുന്നതും ‘പുകാർ’ എന്ന പുരാതനനാമധേയത്തെ വഹിക്കുന്നതുമായ കാവി മിപ്പുവട്ടണത്തിൽ ‘കോവലൻ’ എന്നു പേരായ ഒരു വൈശ്വനരനായിരുന്നു. അവൻ ആ നഗരത്തിലുള്ള നാട്ടുവിദ്യാവിശേഷമായ ഒരു വേശ്വര്യ വശനാകുമ്പോൾ അവരിമിതമായ തന്റെ ധനം നി

ശ്ലേഷം നഷ്ടമാക്കുകയാൽ 'കണ്ണുകി'യെന്ന തന്റെ പണിയുടെ കാൽ ചിലമ്പു വില്ലാന്നായി പൂരാണപ്രസിദ്ധിയും മഹിമയുമുള്ള പാണ്ഡ്യരാജധാനിയായ മധുരപുരിയെ പ്രാപിച്ചു. വിരോണാർ ചിലമ്പുകൊണ്ടു പണ്യവിഥിയിൽ ചെന്നപ്പോൾ ഒരു തട്ടാൻ ആദരവോടെ അരികിൽ വന്നു വേണ്ടുന്ന സഹായങ്ങൾ ചെയ്യാമെന്നേല്പുകയാൽ അവന്നു ചിലമ്പു കാട്ടിക്കൊടുത്തു. അവൻ ചിലമ്പിനെ സൂക്ഷിച്ചു പരിശോധിച്ചു, "വിലയേറിയ ഈ ചിലമ്പു പാണ്ടിപ്പെരുമേലിക്കല്ലാതെ മറ്റൊരും അണിയുവാൻ സാധ്യമല്ല; ഞാൻ ഇതു പെരുമാളെക്കണ്ടിച്ചു കൊണ്ടുവരാം; അതുവരെക്കും നിങ്ങൾ ഈ കോപ്പത്തിലിരിക്കുക" എന്നു പറഞ്ഞു കൊണ്ടുപോയി. അടുത്ത കാലത്തു കേട്ട തീറ്റുപാടായി പണിപ്പെട്ടതിൽ കൊണ്ടുവന്നിരുന്നതും താൻ അപഹരിച്ചെടുത്ത കളവു പോയതായി പ്രസ്താവത്തിൽ വന്നിട്ടുള്ളതുമായ പെരുമേലിയുടെ ചിലമ്പിനെപ്പറ്റി രാജജനങ്ങൾ അന്വേഷണം തുടങ്ങിയിരിക്കുകയാൽ, ഇതു നല്ലൊരു തക്കമാണെന്നു കരുതി ഈ തട്ടാൻ പാണ്ഡ്യരാജസന്നിധിയിൽ ചെന്നു, "മഹാരാജന്റേയുടെ കളവു പോയ ചിലമ്പു് അ പുനാട്ടിൽനിന്നിവിടെ വന്നിട്ടുള്ള ഒരു വണിക്കിന്റെ കൈവശം കണ്ടുകിട്ടിയിരിക്കുന്നു. ആ കള്ളൻ അടുത്തുള്ള ഒരു കോപ്പത്തിലി

രിപ്പുണ്ട്” എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതുകേട്ടു പാണ്ടി പ്പെരുമാറ്റം തന്റെ പൂർവ്വകർമ്മവൈഭവത്താൽ മതി മറന്ന്, “അവനെ ചിലമ്പോടുകൂടി ഉടൻ നമ്മുടെ മുമ്പാകെ ഹാജരാക്കണം” എന്നു കല്പന കൊടുപ്പാൻ കരുതിക്കൊണ്ടു തന്റെ ഭടന്മാരെ വിളിച്ച്, “ഉടനെ ആ കള്ളനെ * കൊന്നു ചിലമ്പു കൊണ്ടു വരുവിൻ” എന്നു പറഞ്ഞുപോയി. ഭടന്മാർ അപ്രകാരം കല്പന നടത്തുകയും ചെയ്തു. കണ്ണുകി തന്റെ ഭർത്താവിനെ കൊലപ്പെടുത്തിയ വൃത്താന്തം കേൾക്കയാൽ ഒരു ഗതിയും കാണാതെ കണ്ണനീർ പൊഴിച്ചു പാണ്ടിയന്റെ വിനാശത്തിനായി തന്റെ മുക്താഹാരപരിശോഭിതമായ മാറിടത്തിൽ കൈവെച്ച് ഇടത്തെ മുലക്കണ്ണു പരിച്ചെറിഞ്ഞ്, പാതിവ്രത്യശക്തികൊണ്ടു പാണ്ഡ്യഗൗരവം ഭസ്മീകരിച്ചു. പതിഭേവതയായ അവളെ പലരും പോറ്റി പുകഴ്ത്തി.

സ്വാമിൻ! പാണ്ടിപ്പെരുമാറ്റമെന്തെങ്കിലും കർമ്മവൈഭവമെന്നു മുൻപറഞ്ഞതെന്ത്? എന്നു ചോദിക്കുന്നുവെങ്കിൽ പറയാം. അന്യൂനമാഹാത്മ്യമിയ്യുന്ന പൂർത്താനഗമമായ മധുരപുരിയിൽ ശ്രീമഹാദേവൻ കുടികൊള്ളുന്ന വെളിയമ്പലത്തിൽ ഇരുപതു വരുന്ന ഒരിടത്തിൽ ഞാൻ ശയിച്ചിരുന്നു. അപ്പോൾ ആ

---

* “കൊണ്ടുചിലമ്പു” എന്നതു “കൊന്നുചിലമ്പു” എന്നു തെറ്റിപ്പോയി.

നഗരത്തെക്കുറിച്ചുവരുന്ന ശ്രീമധുരദേവി അഴൽ
 വെങ്കി വാഴുന്ന ആ വിരവത്തിന്റെ മുമ്പിൽ ആ
 വിട്വിച്ച്, “കടംകോപാഗ്നിയെ കൊങ്കയൽ കാ
 ണിച്ച ഫേ സുമുഖി! നിങ്ങളിൽവെക്കും പുണ്യപാപം
 ക്ഷയിച്ചതിനാൽ, മുജ്ജന്മത്തിൽ നിനക്കും നി
 ന്റെ പ്രാണനാഥനും കലിംഗരാജ്യത്തിൽ സിംഹ
 പൂർത്തിയുള്ള ‘സംഗമൻ’ എന്ന വണിക്കിന്റെ പ
 ത്തിയാൽ ദത്തമായ ശാപം ഇജ്ജന്മത്തിൽ അനുഭ
 വിക്കേണ്ടിവന്നതാണ്. ഫേ സുകേശി! നീ ഇന്നു മു
 തൽ പതിന്നാലാംനാൾ പകൽ കഴിഞ്ഞു നിന്റെ
 പ്രിയവല്ലഭനെ കാണും. എന്നാൽ ദിവ്യരൂപത്തി
 ലല്ലാതെ മനുഷ്യരൂപത്തിൽ നിനക്ക് അവനെ കാ
 ണാൻ കഴിയുന്നതല്ല.” എന്ന് ആ ദേവി ഉപ
 നൃസിച്ച് ഞാൻ കേൾക്കുകയുണ്ടായി. ഇങ്ങനെ
 ചാത്താൻ ചെങ്കട്ടവെപ്പേരുമൊളെ ഉണർന്നിട്ടു കേ
 ട് ഇളക്കോവടികൾ, “ധർമ്മാർത്തിൽനിന്ന് അ
 ല്ലമെന്നാലും വൃതിചലിക്കുന്ന നരപാലനെ ധർമ്മ
 നെ ഫനിക്കും; വിചൂതയായ ഒരു സതീരതത്തെ
 മനുഷ്യമെന്നല്ല വാനോർ, മനികൾ മുതലായുള്ളൊ
 രും വണങ്ങും; പുണ്യപാപങ്ങൾ യഥായോഗ്യം രൂ
 പീകരിച്ചവന്നു കർത്താവിനെ ബാധിച്ചു തത്തൽഫ
 ലമനുഭവിപ്പിക്കും. എന്നീ മൂന്നു കാര്യങ്ങൾക്കും
 ഈച്ചിലവസ്തുതനെ ആദികാരണമായിത്തീർന്നതി

നാൽ ഈ കഥയെ നാം 'ചിലപ്പതികാര'മെന്ന പേരിൽ ഒരു കാവ്യമാക്കി രചിക്കേണ്ടതാണ്" എന്നു തുടങ്ങിയപ്പോൾ "ഇതു തമിഴുരചനാരായ ചേരചോള പാണ്ഡ്യന്മാർ മൂന്നു പേർക്കും യോഗ്യമായിട്ടുള്ളതാകയാൽ അടികൾതന്നെ ഇതു കവനരചയ്ക്കരുളേണ"മെന്നു ചാത്തനാർ ഉണർത്തിക്കയും ചെയ്തു. അടികൾ ചാത്തനാരുടെ അഭിപ്രായത്തെ അംഗീകരിച്ച്, 1 മംഗളാചരണം 2 വിവാഹാനന്തരം കോവലനേയും കണ്ണകിയേയും വൃദ്ധനാരായ അവരുടെ പിതാക്കന്മാർ ഗൃഹസ്ഥധർമ്മാചരണത്തിനായി പ്രത്യേകഭവനത്തിൽ പാപ്പിച്ചത് 3 യുവതിയായ മാധവിയെന്ന വേശ്യ താനുച്ചരിച്ച നാട്ടുപിറ്റയെ അരങ്ങേറ്റിയത് 4 നിശാവണ്ണനും 5 കാവിരിപട്ടണത്തിൽ ഇന്ദ്രോത്സവം നടത്തിയത്. 6 ഉത്സവാന്തത്തിൽ സമുദ്രസ്നാനം 7 കോവലനും മാധവിയും ചോലയിലിരുന്നു 'കാനൽവരി' എന്ന പട്ടണമുള്ള വീണയിൽ പാടിയത് 8 വസന്തകാലത്തിൽ മാധവിയുടെ വിരഹവേദന 9 കണ്ണകിയുടെ ദുസ്സപ്തം ദേവന്തിയോടു പറഞ്ഞത് 10 കണ്ണകി മുതലായവർ ചോളനാട്ടുപുറങ്ങളെ ചോദിച്ചു കണ്ടറിഞ്ഞത് 11 നാട്ടുപ്രദേശം കണ്ടു സന്തോഷിച്ചതിനുശേഷം, കാട്ടുപ്രദേശം കണ്ടു ഭയപ്പെടുന്നത് 12 ദുർഗ്ഗയുടെ വേഷം ധരിച്ച ശാലിനിയെന്ന വേടസ്ത്രീയുടെ വേട്ടവരാട്ടം 13 മധുരയിലെ ഉരാനാടകളിൽ പ്ര

വേണ്ടിച്ച് 14 ദൃഢംഗലപനി മുഴങ്ങുന്ന മധുരാപു
 റിയെ കാണുന്നത് 15 കണ്ണകിയെ കവുന്തി അ
 ടികൾ മാതരിയുടെ അധീനത്തിൽ എല്പിച്ചത് 16
 കോവലനെ കൊലക്കൂട്ടത്തിൽ വധിച്ചത് 17 ഇട
 ചേരിയിൽ മാതരി മുതലായ ഇടച്ചികളുടെ കൂട്ടത്ത്
 18 കോവലന്റെ മരണരൂപമായ ദുർവാന്ത കേട്ടതി
 നാൽ കണ്ണകി ദുഃഖിക്കുന്നത് 19 സർവ്വജനസമ
 ക്ഷം കണ്ണകി ലഭിച്ചത് നഗരപ്രവേശം ചെയ്തത്
 20 പുകഴ്ചൊറ പാണ്ടിപ്പെരുമത്തോടു കണ്ണകി
 ന്യായവാദം ചെയ്തത് 21 കണ്ണകി പാണ്ടിപ്പെരു
 ന്നേവിടയോടു കോപാവേശത്തോടെ പറഞ്ഞത് 22
 കണ്ണകിയുടെ മുലമുഖത്തിൽനിന്നുണ്ടായ അഗ്നി അ
 വൾ നയിച്ചേടമെല്ലാം പരന്നത് 23 മധുരയി
 ലെ മഹാദേവി ആവിർവിച്ച കണ്ണകിയോടടുത്തു
 ചെല്ലത് 24 ചെങ്കുന്നിൽ വേങ്ങമരമുവട്ടിൽ ക
 ണ്ണകിയെക്കണ്ടതിനാൽ ഉൽപാതശാന്തിക്കായി മ
 ലക്കുറത്തികൾ വഴിപാടുകളി നടത്തിയത് — ഇങ്ങ
 നെ ഇരുപത്തിനാലിനോട് 25 മലക്കുറവർ രാജാം
 ഗത്തിൽ ചെന്നു മുഖം കാണിച്ചത് 26 കണ്ണകി
 യുടെ പ്രതിമയ്ക്കായി ശില കയ്യാണ്ടത് 27 ആ
 ശ്ശിലയുടെ ജലസ്ഥാപനം 28 കണ്ണകിയുടെ പ്ര
 തിഷ്ഠ 29 തന്നിക്കു പ്രതിഷ്ഠയും ഉത്സവവും നട
 ത്തിയതിന്നു പാതിവ്രത്യദേവതയായ കണ്ണകി പെരു

മാക്കുന്മാരെ വാഴ്ത്തിയത് 30 കനകവിജയാദികളായ ആയുർമന്നവന്മാർ കണ്ണുകീദേവി വരം കൊടുത്തത് — എന്നീ ആറു ഗാഥകൾ കൂടിച്ചേർന്ന് ആറഞ്ചു ഗാഥകളായി പാട്ടിൽ രചിക്കപ്പെട്ട കാവ്യത്തെ പ്രസിദ്ധിമാനായ ഇളങ്കോവടികൾ അതളിച്ചെഴുതും മധുരക്കുലവാണികൻ ചാത്തൻ കേൾക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതു ധർമ്മാത്മകാമപ്രതിപാദകമായ ഒരു പ്രബന്ധമാകുന്നു.

അവശിഷ്ടം.

കണ്ണുകിയുടെ കടങ്കോപത്തിന്നിരയായിത്തീർന്ന പാണ്ഡ്യദേശത്തിൽ അന്നുതൊട്ടു മഴ കുറഞ്ഞു, ക്ഷാമം വർദ്ധിച്ചു, വിഷുചിക, മന്യൂരി മുതലായ സാംക്രമികരോഗങ്ങൾ വർദ്ധിച്ചപ്പോൾ പാണ്ഡ്യരാജാക്കന്മാരുടെ പഴയ രാജധാനിയായിരുന്ന കൊക്കാനഗരത്തിലെ രാജാവായ 'വെറിവേൽച്ചെഴിയൻ' കണ്ണുകീദേവിക്ക് ബലിക്കുളത്തിൽ ആയിരം തട്ടാൻമാരെ വധിച്ചു തിന്നടത്തിശ്ശാന്തി ചെയ്തതിനാൽ നാട്ടിനു പുഷ്പി വരത്തക്കവണ്ണം വഷം ഉണ്ടാവുകയും രോഗാഭ്യർച്ചങ്ങൾ നീങ്ങുകയും ചെയ്തു. ഈ

സംഭവം കേട്ടുകൊണ്ടു നാട്ടുരാജനും ദേവീക്കു തിര നടത്തി ശാന്തിചെയ്തതും, എന്നും മഴയും തൊഴിലും മുടങ്ങാതെ വരികയും ചെയ്തു. ഇപ്രകാരം സാഹര വലയിതമായ സിംഹമുത്തിലെ മന്നവൻ, 'ഗജബാഹു' കണ്ണകീദേവിക്കു നാലമ്പലത്തോടു കൂടിയ ആലയം ചമച്ച്, "ഇവൾ താപശാന്തി വരുത്തി അനുഗ്രഹം നൽകും" എന്നു കരുതി പ്രതിപാദം കർമ്മകരമാസത്തിൽ ഉത്സവം നടത്തിവന്നു. അവിടെ യഥേഷ്ടം വർഷമായി നാട്ടു വലിപ്പം വിളവിന്നു സമൃദ്ധിയുണ്ടായി. ചോഴമന്നവനായ പെരുങ്കിള്ളി സർവ്വപ്രകാരമേണയും അനുഗ്രഹമേകുന്ന പതിഭവതയായി സങ്കല്പിച്ച് ഉറയൂരിൽ ഇവൾക്കൊരാലയം പണിചെയ്യിച്ചു നിത്യപൂജോത്സവാദികളും നിയമിച്ചു. അന്നുതൊട്ടു ചോഴമണ്ഡലത്തിൽ രോഗാഭ്യന്തരങ്ങൾ നീങ്ങി നാറുകുന്നോരും അഭിവൃദ്ധിയുണ്ടായി.

വുകാർകാണ്ഡം.

ഒന്നാം ഗാഥ.

മംഗളാശംസ.

1. തിരുമുളപ്പുക തിരുമുളപ്പുക
തങ്കം നറുവെർമാച്ചുത്തിനാൽ
- 2 അങ്കിതമാം ചോളൻതൻ കടപോൽ മറി.
മങ്കയെ മുറും കുളപ്പിക്കയാൽ
- 3 മാനവെളപ്പുക മാനവെളപ്പുക
മാനിയം കാവേരിനാട്ടുമാൻ
- 4 മാനമുളപ്പെന്നാരാജരാജപ്രഭുവെ
മാനിൽപ്പൊലിഞ്ഞങ്ങു പൊന്തയക്കാൽ
- 5 കരണം കൊടുമുടികോലുന്ന മേൽവെ
താനേ വലംവെച്ചു വാഴുകയാൽ.
- 6 മേൽമെത്തുപ്പാറുക മേൽമെത്തുപ്പാറുക
സംഗരം ചുഴുന്നേന്തഴിയിന്മേൽ
- 7 ആ നരപരമകൻ മാനത്തിനെനോണം
മേൽനിന്നു ശാര പൊഴിക്കുകയാൽ
- 8 പേരറുക പേരറുക പൂമ്പുകൾപത്തനം
ചുറ്റും കടൽവേലിയുഴിതനിൽ
- 9 മുറും നൂപൽതെൻ വംശത്തിനെനോണം
മേലുംവം കീഴ്തി പരക്കുകയാൽ.

- 10 പുതുമ്പതിയ്ക്കു നളമരായ് നിത്യവും
വർത്തിച്ച പരമം പുരമതനായ്
- 11 വിത്തവാന്മാരായും പെരുകന്മാരും ബുധ .
സത്തമന്മാരും വിളങ്ങുകയാൽ
- 12 അന്യോളോപ്യവസി തിങ്ങിനിന്നിടുന്ന
ധന്യമരം കാവേരിപട്ടണവും
- 13 മണിൽ പൊതിയൽമലയും ഹിമാദിയും
നേരപോലെന്നും പുകഴുമെന്നും
- 14 ശാസ്ത്രങ്ങൾ മുററും പുരണങ്ങളെന്നിവ
തീർത്തൊത്തുത്തോൾ കഥിച്ചിടുന്നു.
- 15 വാനമ്പകിങ്കവും നാഗകോകത്തിലും
മുനമകന്നു ലളിച്ചിടുന്ന
- 16 രോഗങ്ങളും പുതകീർത്തിയും വർണ്ണന .
തരകം പുകാരണി പട്ടണത്തിൽ.
- 17 വാനിൽ പയോരും മഴപൊഴിക്കുമ്പോളെ
മരണകൊണ്ടെങ്ങും പുകൾ പെരുകും
- 18 മരണസ്തൻവംശമായിട്ടു കൈയിന്മേൽ
പുണഞ്ഞൊരുകാശമെപ്പാൻകൊരിയായ്
- 19 ഇരമാറാണങ്ങു തികയാതെ കന്യക
വരമിളമങ്കയെപ്പാൻ വിളങ്ങി.
- 20 പേരാനുമേവുതന്ധവീരേവിടെ
ചേരുന്ന പാരിത്രംതൊട്ടുത്തോരോ
- 21 പാതഗുണൈരവമിണങ്ങുകയാൽ നിത്യം
നാരിജനം വന്നു കൂട്ടിപ്പിടുന്നോരും.
- 22 തനപംഗിയാളാമിവരങ്ങളെ നാമവും
കണ്ണകിയെന്നല്ലേ ചൊല്ലിടുന്നു

- 23 അന്നഗരംതന്നിൽ ചോഴൻകരിക്കാമൻ
 മന്നിടം പാർച്ചിച്ച വാണീടവേ
 24 എണ്ണമകന്നു പെരുകിയ സമ്പത്തിൽ
 വണ്ണം തികഞ്ഞു തറവാടുകൾ
 25 കുന്നമണ്ടല്ലങ്ങനേകമവകളിൽ
 മന്നവനൊന്നെന്നെ ചൊല്ലിക്കൂട്ട
 26 സമ്പത്തു പാരം പെരുത്തരു സാധുക്കൾ -
 കൈയാളതു ഭാനങ്ങൾ ചെയ്യിക്കുന്ന
 27 മരംതളുവാതെന്നു ചേരം പ്രഭുവര
 ന്നാശംസ്വന്തമുണ്ടൊരു നന്മയൻ
 28 മരംതളുവൻതന്റെ കീഴിൽ പരക്കുവാൻ
 പാരിടം ചേരമാരുതയായ്ചമഞ്ഞു.
 29 വീണയെ വെല്ലും മൊഴിയൊർ വിളങ്ങുന്നെ -
 രേണങ്കണ്ഡിംബമുവികളാകും
 30 മാനിനിമാക്കുള്ള കാമം വാഴത്തുവാൻ
 കോണിതലത്തിലവതരിച്ചു
 31 സേനാനിമാനിവനൊന്നാളു മകുമാർ
 മരണിച്ചുകൂട്ടും മഹിയെക്കോൽ.
 32 ചേരക്കൈമാമന്നു കോവലവെന്നുചോ -
 ലിതെട്ടാമണ്ടൊട്ടു തികഞ്ഞതില്ല.
 33 ആരോമലംകൾക്കും കമാമന്നമുണ്ടൊരു
 ചേരകളും തെരുവൊന്നൊന്നാകൾ
 34 ചിന്തിച്ചു ശോഭനമാരുതയായ വാസരം
 ചന്ദ്രത്തിൽ വേളിക്കു കോപ്പുകൂടി.
 35 മാനേമുകണ്ണികൾ തെരുച്ചമയിച്ചു -
 അന്നകഴങ്ങിയിങ്ങങ്ങിക്കൊണ്ടു

- 36 വേളിൽ വട്ടമുണ്ടെന്നപ്പരത്തിൽ
നീളവെ നന്നായ് പ്പരസ്തമാക്കി
- 37 അപ്പ ഭരംഗം മുരണ്ടിവെട്ടുതർ
എപ്പേയം പരം മുരണി വേഗാൽ
- 38 പൃഥ്വീന്ദ്രൻ തന്റെ വിതരുകണകിരന
മുതണിവെങ്കുണ്ടാലം പൊങ്ങി
- 39 രംഗലാകുമാരൻകൊണ്ടു വിധികർ
മങ്ങാവെണ്ണവെങ്കരിച്ചു.
- 40 രാജകർ തുടങ്ങുന്ന വൈരമണിസുംഭ -
ജാലം നിറുത്തിയതിൻമുകളിൽ
- 41 നീലിച്ച പട്ട വിതറിയിട്ടൻ മുത്ത -
രാജകർ തുടങ്ങിയ പട്ടപ്പന്തിൽ
- 42 വെങ്ങതി മോഹിണിതന്നോടു ചേർന്നൊം
നന്മകിളുന്ന വാസരത്തിൽ
- 43 വേദിയനേതും പടയ്ക്കുകുളാരംഗം
രോമരവോടെ നടുക്കിക്കൊണ്ടു
- 44 നിമ്ബതാരതാരമന്ദിരക്കാരതാരത
പെണ്ണണിതോടൊത്തു കോവലൻതാൻ
- 45 മോരോഗിയെ വലംചെയ്തതു കാണികർ -
കാതാമരമാലമേന്ന വന്നു
- 46 വിത്തുകർ അലത്തിൽവെച്ചും ചിലർ മണി
തട്ടിൽ വിളങ്ങും മലരൊട്ടുതും
- 47 വേദശ്രുതികളുമോതിടുന്നു ചിലർ
ഗീതങ്ങളും ചിലർ പാടിടുന്നു.
- 48 ശങ്കിപ്പൊതുങ്ങിനിന്നവോടെ നോക്കുന്നു
മുതത്തിൻനേരൊളിപ്പൊഴുകിടാങ്ങർ

- 49 ചാത്തം പരിമളവൃഷ്ടം ചില -
 മേന്മയുള്ള പുതുമുഖങ്ങളും
 50 ഗന്ധമിതങ്ങളു മുണ്ണങ്ങളും ചില
 പന്തളിക്കൊരുമാർ കയ്യിലേന്തി
 51 പൊന്നിൻവിളക്കും പിടിച്ചു മണികളാൽ
 മിന്നുന്ന താഴെമെഴുത്തു ചിലർ.
 52 വിത്തുമുളയിട്ട ഭാജനവും ചിലർ
 ധന്യത്തിലേന്തിനാർ പുണ്യകരം.
 53 തെന്തിരുന്നെന്നോമൽക്കൊരിക്കൽ
 സതപരമാശിസ്സു ചൊല്ലിയിനാർ:
 54 'പ്രേമൻനരമപ്പുകൊടിയാമിവർ
 ഉത്തമനാകുന്ന കന്തനോടും
 55 കണ്ണും കരളും പിരിയാതെ പുൽകിക്കൊ-
 മെന്നൊക്കെയോപോലെ വാണിടേണം.
 56 പ്രാപ്തയദൈശ്വര്യത്തിൽ സന്തോഷമുള്ളൊരു
 ചെലവൻ ശാർവ്വജ്വലപ്പാൽകൊടിയും
 57 കാര്യം കൊടുമുടിതന്നിങ്ങൊക്കൊരു
 കരളത്താൽ ചെല്ലമാറായിട്ടെട്ടെ
 58 പോയെന്തൊഴിയെണം പുകഴ്ന്നു വേൽ കയ്യിൽ
 ചാർത്തുന്ന ചെമ്പിയൻ പാഞ്ചലത്തിൽ
 59 പേർത്തുടിച്ചൊക്കൊരാജാവാകും മിവര-
 രാകും മുഴുവനൊരായിട്ടെട്ടെ.''
 60 എന്നങ്ങു പ്രാർത്ഥിച്ചു തൽക്കലയദൈവത്തെ
 തനപിങ്കളുമ്പിച്ചു പുണ്യങ്ങളാൽ
 61 മനീഷതന്യതിജ്ഞാതൊരു മനുഷ്യ
 മംഗളമോഷം മുഴക്കിയിനാർ.

രണ്ടാം ഗാഥ.

ഗുഹസ്ഥധർമ്മാചരണം.

സർവ്വസമ്പത്സമൃദ്ധിയോടുംകൂടി വിച്ഛാതനാരായ
മഹാരാജാക്കന്മാരാൽപ്പോലും ആശിസ്സുത്തക്ക ധന
സമ്പത്തിയുള്ള അനവധി വൈശ്വര്യപ്രഭുക്കളുടെ വസ
തിയായ പുകാർപട്ടണത്തിൽ മരക്കലം മരക്കാൽ മു
തലായ താപ്പുകളാൽ അഭൂത നിണ്ണയിപ്പാൻ കഴി
യാത്തവണ്ണം (ദ്രവ്യപുഷ്പിയാൽ അതുളതപ്പെടത്തക്ക
ദേശങ്ങളോടും ദീപികളോടുംകൂടി കടൽപ്പുഴും ഭൂമ
സ്ഥലം കരുമ്പാടെ നോക്കുന്നതായാലും സാമ്രാ
കാത്തവിധമുള്ള) ലക്ഷ്മീവിലാസത്തോടെ ധർമ്മ
ജ്ഞിതമായ ധനത്താൽ ഉൽകൃഷ്ടങ്ങളായ ദാനധർമ്മ
ങ്ങളനുഷ്ഠിച്ച പുണ്യവാന്മാർ പുകയ്ക്കുന്ന ആറുവക
ഭോഗഭൂമികളിലൊന്നായ ഉത്തരകുന്ദദേശത്തോടൊ
ക്കത്തക്ക സർവ്വസുഖാനുഭൂതികളും തികഞ്ഞു വാഴുന്ന
കണ്ഠേരന്മാരുടെ കലതന്തുക്കളായ കയലുണ്ണിയും
കാന്തനും ഏഴുനിലമാടത്തിൽ നാലാം നിലയിൽ
മയനിർമ്മിതമെന്നു തോന്നത്തക്ക മണിക്കാൽമഞ്ച
ത്തിലിരിക്കുകയായിരുന്നു. അപ്പോൾ വിടന്നു കേസര
ങ്ങൾ വണ്ടുകൾ കരണ്ടും ദളങ്ങളുതാനും കൊഴി
ഞ്ഞും നില്ക്കുന്ന ചെങ്കുഴനിർ, വെള്ളാമ്പൽ, താമര

മുതലായ ജലപുഷ്പങ്ങളുടെ മണം കൂടിക്കലർന്നു നഷ്ടം സ്ഥലപുഷ്പങ്ങളായ കേതകികളുടെ സൗരഭ്യത്തേയും പമ്പകച്ചോലയിൽ മാലാത്രവത്തിൽ നില്ക്കുന്ന മാധവീകസുരങ്ങളുടെ മധുവിനേയും ആരഞ്ഞു ഭുജിച്ചും, വിന്തിമിഞ്ഞു കാമിനികളുടെ കറുനിരകളിലിഴയുന്ന പരിമളത്തെ ആസ്വദിപ്പാനാശിച്ചു വഴികാണാതുഴലുന്ന വണ്ടുകളൊരുമിച്ചു മണിമാലാമാജികളാൽ വിഭ്രഷിതങ്ങളായ വാതായനഭാരങ്ങളിലൂടെ തക്കം വോക്കിയെന്നകംപുക്കു പരിശുദ്ധിപണിയ മലയമാരുതസംസേവനത്താൽ മതിയോലം വളർന്നു കാമപാവശന്മാരാൽ ചമഞ്ഞു. അനന്തരം അവർ അവിടം വിട്ടു നൂറുലരമ്പനായ മകമദ്ധ്യമന്റെ വിഹാരഭൂമിയും ഏഴാമത്തെ നിലയുമായ നിലാമുറത്തിൽ ഭൂമണ്ഡലക്കുറുപ്പിപ്പാനായി സംഭരിച്ചിരിക്കയാണെന്നു തോന്നുവണ്ണമുള്ള മണമിയലും മലർനികരത്താൽ തീർത്ത മെത്തയിന്മേലിരുന്ന് കടൽമുഴുമുഴിക്കൊട്ടൊഴിയാതെ ഭീർപ്പി നല്ലത്തക്ക മരീചികളെ പ്രസരിപ്പിക്കുന്ന സൂര്യചന്ദ്രനാ രെപ്പോലെ ശോഭിച്ചു. അവർ മാറിടത്തിലണിഞ്ഞതായ, വണ്ടുകളുറത്തും വെണ്ണിലാവു വീശിക്കൊണ്ടു വിരിഞ്ഞും വെള്ളിതളോടിണങ്ങിയുമിരിക്കുന്ന മുല്ലമാലയും ചെങ്കുഴുനീർപൂമാലയും വാടിയുലയത്തക്കവണ്ണം മതിമറന്നു പരിരംഭണം ചെയ്തശേഷം ലക്ഷ്മീ

സമാനയായ നായികയുടെ പ്രേമപ്രസന്നമായ വദനത്തെ വീക്ഷിച്ചു നായകൻ ചെറു ചാട്ടഭാഷണമാവിതു്.

(‘കുന്ദിനിയോട് ചെന്നു ചതുരവേ’ എന്ന മട്ട്)

- 1 ഉന്മൂലമെങ്കിലും പണിതുന്മാരും
ശംഭരൻ മുടിയിടണിയായി
- 2 അവിനോദത്തിനേതവർക്കുള്ളതിൽ
ഇന്ദ്രകുമാരൻകളിൽ തിരക്കും.
- 3 മൂന്നും നിന്നോട് കൂടെപ്പിറക്കുവാൻ
തന്നിട്ടിനിന്നിടത്തുകൊണ്ടു
- 4 തന്നിരിക്കാം മുറയ്ക്കു നിന്നയ്യോർ
ചന്ദ്രശേഖരൻതന്നെ മന്ദരം
- 5 കാമനും തന്നെ ഹേമിയായിട്ടു
കേരളാകാമകിഷ്ടശാസനം
- 6 സാർവഭൗമിയായ്നിന്നോടുകിനാ-
നോമനക്കുതമ്മിളിയുഗത്തിനായ്
- 7 ചോർക്കുതിൽ തന്നിൽ വിജയത്തെ
വേർക്കുവാൻതന്നെയും സുഹൃത്തിനും
- 8 ആക്കുമെന്ന ശ്രമം കൊടുത്തു-
മാക്കുമെന്നു ഗരിത്രീന്ദ്രന്മാരെല്ലാം.
- 9 വിജയവർമ്മൻ കീഴും സുയ്യതൻ
മുന്നിലല്ലോ പിറന്നു നീയാകയാൽ
- 10 ഇന്ദ്രനാഭിയോ വല്ലഭയല്ലാതി
നിന്നിടത്തു തന്നെയെന്നീടും

- 11 കാഞ്ചികേയൻ കരഞ്ഞിലൊളിയാൻ
കുറ്റ നിങ്ങളെ വേലിന്നിണകൊണ്ടു
- 12 തീർത്ത നിന്റെ മുഖത്തു നന്മങ്ങൾ
മറ്റു ഞാനതിൻ കരണം ചൊല്ലവൻ
- 13 മൃതൻ നാകുന്നമെന്നെത്തന്നെപ്പോലെ
പാർത്തുകൊള്ളുവാനല്ലാതെ മാറില്ല
- 14 ചൊല്ലെഴും പീലിച്ചുണ്ടു മരതകം.
അല്ലിൻ കാന്തി കലരും മറ്റുരങ്ങൾ
- 15 പല്ലവാണി: നിൻ പുഞ്ചായൽ കാഞ് കയം.
ചല്ലുചാണടൻ കരണം പുകിനാർ
- 16 തനപി: നിൻ ദൂരയാത്രം ചിയാത്തേതും.
രണജാലമവനമുൾക്കൊണ്ടു
- 17 ചെന്നു പൊയ്ക്കുകൾ തോറും മരുവുന്നു
പുണ്യമീകവനത്തിൽ മറഞ്ഞുകാൽ
- 18 വീണ, വേണ, സുധയെന്നിവ മൂന്നും.
മൂന്നോര കലൻ മട്ടായൊരു
- 19 മേനിനി: നിന്റെ കണ്ണു സ്വപ്നം കേട്ടു
രണമരം കിഴിഞ്ഞു കീരങ്ങൾ
- 20 ഞനമിങ്ങതിൻ ശിക്ഷയ്ക്കാൽ നിന്നെ
പരണിതന്നിലൊതുങ്ങിമരുവുന്നു
- 21 കരമർവേണി: നിന്നെച്ചമയിപ്പാൻ
പ്രേരം പൂണ്ടു മുതിർന്നൊരു കരമർ
- 22 കരമംഗമുളക്കുണമെന്നിയേ
സാരോടും മറും മണനൊരുമുൾ

- 23 കാമിതംപോലെ നിന്മെയ്യിൽ ചാത്തുവാൻ
നാമറിയുന്നീലെയെന്നൊ കാമണം
- 24 മംഗളമലർക്കാറണിത്തുരുളിൽ
നിമിനിപ്പിലും നിന്നുടെ തോഴിമാർ
- 25 പിന്നെയുമണിയിപ്പരമംപ്രഭം
തന്നിപ്പാളൊരു പക്ഷപാദമൊഴം?
- 26 കരകിവിൻ നന്മയകയേച്ചിലും
പോരെന്നെത്തുളള ഗുഹയൊരിനെ
- 27 വാറണിക്കഴലിൽ കയ്യെന്നുളള
പാദമൊരുതിൻ മേൽ ചെല്ലുവാൻ
- 28 പത്രവല്ലി വെച്ചുളള കൊങ്കതിൽ
മുളളമൊഴയണിയിപ്പതോർക്കിൽ
- 29 അങ്ങണിമാർക്കൊഴയണിയി
മേൽവരണെ വിച്ചതെന്ന യുവം
- 30 താലി തെട്ടുളള മംഗലപ്രഭംകൾ
പോലും തന്നെ വഹിക്കരുതൊരുതാൻ
- 31 ആനനം താൻ വിത്തുളള അരുമപ്പം
യാനെയെന്ന മകനും മരുവുമ്പോൾ
- 32 പിന്നെയുമോരോ മൃഗകൾ ചാത്തുവാൻ
പെണ്ണങ്ങൾക്കൊരു പിറ്റു പിണഞ്ഞിരാം?
- 33 പകരേതും കലരതെ തങ്കമേ!
മംഗലം മുളളുളള നന്മതേ!
- 34 അങ്കുരിച്ചുകാറ്റുന്ന ബിമരേ!
ചെങ്കുമവേ! തെളിയും നന്മതേനേ!
- 35 ചാത്തപം ചൂണിയുന്ന ചിത്രമേ!
പാരിൽ ജീവിപ്പാരുളള മൈക്കുളമേ!

- 36 പേരിയന്ന പെരുങ്കുടി വൈശ്വനര
പാമരാനന്ദമേകം പെൺപെരുമ്പേ!
- 37 മാമലയിൽ വിളയാതെ ലണ്ഡമാം
തുമരകോലം മണിയുന്ന ചൊൽവരോ
- 38 വാരിധിയിലുദിക്കാതെ കണ്ടിതം.
ചേരം പീയൂഷമെന്നതാൻ ചൊൽവരോ
- 39 വീണയിൽനിന്നു നിഴ്ചിജ്ഞാത നി.
കുമാരനെ നിജപിച്ചുകൊടുക്കയോ
- 40 കാറണിക്കുചൊല്ലേ വേതിയെ
കുമാരനെ പുക്കുട്ടേണ്ട ഞാനിനി?

എന്നിങ്ങൊ കമാനിയംഗനായ നായകൻറായക
യുടെ അഗണ്യമായ ഗുണഗണത്തെ അഭിനന്ദിച്ചു
കൊണ്ട്, അതർഹ്വതങ്ങളായ വാങ്മുഖങ്ങളാൽ അ
വളെ വിനോദിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു നേരവും പിരിയ
തെ പരമാനന്ദിച്ചിരിക്കും കാലത്തു് ഒരു നാൾ കോ
വലന്റെ ജനനിയായ ചെരുമാക്കിഴത്തി, കോവല
നും കണ്ണകിയും യഥാഭ്യർത്ഥം ഗുഹസ്ഥധർമ്മം പാലി
ച്ചു് ഉപയുപരിശ്രേയസ്സു വളർച്ച വാഴുന്നതു കാ
ണാനുള്ള അഭിലാഷത്തോടെ മറ്റൊരു മാളികയിൽ
ഗാർവ്വസ്ഥധർമ്മമരണത്തിന്നുപയുക്തങ്ങളായ സ
കലസാമഗ്രികളും സംഭരിച്ച ഭൂതപുത്രത്തേയും നി
യമിച്ച ദമ്പതിമാരെ അവിടെ പാപ്പിക്കുകയും അ
വർക്കു മനസ്സായിത്തുളവിധപുണ്യകർമ്മങ്ങൾ, ബ്രഹ്മ
മണോപചാരം, ഭിക്ഷുസേവനം, ബന്ധുസൽക്കാരം

മുതലായകൃത്യങ്ങൾ യഥായോഗ്യം നടത്തിക്കൊണ്ടു
കുറെ സംവത്സരങ്ങൾ നയിക്കുകയും ചെയ്തു.

മൂന്നാം ഗാഥ.

അരങ്ങോരം.

(നടി)

വിശ്വാചലത്തിൽ വസംചെയ്യുന്ന മഹാത്മാ
വും ദിവ്യനുമായ അഗസ്ത്യമഹാമുനിയാൽ മുമ്പ്
ഇന്ദ്രസഭയിൽവെച്ചു ജയന്തനും ഉദ്യോഗവും ശപിക്ക
പ്പെട്ടു. അതിനാൽ സ്വാർത്ഥകൃഷ്ടിയിൽ ഉയർന്നു പട്ട
വുമാകട്ടെ അനന്യസാധാരണമായ നൈഷ
ണ്ഡവും കൈക്കൊണ്ടു വാഴുന്ന അവർ കാഞ്ചീനഗ
രത്തിൽ മാധവിയെന്ന നാമംപൂണ്ടു ദേവഗണിക
യാസ്തിരക്കേണ്ടിപ്പന്നു; തദപംശജാതയായി മറ്റു വേ
ശ്യകളെ അതിശയിക്കുന്ന ലാവണ്യാതിശയത്താൽ
വിളങ്ങുന്ന 'മാധവി'യെന്ന തരണീമണി അഞ്ചു
വയസ്സുമുതൽ ഏഴു സംവത്സരം നൃത്തഗീതാദിക
കളിൽ നിമന്തരപരിശ്രമംചെയ്തു പ്രാവീണ്യം സമ്പാ
ദിച്ചു, പന്ത്രണ്ടാം വയസ്സിൽ വീരനൃപരധാരിയും
വിഖ്യാതനുമായ ചോഴൻ കരികാലപ്പെരുമാളുടെ മ
മ്പാകെ അരങ്ങോരം നടത്തേണമെന്നു നിശ്ച
യിച്ചു.

(നാട്ടാചാര്യൻ)

അകക്കൂത്തിന്റെ വിഭാഗങ്ങളായ ശാന്തിയെ നാം വിനോദമെന്നുള്ള രൂപകയുഗത്തിന്റെ ലക്ഷണങ്ങളറിഞ്ഞും, നൃത്തത്തോടു ബന്ധമില്ലാതെ ശ്ലോകാത്മങ്ങൾക്കു മുദ്രകാണിക്കുന്ന വിധത്തിൽ നടത്തുന്ന പലവകക്കൂത്തുകളുടെ അവാന്തരഭേദങ്ങളായ അത്മം, യോനി, വൃത്തി, സന്ധി, രസം, ജാതി, ഭാവം, സത്വം, അഭിനയം, വാക്യം, വാക്യഭേദം, വണ്ണം, രാഗം, മേദം എന്ന പതിനാലംശങ്ങളോടു സംയോജിപ്പിച്ചു പതിനാണവക നൃത്തങ്ങളും, തദനരൂപങ്ങളായ ഗീതങ്ങളും അവശ്യാത്തവണ്ണം നൃത്താനുഗം, ഗീതാനുഗം, ഉയോനുഗമെന്നുള്ള ഭേദങ്ങളോടുകൂടിയ വാദ്യങ്ങളും ശാസ്ത്രോക്തമാവണ്ണം ഗ്രഹിച്ചും, അകക്കൂത്തിനും പുറക്കൂത്തിനുമുള്ള ആട്ടവും, പാട്ടും, താളങ്ങളും, തുക്കുകളും സംയോജിപ്പിച്ചു രമ്യമായ അകക്കൂത്തു്, പുറക്കൂത്തു് മുതലായവ നടത്തുന്നതിൽ പതാക മുതലായ ഇരുപത്തിനാലു ഭേദങ്ങളോടുകൂടിയ ഏകഹസ്തം, അഞ്ചലി മുതലായ പതിമൂന്നു ഭേദങ്ങളോടുകൂടിയ ദ്വിഹസ്തം, കൗതുകപ്രതിപാദകഹസ്തം, പ്രപൃത്തിപ്രതിപാദകഹസ്തം ഇങ്ങനെ നാലുവക ഹസ്തമുദ്രകളെ വിധിയാം വണ്ണമറിഞ്ഞു് അകക്കൂത്തിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞ ഹസ്തങ്ങൾ പരസ്പരം ഭേദിച്ചുവരാതെയും, പുറക്കൂത്തിൽ

ആട്ടത്തിൽ അഭിനയവും, അഭിനയത്തിൽ ആട്ടവും കലർന്നവരാതേയും കർമ്മശൂന്യതയും വമിക്കുന്നതും ചോടുകൾ തമ്മിൽ മാറാത്തതും നടത്തുന്ന നാട്യം ചാർച്ചനോടും,

(ഗാനാചാർച്ച)

വീണാവാദനത്തിലും വേണുഗാനത്തിലും ഇവക താളങ്ങളിലും വാദ്യോദ്യമിനാലും മൃദംഗധ്വനിയോടും അകത്തുത്ത്, പുറത്തുത്ത് പതിവുനാണു നടനങ്ങളുണ്ടാവുന്നതിലും അഭിജ്ഞാനായി, ഇവയ്ക്കുള്ള പാടുകൾ ഉണ്ടാവാനും സമ്പന്നരായി വരുത്തുവാനും സമർത്ഥരായി, ചെറുതായതും, വെറുതായതുമുള്ള രണ്ടുതരം പാടുകൾക്കും ആധാരമായ നാലംശങ്ങളേയും ചേർത്തു പ്രാകൃതം, മഹത്തരം, ദേശ്യം, സംസ്കൃതമെന്നീ നാലുവക പദങ്ങളുടെ സരസഘടനയെ യഥാ യോഗ്യമറിഞ്ഞു്, ഈ പദങ്ങളിലിണങ്ങിയ സന്ധി ഭേദങ്ങളെല്ലാം ഗ്രഹിക്കുന്നതിൽ ശക്തിയുള്ളതും, നാടകത്തിലെ കവിഹൃദയവും, നാട്യഭേദങ്ങളും, ഗീതവിഭാഗങ്ങളും, ഈ നാട്യഭേദങ്ങളുടെ ആചാർച്ചന്റെ സൂചനയ്ക്കും പാടുകൾ ആനന്ദമാർഗ്ഗങ്ങൾക്കും യോജിപ്പിക്കുന്നിടത്തു ശാസ്ത്രവിരോധംകൂടാതെ വിഭാഗിപ്പാനും സംയോജിപ്പാനും തക്ക പാടവമുള്ളവനായും ഇരിക്കുന്ന ഗാനാചാർച്ചനോടും,

(നാടകകവി)

അലകടൽ മുഴുമവനീമണ്ഡലത്തിൽ വെങ്കിടഗി
 മിഷ് തെക്കേ കുന്ദാകമാമിഷ് വടക്കുമായി പൂർവ്വ
 ശ്വീമസമുദ്രങ്ങൾക്കു മദ്ധ്യേ കിടക്കുന്ന ദേശമായ ത
 മിഴനാട്ടിൽ പ്രസിദ്ധമായി, സാഹിത്യം, സംഗീ
 തം, നാട്യം—ഈ മൂന്നു വിദ്യകളിലും വിശേഷാ
 യി, നാടകശാസ്ത്രത്തെ സാമാന്യവിശേഷഭേദത്തോ
 ടെ നന്നായറിഞ്ഞ്, ഗായകൻ നിയമിച്ചിട്ടുള്ള വിഷ
 മഘട്ടത്തെ അറിഞ്ഞ് അവൻ താളനിലയിൽ വെ
 ച്ചിട്ടുള്ള വണ്ണത്തെ തന്റെ കവനത്തിൽ വൃണ്ഡി
 ളിച്ച് വിരോധികളാൽ പറയപ്പെട്ട കുറ്റങ്ങളുടെ
 ഗുരലാലുതമറിഞ്ഞ്, അപ്രകാരമുള്ള അബദ്ധങ്ങ
 ളൊന്നും പറ്റാത്തവണ്ണം രൂപകം രചിക്കുന്നതിൽ
 സമത്വനായ കവിവയനോടും,

(മാട്ടംഗികൻ)

സകലരൂപകഭേദങ്ങളും ഗീതങ്ങളും പതിനാറാ
 യിരത്തിത്തൊള്ളായിരത്തിത്തൊണ്ണുറൊന്നു ധ്വ
 നികളും മുത്തമിഴുന്ന സാഹിത്യാദി മൂന്നു വിദ്യക
 ളും വീണവായനയിലുള്ള വിശേഷങ്ങളും താളങ്ങളും
 തുക്കുകളും അവയിൽ വരാവുന്ന തെറ്റുകളും നാമാ
 ദി നാലുവിധപദങ്ങളും സലക്ഷണമറിഞ്ഞും, കാരോ
 പാട്ടിലും പതിഞ്ഞവട്ടത്തിന്റെയും ഇരട്ടിവട്ടത്തി
 ന്റെയും ഏറ്റത്തിലും ഇറക്കത്തിലും താളത്തിനു

വേണ്ടുന്ന ഏറ്റക്കുറച്ചിൽ വരുത്തേണ്ടതറിഞ്ഞും, ഉ
 തപ്പടികളിൽ വീണയും കഴലും വാത്സാടും ഇണങ്ങി
 തക്കവണ്ണവും ശ്രോതാക്കൾ രസിക്കത്തക്കവണ്ണവും
 രംഗവംസികളുടെ മതമറിഞ്ഞു വായിച്ചു മാറ്റു വക്കു
 മേളങ്ങളുടെ ശ്രുതികൾക്കുറക്കുറക്കു വന്നു മേളത്തി
 നു ചോദ്യവരാതെ തന്റെ ഹസ്തപാടവം പ്രദർശി
 പ്പിക്കുന്നതിൽ പ്രവീണനായ മാട്ടംഗികനോടും,

(കഴൽക്കാവേഴ്)

ശാസ്ത്രവിധിപ്രകാരം ചിത്രയോഗം വഞ്ചാ
 യോഗമെന്ന രണ്ടു ശബ്ദഭേദങ്ങളുടെ സന്ധിവിശേഷ
 ത്തെ അറിയുന്നതിൽ നാടകകർത്താവിന് തുല്യമായ
 അറിവു സമ്പാദിച്ചും, കഴലിന്റെ ദോഷമെല്ലാ
 മണ്ഡ്യംഗുലികളാൽ വിട്ടു പിടിക്കുന്നതായ ആരോ
 ഹണത്തേയും, കനിപ്പിക മുതലായ അംഗുലിക
 ലാൽ വിട്ടുപിടിക്കുന്നതായ അവരോഹണത്തേയും
 നില തെറ്റാതെ പ്രയോഗിപ്പാൻ അഭ്യസിച്ചും, വീ
 ണയിൽ ഷഡ്ജം, പഞ്ചമം എന്ന രണ്ടു തന്ത്രികളേ
 യും ഇരട്ടിച്ചു കെട്ടി അവയെ മീട്ടി വായിപ്പാൻ ഗ്ര
 ഹിച്ചു ഉദംഗത്തിന്റെ ശ്രുതിയറിഞ്ഞു മാട്ടംഗികപ്ര
 ധാനനോടിണങ്ങി വായിച്ചും ഗായകന്റെ ഗാന
 ത്തിന്നനുസരിച്ചു സലക്ഷണം ശ്രുതി പിടയ്ക്കാതെ വ
 ണ്ണങ്ങൾ പാടി രഞ്ജിപ്പിച്ചും, പലതരം ഗാനങ്ങളെ
 വാങ് മായുജ്ഞത്തോടും ഗാനമായുജ്ഞത്തോടും പ്രയോ
 ഗിപ്പാൻ കഴിവുള്ള കഴൽക്കാരനോടും,

(വൈണികൻ)

കാമോത്തരം ഗാനങ്ങൾക്കും നാടകപാത്രങ്ങളുടെ ശാരീരങ്ങൾക്കും ഇണങ്ങിയ ശ്രുതിഭേദങ്ങളെ അനുസരിച്ചു തന്ത്രീനിയമനം ചെയ്യുന്നതിലും ഗീതങ്ങളുള്ള വണ്ണങ്ങൾക്കനുരൂപങ്ങളായ ധ്വനികളെ ആവിർഭവിപ്പിക്കുന്നതിലും കാരോ സ്ഥാനങ്ങളിലും സമവിഷമഭേദേണ കരവാടവം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതിലും ശ്രുതിലയങ്ങളുടെ വിഭാഗത്തിലും, സ്വരങ്ങളുടേയും താളങ്ങളുടേയും അവാന്തരഭേദവിവേചനത്തിലും സ്വരാടികളുടെ പ്രസ്താവക്രിയയിലും അഭിജ്ഞനായും മറ്റുള്ള മേളങ്ങളുടെ ശ്രുതിയിൽനിന്നും ഏകദേശവ്യവരാത്തവിധത്തിലിണങ്ങി പാടുവാൻ നിവൃത്തിയുള്ളതല്ലെന്ന വൈണികാചാര്യനോടും,

(രംഗം)

പ്രാജ്ഞനായ ശില്പാചാര്യന്റെ വിധികൾക്കു വിരോധം വരാത്തവണ്ണം രംഗനിർമ്മാണത്തിന്നു നിദ്ദേശമായ സ്ഥലത്തെ നിയമിച്ചു്, ചൊരിയൽ മുതലായ പുണ്യപാത്രങ്ങളുടെ പാശ്ചാത്യങ്ങളിൽ വളർന്നു കെ ചാൺ കമ്പായമുള്ള മുള്ളിൽനിന്നു് ഒരു കത്തെ പുരുഷന്റെ പെരുവിരലിന്നു് ഇരുപത്തിനാലു വിരൽ നീളത്തിൽ അരങ്ങളെന്നു നിർമ്മിപ്പാനുള്ള കോൽ ഉണ്ടാക്കി, ഇക്കോലിന്നു് ഏഴുകോൽ വീതിയും എൺകോൽ നീളവും ഒരു കോൽ ഉയരവുമുള്ള തായിട്ടു്,

തന്മയനാൽ നിമത്തിപ്പതിച്ച പലകകളിൽനിന്നു നാലുകോലയരത്തിൽ തൂണു നിറുത്തി ഉത്തരംവെച്ചു ശാലയുടെ അളവിന്നു വിധിച്ചവണ്ണമുള്ള ഒരു വീൽ രണ്ടു പാദങ്ങളോടുംകൂടി നിർമ്മിതമായ രംഗത്തിൽ മേൽഭാഗത്തു ബ്രാഹ്മണക്കുത്രിയുടെവശ്യമുള്ള വസ്ത്രങ്ങളായ വരൂദേഹൻ, വരൂദേഹൻ, വണ്ണൻ, രക്തകേശപാൻ എന്നീ നാലു ഭൂതങ്ങളുടേയും രൂപം വരച്ച യാവതം കണ്ടു വണ്ടങ്ങളെ നിലയിൽമേൽ ഭാഗത്തുവെച്ച്, തൂണുകളുടെ നിഴൽ രംഗത്തിലുള്ള യാതൊന്നിലും പ്രാപിക്കാത്തവണ്ണം നല്ല നിലയിലുള്ള കൊളുത്തിവെച്ച്, ഇടത്തും വലത്തും ചിത്രിതരൂപങ്ങളായ രണ്ടു തിരശ്ശീലകളും, മേൽപ്പാഞ്ഞ നാലു ഭൂതരൂപങ്ങൾ വരച്ച ശീലയാൽ മേക്കെട്ടിയും കെട്ടി ചന്ദ്രൻ, വൃശ്ചം, ചൊവ്വ എന്നുള്ള തേജസ്സുയത്തോടെ ക്രമത്തിൽ ധവളപീതരക്തവണ്ണസാമ്യം സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള മുക്താമാണിക്യവിറ്റമമാലകളെ യഥാക്രമം തൂക്കി, പുതുമയം ശില്പവൈദഗ്ദ്ധ്യവും പുകഴുന്ന രംഗത്തിൽ,

(തലക്കോക്ക്)

വിപ്രാതന്മാരായ മഹീപാലന്മാർ ശത്രുക്കളെ പൊന്തുന്ന പരാജിതന്മാരാക്കുകയാൽ അവരിൽനിന്നു ലഭിച്ച വെൺകൊറക്കുടയുടെ കാലിനെ എടുത്തു് അതിന്റെ കമ്പുതോറും നവരത്നങ്ങൾ പതിച്ചു ക

വിന്നിട മുഴുവനും കാഞ്ചനത്തുകിടം പൊതിഞ്ഞു ഏഴ ചാൺ നീളത്തിൽ ശമിപ്പട്ടത്തിട്ടുള്ള തലക്കോലിനെ ഇന്ദ്രകുമാരനായ ജയന്തനെന്ന സങ്കല്പിച്ച മന്ത്രപുരും വിധിപാലെ ആരായിച്ച തൊഴുത രാജഗൃഹത്തിൽ കൊണ്ടുചെന്നു കുറച്ച കെട്ടിവെച്ചു തിന്നശേഷം തലക്കോൽസ്ഥാനം വാമിക്കുന്ന വേശ്യ വ്രതമിരുന്ന് ഈ പ്രധാനദണ്ഡത്തെ നാടകരംഗത്തിലേക്കു കൊണ്ടുചെന്നുവെച്ചു നാട്ടാചാര്യൻ തുടങ്ങിയുള്ള നാടകാംഗങ്ങളെല്ലാമൊത്തൊരുമിച്ചു,

1 “ഭരണി കാന്തിക ദേവതി രാമിണി

മഖമൊഴൊത്തു വിശഖമവിട്ടവം

അരികു പിന്തിരയോടു പുരോദ്ധം

അരിയനാളുകൾ പുറമിരൊക്കയും

2 ഇടവം മിഥുനം കർക്കടകം

സിംഹതുലാവൃശ്ചികാഖ്യാശികളും”

എന്നിപ്രകാരം വിധിച്ചിട്ടുള്ള ശുഭനക്ഷത്രലഗ്നാദികൾ ചേർന്ന സമുളുത്തത്തിൽ കാഞ്ചനകലശങ്ങളിൽ സംഭരിച്ചുവെച്ചിട്ടുള്ള പുണ്യതീർത്ഥവാരികളാലഭിഷേകംചെയ്തു പൂമാല ചാർത്തി പൊൻചങ്ങലയും പൊൻപട്ടവുമണിയിച്ച വിജയഘോഷപൂർവ്വകം പട്ടത്താനയുടെ കരത്തിൽ ധരിപ്പിച്ചു വീരമദ്യളാദിവാദ്യഘോഷങ്ങൾ മുഴക്കി നൃപൻ, അമാത്യൻ, പുരോഹിതൻ, സേനാപതി മുതലായവരോടു ചേർന്നു വി

പ്രിയത്വം അലങ്കരിച്ചു നിൽക്കിയിരിക്കുന്ന മരത്തെ വലംവെച്ചു മഹാഭൂതനായ നാടകഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ കയ്യിൽ കോടുത്തു എല്ലാവരും ചേർന്നു നഗരപ്രദക്ഷിണം ചെയ്തവന്നു നാടകരംഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു തലക്കോലിനെ ഏതിർമുഖമാക്കിയവയ്ക്കു നൂറു മാതൃാദികളെപ്പേരും യഥായോഗ്യം അനുസരണത്തിലിരുന്നതിനുശേഷം

“ആദ്യവാദി മുഖേന—
മാരിപ്പോക്കത്തു കോലമാം
പാദോച്ചാരണ കോൽ വാദ്യം
വാരിപ്പോക്കത്തു വിധം.
വിധിച്ചിരിപ്പു രംഗത്തിൽ
ബഹുമാനപ്പെട്ടവരേ”

എന്നുള്ള നിയമപ്രകാരം ഇടയ്ക്കു മുതലായ വാദ്യങ്ങളെ പ്രയോഗിക്കുന്ന മേളക്കാർ യഥാസ്ഥാനം നില്ക്കുമ്പോൾ അമരങ്ങൾക്കിടയിലായിരുന്നവരായിരുന്നവർ, വലം തുറക്കൽ മുൻവെച്ചു രംഗത്തിലേറി മുറുപാലെ ദക്ഷിണപാശ്ചാത്യത്തിലുള്ള മുഖത്തിരുത്തുവാനായ വലത്തെത്തുന്നിന്നരികെയും അപ്രകാരമെന്ന നാട്ടുവിദഗ്ദ്ധകളായിരുന്നു പ്രായംചെന്നവരായ വേശ്വകൾ ഇടതുപാശ്ചാത്യത്തിലുള്ള മുഖത്തിരുത്തുവാനായ ഇടതുത്തുന്നിന്നരികെയും ചെന്നുനിന്നു ശുഭപ്രാപ്തിയേയും അശുഭനിവൃത്തിയേയും ആശംസിച്ചുകൊണ്ടു

കാരോ കീർത്തനങ്ങൾ പാടി, ഈ ഗാനത്തിന്റെ പശ്ചാത്തപനത്തിൽ കഴലിഞ്ഞുടൻ വീണയും വീണയെത്തുടൻ മദ്ദളവും മദ്ദളത്തെത്തുടൻ ഷടവു ഘടത്തെത്തുടൻ ആമന്ത്രികയും ആമന്ത്രികയെത്തുടൻ ഇടക്കയും പന്തളം നിഴലുംപോലെ അനുവർത്തിച്ച്, കാരോ താളത്തിന്നിറങ്ങു പറുവീതം പഞ്ചതാളപ്രബന്ധമായി ഘടിപ്പിക്കപ്പെട്ട മണ്ഡലത്തെ ഒരു താളത്തിന്നു രണ്ടു പറുവീതം പത്തും തീർമ്മാനം ഒന്നുമായി പതിനൊന്നു പാറിനാൽ നാട്ടുശാസ്ത്രവിധിപോലെ വാദനംചെയ്തു ഭേദശൃംഗത്തെ അവസാനിപ്പിച്ചു. പിന്നെ യഥാക്രമം മംഗള ഗാനാനന്തരം മംഗളാചമണരൂപങ്ങളായി ചതുഷ്ഠി മുതലായ ഗീതങ്ങളെ താളത്തിന്നും ശ്രുതിക്കും ഭംഗം വരാതെ വാദ്യനൃത്തങ്ങൾക്കിണങ്ങുംവണ്ണം ത്രിപടയിൽ ആരംഭിച്ച് ഏകതാളത്തിൽ അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു രസകരങ്ങളായ മണ്ഡലനൃത്തങ്ങളെ കറാവട്ടത്തിലും ഇരട്ടിവട്ടത്തിലും പ്രയോഗിച്ചു രസഭാവപൂർവ്വമായ കാഞ്ചനനിർമ്മിതമായ ഒരു കമനിയെപ്പോലെ താണുവം, നൃത്തം നാട്ടുമെന്ന മൂന്നു വിഭാഗങ്ങളോടുകൂടിയ നടനത്തെ നാട്ടുശാസ്ത്രനിയമങ്ങൾക്കു ഭംഗം വരാതെ കാരോ അംഗങ്ങളായി ആടി അവസാനിപ്പിച്ചു. അപ്പോൾ മുന്നണിയിലെഴുന്നള്ളിയിരുന്ന മഹീവല്ലഭൻ ഈ രാധ

വിയുടെ നൃത്തത്തിലുംഗീതത്തിലും ലാഘവ്യത്തിലും അതിയായ വിസ്മയം ജനിക്കയും അവളിൽ തനിക്കുണ്ടായ രാഗഭാരത്തെ സഹലമാക്കാൻ ഒരുങ്ങുന്നതായാൽ ജനങ്ങളുടെ പുഷ്പരസത്തിന്നു പാത്രീഭവിച്ചേക്കുമോയെന്നുള്ള ആശങ്കമൂലം കാമത്തെ അടക്കുകയും ചെയ്തു. ഇംഗിതജന്മയായ അവൾ തന്റെ പ്രാപിണ്യത്തിനും ചാരതയ്ക്കും തക്കവണ്ണം മുന്നരുമുതലായ സുകല മുൻകൈകൾക്കും അധികാരം സിദ്ധിച്ചുനില്പയിൽ അരങ്ങാരം സമർപ്പിക്കുകയും രാജാവ് അവൾക്കൊരു സുവർണ്ണമാല സമ്മാനിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ നാട്ടുവിദ്യയിൽ നൈപുണ്യം സിദ്ധിച്ചുരങ്ങേറുന്ന നാടകവേഷ്യയ്ക്കു വിധിപ്രകാരം രാജാവു കൊടുക്കേണ്ടതായ പാർവ്വതോഷികം ആയിരത്തെട്ടു * കഴഞ്ഞ് സുവർണ്ണം ഒരു സമയത്തു രാജാവിൽനിന്നു ലഭിച്ചു. ഇതിൽ ആയിരം പൊൻ അവൾക്കു പാർവ്വതോഷികവും എട്ടു നൂറ് അവളോടൊത്തു മരിക്കേണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതുമാകുന്നു. അന്നുതൊട്ട് അവൾ തന്നെ കാമിച്ചവന്മാരായ പുരുഷൻ ഇപ്രകാരം ആയിരത്തെട്ടുപൊൻ തനിക്കു സമ്മാനിക്കേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ച്, 'വശവി'യെന്നു പേരുള്ള തന്റെ ദാസി കൂനിയെ വിളിച്ചു താക്ക

* ഒരു കഴഞ്ച് = പത്തുണ്ടു പണമിട. 'പൊൻ' എന്നു കൂടി സംഭാവയുള്ള ഒരു സുവർണ്ണനാണയം.

രാജാവു സമ്മാനിച്ചതും പത്തരമാറുള്ള പത്തുപെരുന്നിനാൽ പണിതീർത്തതുമായ കിളിച്ചിറകുമാലയെ അവളുടെ കയ്യിൽ കൊണ്ട്, “ഈ മാലയ്ക്കു നൂറുവീതമുള്ള പത്തട്ടികളും ഏതെണ്ണമുള്ള ഒരുമിയുമായി ആയിരത്തെട്ടു തങ്കപ്പൊൻ വിലയാകുന്നു. ഈ വിലതന്നെ ഇതിനെ വാങ്ങി അണിയുന്ന പുരുഷനു മാധവിയുടെ കാമുകനാവാൻ കഴിയുന്നതാണ്” എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു നഗരത്തിലെ പ്രധാനവീഥിയിൽ ചെന്നു നില്പാൻ പറഞ്ഞയച്ചു.

മാധവിയുടെ ഈ മാലയെ കേൾവലനെന്ന വൈദ്യയുവാവു, പാഞ്ഞെ പൊൻ കൊടുത്തു വാങ്ങി ആ കൂനിയോടൊരുമിച്ചു മാധവിയുടെ മന്ദിരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. അവിടെ ചെന്നു മാധവി അവനെ തന്റെ കാമുകനായി കണ്ടെങ്കൊള്ളുമ്പോഴേക്കുതന്നെ സംഭവിച്ച മയങ്ങി അവളെ വിട്ടുപിരിയുവാൻ കഴിയാത്തവണ്ണം പ്രേമാകലിതനായ്ത്തീർന്നു, പാതിവ്രത്യഭിക്ഷിതയായ തന്റെ പത്നിയേയും ഭവനത്തെയും മറക്കുകയും ചെയ്തു.

നാലാം ഗാഥ.

നിശാവണ്ണനം.

- 1 പരംവിളങ്ങുന്ന ഭാരതകുളങ്ങളെ.
പ്രേരം പരത്തിജഗത്തുകുളമാകവേ
- 2 പരമന്റെ കാത്തുകൊണ്ടിട്ടം ദിനേശനെ
പാരിലൊന്നുമേ കാണുകാറില്ലയോ.
- 3 വാനത്തെ നന്നായലങ്കിച്ച്നിന്ന
പുനിലാവാനെപ്പുണ്ണം പൊഴിച്ചിട്ടം
- 4 പ്രാചയഭാരവാധോടെ സഞ്ചനനി.
കാലമടന്നുകൊണ്ടിട്ടുന്നതെങ്ങുവാൻ?
- 5 ആഴിയാമംബരം പൂണ്ടു വിശാവയാ.
മുഴിയായിട്ടെന്നാരോമനത്തുപാർ
- 6 പുഷ്പാവാനെ തൻകരണകൊന്നാഞ്ഞി.
ദൃശകളാകുന്ന നാലുകുളങ്ങളും
- 7 ചെമ്മേ ചുവന്ന ചരഞ്ഞുലയർക്കൊണ്ടു
നന്മയർക്കണ്ണനിർ വാഴ്ത്തുന്നിങ്ങസാ
- 8 അംഗമശേഷം പനിയും പരന്നതും.
രംഗത്തിലല്ലെ വളന്നു മരുവിനാർ
- 9 വീരരം മന്നമകന്നുള്ള കാലമ.
ജോരാതറിഞ്ഞതൊരു കൂട്ടുപാലകർ
- 10 പാമിച്ചു മോരേനെ തന്മഹിഭാഗങ്ങൾ
നേരിട്ടുചെന്നു ഹരികരം ദശനതരേ

- 11 ധർമ്മം വ്യക്തം ജനങ്ങൾ വിചിത്രരായ്
അന്ധവിചാരമെഴുതിനിമിഷിക്കുമ്പോൾ.
- 12 ഹീനരും മറ്റുള്ളവരേകെങ്കിൽ ഭൂമിന്നു
മാനിചേർന്നിടം നവീനഭൂപാലമെ
- 13 മരണിച്ചു സാത്താശുഭമെഴുതിയതെങ്ങ
വാങ്ങസുഖേന വെട്ടിച്ചുകൊള്ളുംവിധം
- 14 പ്രാണേശമെപ്പിരിഞ്ഞുള്ള നാരിജനം
കേണവിഷമെഴുതിയതെങ്ങവെന്നിട്ടു
- 15 കാലകന്മാരെക്കൊന്നു വാഴുന്ന കാന്തമാ-
രാമോരോൻ കളിച്ചു മേവുന്നതേ.
- 16 സാരം കോവലൻ അന്നൊട്ടുപ്രമാ-
യുതന്നു വെഴും കഴിവെഴും മൂലയിൽ
- 17 കേസരവൃന്ദസെരളും ഹരിക്കുവാ-
നാരിച്ച ഭംഗവ്രതം ചെന്നതെങ്ങ
- 18 മാലയമാന്തൻ വിശിഷ്ടരാഗങ്ങൾ
ചെയ്തവേ ഉറപ്പാപ്പിച്ചിടുന്നിട്ടു.
- 19 ബോധായതാക്ഷിമാന്തെഴുതുകെങ്ങിൽ
ചെയ്തവയിടത്തു മനോഹരമേ
- 20 ഇത്തരം സമ്പന്നം വന്നു പുരാതന-
പത്തനേ പുത്തൻ നൂപാലനെപ്പോലവേ
- 21 ബാലനെനാകിയും വൈദികപാലമെ
ചാലവെ വെല്ലുവാങ്ങെങ്ങവെല്ലതേ
- 22 കേരളന്ന മമ്മിഞ്ഞുപാനപയത്തിൻ
മുഖമെങ്ങവെങ്ങെങ്ങ മേയുമെ

- 23 വാനത്തിലന്തിക്കേഴുന്ന നിശാനന്ദം-
നൂനം വരുത്തുന്ന സന്ധ്യയാം വൈകിയെ
- 24 ചിതുന്നകുറിസ്സുപയർത്തേ മക്ഷിച്ചു
നീളവെ വെണ്മരുടീഴുന്നഭീധിതി.
- 25 ജാലജാലകുന്ന കീർത്തിയപ്പൊങ്ങിച്ചു
പാലിച്ചുപോന്ന തൂവെളിച്ചത്തിങ്കൽ
- 26 ഉദ്യാനമേലുന്ന മല്ലികാർജുനയെ-
നിത്യാഭിസുനങ്ങൾകൊണ്ടു ചമച്ചൊരു
- 27 മെത്തമൽ വാണ വിവാസമിതന്നുടൻ
ഏല്പമെയുളളൊരു മദ്ധ്യേ നിബദ്ധമാം
- 28 വിഴുതുമേലലാജാലം കീഴിങ്ങു വി-
സൃസ്താംശുകം ശ്രാമം പുണ്യകൊണ്ടീടവെ
- 29 പുനിലാവേറും സുഖിക്കമാറോരും-
സ്തൂനം വിശാലമാമച്ചുഗ്രശാലയിൽ
- 30 കോവലനോടൊത്തു കാമലീലാവിധം
ഭാവാനുഭവപ്രതിഭുവഭേദന
- 31 കണ്ഠനെപ്പുണ്ടുതഴുകിസ്സുകൊളകും
പുത്തേൽതൊഴുംമൊഴിയാമൊരുമധവി
- 32 കരുണാണാൽതാൽ വൈകല്യമാണോരു
മണ്ഡനമാറിയണിത്തേരരനന്തരം
- 33 പാശ്ചാത്യദേശമാം കേകയം തന്നിലെ-
സ്സുപജ്ഞാതീടം ഗുരുത്തോടുകൂടവേ
- 34 പെടരസു ഗുരുതേയിലുരുവിച്ചുളളൊരു
കാരകിൽ ചേർത്തു യുദ്ധം പരക്കവെ

- 35 ഉത്തരഭേദത്തു ധാരാളമിടുകയും
മെച്ചമാണിടുന്ന ശാണോപയത്നം
- 36 മേൽനിന്നുവെക്കുകയും മേൽനിന്നും
സ്വപ്നമെടുക്കുകയും ചെയ്യുകയും
- 37 പരമേശ്വരനായിട്ടും തന്റെ നന്മയ്ക്കും
തന്റെ നന്മയ്ക്കും പ്രസന്നനായിട്ടും
- 38 ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും കാലത്തും
തന്റെ പ്രിയനായിട്ടും പ്രിയനായിട്ടും
- 39 ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും കാലത്തും
ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും
- 40 ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും കാലത്തും
ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും
- 41 ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും കാലത്തും
ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും
- 42 ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും കാലത്തും
ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും
- 43 ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും കാലത്തും
ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും
- 44 ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും കാലത്തും
ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും
- 45 ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും കാലത്തും
ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും
- 46 ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും കാലത്തും
ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും
- 47 ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും കാലത്തും
ചെങ്കുണ്ടിയിൽപ്പുറപ്പെട്ടതും

- 48 മംഗല്യസ്തുതമൊഴിച്ചുള്ള ഭൂഷക-
ഉംഗങ്ങളോരോന്നിൽനിന്നുകണമേ
- 49 കണ്ണുപാശത്തിനെന്തെന്നിട്ടു നിന്നൊരു
പെരുന്നോലയും തത്ര കാണുകില്ലെടുമേ
- 50 ചന്ദ്രബിംബാനനം ചന്ദ്രം ചന്ദ്രിക്കവം-
നന്നതുനിന്തരിയ വെളുത്തുനിറക്കൂമേ
- 51 കണ്ണാമ്പരകുടലണക്കോണത്തിടവാ-
നഞ്ചനത്തിന്നു ലഭിച്ചില ഭംഗ്യവും
- 52 ചന്ദ്രക്കലാഭരണം നൊറിക്കെത്തിനെ-
സ്സുനിധാനംചെയ്തുകിട്ടു കിടകവും
- 53 നീലക്കുരുങ്കുഴൽ തന്നിൽ പൂഴുകിന്നെ-
രംചംബരുന്നതുണ്ടായിട്ടു തെല്ലുമേ
- 54 അഞ്ചരതെ കോവലൻ തന്നെതെ നേർച്ചയ്ക്കു
പുണ്ണിരിപ്പുനിശാവഴുകാണീലമോരം.
- 55 ഇക്കരം കണ്ണുകിരുന്നോടുപുലയായ്
ജന്തുഭാവം പൂജയ്ക്കു വാഴുന്ന മങ്കുരൻ
- 56 ഉൾത്തറപമേതും സമിച്ചു കൂടാത്തതാ
ലെയ്യയും മാഴ് കിത്തളൻവശംകെട്ടു
- 57 ഉഴതും തുരുത്തിക്കുലമുഖത്തിൽ മുട്ട-
ഞ്ചായിച്ചതാപം കലന്നിടവണ്ണമെ
- 58 വേനലിൽവാണു സുഖിക്കുവാൻ സൗഭാഗ്യ-
മോലംനിഖമോരമാളരിച്ചിടാതെ
- 59 ശീതകുലോചിതമാകുമിടനിഖ-
യാതരമോടുമെന്തേവിടുന്നു.

- 60 ചെങ്ങിപ്പാലം നല്ല മംഗളവായനയും
വന്നിടത്താൽ ജനവാതിലും ബന്ധിച്ചു
- 61 ചന്ദനപങ്കവും ചാരുതരങ്ങളും
തനപംഗിമാരണിത്തരിലും കലങ്ങുകിൽ
- 62 ചെങ്കുഴിയിൽപങ്കുതാരി സുനങ്ങളും
ചിംഗിതംപോലെ ചമച്ച പൂക്കളെങ്കൽ
- 63 മങ്കമംഗളമെ വാങ്ങിയെടുത്തീട
തുംഗമാകാതെകുറ്റംകൊണ്ടു വാഴ്കയാൽ.
- 64 മന്ത്രസംഗതാൽ തപിച്ചുകേന്തിന്നു
പുതുമിതന്നിൽ കൊഴിഞ്ഞുളളതേ രോമങ്ങൾ
- 65 ചിന്നംപുളിനങ്ങളുൾ പ്രണയികൾ
തള്ളപ്പിരിഞ്ഞു മേവീടുന്നു ഫംസികൾ
- 66 ധന്വനം പ്രാണേശരോടേ വേർപെട്ടു
മുന്നമാമോളിച്ചിടൊരു മേവുവിയെഴ
- 67 തങ്ങൾക്കിടയിലും പിന്നിലും നിന്നുളളാ-
രന്ദ്രവസ്ത്രക്കളെക്കൊത്തിയെറിഞ്ഞുടൻ
- 68 ആക്കം കലൻ ചലിക്കാതെത്തള്ളവും
വായ്ക്കുന്നസന്താപമാൻ കലങ്ങിയെ.
- 69 ചേണാൻ നിന്നു വിചസ്മന കണ്ണിനെ-
ക്കോണങ്ങൾ പാദം ചുവന്ന വശംകെട്ടു
- 70 ചിത്തശോകംവേഗബാഹ്യാംബുവിന്ദുക്കൾ
മുത്തിനോടൊത്തു പൊഴിച്ചുകൊള്ളുന്നതേ.
- 71 അന്നമായിട്ടന്ന ചാരുതാനതെന്താടും
ചിന്നന്ന പുന്തേനിയനപാദം മണ്ണാ
- 72 പെണ്ണെന്ന ചെന്താമരച്ചൊരിവായാടും
മങ്ങാതെ തണ്ണികണിപ്പുറ്റടിയാടും

- 73 മംഗിയിണക്കി വിളങ്ങുന്ന പൊതുയം-
കംഗനാരതം ശയിച്ചുറങ്ങീടവേ
- 74 വീണയോടൊക്കെ ഉദസപനത്തൽ ബഹു-
മാനമേരുന്ന ഭംഗാളിയാം വരികൾ
- 75 ചേണാൻകർമ്മയുതപ്രേംശിചേൺ ²²
ഗാനമേങ്ങൾ തുടൻകൊള്ളുവിതര
- 76 മണ്ണുളമാമ്മരടൻ വിടർന്നീടുന്ന
കണ്ണമോരമനക്കണ്മിഴിച്ചീടുന്ന.
- 77 പക്ഷിസ്വനമരം മുരങ്ങവെത്തിനോ-
ടൊതുങ്ങു കക്കശംവസ്വനങ്ങളും
- 78 ചിത്രം പരന്ന മുഷ്ടിച്ചമഞ്ഞുട-
നണ്ണിയോരോപ്പും പരന്ന ചോഷിക്കുന്ന
- 79 പത്തനം മുറുമുണർന്നിരക്കാലത്തി-
വെത്തിയണത്തു പടന്നൊരു കുമിൻ
- 80 ആദ്യനയാകങ്ങൾ തന്നിലെനോണമാൽ
വേദ്യമാമ്മദ്ധ്യന്തരമങ്ങിപ്പൊലുരമെ
- 81 കൃത്യമില്ലാതെ കണികരപാലും കട-
ന്നെത്തിപ്പിടിച്ചങ്ങതികുമിട്ടീടാതെ
- 82 മാമലരയൊഴുകിച്ചുവാപത്തൊട്ടും
വേമപ്രകരശരീനസ്വജലാഞ്ചമനൻ
- 83 കരമനം ദേവനപ്പത്തനംമുറും നി-
രമയം പാലിച്ചുകൊണ്ടാനനരേതം.

അഞ്ചാം ഗാഥ.

ഇന്ദ്രോത്സവം.

- 1 അലകടലാകാടയാസ്തിസ്തഥിമാളികർ
മുഖതിണകളായ് ഹാദാഹിനിഹാരകാൽ
- 2 ജലതേരിതായോത ധതില്ലഭാരവും
കലതമോത വിസ്മിത്തമിതാം ദേവിതർൻ
- 3 പതിവിതഹജാതപരത്തിനാലംഗത്തി
ലിതമൊഴ് പുതച്ചുള്ള കംബളാകാരമാ-
- 4 മധികതരസന്തമസ്സാകെ നിഷിപ്തം
ചിതമൊഴ് സരോജിനിനായകൻ സതപരം
- 5 ഉയേഗിരിശിഖരവുമണഞ്ഞു കരങ്ങളാൽ
ജഗദവിചവും പ്രകാശിപ്പിച്ചു നിർഭം.

ശോഭനങ്ങളായ ചന്ദ്രശാലകളും, ബാഹുവിധങ്ങളായ ഭൂഷണജാലങ്ങൾ സംഭരിച്ചു വെച്ചിട്ടുള്ള നിധിശാലകളും, മാൻകൺവടിവിലുള്ള വാതായനങ്ങളാൽ വിലസുന്ന ഹമന്തുങ്ങളും, പുകാർ നഗത്തിന്റെ മുന്നണികളിലായി കാണികളുടെ കണ്ണുകളെ വിഷയാന്തരവ്യാപാരത്തിൽനിന്നു വിലക്കിത്തള്ളിത്തന്നെ സമാസകതങ്ങളാക്കിത്തീർന്ന വിചിത്രങ്ങളായ അനേകം യവനമന്ദിരങ്ങളും, കപ്പൽവ്യാപാരത്താൽ കബോന്മാനായി സ്വദേശം വിട്ടുപറന്നു കടൽക്കരയിൽ വാസമുറപ്പിച്ച സ്വദേശി

കളെപ്പോലെ വാഴുന്ന പലതരം പാരദേശികന്മാരുടെ വസതികളും ഏദയംഗമങ്ങളായിരുന്നു; ചാന്തു മുതലായ കുറിക്കൂട്ടുകളും, സുഗന്ധമുണ്ണങ്ങളും കൂട്ടുത്തു പരിമളമിളിതങ്ങളായ ചന്ദനക്കൂട്ടുകളും പൂക്കളും മാലകളും പുഷ്പഗന്ധികളും ധൂപദ്രവ്യങ്ങളും അമ്പലങ്ങളിലും കൂട്ടുകളും വിൽക്കുന്നതിനായി പ്രാപാരികർ നഗരവീഥികളിൽ ചുറ്റിനടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു; പട്ട്, പരുത്തി, ഏലിശോമം ഇവയിൽനിന്നു നൂറ്റാ നൂലുകളാൽ എത്രയും നേരിയ തുണിച്ചരക്കുകൾ നെയ്യുന്നവരും നെയ്തതിന്നു വേണ്ടുന്ന മറ്റു പകരണങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നവരുമായ പട്ടച്ചെട്ടികളുടെ തെരുവുകൾ അധികമുണ്ടായിരുന്നു; ചന്ദനവും അരികിലും പട്ടുകളും നൽപവിഴം, നന്മത്തു മുതലായ മത്തങ്ങളും ചേർത്തുള്ള സുവണ്ണഭരണങ്ങളും സുവണ്ണവും ലക്ഷക്കണക്കിലും ഗണിപ്പാൻ അസാധ്യമാംവണ്ണം സംഭരിക്കപ്പെട്ട സമൃദ്ധിയുള്ള പ്രാപാരശാലകളുടെ വീഥി വിശാലമായിരുന്നു; ഏട്ട്, പതിനാറ്, പതിനെട്ട് എന്നു മതഭേദത്തോടെ വ്യവഹരിച്ചുവരുന്ന കൂലസംജ്ഞകളായ ധാന്യങ്ങൾ വില്ക്കുന്ന പണ്ഡവീഥിയിൽ ഭാരോന്നം പ്രത്യേകശാലകളിലായി കുന്നുപോലെ കൂട്ടിയിരുന്നു; പലതരം പലഹാരപ്രാപാരികളും, മദ്യവികൃതം ചെയ്യുന്ന വലയ സ്ത്രീകളും, മത്സ്യപ്രാപാരികളായ പരവതം, ഉ

പൂ വില്ക്കുന്ന ഉടണയും, താങ്ങുലചുണ്ണാപകര
 ണങ്ങൾ വില്ക്കുന്നവരും, പരവരം കശാപ്പുകാരും
 അധികമായി കടിപാറ്റുള്ളതും മാംസങ്ങൾ യഥേ
 ഷ്ഠം സംഭരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതുമായ കറുത്തെരുവുകൾ
 കാണപ്പെട്ടിരുന്നു; പുറംഗതത്തിൽ മൃശാരികളും,
 ചെമ്പുകൊട്ടികളും, മരത്തച്ചരും, കരബലമുള്ള കരു
 വാനാരും, ചിത്രലേഖകന്മാരും, ശില്പകാരന്മാരും,
 പൊൻപണിക്കാരും, രത്നകാരന്മാരും, തുണൽപ്പ
 ണിക്കാരും, തോൽപ്പണി ചെയ്യുന്ന പാമ്പർമുതലാ
 യവരും തുണികളാലും കിടേശിനാലും പുഷ്പങ്ങൾ,
 വാടാതമാലകൾ, മായത്തൊപ്പി (വേകാടക്കൊണ്ടു)
 കൾ മുതലായവകളെ അതുളതമായി നിർമ്മാണം
 ചെയ്തും തൊഴിലാളികളും ധാമാളും ഉണ്ടായിരുന്നു.
 ഷഡ്ഘാടിസപ്തസ്വരങ്ങളും അവയുടെ ഭേദങ്ങളും ശു
 ഭ്രമായി സ്തരിപ്പിക്കുന്ന കഴലുകളും വീണകളും ശാ
 സ്ത്രോക്തമായി പണിചെയ്യുന്ന ഗായകന്മാരും താ
 ഴ്ന്ന നിലയിലിരുന്നു മറ്റു കിഴിഞ്ഞ പണിചെയ്ത
 കൂലിവാങ്ങി നിർദ്ദോഷികളായി ഉപജീവിക്കുന്ന യവ
 നർ മുതലായ വർഗ്ഗക്കാരും പാണർവരെയുള്ള ജാതി
 കാരും പാത്രതുവരുന്നുണ്ട്; കൊടിയണിഞ്ഞ മഥങ്ങ
 ലോടുന്നതും ഉത്സവം ഘോഷിക്കുന്നതുമായ വിചിത്ര
 വീഥിയും അങ്ങാടിത്തെരുവും മഹാകലീനന്മാരായ
 വണിക്കുകളുടെ വസതികളായ മണിസൗധങ്ങളി

ണങ്ങളും തെരുവുകളും കാണാവുന്നതാണ് . പഞ്ച
 ഗ്രാമീണന്മാരായ ബ്രാഹ്മണരുടെ ഇരിപ്പിടങ്ങളും,
 ജനികൾ (സാമന്തന്മാർ), കർഷകന്മാർ, ആയുർവ്വേദ
 ജ്ഞന്മാർ, ജ്യോതിഷികന്മാർ തുടങ്ങിയവരുടെ വാ
 സസ്ഥാനങ്ങളും മുക്താസാമന്തർ നിർമ്മിക്കുന്നവരു
 ടേയും ഉയർന്നതരം വളകളുണ്ടാക്കുന്നവരുടേയും വ
 സതികൾ നിറഞ്ഞ വീഥികളും കാണാം; സൂതമാ
 ഗധവൈതാളികന്മാർ, കാലഗണകന്മാർ, കോലം
 കെട്ടിയാടിക്കൊണ്ടിരുന്ന ചെറിയ വന്ദികൾ, സേ
 നയിലാടുന്ന വേശ്യകൾ, ജ്ഞാനവിഷയം പാടിയാ
 ടും വാരണാരികൾ, സാമാന്യവേശ്യകൾ, മടപ്പള്ളി
 വേലക്കാർ മുദംഗാദിവർമ്മവാദ്യവാദകന്മാർ, യുദ്ധ
 ങ്ങളിലും ഉത്സവങ്ങളിലും വാദ്യം നടത്തുന്നവർ, വി
 ഭുഷകന്മാർ ഈ കാര്യം വഴ്ത്താൻ പ്രത്യേകമായ
 ഈ വസതികളുണ്ട്; ഭീമങ്ങളായ അശ്വങ്ങളുടെ നേ
 താക്കൾ, ഗജപാലന്മാർ, സാമ്രാജ്യം, ചോരന്മാ
 രായ പടാതികൾ എന്നിവർ രാജനികേതനത്തിന്നു
 ചുറ്റും വാസംചെയ്യുന്ന വിശാലങ്ങളായ മന്ദിരങ്ങൾ
 നിരന്നുകാണാം; മഹിയും സമൃദ്ധിയും പുകഴുന്ന
 തായ അസംഖ്യം പ്രളഭകൾ വാസംചെയ്യുന്നതും പ
 രാണപ്രസിദ്ധവുമായ രാജവീഥി മുതലായ പട്ടണ
 പ്രദേശവും, രണ്ടു മഹാമാജാക്കന്മാർ പോകൊരു
 ണി വന്ന് ഇരുപതു കൈനിലയുറപ്പിക്കുന്നതാ

യാൽ ഇരുകക്ഷികളുടേയും മദ്ധ്യത്തിലുള്ള സ്ഥലം പോക്കുതോതിത്തീരംവണ്ണം പട്ടണത്തിനും പുറന്ന ഗരത്തിനും മദ്ധ്യേയുള്ള പൊതുനിരപ്പിൽ നിരനിരയായി നില്ക്കുന്ന ചാലമരങ്ങളുടെ തടികളെത്തന്നെ തുണകളാക്കി നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട പ്രാപാരശാലകളോടു കൂടിയതും, പദാത്ഥങ്ങൾ ക്രയവിക്രയംചെയ്യുന്നവരുടെ ആരവം നിറഞ്ഞതും മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതുമായ പകലങ്ങാടിയുമാണ്; അതിൽ മുൻകാലത്തു കാവിരിപട്ടണത്തിൽ വാണിജ്യം മനുലവീരനായ മുചുകുന്ദചക്രവർത്തിക്കു നേരിട്ടതായ ആചത്തിനെ ഒഴിപ്പിച്ചോയി മഹേന്ദ്രന്റെ ആജ്ഞയാൽ സുരലോകം വിട്ടു നരലോകം പ്രാപിച്ചതുമുതൽ ഇവിടെ സാന്നിദ്ധ്യംചെയ്ത ബലിപ്പുരകൾ കയ്യാണ്ടുവരുന്ന നാളങ്ങാടി ഭൂതത്തിന്റെ ബലിപീഠത്തിങ്കൽ ചൈത്രമാസത്തിൽ ചിത്തിരനക്ഷത്രവും പെൺമാസിയും ചേർന്ന ദിനത്തിൽ മനോഹരമാവണ്ണം വസ്ത്രഭരണാഭ്യലംകൃതകളായ തേവപ്പെണ്മണികൾ ആലഭാരത്തോടെ അവരമുതലായ ധാന്യങ്ങൾ പൂഴ്ത്തിയവയും ഏളുണ്ടയും നിന്നമോരും കള്ളും പുഷ്പധൂപോപചാരപൂർവ്വം നിവേദിച്ചു വണങ്ങി,

കുറച്ചിന്ത്.

- 1 അങ്ങടെ മനവൽ വാഴുമുഴിമണ്ഡലത്തിൽ തങ്ങളിൽ ചെറുതു ചൈരമാർക്കുണ്ടാകൊല്ല

- 2 ആനിയും ഭാരിദൃഗ്ഗാലും വ്യാധിയാലുമുള്ള
ബാധയുമെന്നിങ്ങനെ സർവ്വ ദേഹികളും വാഴ്ക.
- 3 വൃശ്ചിപാതമരങ്ങളുമൊരുപോലെയാണോകേണം
പുഷ്പിയുമരങ്ങളെ പരിപൂഷ്ടമാക്കിത്തന്നോ.

എന്നു വാഴ്ത്തി കൈകൊട്ടിക്കളിയും കൈകോർത്തുവി
ടിച്ചു വട്ടംചുറ്റിക്കളിയും നടത്തി ഭൂതത്തിന്റെ ആ
വേശമുണ്ടായി തുള്ളിയാലോയിച്ചുകൊണ്ടു ബലി
നടത്തിപ്പോയി. അതിനുശേഷം നഗരവാസിക
ളും പുനഗരവാസികളുമായ വീരന്മാർ ഭൂതത്തിനു
ബലികൊടുപ്പാൻ ഞാൻ ഞാൻ മുഖ്യപ്പെട്ടു തിരി
ക്കിത്തരിച്ചപ്പോൾ അവർ തന്നെത്തന്നെ ബ
ലി കഴിക്കുന്നതിനെ ഭയപ്പെടുന്നതായ ബലിപീഠ
ത്തിൽ, “മനവനുളള ബാധ നിണ്ണയമൊഴിക്കണം
നീ” എന്നുള്ള പ്രാർത്ഥനയോടെ ബലികർമ്മം നടത്തു
ന്നവർ ബലിപ്രദാനത്തിലും പരാക്രമത്തിലും അ
ഗ്രേസരന്മാരായി ഗണിക്കപ്പെടും” എന്നുള്ള മുച
കുന്ദചക്രവർത്തിയുടെ ശാസനത്തെ മുൻനിറുത്തി ഇ
ക്കാരെത്തന്നെ വീരയോദ്ധാക്കളും മറ്റും കവണ, പരി
ച, വേൽ തുടങ്ങിയുള്ള ആയുധങ്ങൾ ധരിച്ചു ഹൈന്ദ
വാവത്തോടെ അടക്കമുള്ളതിൽ ആത്തുവിളിച്ചുകൊ
ണ്ടു തിരികെത്തരിച്ചു വന്നു നായനാൾ ചുവന്നു വീര
ഭാവം ധരിച്ചതായെന്നു തങ്ങളുടെ ശിരസ്സുകളെ, “ന
രേന്ദ്രനു വിജയം ലഭിക്കട്ടെ”യെന്നു വാചകമുച്ചരി
ച്ചുകൊണ്ടു ചേർന്നു ബലിപീഠത്തിൽ വെക്കുമ്പോ

ഏതു ആ കബന്ധങ്ങൾ തങ്ങൾക്കു വായില്ലാത്തതിനാൽ തോളിൽ ധരിച്ചിട്ടുള്ള മുരജമുഖത്താൽ ഈ ബലി കൊള്ളുവാൻ സാദരം പ്രാർത്ഥിച്ചു. ആയോ ധനത്തിൽ അത്യുൽസുകനായ കരികാലചോഴൻ തന്റെ രാജ്യത്തിന്നു തെക്കും പടിഞ്ഞാറുമുള്ള പാണ്ഡ്യചേരന്മാർ തന്നോടെതുപൊരുതുവാൻ അശക്തനായിരുന്നതിനാലും ഉത്തരദേശം വിശാലമാകുവാൻ അവിടെ രണത്തുരന്തരായ ആയുർവ്വിലനാരുള്ളതിനാലും ആദികാലേക്കുള്ള ജൈത്രയാത്ര ഉചിതമെന്നു കരുതി തനിക്കനുരൂപനായ ഭജബലശാലികളെ ഈ ദിക്കിലെങ്കിലും ലഭിക്കുന്നുണ്ടെന്നായി ഇഷ്ടദേവതയെ പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ട് ആ പണ്ഡിതഭാഗത്തെ മുനിട്ടുപോയി; അപ്പോൾ അമർത്ത്യന്മാരുടെ ആവാസമായ ഹിമാലയപർവ്വതം ഒരു പ്രതിരോധിയായി വിലങ്ങത്തിൽനിന്നു രണോത്സുകനായി മുന്നോട്ടു ചെല്ലുന്ന തനിക്കൊരു വൈരിയായി ഗതിനിദരാധം ചെയ്തതാൽ ഭഗ്നാശനായി പിന്തിരിഞ്ഞു. കിടങ്ങുപോല കടൽ ചുഴനിരിക്കുന്ന വളുനാട്ടിന്നധിപൻ കാഴ്ചവെച്ചതായ ഒരു മുത്തുപ്പുന്തലും അസിയുദ്ധത്തിൽ അഗ്രഗണ്യനായ മഗധമന്നവൻ പോരിൽ പരാജിതനായി കീഴ് വണങ്ങിക്കൊടുത്ത ഒരു സഭാമണ്ഡപവും അവന്തിദ്രുപൻ ചാരിതോഷികമായി കൊടുത്തതും ശില്പവൈചി

ത്രപ്രത്തോടുകൂടിയതുമായ ദ്വാതോരണവും വിശ്വയജനകമായിരുന്നു. ഈ പന്തലും മണ്ഡപവും തോരണവും സുവണ്ണനിർമ്മിതങ്ങളും രത്നമയങ്ങളുമായിരുന്നു സാധാരണനാരായണശില്പി വർണ്ണനാൽ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടവയല്ല. മേൽപ്പറഞ്ഞ മൂന്നു രാജാക്കന്മാരുടേയും പൂർവ്വന്മാർ ഓരോ സന്ദർഭങ്ങളിൽ ചെറു സാഹായകകൃത്യങ്ങൾക്കായി മയൻ നിർമ്മിച്ചുകൊടുത്തവയാകുന്നു.

ഇതിന്നുപുറമെ അളവും തൂക്കവും എണ്ണവും മോൽവിലാസവുമെഴുതിട്ടുള്ള സാമാനക്കെട്ടുകൾ വെച്ചിട്ടുള്ള പാണ്ഡികശാലകളുടെ വാതിലുകൾ താഴിട്ടു പൂട്ടുകയോ അതു കവലാളികളെ വെക്കുകയോ ഈ നഗരത്തിൽ പതിവില്ല. നഗരവാസികളെല്ലാം ധനികന്മാരാകയാൽ കളവു നടക്കുകയുമില്ല. ഇവിടുത്തെ സമ്പ്രദായമറിയാതെ അന്യനാട്ടുകാർ വല്ലവരും ഇവിടെ വന്നു കളവുചെയ്യാൻ നിന്നതായതായാൽത്തന്നെ തൽക്കണ്ഠ ശരീരകമ്പത്തേയും ജപരത്തേയും ബാധിപ്പിക്കുന്നതും അഥവാ വല്ലതും മോഷ്ടിക്കുന്നതായാൽ മോഷ്ടകൻ അടക്കിവെപ്പാൻ കഴിയാതെ അതിനെ വഹിച്ചുകൊണ്ടു ബഹുജനങ്ങളുടെ ഊഷ്മിയിൽ അകപ്പെടത്തക്കവണ്ണം വീഥികളിൽ ചുറ്റിത്തിരിയുകയും ചെയ്യാൻ തക്കദിവ്യശക്തിയെ വഹിക്കുന്ന വിശാലമായ മന(കോഷ്ഠ)വും അന്ധ

കബധിരാദികളായ അംഗവീനന്മാരും സർപ്പാഗവും
 വ്രണപ്പെട്ട ബീഭത്സന്മാരായ മഹാഭോഗികളും മ
 റവും കളിച്ചു വലംവെച്ചു ഭജിക്കുന്നതായാൽ അവ
 ക്ക് അംഗസൗഖ്യവും ആരോഗ്യവും കാജസ്സും വ
 ലിപ്പിച്ചു സുഖശരീരികളാക്കിത്തീർന്ന ഇലഞ്ഞി
 മനപ്പൊഴിയും, ദ്രോഹബുദ്ധിയോടെ അന്യന്മാ
 രാൽ കൈവിഷം ഭുജിപ്പിക്കപ്പെട്ട ചിത്തവിഭ്രമം
 കൊണ്ടുവരും, ആകസ്മികമായ വിഷഭക്തിയാൽ ക
 ണ്ടുപെട്ടഴലുന്നവരും, കാളം വിഷം കലരുന്ന ശൂര
 സ്വർപ്പഭംഗനമോറു കഴങ്ങുന്നവരും, ചോരദുഷ്ടികളാ
 യ പാശാചര്യങ്ങളാൽ നാശിക്കപ്പെട്ടവരും ഒരിക്കൽ
 പ്രദക്ഷിണംചെയ്തു നമസ്കരിച്ചാൽ തൽക്ഷണം താ
 പശാന്തി വരുത്തുന്നതായ പ്രഭാവത്തോടെ ഉജ്വ
 ലിക്കുന്ന ഒരു ശിലാസ്തംഭത്താൽ പരിലസിക്കുന്ന
 കുൽത്തായും, പരന്മാരെ വഞ്ചിപ്പാനായി തപോ
 വേഷത്തിൽ മറഞ്ഞു ദുർമാർഗ്ഗചാരികളായ ധൃത്ത
 നാകും, ഭക്താക്കന്മാർക്കു തങ്ങളിൽ വിശ്വാസം ജനി
 പ്പിക്കേണ്ടതിനായി ഹിതാനുവർത്തിത്വത്തിൽ മറ
 ഞ്ഞു വശീകരണനായം തുടരുന്ന അഭിസാരികകളും,
 തന്റെ സേന മുതലായ സകലശക്തികളെയും ആ
 നന്മയായ വിശ്വാസത്തിന്മേൽ കൈവശം കൊടു
 ത്തിരിക്കുന്ന ഭൂപാലന്മാരെ ഗണ്യമാക്കാതെ നടക്കു
 ന്ന സചിവന്മാരും, സ്വഭാജ്ഞെവിട്ടു പരസ്പരീയെ

കാമിക്കുന്ന ദശാചാരന്മാരും മനഃപൂർവ്വം പരസ്പരം
 ഹരണംചെയ്തു കളവു പറയുന്നവരും തങ്ങൾക്കു ന
 ന്ന ചെയ്യുന്നവരെ പ്രത്യക്ഷത്തിൽ പുകഴ്ത്തി പരോ
 ക്ഷത്തിൽ അധിക്ഷേപിക്കുന്നവരുമായ ജനങ്ങളെ
 തന്റെ പാശത്താൽ ബന്ധിക്കുന്നതാണെന്നു നാലു
 കാതം വിന്യീണ്ണമുള്ള ആ പട്ടണമെങ്ങും കേൾക്ക
 തക്കവണ്ണം അത്യുച്ചത്തിൽ വിളിച്ചു പറഞ്ഞ് അ
 ങ്ങനെയുള്ളവരെ അപ്രകാരംതന്നെ ബന്ധിച്ചു നി
 ലത്തടിച്ചു കൊന്നു ഭക്ഷിക്കുന്ന ഭൂതത്തിന്റെ വാസ
 സ്ഥാനമായ ഭൂതചതുഷ്ഠവും, രാജശിക്ഷാരക്ഷകളിൽ
 അല്പമായ ഒരു പ്രതിചലനം വേിക്കയാകട്ടെ സ്മൃതി
 പ്രമാണങ്ങളെ അംഗീകരിച്ചു ധർമ്മതപങ്ങളെ പ്ര
 തിപാദിക്കുന്ന ധർമ്മനസ്ഥന്മാർ മാദ്ധ്യസ്ഥ്യം
 വെടിഞ്ഞു പക്ഷപാതികളായി വല്ല തീർപ്പും കല്പിക്ക
 യാകട്ടെ ചെയ്താൽ ആയതിനെ വാങ്മൂലമല്ലാതെ
 അശ്രുപൂണ്ണങ്ങളായ നയനങ്ങളാൽ വെളിപ്പെടുത്തു
 ന്ന ദേവിയുടെ അധിഷ്ഠാനമായ ദേവീകോഷ്ടവുമെ
 ന്നിങ്ങനെ സൂക്ഷ്മവേദികളാൽ വണങ്ങി വരപ്പെട്ട
 കോഷ്ടവഞ്ചകത്തിലും ബലികഴിച്ചു വളരുകോഷ്ഠത്തി
 ലിരിക്കും ഉത്സവപ്പെരുമ്പായെടുത്തു കീഴ് വയററി
 ലൂടെ കച്ചവാർ കെട്ടിയ വാരണത്തിൻ കഴുത്തി
 ലോറി ഇളംപ്രായത്തിൽ തൂവെള്ളനിറത്തിൽ ഐ
 രാവതത്തെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടുള്ള കോഷ്ഠത്തിന്റെ മ

നിൽചെന്നു മഹോത്സവത്തിന്റെ തുടക്കവും അ
 വസാനവും പാകൊട്ടിയറിയിച്ചു; ഇന്ദ്രന്റെ സാ
 നിദ്ധ്യമുള്ള കല്പകകോഷ്ഠത്തിന്റെ മുന്നിൽ അപ്പു
 മംഗളത്തോടുകൂടി ഐരാവതത്തിന്റെ രൂപം വര
 ച്ചു കൊടി അത്യുന്നതമാമ്മാറുറപ്പിച്ചു; മരതകം,
 വൈരം മുതലായ മത്തങ്ങയെ ഏല്പുകൊണ്ടാതെ എഴ
 തി മുറിച്ചു പടുത്ത പടിയിന്മേൽ ചെമ്പവിഴത്തുണ
 കൾ നിറുത്തി നാട്ടിയ കനകത്തിണ്ണകളോടുകൂടി
 അത്യുന്നതങ്ങളായ സൗധങ്ങളുടെ മുൻപുറങ്ങളെ
 ഭരണിമ്മിതമായ മകരമത്സ്യത്തിന്റെ മുഖത്തിൽ
 നിന്നു നില്ക്കുതിങ്ങളെന്നുതോന്നുംവണ്ണം സംയോ
 ജിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള മുത്തുസരങ്ങളാലും അപ്പമംഗളങ്ങ*
 ളാലും മരതകത്തോരണങ്ങളാലും സ്വർണകുന്ദം, ധാ
 ന്യങ്ങൾ മുളപ്പിച്ചുവെച്ചിട്ടുള്ള മുളക്കലം, പാവ
 വിളക്കു്, സുവർണ്ണക്കൊടി, വെൺചാമരം, സുഗ
 ഡപൂർണ്ണം തുടങ്ങിയവയാലും അലങ്കരിച്ചിരുന്നു.

ഇങ്ങനെ അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട വീഥിയിൽ അമാ
 ത്യന്മാർ, പുരോഹിതന്മാർ, സേനാപതികൾ, വന്ദി
 കൾ, ചാരണന്മാർ എന്നീ പഞ്ചമഹായോഗത്തോ
 ടും മറ്റു പരിവാരങ്ങളോടുകൂടി കരിതൂരഗംഗാത്ര
 ണന്മാരായ രാജകുമാരന്മാരും വൈശ്യകുമാരന്മാരും

---

* ചാമരം, പൂർണ്ണകുന്ദം, ദളിണം, അങ്കുരം, മുരജം, ദീപന്ത
 ഷി, പതാക, ചിത്രീകൃതമത്സ്യപ്രായം.

ഒന്നൊന്നായിട്ട് ഈ ചോഴമഹാമണ്ഡലത്തിൽ ത
 നെറ കോയ്മക്ക് അഭ്യർത്ഥന വരുവാൻ ജനങ്ങളുടെ
 മക്കൾക്കായി ആയിരത്തൊട്ടനൂറായി നിയമിച്ച കാര്യം
 മരിയുടെ പുത്രൻ പൊഴിഞ്ഞു വിലസുന്ന സംഗമ
 വെട്ടുരയിൽനിന്നു സുരഭിലവും ശീതലവും ആസ്വാ
 ദ്യവുമായ തീർത്ഥത്തെ മറ്റു ഭൂമണ്ഡലങ്ങളും വാന
 ലകവും അതിശയിക്കത്തക്കവണ്ണം തങ്ങളുടെ നരപതി
 ചെങ്കാൽ നടത്തി വരുവാൻ പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടു
 സുവർണ്ണകലശങ്ങളിലേനി മഹേന്ദ്രന്റെ സാന്നി
 ധ്യം ഈ നഗരത്തിൽതന്നെ നിലനിന്നുവരത്തക്ക
 വണ്ണം രാജകുമാരന്മാരും വൈദ്യകുമാരന്മാരുംകൂടി
 വളരെയധത്തിന് അഭിഷേകം ചെയ്തു. അത്രുപ
 നായ മഹാദേവന്റെ ആലയവും കർമ്മാലയവ
 ണ്ണനായ സ്കന്ദന്റെ അലങ്കാരപ്രാസാദവും ശംഖ
 പാണ്ഡരനായ ബലദേവന്റെ നിക്ഷേപനവും
 നീലമേഘശ്യാമളനായ വിഷ്ണുവിന്റെ ദീപയ
 ളും, മുത്തണിഞ്ഞ വെൺകൊറ്റക്കുട പൂണ്ടിരി
 ക്കുന്ന മഹേന്ദ്രന്റെ ആലയവും ശോഭിച്ചിരുന്നു.
 ഒരു ഭാഗത്തു പുരാതനനായ ബ്രഹ്മദേവന്റെ മ
 ഖോരഭൂതങ്ങളും അത്യന്തമഹനീയങ്ങളുമായ ചതു
 ര്പുരുഷങ്ങളിൽ വിധിച്ചിട്ടുള്ളപ്രകാരം നടത്തുന്ന യ
 ജ്ഞങ്ങളും മറ്റൊരു ഭാഗത്തു് അഷ്ടവസുകുടും, ദാ
 ദശാദിത്യന്മാർ, ഏകാദിശങ്കരന്മാർ, അശ്വിനീദേവ

കുറും, ഈ നാലുവക ദേവന്മാരെയും കിന്നരകിംപുരുഷാദികളായ അഷ്ടാദശഗണങ്ങളെയും വേർതിരിച്ചറിഞ്ഞ് അതതു സങ്കല്പത്തോടെ ലോചിച്ചുകൊള്ളുന്ന ഉത്സവങ്ങളും, വേരോരിടത്തു ബുദ്ധായം മുതലായ പാവനസ്ഥലങ്ങളിൽ ശ്ലാഘ്യമരംവണ്ണം അന്നദാനാദികൾ, മഹാത്മാക്കളായ സമ്പ്രദായങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന ധർമ്മത്തോപാദേശം പുരാണപ്രസംഗം മുതലായവയും, പിന്നൊരിടത്തു ചർമ്മാർത്ഥങ്ങളായ മൃദംഗാദികൾ, സിമാനിർമ്മിതങ്ങളായ ഫിഡിൽ മുതലായവ കഴൽ വീണ എന്നീയവകരണങ്ങൾകൊണ്ടും കണ്ഠധ്വനികൊണ്ടും ഏത്രയും ശ്രാവ്യമാവണ്ണം നടക്കുന്ന സംഗീതഗോഷ്ടിയും ഇങ്ങനെ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കയാൽ ഇരവുപകൽ ഉറക്കമില്ലാതെ കുന്തെരുക്കുകളിലും നെടുന്തെരുവിമികളിലുമുള്ള ജനങ്ങൾ ഉത്സവാസക്തചിത്തന്മാരായി ആഹ്ലാദിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആ മഹാനഗരത്തിൽ പ്രിയവല്ലഭന്റെ വിയോഗത്താൽ ഉൽകണ്ഠിതയും മനോഹരങ്ങളായ മകരകണ്ഡലങ്ങളണിഞ്ഞവളുമായ (അഖിലകും ആമോദം വളർത്തുകവണ്ണം മൊട്ടിടേണ്ടതായ കാലത്തു മുതിന്നു വിമിയാതെ മനോഹരങ്ങളായ കടിലവല്ലവങ്ങളിരുന്ന) മാധവിയോടുകൂടെ പൂങ്കാവിൽ പൊലിമവുണ്ടു നില്ക്കുന്ന മല്ല, മല്ലിക, ഇരുവാക്കി, താമര, ചെങ്കഴി

വീർ എന്നീ പുഷ്പങ്ങൾ അന്യോന്യം പിണഞ്ഞു പ്രപൃലങ്ങളായി കാർത്താലാഹ്ലാദിച്ചു സുഖിച്ചു രുചിരസുരഭിലബീജാന്തരിതകസുമാകീണ്ണമായ ഉപവനത്തിൽ ക്രീഡിപ്പാനുള്ള വാഞ്ചനയാൽ എന്നും മനോജ്ഞമായിരിക്കുന്ന പകലങ്ങാടിയിലുള്ള പൂക്കുകളിൽ വിലസുന്ന നവപരിമളങ്ങളെ നാകൻ അകിൽ പുകച്ചാത്തു മുതലായവയുടെ സൗരഭ്യത്തെ അവഗണിച്ചുല്ലസിക്കുന്ന കൂട്ടുകാരോടൊരുമിച്ചു കാമകലാസല്ലാപങ്ങളെത്തന്നെ തുടൻകൊണ്ടു മുഖവീണവായനക്കാരോടും വൈരികളായ കാമുകന്മാരോടും ചേർന്നു കാമചാരിയായിരിക്കുന്ന കോവലനെപ്പോലെ വീണാനാദം പാപ്പെടുവിക്കുന്ന വണ്ടിനോടും ബാലവസന്തത്തോടുംകൂടി ഈ നഗരത്തിൽ മന്ദമാരുതൻ ചരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയിൽ,

- 1 അരിയൊരു കരുമകിൽ തലയിലണിഞ്ഞും
ചെറുമുതൽതന്നെ വെടിഞ്ഞു കളഞ്ഞും
- 2 കരുമീനിന്ന പുഞ്ചവയുടെ നടുവെ
ഒരു കമിഴ്ചെരുന്നെങ്ങു വെച്ചും
- 3 വാനിലഹിത്രവിരോധംമൂലം
വാണിടാൻ ഭയമുളവായതിനാൽ
- 4 നന്നം പനിമതിമ്മിംബമിദാനീം
ക്ഷോണിയിലടന്നം ചെയ്യിടന്നം

കാമദേവൻ പണ്ടു പരമശിവന്റെ നേത്രാഗ്നിയിൽ ദഹിച്ചുപോയ തന്റെ അംഗം വീണ്ടും ലഭി

പ്ലാനായി ജലസമൃദ്ധിയുള്ളതും വിശാലവുമായ ച
 ന്രബിംബമാകുന്ന ഭൂമിയിൽ സാരതാങ്ങായ കണ
 ങ്ങളാൽ സഞ്ചിതമായ അമൃതകലാപ്രദേശത്തു നട്ടു
 വളർത്തിയ “മിന്നൽക്കൊടിയിറങ്ങി മന്നിലേക്കു വ
 രിക്കയോ?” സർവ്വസമ്പത്സമൃദ്ധമായ ഇപ്പട്ടണത്തിൽ
 ശ്രീദേവിയുടെ ആഗമനത്തിന്നു കാരണം മഹാമ
 ഫീവല്ലഭനായ കരികാലചോഴന്നു തന്റെ വിചാസ
 തെ കാണിപ്പാനായിരിക്കേണമെന്നു കരുതി അഗ്നി
 പ്രഭമായ ഒരു പൂച്ചപ്പൂവും പല മുല്ലപ്പൂക്കളും രണ്ടു ക
 റികുവലയങ്ങളും ഒരു കമിഴ്പ്പൂവും വികസിപ്പിക്കുക
 യെന്നുള്ള കൃത്രിമവേഷം കൈക്കൊണ്ടു തന്റെ പ്രാ
 ണസഖിയെ അന്വേഷിപ്പാനായി സരസീരഹം സ
 ബ്ധരിക്കയാണെന്നോ? മുമ്പു ഭയപ്പെട്ടാടിയൊളി
 ചു അന്തകൻ താൻ പൂരുഷരൂപത്തോടെ പല സ
 തപങ്ങളേയും ഇരയാക്കുന്നതായാൽ മാജകപ്തനയെ
 ലംഘിച്ചു കുറ്റമായിത്തീരുമെന്നു ഭയപ്പെട്ട് ഒളിവാ
 യി തന്റെ കൃത്യം നടത്തുവാനുദ്ദേശിച്ചു കടുത്ത മു
 ഖവും പരുത്ത കണ്ണും വെടിഞ്ഞു പുഞ്ചിരി തടവും
 മുഖവും വീണുയാടിയും മൊഴിയുമായി നാണിച്ചു
 ചിരിച്ചുകളിച്ചു കാമിനീരൂപധാരിയായി നഗരവീ
 മിയിൽ സഞ്ചരിക്കയാണെന്നു വരുമോ? കാരമന്റെ
 സാമ്യമാകുന്ന മഹാസേനയായ വേശ്യാജനത്തോടെ
 തിന്തു യുദ്ധംചെയ്തു ജയിച്ചിട്ടും അവർ വിട്ടുപോകാ

സ്തായാൽ മാർകൊടുത്തു വിലക്കിവിട്ടതുമൂലം അവരുടെ കച്ചകുപ്പോലാദ്യംഗങ്ങളിൽ ഏഴതിയിരുന്നതും തങ്ങളുടെ മാറിടങ്ങളിൽ മുഴുവൻ പതിഞ്ഞതുമായ പത്തിക്കീറാകുന്ന വിജനോടുകൂടി സ്വഗൃഹത്തിൽ ചെന്ന നായകന്മാരെ ഉടനെ ഉപചരിച്ച് അനുസരണപൂർവ്വകം പുല്ലിയവരും അരുന്ധതിയെപ്പോലെ പതിഭേവതകളുമായ കലവധൂഷയെ ആ വിരപുരുഷന്മാർതന്നെ ഈ കാമിനികളുടെ ഒളിതിരളുന്ന വദനത്തിൽ നീലരത്നനിഭങ്ങളായ ദളങ്ങളിണങ്ങുന്ന കരിങ്കുവലയങ്ങളെ ദൂരീകരിക്കുന്ന നീലനയനങ്ങളുടെ കട ചുമന്നിരിക്കുന്നത് ആ വിജനനാൽ തീർന്നിട്ടില്ലെങ്കിൽ വിശല്യകരണി, സന്താനക്കരണി, മുതസഞ്ജീവിനി മുതലായ ദിവ്യൗഷധങ്ങളോടുകൂടിയ ഈ ഭൂതലത്തിനും കരൗഷധം തരുവാൻ കഴിവുണ്ടാകയില്ലെന്നു തന്നെത്താൻ മനസ്സിൽ നിശ്ചയിച്ചു നിസ്സംജ്ഞന്മാരായി ഭയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ ഉത്സവം നടക്കുമ്പോൾ ആരാട്ടിനു തലേദിവസം മധുവൂരി നിറഞ്ഞ ദളങ്ങളുടെ കവിഞ്ഞൊഴുകിത്തരളമായ കുമ്പസാരം കേൾക്കുന്ന വിരിഞ്ഞ താപാർത്തയായി സന്താപാശ്രൂഷം പൊഴിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുവാൻ ആനീലമായ കണ്ണുകിയുടെ ഇടകണ്ണും കേവലനോടൊത്തു കാമകലാവിലാസങ്ങളാൽ പ്രമോദഭരിതയായി ആനന്ദാശ്രൂഷം നിറഞ്ഞിരിക്ക

യാൽ ആമകുതമായ മാധവിയുടെ വലക്കണ്ണും തുടിച്ചു.

മുൻകാലത്തിൽ കാവിരിപ്പുവട്ടിനത്തിന്റെ അഭ്യുന്നതിക്കായി പ്രയത്നിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന അഗസ്ത്യമുനിയുടെ ആജ്ഞാപ്രകാരം ചെമ്പിയൻ എന്ന ചോഴൻ ഇന്ദ്രോദപേക്ഷിച്ചുനമതിവാങ്ങി ആ നഗരത്തിൽ നടത്തിവന്നതും പിൻഗാമികളായ രാജാക്കന്മാരാൽ പരമ്പരയായി നടത്തപ്പെട്ടുവരുന്നതും ഇരുപത്തെട്ടുനാൾ കൊണ്ടാടി വരാറുള്ളതുമാണ് ഈ ഇന്ദ്രോത്സവം. * *

— — — — —
ആറാം ഗാഥ.

— — — — —
സമുദ്രസ്താനം.

1 രജനഗിരികളിലനി വിപുലരോജനാദം രാമിച്ചിടത്തൊരു വിദ്യാധരവതേ

---

* ഈ ഉത്സവത്തെ വാല്മീകികാളിദാസാദികളായ കവികളും തങ്ങളെ കാവ്യങ്ങളിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. കേരളത്തിലും പണ്ടു നടപ്പുണ്ടായിരുന്നതെന്നുള്ളതിന്നു ചന്ദ്രോത്സവാദികാവ്യങ്ങൾ സാക്ഷികരിക്കുന്നു.

- 2 മധുചൊഴിയുമരിതാസുമനികവലിച്ചുണ്ണമം.
മാതങ്കയിനമുദ്യാനം മനോഹരം.
- 3 അതിലതികസുഭഗതനവാം കരുപുണ്ണിയേരേ.
ടാമോമോൻ മേവുന്ന വിദ്യാനരൻ
- 4 മധർവിശിഖനായ മാമരൻ വർക്കുരസവം.
മാഴ്കാരെ വോക്കിപ്പതെന്ത കല്പിച്ചുൻ

താൻ ഉദ്ദേശിച്ചപ്രകാരം മന്ദഗാഥാധനരൂപമായ ഈ ഉത്സവത്തെ * വിധിപാലൻ നടത്തി ഫാൽഗുനമാസം ഇരുപത്തൊമ്പതാതിയതി അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ദക്ഷിണദേശത്തു പ്രസിദ്ധമായ ഒരു വലിയ നഗരത്തിൽ ഇന്ദ്രോത്സവം കൊടിയേറുന്ന നാളിതാണ്. (കാവികിപ്പുസ്തനത്തിൽ ഈ ചിത്തിമനക്കുത്രത്തിൽ കൊടിയേറാവും ചൈത്രമാസത്തിലെ ചിത്തിമനക്കുത്രത്തിൽ കൊടിയേറുകയും—ആരാട്ടുമായിട്ടാണ് ഇന്ദ്രോത്സവം നടത്തുമാറുള്ളത്.) അതിനാൽ “അസുരന്മാർ തപരിതഗതികളായി കൂട്ടമിട്ടവന്നു നിറഞ്ഞു” അമരാവതിയെ കാത്തുകൊള്ളുന്ന ശാഠ്യവിക്രമനായ മുചുകുന്ദമനവനോടു പൊരുതു പരാജിതനായി ശരണം പ്രാപിച്ചുനില്ക്കുംമദ്ധ്യ മനവന്റെ ഹൃദയത്തിൽ താമസവൃത്തി ബാധിക്കത്തക്കവണ്ണം അവർ പ്രയോഗിച്ച

---

* ഈ ഉത്സവം ഉത്തരദേശങ്ങളിൽ ഇപ്പോഴും കൊണ്ടാടിയെത്തുന്നു.

അസൃത്തെ വിലക്കി രക്ഷിക്കുവാൻ ഇന്ദ്രശാസനം കയ്യാണ്ടു മുചകന്ദനോടൊരുമിച്ചു പുകാർഗഗരത്തിൽ വന്ന മഹാഭൂതത്തിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യമുള്ള നാളങ്ങാടിക്കോപ്പവും * മുൻകാലത്തു കരിക്കാലചോഴന്റെ പൂർവ്വന്മാർ അസൃതസംഹാരം ചെയ്തു് അമരാവതിയെ രക്ഷിച്ചതിന്നുവണ്ടി സമ്പ്രീതനായ ഇന്ദ്രനാൽ സമ്മാനിക്കപ്പെട്ടവയും അവരാൽ ഭൂലോകത്തു പുകാർഗഗരത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ടവയുമായ കോപ്പപഞ്ചകങ്ങളുടെ മഹിമയും, വൈണികാചാര്യനായ നാമദമുനിയുടെ സപ്തതന്ത്രിസമരസമായ വീണാഗാനത്തേയും, പ്രൌഢവേശ്യകളുടെ

* ദേവാസുരയുദ്ധത്തിൽ ഇന്ദ്രന്റെ കിരൂരമായ മുചകന്ദവർത്തിയുടെ ശാപാതംകൊണ്ടു ശിഥിലിതകളേണ്ട നാരായണ ശരണപ്രാപിച്ച ഭാനവന്മാരുടെ ചതിയായ താമസാസ്രപ്രയാഗംകൊണ്ടു മുചകന്ദൻ തന്റെ കണ്ണും കരളും തമസ്സിനാൽ ബാധിക്കപ്പെട്ടു പൊരുതുവാനാളല്ലാതെ മോഘ്യമവലംബിച്ചു നിന്നു. അപ്പോൾ ഇന്ദ്രന്റെ ആജ്ഞാ കരനായ ഒരു മഹാഭൂതം ആ തമോബാധ നീക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു രത്നം ഉപദേശിച്ചു. അതിനാൽ ബാധയൊഴിഞ്ഞു് അസൃതബലത്തെ അശേഷവും അമർച്ചയയ്ക്കുക. ഇന്ദ്രൻ ഇതു കണ്ടു സന്തുഷ്ടനായി ആ ഭൂതത്തെ മുചകന്ദന്റെ അംഗരക്ഷകനായി നിരമിച്ചയച്ചതിനാൽ ഭൂതം സ്വപർല്ലോകം വിട്ടു വന്ന പുകാർഗഗരത്തിൽ നാളങ്ങാടിയിൽ ബലിപുഷ്പകളോടെ കൊണ്ടിരുന്നു.

പാൻപാട്ടിനേയും തന്റെ നടനത്തേയും ഉദ്ദേശി,
 ഇന്ദ്രന്റെ ശ്രോത്രങ്ങൾക്കും നേത്രങ്ങൾക്കും ആറാ
 നപ്രദങ്ങളാക്കിത്തീർക്കാഞ്ഞതിനാൽ ഇവളെ ഭൂലോ
 കത്തു മനുഷ്യവർഗ്ഗത്തിൽ ജനിപ്പാനായി ശപിച്ചതി
 നാൽ അങ്ങനെ മാധവിയെന്ന പേരോടെ മുമ്പു വന്നു
 പിറന്ന ഉദ്ദേശിയുടെ വംശപരമ്പരയിലുള്ളവായ തരു
 ണീമണി മാധവിയുടെ നടനവും കാണാനും വാന
 വർനാഥനെ വണങ്ങുവാനുമായി നമുക്കു പോകേ
 ണം” എന്നു അരുണാധരിയായ തന്റെ കാന്തയോ
 ടു പറഞ്ഞു. വിദ്യാധരവീരൻ കാന്താസമേതനായ്ക്കു
 റപ്പെട്ടു. ഉത്തമഗുരുഗോപശോഭിതമായ ഹിമാച
 ലത്തേയും വക്ത്രഗതിയായി പ്രവഹിക്കുന്ന ഗംഗാന
 ദിയേയും അവതിദേശത്തേയും വിസ്താദിപരിസ
 രത്തിലുള്ള മഹാരണ്യത്തേയും ശ്രീഭവങ്കടഗിരിയേ
 യും നിർമ്മമായ സന്ധ്യസന്ധത്തി വിലസുന്ന കാവേ
 റി നാട്ടിനേയും തന്റെ പ്രിയതമയ്ക്കു സുവ്യക്തമാ
 യി കാട്ടിക്കൊടുത്തു് അവിടെയിറങ്ങി ഓരോ ദേശ
 ങ്ങളിലും വാസം ചെയ്തു സുഖമനുഭവിപ്പാൻ വേണ്ട
 പോളും നാൾ തങ്ങിയതിന്നുശേഷം പൂഞ്ചോലകൾ
 നിറഞ്ഞ പുകാർനഗരത്തിൽ വന്നു പൂർവ്വാക്രമ
 ത്തിൽ ഓരോ സ്ഥാനങ്ങളും അവയ്ക്കുള്ള മാറിമക
 ലും പറഞ്ഞറിയിച്ചുകൊണ്ടു് അതതു മൂർത്തിയെ
 വണങ്ങി, വിണ്ണവരും പുകഴ്ത്തുന്ന ആ പുരാതനപട്ട

ണത്തിൽ നടക്കുന്ന മഹോത്സവം കരഞ്ഞൊന്നാ
രുങ്ങി.

അവിടെ സ്തവത്രയമായ വിജ്ഞാപനം

- 1 കായവർ പല മലങ്ങൾ ഭിക്ഷിച്ചു
കരകളെ നന്നായുണർത്തുവാഴുക.
- 2 കുമ്പിപ്പനും യജ്ഞവിധികളെ ചെയ്തു
ബഹുമാനം കുമ്പിപ്പനിൽ വാഴുക.
- 3 വണിക്കുകൾ നിജകലധർമ്മം ചെയ്തു
ജനത്തിന്നു നന്മ വരുത്തിവാഴുക.
- 4 വിജ്ഞാപനങ്ങൾ പതിനെട്ടും വയൽ
നിറഞ്ഞു വേളാളർ തെളിഞ്ഞുവാഴുക.
- 5 നന്മങ്ങൾ പല നന്മകൾക്കൊക്കെയും
ജനങ്ങൾ തത്സാരമറിഞ്ഞു വാഴുക.
- 6 നെടുമുടിശ്ശേരി കുമ്പിപ്പൻ വീരൻ
നെടുമുടിയിൽ പുകഴ്ന്നു വാഴുക.

ഏതാദേശങ്ങളായ ആശിസ്സുകളാൽ ബ്രഹ്മണരേയും
ക്ഷത്രിയരേയും വൈശ്യരേയും വേളാളരേയും വാഴ്ത്തു
ന്ന ചതുർവർണ്ണ ഗീതവും

- 1 അഖകലാശാസ്ത്രജ്ഞാലിംഗം.
രണ്ടാം അനിഷ്ടന രണ്ടിശ്ശ!
കുറുത്തുവെക്കം പ്രാപി.
മുണ്ടാ മുറ്റാം ചോൻ വിളങ്ങുന്നു.
- 2 രണ്ടിയിലുള്ള തരോരം.
മവിഷം നിജഭിഷ്ഠിയാമുടൻ നീക്കി

ഗിരിശങ്കരാഭിഷിക്തനിവേം.

മണിയാമമഖാനായ താരേര!

- 3 കാർമുകിതവണ്ണൻതൻകര-
താരതിക്തിനങ്ങളിച്ചു കമളിനിമയ
ആമോദിപ്പിക്കും തവ
പാപേന്ദ്രപം മരിച്ചുവെട്ടുന്നു.

ഈവണ്ണമെല്ലാം ജീവലോകസുഹൃദനായ ചന്ദ്രൻ്റെ സ്നേഹമായ ഗീതവും പാടി.

അതിന്നുശേഷം അവതാളം നീങ്ങി താളം ശുദ്ധമായിത്തീർത്തുകാവണ്ണം, ദേവകൾ അപേക്ഷിച്ച പ്രകാരം ബന്ധവാൻജനനയനനായ പരമപുരുഷൻ ത്രിപുരങ്ങളെ ദഹിപ്പിച്ചപ്പോൾ അതിൽ അസുരന്മാരുടെ ശവഭസ്മപുണ്ണമായ ദൈരവീരംഗ(ശൂശാൻ)ത്തിൽ ഉമാദേവി(ഭൂടെനിനു പാണി, തുക്ക, ചീമ എന്ന താളങ്ങൾ പിടിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും, ദേവദേവനായ ത്രിപുരാനന്തകൻ തന്റെ വിജയത്താൽ ആനന്ദപരവശനായി കൈകൊട്ടി നിന്നാടിയ * കൊട്ടുകൊട്ടിത്തെയുംവേദങ്ങളാകുന്നഅശ്വങ്ങളെ പൂട്ടിയ വാനവരമാകുന്ന രഥത്തിൽ കൊടിയുയർത്തി മുട്ടപടമിട്ട ചമ്മട്ടിയുമേന്തി റിത്ത്ക്കുന്ന സാരഥിയായ ചതുർമുഖൻ കാണത്തക്കവണ്ണം ദൈരവിയുടെ

---

* കൊട്ടുകൊട്ടി-അസംഖ്യം അസുരന്മാരെ നിർദ്ദയം ദഹിപ്പിച്ചതിൽ പശ്ചാത്താപിക്കാതെ കൊടിയ മനോവൃത്തികൾക്കുണ്ടു സന്തോഷസൂചകമായി കൈകൊട്ടിയതു്.

രൂപമെടുത്തു സ്മൃദ്ഭിഷിതസർവ്വംഗനായ പുരാണക
നാടിയ പാണ്ഡരംഗഗുത്തവും, കംസൻ ചതിയാ
യി രാമകൃഷ്ണന്മാരെ വധിപ്പാൻ നിർത്തിയിരുന്ന, 'ക
വലയാപീഡ'മെന്ന കലയാനയുടെ കൊമ്പു പറി
ച്ചെടുപ്പാൻപേണ്ടി അഞ്ജനവണ്ണനാടിയ നൃത്തവും,
ബാണാസുരനെ ജയിപ്പാനായി കൃഷ്ണനാടിയ മല്ല
നാട്ടവും, കരുക്കടൽനടുവിൽ ശൂരപത്മാസുരൻ ക
ണ്ഠോണ്ട മായാരുപത്തെയറിഞ്ഞു് അവനെ അമർ
ച്ചെഴു ജയിച്ച സുബ്രഹ്മണ്യമുത്തി അവിടെത്തന്നെ
മുഴിഞ്ഞിരയെ അറങ്ങാക്കി ആടിയ തുടിയും, അ
സുരന്മാർ അടക്കുളത്തിൽ തന്റെ നേരെ പ്രയാഗി
ച്ച ആയുധങ്ങളൊന്നും ഫലിക്കാതെ അവർ വിഷാ
ദിച്ചു നിൽക്കുമ്പോൾ തന്റെ കടയെ മുന്നോട്ടു ചരി
ച്ചുപിടിച്ച സുബ്രഹ്മണ്യമുത്തിയാടിയ കൂടക്കുത്തും,
തന്റെ പുത്രിയായ ഉഷയുടെ നിമിത്തം ബാണ
നാൽ കാമാഗാമത്തിൽ പാപ്പിക്കപ്പെട്ട പൌരൂരെ
വീണ്ടുകൊള്ളുവാൻ അവന്റെ രാജധാനിയായ
ശോണപുരവീഥിയിൽ കടന്നുചെന്ന ത്രിവിക്രമനാ
യ ശ്രീകൃഷ്ണമുത്തിയുടെ കടമെടുത്താട്ടവും, തന്റെപു
ത്രനായ അനിരുദ്ധന്റെ ബന്ധനം വേർവെടുത്തി
ക്കൊണ്ടുപോവാൻ ശോണപുരവീഥിയിൽ സ്രീതപവും പു
രുഷതപവും ഒരുപോലെ പ്രകാശിക്കുന്ന രൂപം ധരി
ച്ച കാമദേവനാടിയ പെടയാട്ടവും, തന്റെ വൈ

മികളും മാന്യവികളുമായ അസുരന്മാർ ഏറ്റവും കോപിച്ചു വാമ്പ് തേൾ മുതലായ വിഷജന്തുക്കളുടെ രൂപം ധരിച്ചു തന്നെ ദംശിപ്പാൻ വരുന്നതായ റിഞ്ഞ ദുർഗ്ഗാദേവി മരകൊണ്ടുള്ള കാലുകളിന്മേൽ നിന്നതിൽപ്പോഴാടിയ പൊയ്ക്കാലാട്ടവും, ദേവാസുരയുദ്ധത്തിൽ പരാക്രമശാലികളായ ദൈതേയന്മാർ പടക്കോപ്പണിഞ്ഞു പൊരുതി നില്ക്കുമ്പോൾ അർദ്ധമോഹിച്ചു വീഴത്തക്കവണ്ണം മലമുകളാടിയ മോഹിനിയാട്ടവും, ബാണാസുരരാജധാനിയുടെ പടക്കോട്ടവാതുക്കൽ ഇന്ദ്രാണി കടച്ചി (പുലച്ചി)യുടെ രൂപം ധരിച്ചാടിയ കടച്ചിയാട്ടവുമായി അവരവർക്കനുരൂപങ്ങളായ ആരോണാദികളുണിഞ്ഞും കീഴ് നടപടിയനുസരിച്ചും കഴിച്ചുകൂടാത്തവിധം ഭാരോപശങ്കാർ പാരമ്പര്യമനുസരിച്ചു നടത്തിവരുന്നതുമായ പതിനൊന്നുവക ആട്ടങ്ങളേയും അതാതിന്നൊത്തവിധമുള്ള ഗാനഭേദങ്ങളേയും ശാസ്ത്രോക്തമായ ഗുണനിരൂപണത്തോടെ കണ്ടറിഞ്ഞുകൊൾക. അന്നു മലർവാടിയിലിരുന്നുകൊണ്ടു ഞാൻ ഭവതിയോടു പറഞ്ഞ മാധവിയുടെ കലപരമ്പരയിൽ ജാതയായ മാധവി ഇവളാകുന്നു" എന്നു തന്റെ പ്രിയതമയ്ക്കു കാട്ടിക്കൊടുത്തു; മഹാകലജാതനായ ആ വിദ്യാധാരണം അവളെ കണ്ടു കൌതൂഹലം പൂണ്ടു.

സ്വപ്നോക്തവർഷികളായ സർവ്വഭവന്മാരും മര
നഷ്ടമുഖികളുൾക്കൊള്ളുന്ന സന്നിഹിതന്മാരായി
സന്ദർശിക്കുമ്പോൾ ഈ മഹോത്സവത്തിൽ മാധവി
യുടെ ആട്ടവും അവളുടെ വേഷവും ആട്ടബോഴുള്ള
അഴകും കണ്ടു ഇവൾ പരസ്യമായൊട്ടു വിഷയ
ത്തിൽ മുഖ്യ വെറുപ്പോടുകൂടിയ കോവലനും ആന
ദിക്കത്തക്കവണ്ണം, പൂഴുകുപ്പാട്ടിയ പരിമളം വീശു
ന്ന കാർക്കുന്തലിനെ ¹ദേശമകതകവും ²പഞ്ചസരം
ഭിരും ³ചോത്രിംശൽ ധൂപകവും ചേർത്തു തിളപ്പി
ച്ച പാകംചെയ്ത ശുദ്ധമാക്കിയ ജലത്താൽ ശോധ
നം ചെയ്ത കളിച്ചതിന്നുശേഷം പരിമളധൂപമേല്പി
ച്ചുലത്തി അഞ്ചു ഭാഗമാക്കിയിട്ട് ഓരോ ഭാഗത്തേ
യും മൃഗമകേട്ടമലേപനംചെയ്തു ശരിപ്പെടുത്തി, ചേ
വടികളിൽ ചെമ്മുത്തുവെച്ചിട്ടുണ്ടു പേലവങ്ങളാ
യ പാദംഗുലികളെ അലങ്കരിച്ച്, കാലിൽ മണി
മയങ്ങളായ പാദസരവും നൂപുരവും പാടകവും യ
ഥായോഗ്യമണിഞ്ഞു, അരയിൽ വീലപ്പൂഞ്ചെലയുട
ത്തതിൽമീതെ മുപ്പത്തിരണ്ടു മുഴത്ത മുത്തുകളിണ
ങ്ങിയ മണിമഖലയണിഞ്ഞു, മാണിക്കവലയ
ത്തോടു സുവണ്ണശൃംഖലയാലിണക്കുപ്പെട്ട മുകുതാ

1. മന്ദലിം, ത്രിഫല, കരിങ്ങാലിക്കാതൽ, തായർ, നല്ലോരം.

2. കൊട്ടം, കത്തുക്കം, തകരം, അകിൽ, കടയ്.

3. ഏലം, എലവംഗം മുതലായി മുപ്പത്തിരണ്ടു.

വലയത്താൽ കമനീയമായ തോൽവളയണിഞ്ഞു്,
 മുഖപ്പിൽ മാണിക്കുവും പത്തികളിൽ വൈരങ്ങളും
 പതിച്ചു വിചിത്രാകാരമായ ശിരോലങ്കാരവും കരവ
 ല്ലവങ്ങളിൽ സുവണ്ണമണക്കുവവിദ്യമാടിനിമ്മിത
 ങ്ങളായ കങ്കണങ്ങളിണക്കി അംഗുലികളാൽ വാള
 മീൻവായ്കണക്കെ വളഞ്ഞു ശോണപ്രഭാവരില
 സിതമായി മാണിക്കുനിമ്മിതവും പരസമങ്ങളെ ച
 റിത്തിരുന്ന വൈരപ്രകാശമല്യവർത്തിയായ മര
 തകമണിയോടുകൂടിയതും മറ്റുമായ അംഗുലീയക
 ങ്ങൾ ധരിച്ച്, കഴുത്തിൽ വീരശൃംഖലയും തുടലും
 നൂലും പിണഞ്ഞുകിടക്കുന്ന മുത്തുമാല മുതലായ മ
 നോജ്ഞവിഭൂഷണങ്ങളണിഞ്ഞും, മേല്പറഞ്ഞ കണ്ണ
 ഭൂഷണങ്ങളുടെ തലകൾ ഒന്നായി ചേർത്തു ഫംസമു
 ഖാകാരമാക്കി നേത്രാഭിസ്ഥാനങ്ങളിൽ നവരത്ന
 ങ്ങൾ പതിച്ചു കിഴ്ചോട്ട് തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്നതിനാൽ
 പിൻകഴുത്തിന്നു കീഴ്ഭാഗം ഏതാനും മറ്റഞ്ഞും, ഇ
 ന്രനീലക്കല്ലുമുഴ്ന്നി ഇടയ്ക്കിടെ വൈരം ചേർത്ത നീല
 കൂതുമ്പ (നീലക്കല്ലിഴച്ച കമാഭരണം) ഇഴഞ്ഞ കണ്ണ
 പാശത്തിൽ ഹേരിയോടണിഞ്ഞും, ശ്രീഭേദിയുടെ
 സാന്നിദ്ധ്യമുള്ളതാണെന്ന ഭക്തിയോടെ വലമ്പിരി
 ങ്ങുംവവും, പൂരപ്പാള, തെമ്പല്ലി, * വടപല്ലിയെന്നി
 വ ക്രമത്തിൽ കോർത്തതായ തലക്കോപ്പിനെ കററ

* കർമ്മം ആരേണങ്ങളും

കാർക്കുനലിൽ കെട്ടുകയായിത്തീർന്നു, സംഭോഗം വസ്ഥയിലുള്ള സുഖത്തേയും വിപ്രലംഭാവസ്ഥയിലുള്ള ദുഃഖത്തേയും പ്രതിബോധിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു കോവലനുമായി സംഭാഷണംചെയ്തു ശയ്യാഗ്രഹത്തിലിരുന്ന മാധവി പട്ടണത്തിൽ ഇരുപത്തെട്ടു ദിവസത്തെ ഉത്സവം കഴിഞ്ഞു ഇരുപത്തൊമ്പതാംനാൾ കൊടിയിറക്കി ആറാട്ടും കഴിഞ്ഞു പിറ്റേന്നാൾ നഗരത്തിൽനിന്നും കടൽക്കരയിൽ ചെന്നു സ്ഥലം പിടിപ്പാൻ വിമഞ്ഞുപോകുന്ന നാഗരികന്മാരോടൊന്നിച്ചു കൈത, പുന തുടങ്ങിയുള്ള തരണികരങ്ങളുടെ കസുമങ്ങൾ പൊഴിഞ്ഞു ശോഭനമായ ചോലയിലിരുന്നു കടലിൽ നടത്തുന്ന ബോട്ടുകളി മുതലായ വിനോദങ്ങളിൽ കാരോരുത്തർക്കുമുണ്ടാകുന്ന ജയപരാജയങ്ങളെ കാണാനുള്ള തന്റെ ആഗ്രഹത്തെ പ്രിയതമനോടു പറഞ്ഞു.

മാധവിയുടെ മനോരമം നിറവേറുവാനായി കോവലനും കരുമിച്ചു പുറപ്പെട്ടുവാനൊരുങ്ങി; പൊയ്കകളിൽ താമരമലർമെത്തകളിൽ നില്പെത്തുകൊണ്ടിരുന്ന നീർവാഴികൾ ഉണർന്നു കാരോ ഭാഗത്തേക്കു മാറിപ്പോകുന്നതിനാലുള്ള പുലമ്പൽ കേട്ടു തുടങ്ങി; സരസ്വതീയാമത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതായ വാരണങ്ങളുടെ ബൃഹത്തയും ശ്രവിക്കുമായി; വെള്ളി (ശുക്രൻ) വിളക്കിന്റെ ദീപ്തിയാൽ അന്ത്യ

യാമത്തിൽ വ്യാപിച്ചതായ ഇരുളകുന്നു; ഈ സമയത്തു് അമൃല്യങ്ങളായ ഭൂഷണങ്ങളോടും കുമിമുകി ലോക്കം പുഥലതരബാഹുക്കളോടും പൂമാലയണിഞ്ഞു രാജവാഹനമായ ഗോഖരത്തെ ആരൂഢനായ കോവലനോടൊരുമിച്ചു മറിമാൻമിഴിയായ മാധവി കോവാല (കോലാർ)വണ്ടിയിലും കയറി പുറപ്പെട്ടു.

കോടിക്കണക്കിൽ നിരനിരയായി ധനസഞ്ചയം നിക്ഷേപിച്ചിട്ടുള്ള നിരവധി സൗധങ്ങൾ നിറഞ്ഞു പല ശാഖകളോടുകൂടിയ വണിക്പഥത്തിൽ മലരണിയുവാനായി മാണിക്കവിളക്കുകളെടുത്ത വേശ്ശകൾ പുഷ്പവും കുറുകയും നെല്ല്പും മംഗലകരമാംവണ്ണം വച്ചിട്ടു; ഒരേടത്തും സ്ഥിരവാസം ചെയ്യാതെ ചാഞ്ചല്യമുറക്കൊണ്ടു ചരിക്കുന്ന മലർമകൾക്കിരിപ്പിടമായ അവിടം കടന്നു കടൽക്കച്ചവടംചെയ്തു കൊണ്ടുവന്ന മുക്താവിറ്റമശാഖാദികളാൽ സമൃദ്ധമായ നഗരത്തിലൂടെ, കമലാദേവിതങ്ങളെ ദേശങ്ങളിൽനിന്നു കപ്പൽ കയറിപ്പോയതിനാൽ വാസയോഗ്യമല്ലെന്നു കരുതി അവിടം വിട്ടുവന്ന തിരകളടിച്ചു കയറിയ വെൺമണൽ പരന്ന കടൽക്കരയിൽ പല ചരക്കുകൾ പൊലികളാക്കി കൂട്ടിവെച്ചു് ഓരോ ചരക്കുകളേയും കൊടി കാണിച്ചറിയിച്ചുകൊള്ളുന്ന ആപണശ്രേണിയും കട

നം , കങ്കമം അലകതകം മുതലായ വണ്ണവ്യഞ്ജനം ചാത്തും പൂവും സുഗന്ധപ്പൊടിയും പലഹാരവസ്തുക്കളും വിൽക്കുന്നവരുടെ വിളക്കുകളും, വിദഗ്ദ്ധന്മാരായ ഐക്യദിക്തന്മാരുൾ പണിചെയ്യുന്നിടങ്ങളിലുള്ള വിളക്കുകളും, പിടുവാണിക്കാർ പന്തിനിരക്കവെ വെച്ചിരിക്കുന്ന വിളക്കുകളും, അപ്പങ്ങളെ തട്ടുകളിൽ വെച്ചു വാണിഭം ചെയ്യുന്നവരുടെ കടുത്തണ്ടുവിളക്കുകളും, പല പദാർത്ഥങ്ങളും വിക്രയം ചെയ്യുന്ന മറ്റേജനങ്ങളുടെ വാണിഭസ്ഥലങ്ങളിൽവെച്ചു വിളക്കുകളും, ഇടയ്ക്കിയുള്ള മത്സ്യവ്യാപാരികളുടെ വിളക്കുകളും, കടലിലോടുന്ന കപ്പലുകൾക്കു സങ്കേതം ഗ്രഹിപ്പാനായി മാടങ്ങളിൽ വെച്ചിട്ടുള്ള വിളക്കുകളും, കടലിൽ മീനുകളെ വിലങ്ങനെ ചെന്നു വലവീശി പിടിക്കുന്ന അരയന്മാരുടെ മാടങ്ങളിലുള്ള വിളക്കുകളും, വേറായ ഭാഷകൾ വഴങ്ങിവരുന്ന ദേശങ്ങളിലെ മറ്റേജനാർ മാറുള്ള തുറമുഖങ്ങളിൽ ചെല്ലാതെ പ്രത്യേകസ്ഥലങ്ങളിൽ പനമരംകൊണ്ടു കാലുകൾ നാട്ടിയുണ്ടാക്കിയ മാടത്തിന്മേൽ കളിമണ്ണിട്ടാപ്പിച്ചു ശരിപ്പെടുത്തിവെച്ചിട്ടുള്ള നാവികസങ്കേതവിളക്കും, അസംഖ്യം ചരക്കുകൾ സംഭരിച്ചിട്ടുള്ള പണ്യശാലകളുടെ കാവൽസ്ഥലങ്ങളിൽ വെച്ചിട്ടുള്ള വിളക്കുകളും, ഇങ്ങനെ അതിരും എണ്ണവുമില്ലാതെ വിളക്കുകൾ തിങ്ങി പരന്നു ശോഭിക്കയാൽ നേരിയ

അരിമാവു പരത്തിയവണ്ണം തിളങ്ങുന്ന മണൽപ്പാ
 ത്ത് ഒരു ചെറിയ വെള്ളക്കുടകമണിപോലും പതി
 ച്ചിരന്നാൽ സുവ്യക്തമായി കാണത്തക്കനിലയിലു
 ള്ളതും വിരിഞ്ഞ താമരപ്പൂക്കളാകുന്ന വേലിയോടു കൂ
 ടിയതുമായ * മരുതനിലത്തേക്കാൾ മനോഹരമായി
 കേതകീവരിപ്പതമായ നൈതൽനിലത്തിലുള്ള ചോ
 ലയിൽ ആ പെൺകൊടി തന്നെ ശ്രീധാസവിക
 ങ്കോടുകൂടെ, പലവക വനദ്രവ്യങ്ങളും കടൽദ്രവ്യങ്ങ
 ളും നിരനിരയായി കൂമ്പാക്കൂട്ടി ഭംഗിയിൽ ക്രമ
 പ്പെടുത്തിവെച്ചിട്ടുള്ള മരക്കലങ്ങൾ രാജങ്ങളടിച്ചി
 ത്തുകിടക്കുവാൻ കിടക്കുന്ന കടൽമുഖപാദങ്ങളിൽ തരു
 നിന ചുഴുമിടത്തു രാജകുമാരന്മാരും അവരുടെ പരി
 വാരങ്ങളും, വൈശ്യകുമാരന്മാരും അവരുടെ മറ്റു
 വകുപ്പുകളിൽപ്പെട്ട തരുണികളും നൺകികളും ഗാ
 ണികികളും കൂട്ടംകൂട്ടമായി ചേർന്നിട്ടുള്ളടങ്ങളിലെ
 ല്ലാം വിവിത്രാകാരങ്ങളായ രൂപങ്ങളെ പ്രകാശിപ്പി
 ച്ചുകൊണ്ടു ചുറ്റിത്തിരിയുന്ന വസ്ത്രാഭിനിർമ്മിതങ്ങ
 ളായ കോലങ്ങളും നാനാരൂപങ്ങളായ വേഷങ്ങളും
 ഭിന്നതരങ്ങളായ മാറൊരികളും വിണ്ണിലെത്തി

---

* കരണമി, മുല്ല, പാല, മരുതം, നൈതൽ ഇങ്ങനെ പ
 ണ്ഡലപ്രകൃതികൾ. കരണമിനിഖം=മേഘദേശം; മുല്ലനി
 ഖം=വനഭൂമി; പാലനിഖം=ജലഭൂമി; മരുതനിഖം=വിളഭൂമി;
 നൈതൽനിഖം=മണൽപ്രദേശം.

പാരം പുകൾകൊള്ളുന്ന കമികാലചോഴന്റെ പുതു നീരാട്ടം കൊണ്ടാടിയ തലേനാളിലെന്നപോലെ ഈ ഉത്സവസമാപ്തിദിനത്തിലും സ്നാനാലട്ടങ്ങളിൽ അതിശയിക്കത്തക്കവിധത്തിലുള്ള ആഘോഷമുണ്ടായി; കടൽക്കര കത്തിമറിക്കുന്ന കാവേരിയുടെ സംഗമവൃത്തിലേങ്ങും ഒരു പഴുതില്ലാതെ തിരക്കുമായി കൂടിയ ചാതുർവ്വണ്യത്തിന്റെയും അനിവാര്യങ്ങളായ കോലാഹലധ്വനികൾ ഒന്നിച്ചുകൂടി മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കെ കടലിലുള്ള കാർന്നാരം നീക്കത്തക്ക പരിമളഗന്ധം വീശിക്കൊണ്ടു വിടരുന്ന പൂക്കൾ നിറഞ്ഞുള്ള കൈതകൾ നാലുപാടും ചുറ്റി നിബിഡമായി നിൽക്കുന്നതിന്മദ്ധ്യേയുള്ള പുനമരത്തണലിൽ നിമ്ബലമായ മണൽപരപ്പിൽ ചിത്രീതമായ തിരശ്ശീല വളച്ചു മേൽക്കെട്ടിയോടും ദന്തത്തുണകളോടുംകൂടി ചമച്ചതായ പള്ളിയറയിൽച്ചെന്നു വിഷാദവശയായ തന്റെ സഖി വസന്തമാലയുടെ കയ്യിൽനിന്നു മനോജ്ഞമായ വീണ വാങ്ങി വിശാലകമലേക്ഷണയായ മാധവി കോവലനോടുംകൂടെയിരുന്നു.

നീമനിധിരീരമമെന്ന കളർകൈത.

ക്കോരകമിയന്നു നിശചോക്കിയൊരു ഭംഗം

വാർമധു നുകന്റുപുലർകാലമതിലപ്പോൾ

ചാരുകിരണപ്രഭമിട്ടു ദിനനാഥൻ.

ഏഴാം ഗാഥ.

ഉദ്യാനഗിതം.

വസന്തമാലയാൽ നൽകപ്പെട്ടതും ചിത്രപടം
പുതയായി ശീഷ്ത്തിൽ മലമണിഞ്ഞു മൈക്കണ്ണാൾ
മണിയായ ഒരു മണവാട്ടിയുടെ കോലത്തോടൊത്തു
തണ്ടും തലയും ആണിയും തൈരമ്പുമായ അംഗങ്ങളോടും
ചേർന്നു കുറുമാറു വീണയെ മാതംഗീദേവിയുടെ
സാന്നിദ്ധ്യം കല്പിച്ചു വണങ്ങി വാങ്ങി മമതകമ
ണിമോതിരമണിഞ്ഞു മുദലാംഗുലികളാൽ കാരോ
തന്ത്രികളും മീട്ടി ചെവിയോർത്തു ശ്രുതികൂട്ടിശ്ശരിപ്പെ
ടുത്തി “അങ്ങുന്നു വായിക്കേണമെന്നു ഞാൻ നിന്റെ
സ്ഥിരമായില്ല; അവിടത്തെ ഇഷ്ടംപോലെ ആവാം.”
എന്നു ശ്രുതികൂട്ടിയ വീണ താൻതന്നെ മുമ്പിൽ വാ
യിക്കാതെ പ്രിയതമൻ വായിക്കേണമെന്ന ഉദ്ദേശ
ത്തോടുകൂടി കോവലന്റെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു. അ
വൻ മാധവിക്കു ഹൃദയംഗമമാകുവണ്ണം അതിൽ
ഉദ്യാനഗിതം വായിച്ചുതുടങ്ങി.

ചിലപ്പതികാരം വരിപ്പാട്ടുകൾ.

— — —
ഒന്നാം വരി.

(‘അഗ്രിണിയോടു ചെന്നു പതുക്കെവെ’ എന്നു മട്ട്)

- 1 തികമൊത്തു വിഖസം പൂവെണ്കട
തങ്കം ചോഴമഹിപാലകൻ വീരൻ
ഗംഗയെപ്പണന്നാലുമരിശത്താൽ
മങ്ങാത്തുണ്ണാത കാവേരി വാഴ്ക നീ.
- 2 ഗംഗയെപ്പണന്നാകിലുരുക്കോപം
തങ്ങാത്തു നിൻശീലം നിനയ്ക്കുകിൽ
മങ്കമാർക്കു ചാരിത്രവൈവേ-
രെന്നറിഞ്ഞു ഞാൻ കാവേരി വാഴ്ക നീ.
- 3 താരണിക്കു ചൂടിത്തീർത്തൊരു
പാരിടം കാക്കം മന്നൻ കമാരിയെ
പാരാതെ പുണന്നാകിലുരുക്കോപം
ചെറുത്തുണ്ണാത കാവേരി വാഴ്ക നീ.
- 4 നാരിമെഴുപിയെപ്പുകിടിലും കോപം
ചെറുത്തുണ്ണാത ഭാവം നിനയ്ക്കുകിൽ
ചാത്താഷിണിമാർക്കു ചാരിത്രം-
സാരമാകിതു കാവേരി വാഴ്ക നീ.
- 5 കഷ്ടകലാപനിനിർത്ഥമനാഭവും
കളർന്നിമാട്ടം ജനൈവേത്തിൻ വേണ്ടാവും
മെമിച്ചേറാം മുഴങ്ങുമാരൊന്നുമേ
പരിവരാമിച്ചിട്ടും കാവേരി വാഴ്ക നീ.

- 6 നീരോടും ജനമുപാനം മുഴങ്ങും -
 രോരോരെന്നവം നടന്നതെല്ലാമിപ്പോൾ
 വീരമല്ലനിർവോഷം തവേന്ന
 വീരൻ ചോഴമയിരൻറെ വൈഭവം,

രണ്ടാംവരി.

‘അംബികാപാദാരവിന്ദ വന്ദനങ്ങൾ വെണ്മുകൊണ്ടു’

എന്ന മട്ട്)

- 1 ആകാശമേഘമണ്ഡി നീക്കുകയാൽ കരസ്ഥി
 വാസ്തവമെല്ലാമുൾപ്പെടെ ശംഖങ്ങൾ
 പുഷ്പരക്ഷിതനും തീരണങ്ങളു തുടങ്ങുന്നതിൽ
 പുക വട്ടംമുഴന്നു കളിക്കുന്നതും
 അതവത്തിലിഴഞ്ഞോരോ വിഷ്ണുമല്ലിച്ചതുമാലം
 മുഖമാരാമവർക്കാരമണമുണ്ടായി,
 കെട്ടഴിഞ്ഞ പുരികുന്തൽ ധന്യപത്മംകൊണ്ടുതാങ്ങി -
 തന്ത്രനന്നായത്തിനുമുള്ളൊരുപ്രലാപം
 പുണ്യമിതെവിരൽകൊണ്ടു തട്ടിനീക്കിയൊരിയുന്മാൾ
 തന്ത്രതന്ത്ര പതിച്ചിടും മേളങ്ങൾ കണ്ടു
 മുഗ്ദ്ധമാകും കടാക്ഷത്തിൽ ഭ്രാന്തിയെ ഭവിക്കാതെ -
 ജ്ഞാനമസ്തിഗണം വെഴും നമ്മുടെ ദേശം.

സ്വാമിനിയുടെ മുന്നിൽ നിൽക്കുന്ന ഒരു തോഴി
പാദാംഗുഷ്ഠത്താൽ ഭൂമിയിൽ വരച്ചുകൊണ്ടു
പറയുന്ന വിധം

- 2 അപ്പൊഴുതുൾപ്രിയം കൈകൊണ്ടാഴിയിരത്തിലുള്ള
പുഷ്പവാടികൾക്കുറുപ്പിയേ കാഴ്ചയുംകൊണ്ടു
അപ്പരിചിൽ വന്നിരുന്ന മല്ലനായുള്ള കുന്തൻ
ഇപ്പൊഴുതങ്ങു ചേന്നൊരപേക്ഷിച്ചാലും
അല്ലവും കൂസലില്ലാതിരുന്നതും നരിച്ചേവം
നില്പതിന്നു ഖണ്ഡമെന്തെന്നറിഞ്ഞിലയ്യോ
ചന്ദ്രവിംബം ജലത്തിൽ കാണുമെപ്പൊഴിൻമീതെ
നിന്നെയും ഫുല്ലനിധാവ് ജയഗമത്തിന്നും
ചന്ദ്രവിംബാസ്ത്രകൾ കൈൻ നയനങ്ങൾക്കുമേ ദേദം
നൂനമതും തിരിയാതെയുണ്ടു പാരം
ജീനഭാവം കലർന്നു ചിരോമങ്ങൾ മരുവിടം
സ്ഥാനമല്ലോ പുകാരാഖ്യം നമ്മുടെ ദേശം.
- 3 അണ്ണുവാധീശ്വരൻ നീചത്താർന്നെടുക്കുന്നിന്റെ ഭംഗി
പിന്നെയും പിന്നെയും മുന്നിൽ പ്രകാശിപ്പിച്ചു
ഭംഗമേതുമെന്നയതനിയരം പുണ്ടൊരു പാട്ടിൽ
തങ്ങുമല്ലോണപത്മത്തിനുള്ള ധർമ്മത്തെ
തുംഗശോഭാവരം പിന്നെ പ്രകാശിപ്പിക്കയില്ലെന്നാ.
യെങ്ങിനെ മുദ്രഗാർ നമ്മളറിയുന്നതോ!
ശംഖമൊത്തു വിചസുന്നമുത്തകൾ കാക്കയാലുള്ളിൽ
തിങ്കളോടൊത്തുള്ള താരവൃഹമെന്നോത്തു
ശങ്കയെന്നു വിവിഞ്ഞുള്ള കുമ്പുരുളിണങ്ങിടം
ചങ്കുമീനം പുകാരാഖ്യം നമ്മുടെ ദേശം.

മൂന്നാംവരി

സങ്കേതം പ്രാപിച്ച നായകൻ നായികയുടെ പ്രേമം
തിശയം സൂചനകളാലറിഞ്ഞുകൊണ്ടു പറയുവിധം.

(കൗമുദിനിൽ ഭട്ട)

- 1 വാരിധിതീരത്തിവിഴങ്ങേറിയൊരുശംഖം
പാദമണ്ണലുഴയ പാദകാണയോലെ
ഭാമാൻ പൂക്കൾക്കിടും ചാരുപുനാഗത്തിൽ
നാഭത്തിൽ മധുവാന്നിട്ടന്ന ചോല തന്നിൽ
താരകധീശപരനാകാനനമിനങ്ങളും
ചാരുവാകം കയലൂണിൻ മൂലമുണ്ടായുന്ന
സാരമാമൃതശയംകൊണ്ടും വേർപെടാതരോഗം
തിരുമോ ചുണങ്ങണിയും പോർമുഖകൊണ്ടെന്നേ.

(നിഷ്ഠൂരമായ വാഗ്ദാനവൈപരീത്യം)

- 2 വാണിക്കാർക്കുചാമുറം വാമുദിഴിമരേലി
ഖണ്ഡമായൊരാലിരുണക്കുവാനായ് ചിരി
പക്ഷികൾ വന്നുൻ കൊന്തിക്കൊണ്ടുപോകാത്താനായ്
രക്ഷചെയ്യും വ്യാജപുണ്ടു തത്ര വാണകയിൽ
ചിത്രമായുലൻ മയിൽക്കൊന്നതൻനടുപു-
ക്കൊത്തുമേന്തിമണംകോലും മാമലർ പൂങ്കാവിൽ
പുക്കുളുളും കേരമരാമെന്നതറിഞ്ഞീല.
ഇക്കണക്കരിയെന്നൊക്കിൽ തത്രപോകാനുനം
- 3 മുക്കവച്ചേരിയിൽ വലതിട്ടുൻ പിടിച്ചു
വില്ലുവാങ്ങൊരു മണ്ഡമുണ്ടെന്നുവാനായ്
കുക്കുമേരുവടിവാണു നൽത്തളിൽക്കരത്തിൽ
പൂക്കുല യുമേന്തിച്ചാരുദീഗ്വനേത്രത്തോടും
മുക്കനാമന്തകൻ മലർകാവൽ വാഴമെന്നും
അോത്തരില്ലിങ്ങറിഞ്ഞാകിൽ തത്ര പോകാനുനം

നാലാംവരി.

ഏകാന്തത്തിൽ സസിച്ച നായികയോടു
നായകൻ പറയുന്നു.

- 1 മീനഴുതി വില്ലെഴുതി അർദ്ധകിഞ്ചഴുതി.
അമരച്ച പടതപവും അനേഴുതിയിതേക്കും
രോമനവനം കളർകിങ്കളെന്നും കാണും.
സോമനോ കണ്ടാലും കണ്ണുചീവികൾ വാണീടും
ചേരിതന്മേൽ വിചസ്യന്നോരന്തരികും തന്നിൽ
ഏറിവാണുകൊണ്ടിടുന്നു രാഹുജീതിമുഖം.
- 2 ശംഖനാദം കേട്ടങ്ങിരുപാട്ടുമുഖിഷം
പങ്കുകുന്നളവേദലാങ്കുചിടുംഭാവം
തങ്കിടും തിഴിയോ കകാടുംകാലനെന്ന കാണും
കാലനെന്നകാണും കടൽവാണിക്കൊർവാഴും
ചേലെഴുന്ന നഗരത്തിൽ വന്നദിച്ചുകൊണ്ട
നീലവേണി മണിയാകും ഭാമിനിയൊരുകന്ന.
- 3 മുയ്ക്കം കലൻ മീനണക്കുവാനായ് ചിക്കി
അങ്ങണത്തുളളൊരു പക്ഷിസഞ്ചയമകാറി
കാണികൾക്കുത്ഥമുക്കും കോമരമിയാമോ
കോമരമിയായിട്ടുമടുക്കൾ നിറഞ്ഞ
കുന്നലിൽ പൂവണിമുട്ടവേണിയണിഞ്ഞിടും
കാമിനീവടിചിയന്നുകൊണ്ടതെന്നു നൂനം.

അഞ്ചാംവരി.

നായകൻ തോഴന്റെ ചോദ്യത്തിന് അറിയുവണ്ണം
ഉത്തരം പറഞ്ഞത്.

- 1 (“ജയ ജയ ഭഗവതികായേ—ദേവി” എന്നമട്ടു)
ഉപവനമിയലും പുനിയും—പുതു
മണമിയലും മണൽ തറയും
അഭിനവമധുവോലും മൊഴിയും—പാരം
കുറിയതരമാം മുഖയിണയും
പനികുതിനിമോമന്ദവയും—വില്ലിൻ
വളവേലുന്നൊരു മില്ലിയുഗവും
ഏഴുതുവാനതതൊരെയും—മേനി
അവശത പിണയിച്ചുളവയാം
- 2 അലയടിച്ചുണയുന്ന കടവും—തരി
മണൽപരണിയച്ചുണൊരിടവും
നറുമണമെഴും പുതുവേരും—തരു
നിരതിങ്ങും മലർവാടീതടവും
സുരമിപ്പറ്റുകുലരെയും—പനി
മതിയൊരിടവും മാതൃമുഖവും
കയലിണതൊഴും മിഴിയുഗവും—മേനി
അവശതപിണയിച്ചുളവയാം.
- 3 വരകംബുമാണം വാഴും തുറയും—പാരം
മണമിളകിന മലർവനവും
പരിചൊഴു വിരിയും പുനിയും—മവരം
തനിയെ കുടികൊണ്ടുളൊരിടവും

വിളയും മന്ദമാസത്തിൻ നീലയും—തിക
 ഉടിയിണകൊഴുതീടും മുഖവും
 പൊലിമേന്മകിളമുലയിണയും—മിമി
 കവശതപിണയിച്ചുളവയരാം.

—o—o—o—

ആറാം വരി.

ഭീഗ്വവിഹത്താൽ പ്യാജസംഭോഗകാമനായ നാ
 യകൻ തന്റെ അസഹിഷ്ണുതയെ പറഞ്ഞത്.

- 1 കടലിൽ ജീവജാലത്തിൽവിലയം—ചെയ്യ
 പൂജതന്നിച്ചയോ തവ ജനകൻ
 ഉടൽ പൂലീട്ടുടൻ ജീവനീധനം—ചെയ്യ
 വിഖാസിപ്പുന്നിതു നീയുമതിനാൽ
 ഗുരുതരമണിമുലയിണതൻ—ഭാരം
 പെരുകിനിനിട്ടക്കാടൻ പെരുകി
 അരിയൊരാമ്പ് കയ്ക്കമെൻറ മുരളിൽ—വെളു
 ള്ളതിനെ കാക്കണമെന്നായറിക.
- 2 കടലക്കണ്ണിനങ്ങിട്ടും വലയാൽ—ജീവൻ
 കവരുന്ന തവ താതൻ നീയതം
 നെടുതാം കണ്ണിണതംകും വലയാൽ—ജീവൻ
 കവരുന്ന ഭവതിയുമതിനാൽ
 തടമുലയിണകൊലും കൊടുതം—യുജ്ജ
 ഭരമേല്ലാനരുതെയ്യഴലും
 ഇടിമിന്നൽക്കിണയാകമിടയാൽ—ചെറും
 വിലയംവന്നു പോകാല്ലെന്നറിക.

8 കടലുടെ പടകൊടിപ്പുതിനാൽ—ജീവ
തതിയെ സംഹരിപ്പു നിൻ ജനകൻ
കടിലഭൃ യുഗമുത്താലതുപോൽ—ജീവ
തതിയെസ്സംഹരിപ്പു നീ നിയതം.
കൂടുംതൻപെരുമയുമന്യൻ—പെട്ടം
പാടുംനീയറിവീചര ചെറുതും
മാകെക്കാക്കും മുഖതന്റെ ഭാരം—കൊണ്ടു
വാടും മുഖ്യദേശത്തെ കാഞ്ഞം.

സങ്കേതത്തിൽ നായികയെ പുണർന്നു പിരിയുമ്പോൾ
വിയോഗം സഹിപ്പാൻ കഴിയാത്ത നായകൻ
തന്നെത്താൻ പറയുന്നത് .

(“ഹര ഹര ഹര ശിവ ശിവ ശിവ” എന്ന [അന്നനടു മട്ട്])

- 1 പവിഴമാം നല്ലൊരുപക്കയ്ക്കൊണ്ടു
ധവളമുത്തോലും കുറുവാൾ ചെങ്കുണ്ണി,
ധവളമുത്തോലും കുറുവാൾ ചെങ്കുണ്ണി
കവലയമല്ല മഹാമോഹമോഹമോ.
- 2 മണമെഴും പുണരുണലിഖനങ്ങൾ
വണങ്ങും യാനത്താൽ വിളങ്ങും ശോണാക്ഷി
വണങ്ങും യാനത്താൽ വിളങ്ങും ശോണാക്ഷി
പിണങ്ങി ബാധിക്കും യമൻ യമൻ നന്നം.
3. ഘനമധുവോലും കവലയമേന്തി
മണങ്ങൽ കൊത്തുവാനണയുമണ്ഡലം -
ഗണത്തെ മൂർദ്ധവ യകരും ശോണാക്ഷി
മണങ്ങൽ കൊത്തുവാനണയുമണ്ഡലം
ഗണത്തെ മൂർദ്ധവയകരുംശോണാക്ഷി
മിളങ്ങും വേലല്ല മഹാമോഹം മോഹം.

തന്നിൽ കാമം പൂണ്ണമായി ഭവിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഒരു യു
വതിയോടു താപാർത്തനായ യുവാവു പറയുന്നത്.

കവിവരർ കഥിച്ചുള്ള സാധുവാമനനെ
കേൾവിയുജ്ജാനമയ്ക്കൊക്കുമോ നിൻഗതി
കവിവരർ കഥിച്ചുള്ള സാധുവാമനനെ
കേൾവിയുജ്ജാനമയ്ക്കൊക്കുമോ നിൻഗതി
അലകുന്തേമുഴന്നീടുമുഴിമേവുന്നേരെ
അകവെവെന്നു കൂീഡിപ്പോർക്കുപിന്നിലാൽ
കുതുകമൊടുപോകുന്ന സാധുവാമനൻ
കേൾവിയുജ്ജാനമയ്ക്കൊക്കുമോ നിൻഗതി.

അവിടെ മാനേലുംകണ്ണിയായ മാധവി ഇങ്ങനെ
കോവലൻ പാടിയ ഉദ്യാനഗീതശ്രവണത്താൽ ഇ
വന്നു തന്നിൽ പ്രേമമില്ലെന്നും ഹൃദയത്തിൽ വേത്ര
നിയ ഏതോ ഒരു വിഷയത്താൽ അവശനായി
തീർന്നിരിക്കുന്നുവെന്നും ബോധിപ്പാൻ കഴിഞ്ഞുവെ
ന്നിരിക്കിലും ഭാവവിലാസചാതുര്യത്താൽ വൈമ
നസ്യം പ്രകാശിപ്പിക്കാതെ പ്രമുദിതഭാവം നടിച്ച്
കൊണ്ടു പാടവത്തോടെ കോവലന്റെ പക്കൽനി
ന്നു വീണവാങ്ങി തനിക്കു യാതൊരു സങ്കല്പവുമില്ലെ
ന്നിരിക്കിലും അവൻ ഒരു സങ്കല്പം വെച്ചുപാടിയതി
ന്നു പ്രതിവാക്യമായി താനും ഏതോ ഒരു സങ്കല്പം
ചെയ്തവളെന്നുവണ്ണം ഇരിപ്പിടത്തിനധിഷ്ഠാനഭേ
വതയായ വരുണൻ വിസ്മയിക്കയും ഭൂവാസികളെ
പ്പേരും ആനന്ദിക്കയും ചെയ്തതക്കവിധം വീണയ്ക്കി
ണങ്ങുന്ന കണ്ഠസ്ഥനത്താൽ കാനൽവരിപ്പാട്ട് (ഉ
ദ്യാനഗീതം) ആരംഭിക്കയും ചെയ്തു.

ഒന്നാംവരി.

(കാച്ചിനിൽ ഭട്ട)

- 1 ഭംഗസഞ്ചയങ്ങളോകം കങ്കണങ്ങളോളം
തങ്കമണിപൊപ്പു വാട കൊണ്ടുടൻ മറഞ്ഞു
വങ്കമണിനയനങ്ങൾ ചഞ്ചലതപരണം
പങ്കമിനം പുലന്നേവം വാഴ്കനി കാവേരി.
വങ്കമണിനയനങ്ങൾ ചഞ്ചലതപരണം
പങ്കമിനം വാഴ്വതെല്ലാം തനടി നിൽകണവൻ,
ഭംഗമെന്യേ ധരിത്രിയെ കത്തുകൊൾകയാലെ
എന്നറിഞ്ഞിടുന്നെന്നെന്തും വാഴ്കനി കാവേരി.
- 2 താമതിരം ചോലതനിൽ കേകികളാടുവോൾ
ചാരുതരം കോകിലങ്ങൾ ഗീതവും മുഴങ്ങി
ചേലെഴും നരവുമായ ചാലവെയണിത്തറും
മേളമായ്സഞ്ചാരം ചേയ്ക്കാൾ വാഴ്കനി കാവേരി.
ചേലെഴും നരവുമായ ചാലവെയണിത്തറും
മേളമായ്നടന്നതെല്ലാം ചോഴമന്നൻ തന്റെ
കേളിയൊന്നു വിളങ്ങുന്ന വേലിത്തള വീഴും
മുഖമെന്നറിഞ്ഞെന്നല്ലേ വാഴ്കനി കാവേരി.
- 8 കേളിയുള്ള മണവന്റെ ചോളനാടു വാഴ്ക
ബാലകന്മാരെ വളക്കും ഭാരതാവംപുണ്ടു
ക്ഷോണിതനിൽ ശങ്കരംചേപ്പാൻ കൂട്ടമൊരുവാങ്ങാ
തങ്ങപോയിടാതെ ചൊരും വാഴ്കനി കാവേരി.
ക്ഷോണിതനിൽ ക്ഷേമംചേപ്പാൻ കൂട്ടമൊരുവാങ്ങാ
തങ്ങപോകാതിരിപ്പതു ജീവജാലമെല്ലാം
ഭേദമെന്യേ കണ്ടു ധർമ്മശ്രദ്ധാഭം നാഥൻ
ബുദ്ധഭേദൻ കരുണയ്ക്കുതൻ വാഴ്കനി കാവേരി.

രണ്ടാംവരി.

- 1 ഇന്ദ്രബിംബമുഖിതൻ്റെ ചോരിവായ്പൊഴിക്കും
 മന്ദഹാസാശ്ശിതെട്ടും ചേർച്ചയില്ലെന്നാലും
 വാങ്ങുവിൻ മുത്തെന്നു തന്നെ കാൻവിളിച്ചുപൊല്ലും
 തുംഗമരം സമ്മോഹം പുഷ്പ പുഷ്പങ്ങളെപ്പോലെ
 വന്ദിതകേരളം വാദാശി വെണകലനേരം
 ചന്ദ്രമുഖമുക്താഭാലം വാണിക്കും പേർച്ചേകി
 ഗന്ധമേരും പുകാവിൻ പൂമുഖമിഹിവാണി
 പിന്നിമിയും പുകാരകം നന്മുഖ നഗരം.

ഒരു തോഴി പറയുന്ന വിധം.

- 2 നീതിചോരയെ വേട്ടക്കുരുതകാരാക്ഷിമാരെ
 സദേശം വാദാശിതരപന്തത്തിൽ വൈശ്വർ
 തുരമയ്ക്കെടവളയപ്പിച്ചുചെറിയപ്പതോത്താൽ
 കാമിനീമാരാകും നമ്മളെന്തറിയുന്നതോ
 നന്മലർ നിറഞ്ഞിടുന്ന പുനമരക്കൊമ്പിൽ
 അന്നമേറിയിരിപ്പോന്ന കണ്ടുകൊൾകയാലെ
 ചന്ദ്രനും അരങ്ങമുളെന്തോത്തുകരവെടും
 കന്മളിക്കും പുകാരല്ലോ നന്മുഖ നഗരം.
- 3 ഭക്തിചെന്തോർ തെമ്മെല്ലും മൃത്യുചെന്തോർ
 ഭക്തമെങ്ങാളിക്കാതെയുള്ള മെമ്മെന്തോർ
 പത്തനത്തിലില്ലായ്യാലുഗ്രമകം രോഗം
 പ്രാപുരാം വിധിവശത്താൽ മാനിനിമാക്കെന്നു
 മുഗ്ദ്ധമാരാമിത്തന്നങ്ങാളെങ്ങറിയുന്നതോ
 ഓളമേറിക്കളിയാട്ടം മേഖകളിലിക്ക
 ബാലികമാർ കരതാമിൻ തുടണലും വാരി

സോമനിഖിണങ്ങളും നെടുംപുണ്ണങ്ങളുംവണ്ണം.
 ആഴിനീയന്തൻപൊയ്ക്കും മറ്റുകടൽ തുല്യൻ
 ഉദ്യമിക്കും പുകാരല്ലെന്തെന്നു നമുക്കെന്താമ.

മൂന്നാം വരി.

അറിയില്ലെന്നു ഗൌരവപ്പെടുത്തിപ്പാഞ്ഞു
 ദ്രോശത്തെ ബലപ്പെടുത്തുന്നത്.

(‘മാടംമൃഗങ്ങളെ തേടി നരപതി’ എന്നു മട്ട്)

- 1 അയ്യോടിണയെ പുണർകൊണ്ടാടിന.
 ല്ലിയം കലർന്നു തെങ്ങിനേയും.
 പൊങ്ങുതിളന്നെകൾ തിങ്ങുംപുഞ്ചോലയിൽ
 തങ്ങുന്നൊരെന്നെയും കണ്ടുകൊണ്ടു
 മണം നിനയാതെ പോയ മഞ്ഞും.
 മന്നവൻ തന്നുടെ വൃന്ദാതങ്ങൾ
 മിന്നംകുറുനിയൊളമെന്നു കാമ്പി.
 ചൊന്നമിദാനീമറിഞ്ഞതില്ല.

കുറുമാവരവശ്യത്താൽ മുൻകരുതൽ മറന്നു പറയുന്നത്.

- 2 പാരമേശ്വരന്റെ അമിനിയുംപോക്കി
 പോരുനോരെൻ കണ്ണിണകൾപോലെ
 ആദയശേഷമെന്നയാതൂറാം കൊ-
 ണ്ടാടിസ്സുഖമിയന്നീടുകയാൽ
 മധ്യയുഗമോലം മധ്യവൃണ്ണമെൻപ്രദോ
 നീർന്നിടുന്ന കിനാവുതന്നിൽ

കണ്ഠായതാക്ഷിയാർ പുങ്കാവിഷജ്ഞാനം
വന്നുവെണ്ണുകറിഞ്ഞിടം നീ.

3 അഞ്ചുവേഗമാകശം നയിക്കുന്ന
സ്വന്തമകുപോം മറ്റേമല്ലാം
തണ്ണീരവുമുനീ രണ്ടിവിളിച്ചു
പിന്നെയതിന്നു മറ്റൊരു പെയ്‌വു
തണ്ണീരവുമുനീ രണ്ടിവിളിച്ചു
നമ്മാടും നിന്നെ ഗുണഭോക്തിക്കും
ഇഷ്ടമുവരോടും ചേർന്നുനല്ലെന്നിൽ
നന്നായറിക മറ്റൊരു പെയ്‌വു.

4 എന്തെ നായകനേറും നെടുംതേരിൽ
പന്മാവിന്തനമനെയുംവണ്ണം
പൊങ്ങുമാറവ! കളിത്തൊരുപുങ്കാരവ!
തങ്ങിവിളിക്കയന്നമെ!
തണ്ണീർവിളയും പടിയുരയെ! നിങ്ങൾ
നന്നല്ലിതെന്തെ കഥിച്ചുവല്ലാ.

5. എന്തെ നായകൻ തന്റെ വിശാലവു-
മുന്നതവുമായ സ്വന്തത്തിൽ
പന്മാവിന്തനം വരുത്തിച്ചുതുനീ
സന്തതം വാഴുക സിന്ധുതോയം.
പന്മാവിന്തനം വരുത്തിച്ചുതുനീ
എന്നല്ല നമ്മാടും ഹാർത്തോയം
ഹന്ത അടിക്കുന്നു ചിന്തിക്കിയില്ലേതും
സന്തതം വാഴുക സിന്ധുതോയം.

നാലാംവരി.

വിശാലമായ അരിയ്ക്കു കറഞ്ഞതിനാൽ
നിലവിട്ടു പറഞ്ഞത്.

(“വൈരസേനിയും ചാത്തുമായ്” എന്നു മട്ട്)

1. മുത്തുമാലയണിഞ്ഞു കോടിയിൽ
വിദൂരമാകും ചേല ചാത്തി
സന്തപനം വയൽക്കരകൃഷ്ണിക.
മുളയ്ക്കു വാരിധിയുല്ലസിക്കവേ.
പുന്നഗേവനം തന്നിൽ പൂവമ്പൻ
തന്നെ കണകൊണ്ടു പൂണ്ണകൾ
എന്നെക്കുറേക്കു നാകയാൽ
എന്നെക്കുറേക്കു ചെത്തേണ്ടു.
2. മുത്താകം പുതുപ്പിച്ചിരി തുകി
വിദൂരമാകും വായ്ക്കുറേനും
മാശമ്പൻ വല വീശുവോൾ തിമ.
യേക്കും വാരിധിയുല്ലസിക്കവേ.
കോടക്കാരാളിമേനിയാൾ തന്റെ
കോലം കൊടുവാൻ വിധിച്ചു മൈവം
മുനയമിതിൻ മൂലമേതെന്നാ.
മെന്നെക്കുറേക്കു ചെത്തേണ്ടു.
3. മുമ്പാകം പാരുമുള്ളതു തീപ്പാൻ
നന്മലർവാടി തന്നിൽ പൂക്കു
പൂമണം പൂണ്ടുചെയ്തും വൻതിര
തെയ്യം വാരിധിയുല്ലസിക്കവേ
നന്നാഭുപത്താലേതെന്നില്ലാതെ
കേരളം കേരളം കലസ് കാമിനി

വിനയത്തി വിചാരിക്കുന്നതിൽ
എന്നെക്കൊന്നുമെന്തു ചെയ്യേണ്ടൂ.

സന്ധ്യാസമയം കണ്ടു സമീപത്തെ നായിക
സഖിയോടു പറയുന്നതീ.

4. അല്പമായിട്ടു പുകിക്കവെ
ചിത്രഭാഗവതസ്മരിച്ചു.
വിപ്രലാഭം സമീകവയ്ക്കുക
ബാഹ്യപുരം പൊഴിയുന്നല്ലോ.
താരണിക്കുലാളെ ധാത്രിയിൽ
ആരാണെന്നു കളുത്തിടുന്നോർ.
നാലുപാടും പരത്തി വന്നിരയെ
ആലസ്യം നൽകും സന്ധ്യവന്ദനം
5. വാസരാശിപനസ്മരിച്ചിതു
കുരിങ്കളും പരന്നിരുകൾ
നേരിൽ പുനീരനീർ വഴിയുന്ന
വേദാരമം ബ്രഹ്മചാരികൾ
ഇന്ദ്രനാഭമുഖി! നമ്മെവിട്ടാണാർ
തന്നെയെന്നു മുറുക്കൊ കണ്ണു.
തിങ്കളെ വിട്ടു ഭാഗവതോക്താ
സങ്കടമേകം സന്ധ്യയും വന്നു.
6. അഞ്ചുസപനം കേൾക്കമാറില്ല
മരുമന്ദം മരണമു ഭാഗ്യവാൻ
വെണ്ണിവാവേറമല്ലെന്ന് നൽകവെ
കണ്ണികോലോല വാണിടുന്നു

തൂമുഖർ തൂകം കാർകുഴലുള്ള
കുമാരവേദാരിജാമരനങ്ങൊ
വേദാമരമാരൊൻ ജീവൻ കൊള്ളുവാൻ
പോലുമുറുളള സന്ധ്യ വന്നു.

അഞ്ചാംവരി.

എളിതാണെന്നു പറഞ്ഞു സങ്കടത്തെ
വലുതാക്കുന്നത്.

(“ജമിനിയോടു ചെന്നു പതുക്കെവെ” എന്ന മട്ട്)

1. കൈതവേലി കടന്നുവന്നെന്നു
ശ്രീധനിക്കിളത്തു ഗമിക്കുവാൻ
ശ്രീധനിക്കിളത്തായാളെന്നുടെ
ആശയം വിട്ടുകുമാളല്ലയോ.
2. പൂവനത്തിന്റെ വേലി കടന്നിങ്ങ
നീയരുൾകെന്തെ ചൊല്ലിനിന്നുള്ളൊരാൾ
നീയരുൾകെന്തെ ചൊല്ലിനിന്നായാളെൻ
മാനേലുന്ന കടാക്ഷം മറന്നിടം
3. അന്നം തനപിയോടാകുന്നതു കണ്ടി.
ഒട്ടെന്ന നോക്കിക്കൊണ്ടങ്ങൊരാൾ നിന്നിതു
എന്നെ നോക്കിക്കൊണ്ടു നിന്നാളെൻ
പൊൻമുണങ്ങുപോലെനെ പിരിഞ്ഞിടം

ആറാംവരി.

കാമപാമവശ്യത്താൽ മുൻകരുതൽ മറന്നു
പറയുന്നതീ.

1. പോരാജ്ഞ ഞാലേ! പോരാജ്ഞൻ പൂങ്കാവിൽ
പോരാജ്ഞ ഞാലേ! പോരാജ്ഞൻ പൂങ്കാവിൽ
വാരീധിമുഴുഴികുശിപതൻ
നേരെ ചൊല്ലതതാടൽ പിണഞ്ഞതു
പോരാജ്ഞ ഞാലേ! പോരാജ്ഞൻ പൂങ്കാവിൽ.
1. ഏവം പാടിയതിന്നുക്കൽ പിന്നെയും
സവേദാനം ഉദ്യോഗാധികളാൽ
കോമളശ്രുതിഗീതം മനോഹരം
കാമീനീമണിയാളും തുടർന്നതെ.

സ്വായങ്കാലത്തെക്കണ്ടു നായിക പറഞ്ഞതീ.

2. കന്നെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞവനെയൊടു
ചെന്ന വാക്യത്തെ വിശ്വസിച്ചുകൊണ്ടു
തന്നെത്തന്നെ നശിച്ചുണ്ടു മരുവുന്നേക്കർ
നമ്മുടെ ജീവൻ കൊള്ളുന്നു സന്ധ്യ! നീ
പ്രണയമാകൻ നീയുദ്യമത്താലത്തെ
താനകൊരാത്ത നാഥനമാകിലോ
ഏതുമാനമറിയാതെന്നു
ബാധയെന്നു കമിക്കുക സന്ധ്യ! നീ.

3. ഏണനേർമിഴിമാക്കുവേകിയും
 ഭാണമിംബം പതിക്കുമാറാക്കിയും
 മാനവർത്തൻ നയനങ്ങൾ ചിമ്മിച്ചും
 വേനിൽ സന്ധ്യ! നി വന്നു ഭയങ്കരം.
 സന്ധ്യയാൽ നീയെൻ കാണനവനാകിൽ
 ചന്തമുഴിക്കു സന്ധ്യ! നി വാഴുക.

വരവു ദീഗ്ഢിച്ചേടുത്ത് നായിക കാത്തിരുന്നു
 തനിയെ പറഞ്ഞത്.

1. തീർച്ചാരിത്തുകൊണ്ടാടൽ വിളയിച്ചു.
 ഞങ്ങൾ ചികരാജ്ഞ സന്ധ്യയും
 ശങ്കു പൊരുമണയാകവിശ്വാസം.
 മന്ദിരം പ്രശാന്തമാം ഭാവത്തിൽ
 മാമലക്കാവിൽ ചെന്നൊരു മിത്രമായു.
 മാമലിതം വാശാനം പൊറുക്കുന്നു
 വാരിധിപരമി, താവകമരംപട.
 വാരിജമിതാ വീണവണങ്ങുന്നെൻ.

ഇങ്ങനെ മാധവിയുടെ ഗാനം കേൾക്കുവാൻ
 കോവലൻ, “ഞാൻ കാണൽവരിപ്പാട്ടു പാടിയ
 പ്പോൾ, നാനാരൂപങ്ങളായ അനൂതവചനങ്ങളെ
 പ്രയോഗിക്കുന്ന മായാകാരിണിയായ ഇവൾ അ
 ന്യാസക്തചിത്തയായി പാടിയതാണ്” എന്നു നി

ശ്വയിച്ചു വിണാഗാനത്തെ നിമിത്തീകരിച്ചുള്ള തന്റെ വിധിവൈപരീത്യത്താൽ തന്നിൽ പ്രിയമിയലും മതിനേർമുഖിയാളെ മനസ്സിൽനിന്നൊഴിച്ചു നിശ്വാസാനവേളയിൽ ഏഴുനോറു പോയതിന്നു ശേഷം മാധവി മധുവൃതിക്കും ഉലർവാടിയിൽനിന്നു നിശ്ചേതനയായി നിജമറ്റിമുറ്റുപ്പക്കു വസിക്കുകയും ചെയ്തു.

ക്ഷോണീന്ദ്രവൃന്ദമുഖിലം പദപങ്കജത്തിൽ
താണാദരേണ പണിയുന്നൊരു ദിപ്പിശാഖി
ചോളാധിപൻ കടയുതന്നിഹവക്രവാള -
ശൈലാന്തരത്തിലിതമാൻ വസിച്ചിടേണം.

ഏട്ടാം ഗാഥ.

വസന്തകാലം.

കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും വിശാലമായ സമുദ്രവും
തെക്കു കന്യാകുമാരിയായും വടക്കു വെങ്കിടഗിരിയും
* അതിരുകളായി ചേര ചോള പാണ്ഡ്യഭൂപാല

* ആദിമതമിഴ്സ്തംഭകാലത്തു പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തിന്റെ മേക്കേഖണ്ഡത്തിനു വടക്കേ അതിരായ പരപ്പിയാറിനും കമാരിയാറിനും മദ്ധ്യ പശ്ചിമതീരത്തിലുണ്ടായിരുന്ന തെങ്ങുനാ

നാർ വാഴുന്നതും ശീതളസലിലസമൃദ്ധിയോടെ വിളങ്ങുന്നതുമായ തമിഴ്നാട്ടിൽ മധുര, ഊയൂർ, വഞ്ചി, പുകാർ എന്നീ നാലുനഗരങ്ങൾക്കും നാമനായി മലയമാരുതനാകുന്ന മലം, കിളിയാകുന്ന തുരഗം, സന്ധ്യയാകുന്ന ഗജം, സ്രീജനമാകുന്ന പദാതി ഇങ്ങിനെ ചതുരംഗസേനയോടുംകൂടി പുകാരിൽ വാണതളി പുകഴാൻ മന്ദമമഹിപതിക്കു പ്രീതിയും പ്രമോദവും നൽകുന്ന വസന്തമാകുന്ന യുവരാജാവു സന്നിഹിതനായി. മലയാചലവാസിയായ അഗസ്ത്യമാമുനിയാലയസ്സുപ്പെട്ട മന്ദമാരുതനാകുന്ന ഭൃതൻ അറിവു കൊടുത്തപ്രകാരം “കാമന്റെ സൈനികന്മാരെല്ലാം പടക്കോപ്പണിഞ്ഞത് (സ്രീകൾ വസന്തകാലോചിതങ്ങളായ വസ്ത്രാഭ്യങ്ങളണിഞ്ഞത്)

ഭേഴും, മധുരനാഭേഴും, മുൻപാചനാഭേഴും, പിൻപാചനാഭേഴും കൻറനാഭേഴും, കണകാരനാഭേഴും, കരവനനാഭേഴും കൂടി സമ്പത്തുധിഷ്ഠി നാലുതൊമ്പതു നാടുകളും, കമരി, കൊല്ലം, മുതലായ മലനാടുകളും, കാടും, പുഴയും, പതിയും, കമരിമലയുടെ വടക്കെ താഴ്വരയും കടലെടുത്തുപോകയും അതോടുകൂടി ആ തമിഴ്സ്തംഭവും നാമാവശേഷമായ്ചേറ്റാകയും ചെയ്തു. അതിന്നു മുമ്പ് തമിഴ്നാട്ടിന്റെ അതിരുകൾ, ‘കണക്കൽ, കമരി, കടക, വെങ്കടം’—കിഴക്കു പൂർവ്വസമുദ്രവും, തെക്കു കമരിനാടും, പടിഞ്ഞാറു കടകം, വടക്കു വെങ്കിടഗിരിയുമായിരുന്നു. ഈ ഗ്രന്ഥനിക്കുണവും ഇതിലെ ഇതിവൃത്തവും അന്തിമതമിഴ്സ്തംഭകലത്തായതിനാൽ ഗ്രന്ഥകാരൻ തമിഴ്നാട്ടിന്റെ അന്നത്തെ സീമകളെ അംഗീകരിച്ചതാകുന്നു.

സന്നദ്ധരായിരിപ്പിൻ” എന്നുള്ള അർത്ഥം ധ്വനിപ്പിക്കുന്നതാണ്. കന്യാമിതലത്തുകൾ നിബിഡിതരായ ഉപവനമാകുന്ന കൈനിലയിലിരിക്കും കയിലാകുന്ന കാമളീയോധൻ സൈനികന്മാർക്കു സാങ്കേതികമായ വിജ്ഞാപനം നൽകി. കടലിൽ നീരാട്ടവാൻ പോയസമയം പൂമടൽ വിരിഞ്ഞു (തെങ്ങി, കൈത, മുതലായ താലവർഗ്ഗങ്ങളുടെ പൂക്കൾമടൽ വിരിഞ്ഞു) സുമളിളമായ ആരാമത്തിൽ വെച്ചുണ്ടായ കോവലന്റെ വിശ്വാസംമൂലം ഏകാകിനിയായി തന്റെ സദനത്തിലേക്കു തിരിച്ചു മായവി വീണ്ടും നായകന്റെ സംഗമത്തെ കാംക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു വസന്ത കാലോചിതവസ്ത്രമായി വാനോടു മുട്ടിനിൽക്കുന്ന മണിമേടയുടെ മേൽത്തട്ടിലുള്ള ചന്ദ്രശാലയുടെ ഒരു വശത്തിലിരിക്കുകയായിരുന്നു. മനോഹരഭൂഷണ വിഭൂഷിതയായ അവൾ മുത്തും ചന്ദനവും ഇക്കാലത്തു താൻ നിയമന ഉപയോഗിച്ചു വരുന്നതാകയാൽ മുൻ ഘോരമന്തത്തിൽ കങ്കമത്താൽ അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട ഉരസ്സലത്തിൽ ആ മുത്തും ചന്ദനവും തന്നെ അണിഞ്ഞു. ഒമ്പതു വക ആസനങ്ങളിൽ ഒട്ടവിലത്തെതായ പത്മാസനത്തിലിരുന്നു ശ്രുതിപ്പിഴയില്ലാതെ ശരിപ്പെടുത്തി വെച്ചിട്ടുള്ള വീണ കയ്യിലെടുത്ത് ആദ്യം കണ്ഠത്താലും പിന്നെ വീണയാലുമായി ക്രമത്തിൽ മധുരമാംവണ്ണം ഗാനംചെയ്തു തുടങ്ങി.

ഇങ്ങനെ ഹൃദയംഗമങ്ങളായ ഗാനവിശേഷങ്ങളിൽ ലയിച്ചു വിവശയായ മാധവി ചെറിയ ശരത്താൽ വലിയ ഭൂഭാഗത്തെ നിശ്ശേഷം അടക്കി ഏകശാസനത്തിന്മേൽ വാഴുന്ന മദനമഹീപതിയുടെ ആജ്ഞയ്ക്കു വശംവദയാകേണ്ടിവന്നതിനാൽ 'തിരുവാഞ്ചേരിയിൽ വായില്ല' എന്ന ബോധത്തോടെ ചെമ്പകം, ചെങ്കുഴനീർ, മുല്ല, മല്ലിക തുടങ്ങിയുള്ള നൂറുകൂട്ടാലിടത്തു കെട്ടിയ പരിമളമിളിതമായ മാലുത്തിൽ തൊടുത്തു നീണ്ടു നിൽക്കുന്ന കേതകീവത്രപുടത്തിൽ മറൊരു ദളത്തിന്റെ അഗ്രം ചെമ്പത്തിക്കുഴമ്പിൽ മുക്കി ഇങ്ങനെ എഴുതിത്തുടങ്ങി. "ലോകത്തിൽ നാനാതരം ജീവികളേയും തങ്ങൾ കാമിക്കുന്ന തുണകളോടു സംയോജിപ്പിക്കുന്നതു സരസനായ വസന്തമാകുന്ന യുവരാജാവാണ്; ആകയാൽ നീതി നിറവേറാത്തവണ്ണം കാര്യം നടത്തുന്നതല്ല; ഇനി സന്ധ്യാകാലത്തിൽ ജാതമാകുന്ന വിരഹവേദനയ്ക്കുപുറമെ തല്ക്കാലത്തിൽ വന്നദയം ചെയ്ത വെണ്മതിയാകുന്ന സമ്പന്നനും തല്ക്കാലം തേജസ്വിയായിരുന്നാലും ജന്മനാ അംഗഭംഗത്തോടു കൂടിയവനാകുന്നു; അതിനാൽ സംയുക്തന്മാർ വിയുക്തന്മാരായാലും ജഡന്മാർ വിസ്തരിച്ചാലും നറുപ്പുവമ്പിനാൽ സുഖഭോക്താവായ ജീവിനെ കൂട്ടിയിണക്കുന്നത് ബുദ്ധിമുട്ടെ അധുനികകൃത്യമല്ല; ഇതിനി

ത്തുകൊള്ളേണ്ടതാണ്.” എന്ന് ഒരേപക്ഷമായി ഉൽഘോഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ചതുഷ്ഠി കലകടേയും രചനാഗുണങ്ങൾക്കനുരൂപമാംവണ്ണം ഉച്ചരിപ്പാൻ കഴിയാതെ ആ വക സഭാഷിതങ്ങളെ ബാലന്മാരെന്ന്പോലെ നാവിൽ വഴങ്ങാത്തവിധം ചൊല്ലിക്കൊണ്ടെ ഏഴുതി ഉൽക്കണ്ഠയെ ഉദ്ദീപിപ്പിക്കുന്നതായ സായങ്കാലത്തിൽതന്നെ, വസന്തമാലയെ വരുത്തി “ഈ മാലയിലെഴുതിയതിന്റെ താല്പര്യമെല്ലാം വേണ്ടുവണ്ണം കോവലനെ പാഞ്ഞറിവിച്ച് ഇപ്പോൾതന്നെ ഇവിടെക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരിക”യെന്നു പറഞ്ഞയച്ചു.

വസന്തമാല ഇങ്ങനെ മാധവിയുടെ വാക്കിനാൽ മാലവാങ്ങി കൂലസംജ്ഞങ്ങളായ നെല്ല്, പൂല്ല്, വരക്, തിന, ചാമ, ചോളം, തുവര, കോറ എന്നിത്രാദി ധാന്യസഞ്ചയം സമൃദ്ധമാക്കിയെന്ന ഭൂമിയുടെ സ്വാമിയായ കോവലനെ കണ്ടു ആ മാല കൊടുത്തപ്പോൾ, “തിലകവും അളകവും നന്നത്തുകുറത്തു വില്പം, കരിങ്കവലയപ്പച്ചം കുമിഴ് കോവപ്പഴവും ചേർന്ന മുഖത്തിനാൽ അഭിമുഖമാന്റിന്നു സ്രീസമ്മജമായ വിധത്തിൽ മദകലമാംവണ്ണം പ്രേമം ഭാവിച്ചുകൊണ്ടുള്ള നാട്യവും, കാർ ചമന്നു കഴങ്ങി കിരണങ്ങൾ പൊഴിക്കും പനീർത്തിയിൽ കയലുകൾ നടമാടിക്കളിക്കുന്നതോടുകൂടി മധുരമവിച പവിഴം തുറന്നു

ഉളിയിരുന്ന മുത്തിനൊത്ത പുഞ്ചിരിപ്പതുമ തൂകി
 ചൊല്ല കേട്ടു വരികയും പോകയും ചെയ്യുന്ന നീലാ
 യതാക്ഷിയുടെ കോലവും, എന്റെ വിയോഗംമൂലം
 നിശാഗമനത്താൽ വിമഘ്നാപവിവശയായി എ
 ന്റെ ചിന്താപാരവശ്യമറിഞ്ഞു കിളിക്കൊത്തമൊ
 ശിയും അന്നത്തിന്നൊത്ത നടയും കളിയാടും മ
 യിലിന്നൊത്ത മുടിയും മറച്ചു വേലൊത്ത മിഴികളാ
 യ നിജതോഴികളുടെ കോലത്തെ കണ്ണൊണ്ടു താനേ
 കാകിനി രാജ്യം നിന്നു നടിച്ചു നാട്ടുവും, അണിക
 ഉണിയുവാന്തതാവണ്ണം തനമദ്ധ്യയായ അവൾ,
 ചിലമ്പൊലിയും മേഖലാകലകലധനിയും മുഴങ്ങ
 മാറ് എനിൽ ആസക്തയെന്നപോലെ വന്നു നോ
 കിയ നോക്കിനാൽ, തന്റെ വിമഘ്നതാൽ അവ
 ശനായ എന്റെ താപത്തെയറിഞ്ഞും എന്റെ അ
 റികിൽ വന്നെന്നയാതെ അകന്നുനിന്നു നടിച്ചു നാട്ടു
 വും, പുരികഴലും പൂമാലയും, പൂന്തേൻതടവിയ കു
 റുനിരയും മുത്തുമാലയണിഞ്ഞു മുലത്തടവും മിന്ന
 ലിന്നൊത്ത മദ്ധ്യപ്രദേശത്തിന്നു വഹിയാത്ത ഭരമാ
 ണെന്നു ഭാവിച്ചുകൊണ്ട് എന്റെ സന്നിധാനം
 പ്രാപിക്കാതെ പുറമേ വന്നുനിന്നു സഖികളുടെ ഉപ
 ദേശപ്രകാരം ചില സമാധാനവാക്യങ്ങൾ ചൊല്ലി
 യതിന്നു, സംഭോഗകാമനായ എന്റെ വിപ്രലംഭസ്യ
 ചകുന്ദായ പ്രതിവചനങ്ങൾ കേട്ടു അവസ്ഥിമന്ദം

കുലിച്ചു മനോജ്ഞമായ കൂന്തലോടും മങ്ങിയമങ്ങിയ തനുവല്ലിയോടും കൂടിയ അമ്പര കലഹിച്ചു പിരിഞ്ഞുപോകുന്നതായി ഭാവിച്ചുപോയ നാട്ടുവും, ഞാൻ പിരിഞ്ഞിരിക്കും കാലത്തിൽ തനിക്കുസഹ്യമായ വിരഹതാപം നേരിട്ടിരിക്കുന്നതായി ഭാവിച്ച് എന്റെ പ്രണയവചനങ്ങൾക്കു തന്റെ അതിയായ പരിതാപഭരത്തെ പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു വിചരയാൽനിന്നു തേങ്ങിത്തേങ്ങി ഉത്തരം പറഞ്ഞ നാട്ടുവും, വണ്ടാർകഴലിയായ അമ്പര രാത്രികാലത്തിൽ മോഹിതയായി കണ്ടുവരോടെല്ലാം തന്റെ വിരഹതാപത്തെ പറഞ്ഞറിയിച്ചതായ നാട്ടുവും, അടുത്തടുത്തു ബോധം മറഞ്ഞു വീഴുമ്പോൾ അടുത്തുള്ളവർ അപ്പപ്പോൾ എടുത്താശ്വസിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതായ നാട്ടുവുമായി ഈ നാട്ടുഭേദങ്ങളെല്ലാം ആ സുന്ദരി ഒരു നാടകവേഷ്യയായതിനാൽ അമ്പരക്കുനരൂപമായിട്ടുള്ളതാണ്.” എന്നു പറഞ്ഞു മാധവി മനോഹരമാംവണ്ണം കൈതപ്പവിതളിൽ കുറിച്ചയച്ച കർമ്മവത്രത്തെ കോവലൻ നിരസിച്ചതിനാൽ വസന്തമാല മങ്ങിയ മനസ്സോടും, വാടിയ മുഖത്തോടും, തപരതഗതിയായിച്ചെന്നു മാധവിയോടു, “അദ്ദേഹം ഈ രാത്രിയിൽതന്നെ വരുവാനിടയുണ്ട്; അങ്ങിനെ അല്ലെന്നിരിക്കിൽ നാളെ കാലത്തു കാണാമല്ലോ.” എന്നു പറഞ്ഞ മാത്രയിൽ അമ്പര താനിരിക്കുന്ന പൂമെത്തമേൽതന്നെ മോഹിച്ചു വീണു കണ്ണടയ്ക്കുകയും ചെയ്തു.

ഒമ്പതാം ഗാഥ.

സ്വപ്നവൃത്താന്തകഥനം.

തനപംഗിമാരെല്ലാം സായങ്കാലമായപ്പോൾ വിശാലങ്ങളായ സദനങ്ങളിലെങ്ങും നന്മുല്പാദനമുലക്കം തുവി ഹൃദയവേഗത്തെ വണങ്ങി മണിവിളക്കും കയ്യിലെടുത്തു രാത്രികാലത്തിൽ കാന്തനോടൊത്തു രമിപ്പാൻതക്കവണ്ണമുള്ള കോപ്പകളണിഞ്ഞുതുടങ്ങി. മുന്നൊരുനാൾ മാലതിയെന്ന ഒരു ബ്രാഹ്മണി സപത്തിയുടെ പുത്രനു തന്റെ മൂലപ്പാൽ ശംഖിലെടുത്തു കൊടുത്തപ്പോൾ അതു നാസികയിൽ കയറി അവളുടെ കയ്യിൽ കിടന്നുതന്നെ കട്ടി കാലഗതിയെ ധ്യാപിച്ചു. അപ്പോൾ ബ്രാഹ്മണി ഭർത്താവും സപത്തിയും നിരപരാധിയായ തന്റെ മേൽ കുറ്റാരോപണം ചെയ്യുന്നതല്ലാതെ പരമാത്മമറിയുന്നതല്ലാത്തതായ് എന്തു ചെയ്യേണ്ടവെന്ന ചിന്താമഗ്നയായി ശിശുവിനെ എടുത്തുകൊണ്ടു കല്പതരുകോഷം, ഐരാവതകോഷം, ബലദേവകോഷം, സൂര്യകോഷം, കൈലാസകോഷം, സുബ്രഹ്മണ്യകോഷം, വജ്രായുധകോഷം, ശാലിവാഹനകോഷം, അർദ്ധതകോഷം, ചന്ദ്രകോഷം, ഏന്നിഷ്ടാഷ്ടങ്ങളിലെല്ലാം ചെന്നു് കാരോ ദേവത

കുളോടും പ്രത്യേകം തന്റെ സങ്കടം തീർത്തുതരുവാൻ അപേക്ഷിച്ചതിൽ ആരും അപ്രകാരം ചെയ്യാഞ്ഞതിനാൽ ചാത്തനെന്ന് പാഷണ്ഡഭൈരവന്റെ സന്നിധിയിൽ ചെന്നു പാടുകിടന്നു. അവിടെ ശ്ലാഘനകോഷ്ഠത്തിൽ പ്രേതാശിനിയായ ഡാകിനിയെന്ന പിശാചി കൂരിരുൾകൊണ്ടു നിശീമത്തിൽ ഏകാകിനിയായ ആ തരുണിയെ അപഹരിച്ചുകൊണ്ട്, 'നീരപരാധിനിയായ ബ്രാഹ്മണി! കേൾക്കൂ. ജന്മാന്തരത്തിൽ തപഃചെയ്യാതെ വെറും വരംകൊടുക്കുമാറില്ല; ഇത് അസത്യമല്ല; സത്യംതന്നെയാണ്.' എന്നു പറഞ്ഞു ആ ശവശരീരത്തെ കാണിപ്പാൻ പറയുകയും ഉടൻ അതിനെ അവളിൽനിന്നുപഹരിച്ചു തന്റെ കക്ഷിയിലിടുകയും ചെയ്തു. ഇതു കണ്ട് ഇടിനിനാദം കേട്ട ഭജംഗിയപ്പോലെ നടുങ്ങി മനംകലങ്ങി മുറയിടുന്ന മാനേലുംമിഴിയോട ചാത്തൻ, 'അമ്മേ! നീ മടങ്ങിപ്പോയ്ക്കാവുക. നിന്റെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ഇതാ ആ ബാലൻ ജീവിക്കുകിടക്കുന്നു. നീ പരിതപിക്കേണ്ട.' എന്നു പറഞ്ഞു താൻതന്നെ ആ ശിശുവിന്റെ രൂപം കയ്യാണ്ടുകിടന്നു. ബ്രാഹ്മണി ആ മായാകുമാരനെ എടുത്തു മാറോടണച്ചു തഴുവി സ്വപ്നം നന്നെന്നുതന്നെ വിശ്വസിച്ചുകൊണ്ടു സാക്ഷാൽ മാതാവിന്റെ കയ്യിൽ കൊണ്ടുചെന്നു കൊടുക്കുകയും

ചെന്തു. ഈ ദിവ്യകുമാരൻ ഉഭയവംശപുരസ്കൃതനെ അനുസരിച്ചു വേദവേദാംഗവേദിയായ പിതാവിന്റെ കലസന്താനമായി പിന്തുടന്നു ചെങ്കോലപനയനസംസ്കാരാനന്തരം വേദവേദാംഗാദിവിദ്യാവിശാരദനെന്നു വിചിത്രാതി സമ്പാദിച്ചു; ദേവന്തിയെന്ന കന്യകയെ വേട്ട. മാതാപിതാക്കളുടെ മരണാനന്തരം പൈതൃകകാര്യങ്ങളെല്ലാം നടത്തി, ചുറ്റുമസ്ഥധർമ്മാചിതമായ ധനധാന്യാദിസമ്പത്തിയിൽ ബലശ്രദ്ധനായി എട്ടു സംവത്സരക്കാലം ഭാര്യാസമേതനായി ഗൃഹസ്ഥാശ്രമത്തിൽ വാണു; തന്റെ ദിവ്യദേഹകാന്തി പത്നിയുടെ നയനങ്ങൾക്കു സമ്യമാവാത്തവിധത്തിൽ അടക്കിവെച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതിന്നുശേഷം ഒരുനാൾ, എന്നും ജമാനരയില്ലാതെ യൗവനദശയിൽത്തന്നെ ഇരിക്കുന്ന തന്റെ മനോഹരരൂപം അവൾക്കു പ്രത്യക്ഷമാക്കി, അവളുടെ ഇംഗിതമനുസരിച്ചു, “നീ എന്റെ കോഷ്ഠത്തിലക്കു വരിക; ഞാൻ മറ്റുള്ളവരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ ഒരു തീർത്ഥവാസിയാണല്ലോകുന്നു” എന്നു പറഞ്ഞ് അവൾക്കു വിട്ടുപോയി. ഇങ്ങിനെ ഭർത്തവിയുക്തയായ ദേവന്തി അദ്ദേഹത്തിന്റെ അരുളപ്പാടിനെ ഹൃദയത്തിലുറപ്പിച്ചു തീർത്ഥാടനത്തിന്നു പോയ തന്റെ പതി വീണ്ടും വന്നു തന്നോടുകൂടി ഗൃഹസ്ഥധർമ്മത്തിൽ ആസക്തനായിരിക്കത്തക്കവണ്ണം

വരും തന്നെമെന്നു ചാത്തന്റെ സന്നിധിയിൽ
 അപേക്ഷിപ്പാൻ പോവുകയാണെന്ന വ്യാജത്തി-
 ന്നേൽ ദൈവഭയംകൊണ്ടു കൈയെ നീട്ടും ഭജിച്ചു
 കൊണ്ടിരിക്കുക ഒരുനാൾ അന്ത്യനഗ്നസമ്പന്നയാ-
 യ നാശിമണി കണ്ണുകീഴേവി കണവന്റെ വിധോ-
 ഗത്താൽ കരളുകിടാഴുന്നതിനെ നിനച്ചു പശ്ചാ-
 ത്താപത്തോടെ അവൾക്കു ഭർത്തൃസ്വാഗമം ഭവി-
 ക്കുന്നമെന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു കറുക മുതലായവകൊണ്ട്
 കോഴത്തെ ആരാധിച്ചതിനുശേഷം കണ്ണുകിയുടെ
 വസതിയിൽ ചെന്നു, അവളോടു, “നി കണവ-
 നോടിണങ്ങിയിരിക്കും” എന്നാശീർത്തിക്കയും ചെ-
 യ്തു. അപ്പോൾ കണ്ണുകി, “പ്രിയസഖി! നിന്റെ
 അശീർവാദംപോലെ ഭവിക്കുമെങ്കിലും എനിക്കതിൽ
 ശങ്ക ഇനിക്കുന്നു. എന്തെന്നാൽ ഇന്നലെ രാത്രി
 സ്വപ്നത്തിൽ എന്റെ നായകൻ എന്നെ അംഗീക-
 രിച്ച മനഃചേർന്നിരിക്കെ ഞങ്ങളിരുവേരും ഒരു മ-
 ഹാനഗരത്തിൽ ചെന്നു; അവിടെ പൊയ്ക്കളിടും
 പോലെ ഞങ്ങൾക്കുനരൂപമല്ലാത്ത ഒരു വ്യാജവൃ-
 ത്താന്തം എനിക്കറിവാനിടയായി; അതന്യസരിച്ച്
 എന്റെ വല്ലഭൻ ഒരാപത്തു പിണഞ്ഞതായി മ-
 ററ ചിലർ പറഞ്ഞതിനാൽ അതു സമ്മിക്കാതെ എ-
 നിക്കു വിഹിതമല്ലാത്തവിധം ആ നാട്ടിലെ അരാച-
 ന്റെ മുമ്പിൽ ചെല്ലുകയും അദ്ദേഹത്തോടു കാഞ്ചു

ങ്ങൾ പരകയും ചെയ്തു; ആ നാടുവാഴിക്കും നാട്ടി
നും നാശം നേരിട്ടു. എങ്കിലും ദുസ്വപ്നമോകയാൽ
അപ്പാരം നിന്നോടു പറയുന്നില്ല. ഇങ്ങിനെ ദുഷ്ടൻ
ഫലമനുഭവിച്ചാനാളായ ഞാൻ ഭർത്തൃസമേതം ല
ഭിച്ച ഉത്തമവദവിനെ നീ കേൾക്കുന്നതായാൽ ചി
രിച്ചുപോകും” എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ദേവ
ന്തി, “തോഴി! നീ കണ്ട കിനാവിലെ നിനച്ചു ചേ
ദം വേണ്ടാ; അവൻ നിന്നെ ചെറുക്കുകയും ഉണ്ടാ
യിട്ടില്ല. നിന്റെ കണവൻനിമിത്തം നിന്നെക്കൊ
രു വ്രതഭംഗം വന്നിട്ടുണ്ട്; തന്നിമിത്തമുള്ള പാ
പം അല്പമല്ല. ഈ ദോഷവും നീങ്ങുവാനായി കു
വേരി സമുദ്രസംഗമംചെയ്യുന്ന സ്ഥാനത്തിനടു
ത്തായി പുഷ്പഭൂമിയിൽ പൊഴിഞ്ഞു പരിലസിക്കുന്ന
കടൽക്കരപ്പുഞ്ചോലയിൽ സോമകണ്ഡം, സൂര്യക
ണ്ഡം എന്ന നാമധേയങ്ങളോടുകൂടിയ രണ്ടു * ത
ടാകങ്ങളുണ്ട്; അവയിൽ സ്നാനംചെയ്തു മന്ദ്ര
കോഷ്ഠത്തിൽ ചെന്നു ദർശനംചെയ്യുന്നവർക്ക് ജീവ
കാലമല്ലാം ഭർത്തൃവിധയാഗംവരാതെ വാണിരു
ന്ന് ഐഹികഭോഗങ്ങൾ ഭുജിച്ചു സുഖിച്ചിരിക്കാം;
മേൽജന്മത്തിലും ഭോഗഭൂമിയിൽ ചെന്നു ജനിച്ചു ഭ
ത്താവിനോടു പിരിയാതെ ദീർഘകാലം സുഖിച്ചി

---

* ഇവ തിരുവേദകാട്ടിലുള്ള സോമതിർത്ഥവും സൂര്യതി
ർത്ഥവുമാണെന്നു വൃദ്ധന്മാർ പറയുന്നു.

മിപ്പാൻ കഴിയും. അതിനാൽ നമുക്കും ഒരിക്കൽ ആ തീർത്ഥത്തിൽ സ്നാനംചെയ്യേണ്ടതാണ്.” എന്നു പറഞ്ഞതിനു കണ്ണുകി, അങ്ങനെ ദേവനെ തൊഴുന്നതു ഞങ്ങൾക്കു വിഹിതമല്ല; പതിവുതമാക്കു പതിയല്ലൊ ദൈവം” എന്നുത്തരം പറഞ്ഞു. ഇങ്ങനെ അവർ സംഭാഷണം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനിടയിൽ ഒരു ബാല്യക്കാരത്തി വന്ന്, രോജകമാരനെപ്പോലുള്ള നമ്മുടെ ഹൃദസ്വാമി കോവലൻ അതാ പടിപ്പുര കടന്നുവരുന്നു.” എന്നറിവിച്ചു. കണ്ണുകി തന്റെ മലിനമായ വസ്ത്രം മാറ്റുവാനായി അകത്തേക്കു കടക്കുമ്പോഴേക്കും കോവലൻ മനോഹരമായ ശയനഗൃഹത്തിൽ കടന്നുചെന്ന് അവിടെ തന്റെ പ്രിയയുടെ മെലിയാൻ മേനിയും അഴലാഞ്ഞൊരളളവും കണ്ടു സർവ്വത്തിലും മിഥ്യയെ സത്യമാക്കി കഴിഞ്ഞുവരുന്ന വേശ്യയോടുള്ള സംഗമത്തിനാൽ തന്റെ പൂർവ്വാർ നേടിവെച്ചിരുന്ന അപരിമിതമായ ധനസഞ്ചയം അവർമൂലം ലപംസനംചെയ്തു നില്ക്കുന്നതായിത്തീർന്നു തനിക്കു ലജ്ജാവഹമായിരിക്കുന്ന വിചരം അവളോടു പറഞ്ഞു. ഇങ്ങനെ പ്രിയതമന്റെ പാരവശ്യം കണ്ടു കണ്ണുകി കനിയുടെ മുഖപ്രസാദം പൂണ്ടു പുഞ്ചിരി തൂകി ഒരു ജോടി ചിലമ്പുള്ളതെടുത്തുകൊടുവാൻ പറഞ്ഞു. ഇതു കേട്ടു കോവലൻ അവളോടു, പ്രിയേ! നീ പ

റയംപ്രകാരം ഈ ചിലമ്പിന്നു കിട്ടുന്ന വില ഒരു മൂലധനമാക്കിവെച്ചു കച്ചവടം ചെയ്തു ഞാൻ മുഖ്യനെന്നോടു വാങ്ങിച്ചിലവഴിച്ചതായ ഒരുഭരണങ്ങളേയും മറ്റുള്ള ധനനിവഹത്തേയും സമ്പാദിച്ചുചേപ്പാൻ ഞാൻ ഒരുങ്ങിയിരിക്കുന്നു; പ്രാപാരംചെയ്യേണ്ടതു് അതിമാത്രം പ്രഖ്യാതിപ്രാപ്തനായ മധുരാനഗരത്തിൽ വേണമെന്നാണു കരുതുന്നതു്; അതിന്നു നീയും എന്നോടുകൂടെ പോരേണം” എന്നു പറഞ്ഞുറച്ചു, താൻ ജനാനന്തരത്തിൽ ചെയ്തു ദുഷ്ടർമാകുന്ന മൃത്യുവിന്റെ പ്രേരണയ്ക്കു വശംവദനായി മുൻനിശ്ചയപ്രകാരം അടുത്ത അരുണോദയത്തിന്നുമുമ്പുതന്നെ യാത്രപുറപ്പെട്ടവാൻ സന്നദ്ധനായി.

പത്താം ഗാഥ.

നാട്ടുപുറക്കാഴ്ച.

വൈശാഖമാസം ഇരുപത്തൊമ്പതാംതിയതി കജവാരവും കേട്ടനക്ഷത്രവും ശുക്ലപക്ഷചതുർദശിയും നാശയോഗവും കൂടിയ രാത്രി നാലാംയാമത്തിൽ ചന്ദ്രാസ്തമയം കഴിഞ്ഞു സൂര്യോദയത്തിന്നുമുമ്പായുള്ള കൂരിരുളിൽ പൂർവ്വകർമ്മപ്രേരണയാൽ

കോവലനം കണ്ണകിയും യാത്ര പുറപ്പെട്ടു. അവൾ വളർത്തിയ ആട്ടിൻകുട്ടിയും ഏതമക്കുട്ടിയും അമ്മയ്ക്കും ഭിന്നവർഗ്ഗമായിരുന്നാലും കോവൽത്തിൽപെട്ട ജീവികളെപ്പോലെ കൈമിച്ചവന്നു പിന്തുടന്നു ചുറ്റിനിൽക്കുന്നതും താഴോട്ടുകൂടിയതും വിശാലവുമായ പടിപ്പുരവാതിൽ കടന്ന്, ഉടനെയുള്ള അനന്തശായിയായി മണിചെല്ലുന്ന നാമത്തോടെ സന്നിധാനംചെയ്യുന്ന വിഷ്ണുഭഗവാന്റെ ആലയത്തെ വലംചെയ്ത്, അഞ്ചു വലിയ ശാഖകളോടും മുറ്റലങ്ങുയ പത്രങ്ങളോടുംകൂടിയ മഹാബോധിപുഷ്പമൃഗത്തിലഴുന്നരുളിയ ധർമ്മകന്താവായ ബുദ്ധദേവനരുളിച്ചെയ്ത ആഗമത്തെ ആകാശചാരികൾ മറഞ്ഞിരുന്നോതി ഏവക്കും അർത്ഥം ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നതും ഇന്ദ്രനാൽ മനസ്സുകൊണ്ടു നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടതുമായ ഇന്ദ്രവിഹാരദേശം കടന്ന്, മത്സ്യമാംസാഭി ഭിദ്യസപദാത്മങ്ങളെ ഭക്ഷിക്കാതെയും അസത്യവാദം ചെയ്തയില്ലെന്നുള്ള വ്രതത്തോടെയും കാമാഭിചിത്തവൃത്തികളേഴിയനയും ഉപേക്ഷിച്ചു നൃത്തി മുതലായ ശാസ്ത്രങ്ങളെ ആരാഞ്ഞറിഞ്ഞു പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളടക്കി ലോകതത്വമറിഞ്ഞ മഹാത്മാക്കൾ നിറഞ്ഞുവിലസുന്ന ദേവാലയത്തിൽ ബുദ്ധൻ, സിദ്ധൻ, ഉപാദ്ധ്യായൻ, ആചാര്യൻ, ഭക്തന്മാർ ഈ പഞ്ചപരമേഷ്ടികളുടേയും മന്ദിരങ്ങളിൽനിന്നു വ

ഭന്ന മാർഗ്ഗങ്ങൾക്കു കേന്ദ്രസ്ഥാനവും അതിവിശാല
 വുമായ അങ്കണത്തിൽ പുഷ്പിതമായ അശോകമര
 ത്തിന്റെ അതിമനോഹരമായ നിഴലിൽ വിഷു
 വൽപുണ്യകാലങ്ങളിലും, അയനപുണ്യകാലങ്ങളി
 ലും, ഉത്സവാഘോഷങ്ങളിലും ആകാശചാരികൾ
 വരവാനിടയുണ്ടെന്നു കണ്ടു, ശ്രമണന്മാർ പണി
 ചെയ്യിച്ചിട്ടുള്ളതും കളി തിരക്കുന്നതുമായ കൽത്തള
 ണ്ണെ പ്രദക്ഷിണംചെയ്ത്, ഏവർക്കും ഗതാഗതം ചെ
 യ്ക്കുത്തക്കതും നദിയുടെ അറ്റുതിയായ ഒരു പർവ്വത
 ണ്ണെയെന്നപോലെ നഗരവീഥിയുടെ അറ്റുതിയായ
 പൂരഗോപുരത്തെ മാറ്റു യാത്രക്കാരുടെൊരുമിച്ചുകട
 ന്, അനംഗന്നു വസന്തത്തോടു കൂടി മലയമാരുത
 നേയും സമരസഹകാരിയുൾക്കീച്ചെപ്പറ്റിനില്ക്കുന്ന
 വിധം നാനാതരം പുഷ്പങ്ങൾ നിറഞ്ഞു വിലസുന്ന
 വിടപികളിടതിങ്ങി നിബിഡമല്ലായമായ ലവണി
 കയെന്ന വസന്തോദ്യാനത്തിന്റെ പ്രകാരത്തിന്ന
 റികെ പോയി, ഇരുപുറത്തും പൂങ്കാവോടു കൂടി വി
 ശാലമായി, ജനങ്ങൾ പ്രാതസ്സാനത്തിന്നു പോക
 ന്, നിരത്തിന്നരികെ കാവേരിക്കരയിൽ തിരുമുഖ
 ണ്ണുറയെന്ന ഘട്ടം അവസാനിക്കുന്ന കോട്ടവാതിൽ
 കടന്നു, പശ്ചിമാഭിമുഖമായി കാവേരിയുടെ ഉന്നത
 മായ ഉത്തരതീരത്തിലുള്ള ഇളംപൂങ്കാവും കടന്നു, ക
 രുകാതം വഴി യാത്ര ചെയ്തു, കേവുന്തിയടികൾ എ

ന്ന പ്രസിദ്ധയായ ഒരു ജ്ഞാനതാപസിയുടെ പള്ളി
ക്കു സമീപമുള്ള കരിളമരച്ചോലയിൽ ചെന്നുചേ
ന്നു. അപ്പോഴേക്കും കോമളാംഗിയായ കണ്ണകിയു
ടെ അടിയും ഇടയും വല്ലാതെ തളന്നു, നെടുവീ
പ്പോടെ ഒരു കുട്ടി പറയുന്നവണ്ണം ദന്തകാന്തി വീ
ശിക്കൊണ്ടു് അസ്സഷ്ടമായി, “മധുരയെന്ന പുരാത
നപുരി ഏതാണു്” എന്നു ചോദിച്ചതിന്നു, “നീ
ചോദിച്ച മധുര നമ്മുടെ നാട്ടിൽനിന്നു് അറബു
കാരന്മാർ അകലത്തിലുള്ളതാണു്” എന്നു് അഴൽപെ
രുക്കി ചരിച്ചുകൊണ്ടു് പറഞ്ഞു, കോവലൻ അവ
ളോടു കൂടി ചെന്നു തപോദുർഗ്ഗമദ്ധ്യസ്ഥിയായ കവു
ന്തിയടികളെ കണ്ടു കൈ തൊഴുതു കാലിണ വ
ണങ്ങി.

താപസി—രൂപഗുണവും കലമഹിമയും അനുസര
ണശീലവും ബുദ്ധാഗമോക്തങ്ങളായ വ്രതാനുഷ്ഠാ
നങ്ങളും ചേർന്നിട്ടുള്ള നിങ്ങൾ ദുഷ്ടന്മാരികളെപ്പോ
ലെ സ്വസ്ഥമാനംവിട്ടു വന്നതിന്റെ ഉദ്ദേശമെന്തു്?
കോവലൻ—അല്ലയോ തപോധനേ! ഈ ചോദ്യ
ത്തിന്നുത്തരമില്ല; ഏകിലും ഞാൻ ഒന്നു കരുതി
ട്ടുണ്ടു്; അതെന്തെന്നാൽ പുരാതനാനഗരിയായ
മധുരയിൽ ചെന്നു ഞാനുദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളതോ
ളും ദ്രവ്യം സമ്പാദിക്കണമെന്നാണു്.

താപസി—ഇതാണുദ്ദേശമെന്നുവരികിൽ ഇവളുടെ

മുദ്രപദം കഠിനബാധയോടു പരമജയം പ്രാപി
ക്കും; അതിനാൽ നാടുപ്രദേശങ്ങളും കാടുപ്രദേശ
ങ്ങളും കടന്നു പോകുന്ന വിഷയത്തിൽ ഇവളുടെ
സൗകര്യം വഴിപ്പെടുന്നതല്ല; ഇനി വിധി ഏ
തുപ്രകാരമെന്നാക്കിയാം. അത്രയുമല്ല, ഒരു ക
ലവധുവിന്റെ നിലയ്ക്കും ഇവളെ ഒരുമിച്ചു കെർ
ണ്ടുപോകുന്നു യോഗ്യമല്ല; ഇനി പോകരുതെ
ന്നു ഞാൻ വിലക്കുന്നതായാൽ അതു നിങ്ങൾക്കും
ഗീകരിപ്പാൻ കഴിവില്ലാതേയും വന്നിരിക്കുന്നു. ക
രതലാമലകുംപോലെ പരോക്ഷതത്വങ്ങളറിഞ്ഞു
വശ്യവാക്കുകളായ ബുദ്ധവന്മാരാൽ മരിക്കപ്പെ
ട്ട ശാസ്ത്രങ്ങളെ കേട്ടറിഞ്ഞു് അറിവു സമ്പാദിപ്പാ
നായി തമിഴുനാട്ടിൽ കീർത്തിപ്പെട്ട വിലസുന്ന
തെക്കൻ മധുരാപുരിയ്ക്കു പോവാൻ മുമ്പേതന്നെ
കരുതിയിരിക്കുന്നപ്രകാരം ഞാൻ പോകുന്നുണ്ടു്;
നിങ്ങളും വരുവിൻ.

കോവലൻ—സ്വാമിനി! അവിടെക്കു വന്നാൻ. ഭവ
തി ഇങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്യുന്നതായാൽ ഈ അ
ബലയെ സംബന്ധിച്ചുടത്തോളമുള്ള ആയാ
സമല്ലാം എന്നിൽ നിന്നൊഴിഞ്ഞിരിക്കണവ
ല്ലോ.

താപസി—കോവല! നാം നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള ഈ യാ
ത്രയിൽ പലേടത്തും പല കഷ്ടങ്ങളും നേരിടവാ

നിടയുണ്ടു്; അവയൊന്നും നിണക്കറിവില്ല; അതിനാൽ ഞാൻ പറയാം; കേട്ടുകൊണ്ടാലും. സൂര്യരശ്മി കണ്ണുകൊണ്ടു കാണാൻപോലും അശക്തയായ ഈ കോമളാംഗിയേയ്ക്കുകൊണ്ടു നാം പുഷ്പസമൃദ്ധിയുള്ള തണ്ടുലഗ്രാമത്തിലൂടെ പോകേണ്ടി വരുന്നതായാൽ അവിടെ നിലം പിളരുവണ്ണം ആഴത്തിലിറങ്ങി വളരുന്ന വള്ളിക്കിഴങ്ങുകൾ പൂക്കിയെടുത്ത കഴികളെ ചമ്പകമരങ്ങളിൽനിന്നു കൊഴിഞ്ഞു തേനോലുന്ന പൂക്കൾ മുടി പടുകഴിപ്പെട്ടു കിടക്കുന്നതറിഞ്ഞു നടക്കാത്തജനങ്ങൾക്കു മരണതുല്യമായ ദുഃഖംകൂടെ അനുഭവിക്കേണ്ടി വരും; അങ്ങനെയുള്ള പടുകഴികളെ കണ്ടറിഞ്ഞു കയ്യിണി മാറിപ്പാകുന്നവരുടെ ദേഹത്തിൽ അളിയപ്പഴുത്തു വിണ്ടുതേനൊഴുകിക്കൊണ്ടു താഴ്ന്ന കൊമ്പുകളിൽ തൂങ്ങുന്ന പനസഫലങ്ങൾ ശത്രുതപം ഭാവിച്ചുകൊണ്ടെന്നപോലെ അംഗങ്ങളിലിടിക്കുകയും ചെയ്യും. അല്ലാതെ വെളിപ്രദേശത്തിലൂടെപോകുന്നതായാൽ അവിടെ മഞ്ഞൾ ഇഞ്ചി മുതലായവ നട്ടിമിക്കുന്ന തോട്ടങ്ങളിൽ ആ ചെടികൾ തമ്മിൽ പിണഞ്ഞുകിടക്കുകയും ഇടച്ചാലുകളിൽ ചക്കക്കുരുൾ ചിന്നിക്കിടക്കുകയാൽ ഇവയുടെ മുദ്രവാടങ്ങളെ വേദനപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യും. ഇങ്ങനെ മരച്ചോലകളും തോട്ടങ്ങളുമായി

കിടക്കുന്ന മേട്ടപ്പുറം വഴിക്കല്ലാതെ താഴ്ന്നപുറ
 മായ വയൽമാറ്റമായി പോകുന്നതായാൽ അവി
 ടെ വിമിശ്ശിത പൂക്കളുടെ പരിമളം വീശുന്ന തടാ
 കങ്ങളിൽ വാസംചെയ്യുന്ന നീർനയ്ക്കരം ഇതേ
 ടി നടക്കുന്നതും വാള, മനങ്ങ മുതലായ നീണ്ട മ
 ത്സ്യങ്ങൾ വിലങ്ങിട്ടു വാങ്ങുന്നതും ഇവർക്കു ഭയം
 ജനിപ്പിക്കും; അത്രയുംല്ല, അവിടെ കരിമ്പിൻ
 തോട്ടങ്ങളല്ലാതെ മറ്റു കാടുകളൊന്നുമില്ലാത്ത
 യാൽ കരിമ്പുകളിൽ വെച്ചിട്ടുള്ള തേൻകൂടകൾ
 തടികൾ തമ്മിൽ മുട്ടിച്ചുടഞ്ഞു ചോരൊഴുകി അ
 ടത്തുള്ള പൊയ്ക്കയിലെ ശുദ്ധജലത്തോടു ചേരും;
 ഇവർ ഇതറിയാതെ ദാഹം സഹിക്കവയ്ക്കാതെ
 വരുമ്പോൾ മധുമിശ്രമായ ആ ജലം അഞ്ചലിയി
 ലേന്തിക്കുടിച്ചുവെന്നു വരാം; ഇതു ധർമ്മശാസ്ത്രവിരു
 ധമാകുന്നു; വയലിൽ വേലക്കാർ കളകൾ പരി
 ച്ചു വരമ്പിലിടുന്ന കൂട്ടത്തിൽ സുലഭമാജ്ഞിക്കുന്ന
 കരിക്കുവലയപ്പൂക്കളെ വിട്ടുപോകാതെ മധുപാനം
 ചെയ്തു മയങ്ങിക്കിടക്കുന്ന മധുപങ്ങളെ യാത്രാക്ലേ
 ശം ഫേതുവാൽ പ്രമാദംകൊണ്ടു ചവിട്ടിയെന്നും
 വരാം. അലകളിലുകിക്കൊണ്ടൊഴുകുന്ന പെരുവാ
 യ് ചാലിന്നടുത്ത കരവഴിയെ പോകണമെന്നു വ
 ന്നാൽ കരയ്ക്കരികെ ജലത്തിൽ ജീവിക്കുന്നവയും
 കൈതുകുമുള്ള പുളളികളോടും വരകളോടും കൂടി

യവയുമായ ഞെണ്ടുകളും ശംഖങ്ങളും ഉള്ള വഴി സൂക്ഷിച്ചറിയാതെ സാധാരണമായി നടക്കുന്നതുകൊണ്ടു നമ്മുടെ കാലടികൾ തട്ടി അവയ്ക്കു വേദന പറ്റുന്നതായാൽ പ്രാണിഹിംസാരൂപമായ ആ പാപം നമുക്കു വഹിക്കത്തക്കതാണോ? മുൻ വിവരിച്ചപ്രകാരമുള്ള തോട്ടങ്ങളും വയലുകളുമാണ്ണിക്കുന്ന പ്രദേശങ്ങളല്ലാതെ മറ്റു വിധം ഭൂമികൾ നമുക്കു യാത്രചെയ്യേണ്ടും ദേശങ്ങളിലില്ലായ്യാൽ നീ, നിന്നിൽ പ്രിയപ്പെട്ട ധനീട്ടുള്ളവരോടുകൂടെ അതതു പ്രദേശങ്ങളെ ആരാഞ്ഞറിഞ്ഞ് അവിടങ്ങൾ അപായകരങ്ങളായിത്തീരാത്തവിധം സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളേണ്ടതാണ്.

ഇപ്രകാരമെല്ലാമതൾചെയ്തു കവുന്തി അടികൾ ഭിക്ഷാകപാലവും തോളരിയും പീലിക്കെട്ടും കയ്യിലെടുത്തു, “പഞ്ചമന്ത്രം (അ. സി. അ. ഉ. സാ) തന്നെ നമുക്കു വഴിയിൽ തുണക്കട്ടെ” എന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു, അവരോടു ചേർന്നു യാത്രതുടന്നു. ശനി ഇടവചിങ്ങമീനരാശികളിൽനിന്നു മാറുമ്പോഴും ധൂമകേതുവുദിക്കുമ്പോഴും ശുക്രൻ ദക്ഷിണദിക്കിലുദിക്കുമ്പോഴും ക്വാദവീശ്വരന കടകമലയുടെ ശിഖരത്തിന്മേൽ ചേലാരമായ ഇടിമുഴങ്ങിക്കാർമേലം പരന്നുണ്ടാകുന്ന കാലവർഷത്തിന്റെ സമൃദ്ധിയാൽ ആ മലയിൽനിന്നുതളവിച്ചു നാനാവസ്ത്രപദാർത്ഥങ്ങളോടു

കൂടി തപരിതഗതിയായി കഴുകിവരുന്ന കാവേരീജലം, നദീമുഖം കത്തിപ്പിളർന്ന കടൽവെള്ളപ്പൊക്കത്തിന്റെ നിരോധനത്താൽ കരകവിഞ്ഞൊഴുകുന്ന പുതുവെള്ളത്തിന്റെ ലാപനിക്കും പുറമെ വയലിൽ ചെന്നെൽക്കണ്ടങ്ങളാലും കരിമ്പിൻതോട്ടങ്ങളാലും ചുറ്റപ്പെട്ട അനുപങ്ങളിലുള്ള കമലിനികളിൽ വാക്കോഴി, നാര, അരയന്നം, കൊററി, കാട്ടുകോഴി, നീക്കാക്ക, മരക്കാക്ക മുതലായവയുടെ നിവാസങ്ങൾ പോക്കുളത്തിലെമ്പോലെ ഏകീകരിച്ചുള്ള ഘോഷവും, വിളയിടാതെ ചേറുപടിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന കഴിയിലിറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ചുവന്ന കണ്ണുകളോടുകൂടിയ ഏതെങ്കിലും കയറിച്ചെന്നു, രോമങ്ങൾ അധികമുള്ളതിനാലും ഉടൽ തേച്ചുകഴുകിയില്ലാത്തതിനാലും ഉണ്ടായ ചൊരിച്ചിൽ പോക്കുവാനായി മുതുകിനെ ഉരസിയതിനാൽ പിരികളുറ്റ ചരിഞ്ഞതും അധികം നെല്ലു നിറച്ചിട്ടുള്ളതുമായ * പിരികളിൽനിന്നു ചോന്റ

---

* തമിഴ്നാടുകളിലുള്ള കർഷകന്മാർ വയലിൽതന്നെ ഒരു ഭാഗത്തു് അടിയിൽ വയ്ക്കാൻ നിരത്തി അതിനേൽ നെൽ പൊലി കൂട്ടി പൊലിക്കുപുറമെ വയ്ക്കാൻപ്പിരി ചുറ്റി കൂരത്തിൽ ഉയർത്തി ഉൾഭാഗത്തു് ഇടുമുള്ള നെല്ലിട്ടു നികത്തിവേണ്ടുവാമെന്നു വലിപ്പത്തിൽ ഒരു വല്ലത്തിന്റെ ആകൃതിയിലാക്കി മുക്കുഭാഗം കൂരപേരലെ വയ്ക്കാൻ മേഞ്ഞു നിറത്തും; ഇങ്ങിനെ ധാന്യങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കുക പതിവുണ്ട്; ഇതാണു പിരികളു്.

വീഴുന്ന പലജാതി നെല്ലുകൾ ചാമരനിരപോലെ വിളഞ്ഞുകിടക്കുന്ന ചമ്പാൻനെല്ലുതിരകളുടെ നെറുകയിൽ വീഴുന്നതു കണ്ടു, പള്ളിനാലും വേളാളനാലും കൂടിയിരിക്കുന്നതിന്റെ മറ്റൊരഭിയും, പ്രാതഃകാലത്തിൽ നറുമ്പുനീക്കി കോതിക്കെട്ടിയ മുടിയിന്മേൽ പറമ്പിൽനിന്നു പരിമുക്കെട്ടിയ ഞാറുമുടി കെട്ടിനെ തെരുങ്ങിച്ചമന്നുകൊണ്ടു വരുന്ന വളയന്നിഞ്ഞ കൈകളും, മാറുതിങ്ങും മുലകളും, ചോണിഞ്ഞ കോലവുമായി ചെങ്കയലുണ്ണും മുറ്റുമൊഴിയും ചേർന്ന മനോഹരരംഗികളായ പുലയപ്പെങ്ങിടാങ്ങൾ അമിതമായി മദ്യപാനംചെയ്ത മതിമറന്ന പാടുന്ന പുതുപ്പാട്ടുകളും, ചെന്നെൽക്കുതിരും കറുകയും കരിങ്കുവലയപ്പവും കലർന്നു കെട്ടിയ മാല കലപ്പയിലണിഞ്ഞ ഭൂമിയെ രണ്ടായി പിളർപ്പാണൊരുങ്ങുകയാണോ എന്നു തോന്നുംവണ്ണം കാളകളെ പൂട്ടി വയലിലുഴുന്നവരുടെ മംഗളകരമായ ഉഴുപ്പാടും, കൊയ്തുകുടിവെച്ചിട്ടുള്ള കറകളെ മെതിച്ചെടുക്കുന്നവരുടെ മെതിപ്പാടും, കുണ്ഠാതളിഞ്ഞ അളവുകാൽ തട്ടാരിപറകൊണ്ടു ചൊടിയോടെ നെല്ലുക്കുറോഴുള്ള പൊലിപ്പാടും കേട്ടുകൊണ്ടു നദീതീരത്തിലൂടെ പോകുന്നതായാൽ അതിൽ മനസ്സുപതിയുന്നതുകൊണ്ടു 'ആർക്കും അദ്ധപശ്രമം അറിവാനിടവരുന്നതല്ല.

പുലിക്കൊടിയുയർന്ന തേരുടയവനായ കരികുലചോഴപ്പെരുമാളുടെ കോയ്മയെന്നപോലെ മഴയ്ക്കും

കാരണഭൂതമായ അഗ്നി, വേദിയരാൽ ആരാധിക്കപ്പെടുകയാൽ ഹോമധൂമം ഉയർന്നുപറന്നു മഞ്ഞുമൂടിയ മലാപാലെ പരിലസിക്കുന്ന യജ്ഞശാലകളാൽ ഭവ്യങ്ങളായ ഭൂദേവന്മാരുടെ വസതികൾക്കും പുറമെ ദരിദ്രന്മാരുടെ രക്ഷയ്ക്കും മഹീന്ദ്രന്മാരുടെ വാഴ്ചയ്ക്കും അടിസ്ഥാനമായ കൃഷിത്തൊഴിൽ നടത്തിവരുന്ന കാവേരീപുത്രന്മാരുടെ (ഗംഗാപുത്രന്മാരെന്ന് പോലെ—വേളാളന്മാർ) പ്രബലങ്ങളായ പുരാതന പുരങ്ങളും, കരിമ്പിൻനീരെടുത്തു കാച്ചിക്കുറുക്കുന്ന ആലകളിൽനിന്നു പൊങ്ങുന്ന പുക ആകാശത്തിൽ പരക്കുകയാൽ പശുതമുലാവിൽ മേഘം പടിഞ്ഞതു പോലെ കാണപ്പെടുന്ന നാട്ടുപുറത്തുള്ള ഗ്രാമങ്ങളും, അവിടവിടെയായ്ക്കുണ്ടുകൊണ്ടു നടന്നു നാളൊന്നുക്കു് ഒരുകാതം വരി ദൂരത്തിലധികം പോവാൻ കഴിയാതെ ഓരോ ദിക്കിലായി പലനാൾ തങ്ങിപ്പോകുമ്പോൾ ഒരുദിവസം ആററിൻകരയ്ക്കടുത്ത പ്രദേശത്തിൽ അനന്യസാധാരണമായവിധത്തിൽ പരുമുള്ളുകൊണ്ടുള്ള വേലിക്കുകമെ തരുനിര തഴച്ചുനിൽക്കുന്ന ചോലയിൽ ദേവന്മാരുടെ സാന്നിദ്ധ്യമുണ്ടാകത്തക്കവണ്ണം പൂച്ചെടികളും വള്ളികളും നിറഞ്ഞ ഒരു ഭാഗത്തു, പട്ടണത്തിലുള്ള പെരുമനിൽ അശോകതരുതലത്തിൽ ധർമ്മതല്പരന്മാരാൽ പണിചെയ്യിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ശിലാതലത്തിന്മേലിരുന്നരുളിയ മ

ഫാപുരുഷനാൽ രചിക്കപ്പെട്ട സഹജാതിശയം, ക
 ൾഷ്ടയാതിശയം, ദൈവികാതിശയമെന്ന മൂന്നതി
 ശയങ്ങളിൽനിന്നും വ്യതിചലിക്കാത്ത ആഗമങ്ങളു
 ടെ മഹിമയും തത്വങ്ങളുമടങ്ങിയ ധർമ്മപ്രമാണങ്ങ
 ൈളെ ഏവരും കേൾക്കത്തക്കവണ്ണം അരുളിച്ചെയ്യുന്ന
 രണ്ടു ചാരണന്മാർ (ശ്രമണമുനികർ) പട്ടണം വി
 ട്ടിവിടയെഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്നതായറിഞ്ഞപ്പോൾ,
 “പൂർവ്വജനാഞ്ചിതകർമ്മങ്ങളെല്ലാം നശിച്ചുപോകേ
 ണമെന്ന കരുതലോടുകൂടി ഇവർ വന്നിരിക്കുകയാണു്”
 എന്നറിഞ്ഞിട്ടുള്ള കവുന്തിയടികളോടുകൂടി ചെന്ന
 കണ്ണുകിയും കോവലനും അവരുടെ കാല്പാൽ സാ
 ഷ്ടാംഗം നമസ്കരിച്ചു. ഇവർ ഇവിടെ വന്നതിനാ
 ലുള്ള ഭവിഷ്യത്തിനെ തന്റെ പ്രസന്നമായ ഭൂതകാ
 ലജ്ഞാനത്താൽ ഗ്രഹിച്ചുവെങ്കിലും മദമാത്സര്യാ
 ദികൾ നീങ്ങിയ ഗംഭീരപുരുഷനാകയാൽ ഇവക്കു്
 നേരിടുവാൻ പോകുന്ന ദുഃഖത്തെക്കുറിച്ചു താൻ അ
 ശേഷം ക്ലേശിക്കാതെ അവരിലൊരു ചാരണൻ പറ
 ഞ്ഞു:—“തപോനിധിയായ കവുന്തി! ആരാലും തടു
 പ്ലാൻ കഴിയാത്തവിധത്തിൽ അനുഭവത്തിന്നടുത്തി
 രിക്കുന്ന ദൃഷ്ടാന്തഗതി നോക്കുക. വിളനിലത്തിൽ വി
 തച്ചു വിത്തുപോലെ ഫലിച്ചു പ്രത്യക്ഷത്തിൽ സപ്ത
 മ്തഫലമനുഭവിക്കുകാലത്തു് അതും തടുക്കാവുന്ന
 തല്ല. അതുപോലെ ഇതും ഒഴിക്കാവുന്നതല്ല. കൊടു

കൊറടിക്കുന്ന വിശാലമായ ഒരു മൈതാനത്തിൽ
 വെച്ച വിളക്കുപോലെ ഉടലിൽ നില്ക്കുന്ന ജീവനും
 മൗഞ്ഞുപോകുന്നതല്ലാതെ ബന്ധിച്ചു നില്ക്കുകയില്ല—
 സർപ്പജ്ഞൻ, ധർമ്മശീലൻ, ജ്ഞാനാന്തരീതൻ, നിശ്ച
 ലൻ, * ജിന്നേന്ദ്രൻ, സിദ്ധൻ, x ഭഗവാൻ, ധർമ്മോ
 ല്ലാഭകൻ, ദേവദേവൻ, ധർമ്മരൂപൻ, നിത്യൻ, ശു
 ഭൻ, പൂരാതനൻ, പണ്ഡിതൻ, നിരഹങ്കാരൻ,
 ആദിദേവൻ, ശിവലോകനായകൻ, പരമൻ, ഗു
 ണാത്മകൻ, പരാചിദ്രൂപൻ, തത്ത്വാത്മകൻ, നിവൃ
 തൻ, ചാരണൻ, കാരണൻ, സിദ്ധൻ, സർവ്വോത്ത
 മൻ, പ്രഭു, തേജോരൂപൻ, സർവ്വപ്രാപി, ഗുരു
 ത്തി, ഗുണരൂപി, അസ്സൽസ്വാമി, പൂണ്ണകീർത്ത
 നൻ, ഗുണസമ്പന്നൻ, ശങ്കരൻ, ഇശ്വരൻ, ശംഭു,

* ജ്ഞാനാവരണീയം, ദർശനാവരണീയം, വേദനീയം,
 രോഹനീയം, ആയുഷ്ജ്യം, കാമം, ഗോത്രം, അന്തരായം—എ
 ന്നീ അഷ്ടകർമ്മങ്ങളേയും ജയിച്ചവൻ.

x മതിജ്ഞാനം, ശ്രുതജ്ഞാനം, അവധിജ്ഞാനം (പൂർണ്ണ
 ജ്ഞാബോധം) മനഃപശ്ചാത്തജ്ഞാനം (തന്റെയും മറ്റെങ്ങുവരു
 ടെയും പൂർണ്ണജ്ഞാനം) കേവലജ്ഞാനം (ത്രികാലജ്ഞാനം)
 എന്നീ പഞ്ചജ്ഞാനങ്ങളുള്ളവൻ.

ചതുർമുഖൻ,* അംഗാഗമകൃത്ത്, അർപ്പുൻ, ശിവ പരമേശ്വരി, കർത്താവ്, ∴ അഷ്ടഗുണസ്വന്നൻ, അഭേദ്യപുരാതനതത്വം, ദിവ്യൻ, + ആഗമാദ്യൻ, സ്വയംപ്രകാശൻ ഇങ്ങിനെ 47 നാമങ്ങളോടുകൂടിയ വനാൽ അരുളിച്ചെയ്യപ്പെട്ട ആഗമതത്വജ്ഞാനപ്രകാശം സിദ്ധിക്കാത്ത യാതൊരുത്തർക്കും ജനനരൂപമായ നിലവാരങ്ങളിൽനിന്നു കരേറുവാൻ കഴിയുന്നതല്ല.”

ഇങ്ങനെ മഹിതവും സാരഗർഭവുമായ ചാരണന്റെ ഉപദേശങ്ങൾ കേട്ടു തപോധനയായ കവുന്തി കൈകൂപ്പിനിന്നുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു:—“കാമനെ ജയിച്ച മഹാത്മാവിന്റെ ജ്ഞാനപ്രതിപാദകങ്ങളായ പരിശുദ്ധവാക്യങ്ങളിലല്ലാതെ മറ്റൊന്നിലും ഞാൻ ചെവിക്കൊടുക്കുന്നതല്ല; മാർജിത്തിന്റെ

* അംഗാഗമം 12. ആചാരാഗമം, സൂത്രകുടുംഗം, സ്ഥാനാഗമം, സമവായാഗമം, വ്യാഖ്യാപ്രജ്ഞപുച്ഛം, ജ്ഞാനുകയാഗമം, ഉപാസകാദ്ധ്യയനാഗമം, അന്തകുടുംഭാഗമം, അനുജരോപാധികദശാഗമം, പ്രശ്നവ്യാകരണാഗമം, വിപാകസൂത്രാഗമം, ഭൂഷ്ടിവാതാഗമം.

∴ അഷ്ടഗുണങ്ങൾ --1. അനന്തജ്ഞാനം, 2. അനന്തവീര്യം, 3. അനന്തദർശനം, 4. അനന്തസുഖം, 5. നിർമ്മമം, 6. നിർദ്വൈതം, 7. നിരായുഷ്യം, 8. നിഷ്കളം.

+ ആഗമങ്ങൾ 3. അംഗാഗമം, പുഷ്പാഗമം, ബഹുശൃതാഗമം.

ആയിരത്തെട്ടു നാമങ്ങളെ ഉച്ചരിക്കുന്നതിലല്ലാതെ മറ്റൊന്നിലും എന്റെ നാമ പ്രചത്തിക്കയില്ല; ജി തേന്റിയനായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളെയല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനെയും എന്റെ നയനങ്ങളെ തുറപ്പിച്ചാലും ഞാൻ കാണുന്നതല്ല; അനുഗ്രഹരൂപമായി ധർമ്മിഷ്ഠതപം ലഭിച്ച ആ പുണ്യാത്മാവിന്റെ തിരുമേനിയെ ഉദ്ദേശിച്ചല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനെ ഉദ്ദേശിച്ചും എന്റെ നിമിത്തമായ അംഗം ഭൂമിയിൽ പതിക്കുകയില്ല; ആർത്തനാട്ക ധർമ്മപദേശം ചെയ്യുന്ന ആ ജ്ഞാനിയെ അധികരിച്ചല്ലാതെ മറ്റൊരെയും അധികരിച്ച് എന്റെ കരങ്ങൾ കൂമ്പുന്നതല്ല; നല്ല കൂട്ടിന്മേലുണ്ടാവുന്ന തല്പദമലരല്ലാതെ മറ്റൊന്നും എന്റെ ശിരസ്സിനെ അലങ്കരിക്കുന്നതല്ല; ആനന്ദപത്മവസായിയും അനന്തസുഖദായകവുമായ ആ ദേവന്റെ ആഗമവാക്യസാരങ്ങളെയല്ലാതെ മറ്റൊന്നിനെയും എന്റെ ഹൃദയം ഉൾക്കൊള്ളുന്നതല്ല.” എന്നിങ്ങനെ പുകഴ്ത്തിപ്പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ചാമണൻ ആ കൽത്തളത്തിൽനിന്നു ഒരു മുഴം മേലോട്ടു പൊങ്ങി ഭൂസ്തംഭവിട്ടു നിന്നുകൊണ്ടു കവുന്തിക്കു ജനനമരണബന്ധം നീങ്ങുവാൻ ആശീർവ്വദിച്ചുകൊണ്ട് അവിടെയുള്ള ഗുഹാമാറ്റത്തുടെ പോവാൻ തപിക്കുകയും കവുന്തി അങ്ങനെ ഭവിക്കുമാറാകേണമെന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു വണങ്ങുകയും ചെയ്തു.

ചിന്ന കണ്ണകിയും കോവലനും കവുന്തിയടി കളുമൊന്നിച്ച് ഇരുകരയിലും മുകിൽനിരയണിഞ്ഞു നില്ക്കുന്ന മരച്ചോലകളോടുകൂടിയ കാവേരി മഹാ നദിയുടെ വടക്കെക്കരയിൽനിന്ന് ഓടുകയറി തെക്കെക്കരയിൽ വന്നിറങ്ങി, നറുചലത്തിന് പരന്നു കിടക്കുന്ന ഒരു പൂഞ്ചോലയിൽ ചെന്നിരുന്നു. അപ്പോൾ കാമാന്തയും നവോദ്ധയമായ ഗണികയും ഒരു വിടനുംകൂടി അവിടെ വന്നു കണ്ണകിയേയും കോവലനേയും കണ്ട് ഇവരാണെന്നറിയാനാഗ്രഹത്തോടെ അടികളോട് ചോദിച്ചു. “ഉപവാസാദിവ്രതങ്ങളാൽ മെലിഞ്ഞ ശരീരവും ഉഗ്രമായ തവസ്സും ചേൺകാണുന്ന താപസി! കാമനും രതിയുംചോലെ കാണപ്പെടുന്ന ഇവർ ആരാണെന്നറിഞ്ഞാൽ കൊള്ളാം.”

താപസി—ഇവർ എന്റെ മക്കളാണ്; കാമനും രതിയുമല്ല; മനുഷ്യശരീരികളാണ്; യാത്രാക്ലേശമൂലം അവശമായിരിക്കുകയാണ്. അവരുടെ അരികിൽ ചെന്ന് അസഹ്യപ്പെടുത്താതെ ഒഴിഞ്ഞു പോവിൻ.

ഗണികാവിടന്നാർ—ശാസ്ത്രാത്മസാരങ്ങളറിഞ്ഞതാ പസി! “ഏകോദമജാതനാരായ സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ ഭാര്യഭർത്തൃത്വം കൈക്കൊണ്ടു വാണിമിക്കാം” എന്നുള്ളതു നിങ്ങൾ പഠിച്ച ശാസ്ത്രങ്ങളിലെങ്ങാനും പഠഞ്ഞിട്ടുണ്ടോ? ഉണ്ടെങ്കിൽ പറഞ്ഞാലും.

ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞ ധിക്കാരവാക്കു കേട്ടതിനാൽ കണ്ണുകി നടുങ്ങി ചെവി പൊത്തി, “പ്രേതത്തിൽക്കുറേ ലതയ്ക്കൊക്കുന്ന എന്റെ മകളെ നിന്ദിച്ചതിനാൽ ഇവർ പെരുമുൾച്ചെടികൾ നിറഞ്ഞ കാട്ടിൽ അലഞ്ഞുനടക്കുന്ന കുറ്റനരികളായോകട്ടെ.” എന്നുള്ള കവുന്തിയടികളുടെ ശാപം തപോബലത്താൽ തൽക്ഷണംതന്നെ അവരെ ബാധിക്കയും ശാപവൃത്താന്തം ഗ്രഹിക്കാത്ത ആ ദമ്പതികൾ കുറ്റനരികളായിത്തീർന്നു നെടുതായ ശബ്ദത്തിൽ കൂക്കിവിളിക്കുകയും ചെയ്തു കേട്ട കണ്ണുകി നടുങ്ങി അടികളുടെ സന്നിധിയിൽ ചെന്നുപേക്ഷിച്ചു.

കണ്ണുകി—സ്വധർമ്മജ്ഞാനഹീനന്മാർ വിഹിതമല്ലാത്തതു പറഞ്ഞാലും അവർ അറിവില്ലാതെ പറഞ്ഞുപോയതാണെന്നു മേലെയുള്ളവർ തങ്ങളുടെ ജ്ഞാനത്താലറിയേണ്ടതാണ്; തപോനിധിയായ ഭവതിയുടെ മുമ്പിൽ അപരാധമാചരിച്ച ഇവർക്കു് ഈ അവസ്ഥയിൽനിന്നു് മോചനം കിട്ടുവാനുള്ള കാലം വിണ്ണായിച്ചു ശാപമോക്ഷം നൽകേണമെ.

അടികൾ—അഹങ്കാരത്താൽ ദുഃഖം നേരിട്ടമെന്നറിയാതെ ദുഃഖംചെയ്തയാൽ ഇപ്പോൾ നിത്യജ്ഞാനം സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള ഈ ഭാര്യപതികൾ ഉറ

യൂർക്കോട്ടയുടെ മതിലിന്നു പുറമെയുള്ള ഒറ്റമൊയ മുറുക്കാട്ടിൽ ചുറ്റിയലഞ്ഞു പന്ത്രണ്ടു സംവത്സരം കഷ്ടപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം സ്വസ്വരൂപത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതാണ്.

ഇങ്ങനെ ശാപമോക്ഷവും കൊടുത്തു് അടി കളും കണ്ണുകീടേവിയും കണവനുംകൂടി * 'കോഴി' യെന്ന പേർ സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളതും പുറച്ചേരിയോടുകൂടിയതും 'പെരുനൽകിള്ളി' എന്ന ചോഴൻ വാഴുന്നതുമായ ഉറയൂർനഗരത്തിൽ ചെന്നു.

കാണുപരിശിഷ്ടം.

കിരീടാധിപതികളായ ചോളവാണ്യചേര ഭൂവാലന്മാരിൽ ഭൂജബലംകൊണ്ടു പേർ പുകഴ്ന്ന ചോഴമന്നവന്മാരുടെ ധർമ്മാചാരശീലവും അപ്രതിപേന്ദമായ പരക്രമവും പരിശ്രമശീലവും രാജ്യത്തിൽ നിറഞ്ഞരമായ അഭ്യുന്നതിയും നാനാരൂപങ്ങളായ ഉത്സവം ധർമ്മങ്ങളും അതാനു സന്ദർഭങ്ങളിൽ അമരന്മാരുടെ സമാഗമവും യോഗക്ഷേമ

* മുൻകാലത്തിൽ ഒരു കോഴി മുറംപോലെ വലിപ്പമുള്ളവയായോടുകൂടിയ മത്തഗജത്തെ അമർച്ചയ്ക്കു ധനിച്ചു ദേശം.

ങ്ങൾക്കു ഭംഗം ഭവിക്കാതെ ധനധാന്യസമ്പത്തി ക
 യ്ക്കൊണ്ടുള്ള കുടികളുടെ വാഴ്ചയും ആഹാരപദാർത്ഥ
 ങ്ങളുടെ പൊലിയും മിവുന്നതിനായ കാവേരിയുടെ
 പരിവായനമായ മഹിയും മേഘങ്ങൾ യഥാകാ
 ലം ഉളവാക്കുന്ന വൃഷ്ടിയും, രംഗങ്ങളും ഭരതനാട്ടു
 വും എട്ടു വരികളുള്ളതുകളും ഏഴു കാനൽവരിയും വി
 ണാഗാനവും മറ്റു കലകളും സമൃദ്ധിഭൂതികളും അ
 താതുവിലയിൽ അനുകരണീയമാവണം യഥാക്ര
 മം ഏകോപിച്ചു വിലസുന്ന പുകാർകാണ്ഡം പരി
 സമാപ്തമായി.

മധുരകാണ്ഡം.

പതിനൊന്നാം ശാമം.

അരണ്യദർശനം.

കവുന്തിയും കണ്ണകിയും കോവലനും വൈകു
നേരം ഉറയൂരിൽ ചെന്നു തങ്ങി പിറോന്നാർ,
ഇന്ദ്രവിംബരായം മേന്മേലടുക്കിത്തീർത്തുപോലെ
തിണ്ണമെടുവിളയും മുക്കിയും മേലുയർത്തിട്ടു
ചണ്ഡഭാനുപ്ലവിപുണ്ടു ചാരുസ്മനസ്സുകൾ -
മെണ്ണമെന്ത്യ നിരന്തരജ്ഞാനശോകത്തിൻ തണൽതണി
വന്യനായിട്ടുറയൂരിൽ മരുവുമാളുത്തഹീനൻ
ധന്യനാമാർത്തന്തന്നെ ചെണ്ടൻ വന്ദനംചെയ്യും.

ആ വിഹാരത്തിലുള്ള സമ്പ്രദാനിക്തംകൊല്ലാം മുഖ്യ
സ്ഥാനമായ സംഗമവക്രമയിലുള്ള വിശാലമായ
ചോലയിൽ വെച്ചു, തനിക്കു മുൻ ശിലാതലത്തിലി
രുന്നതുകൂടി ചാരണൻ ഉപദേശിച്ചു വാക്യങ്ങളെ
കവുന്തിയടികൾ അവിടെയുള്ളവയ്ക്കായി ഉപന്യസി
ച്ചു; അന്ന് ആ വിഹാരത്തിൽ വാസംചെയ്യുന്നവ
രും ഗൃഹസ്ഥാശ്രമികളുമായ ജൈനന്മാരെ പിരി
ഞ്ഞു മരോരിടത്തിൽ ചെന്നു പാർത്തു. ദക്ഷിണദി
ക്ഷിലക്കു യാത്രചെയ്യാനായി രാത്രി വെളിച്ചാൻ പ

ത്തുനാഴിക ഉള്ളപ്പോൾ ഉറയുർവിട്ടു പുറപ്പെട്ടു; ആദിത്യൻ ആദിയിൽ പൂർവ്വദിക്കിനെ പ്രകാശിപ്പിച്ചു, പിന്നെ താനും ഉദയാരൂഢനായി; ജലസമൃദ്ധിയോടുകൂടി നെല്ലു വളൺ നില്ക്കുന്ന വയലും അതിന്നരികെ ഒരു തടാകവും ഇളഞ്ഞ്ചോലയും കണ്ടു, ആ ചോലയിലുള്ള മണ്ഡപത്തിൽ ചെന്നിരുന്നു. അപ്പോൾ അവിടെ വന്ന വിശിഷ്ടനായ ഒരു വൃദ്ധ ബ്രാഹ്മണൻ ഇപ്രകാരം ആശീർവാദിച്ചു. “രാജാധിരാജനായി പേർപുകഴ്ന്ന നമ്മുടെ മന്നവൻ വാണിരിക്കട്ടെ; മുന്മൊരു കാലത്തു തന്റെ പ്രതാപത്തെ മറുളള മന്നവന്മാർ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തിക്കാണിപ്പാനായി കാൽകൊണ്ടു ചവിട്ടുകയും വേലെറിഞ്ഞു വാറിക്കുകയും ചെയ്തു പഴംപകു വീട്ടുവാനായി പിന്നൊരു കാലത്തു തെക്കൻ ദിക്കിലുള്ള വാറുളിയാറൊട്ടുകൂടി കുമരിക്കൊട്ടിനെയും അതിന്റെ അയൽപക്കമുള്ള മലകളേയും കടൽ കോവിലെടുത്തു പോയതിനാൽ അതിന്നു പകരമായി ഉത്തരദിക്കിലുള്ള ഗംഗാനദിയേയും ഹിമവൽപർവ്വതത്തെയും കൈവശപ്പെടുത്തി ദക്ഷിണദേശാധിപത്യം വഹിച്ച പാണ്ഡ്യഭൂപൻ ജയിക്കുമാറാകട്ടെ; ചന്ദ്രവംശത്തിന്റെ ഉന്നതിക്കായി ഇന്ദ്രൻ ധരിച്ചിരുന്ന അനഗമമായ ഹാരത്തെ തന്റെ മാറിവണിഞ്ഞു വിളങ്ങിയ പാണ്ഡ്യരാജൻ വാഴ്ക്കും. തന്റെ സ്വാമി

യായ ഇന്ദ്രൻ അണിയുന്ന മകുടവലയത്തെ മുടിയിൽ ധരിച്ചതിനാലുണ്ടായ ഈച്ചുനിമിത്തം തന്റെ നാട്ടിൽ വർഷിക്കാതിരുന്ന മേഘങ്ങളെ ബന്ധനത്തിലാക്കി യഥാകാലം വർഷിപ്പിച്ചു കൃഷിക്കു യാതൊരു കോട്ടവും തട്ടാതെ നാട്ടിന്റെ ഫലപുഷ്ടിയെ നിറവേറ്റിയ ഉഗ്രവർമ്മപാണ്ഡ്യമഹാരാജാവു ജയിക്കട്ടെ.” എന്നിങ്ങനെ ബ്രാഹ്മണവാക്യം കേൾക്കയാൽ അദ്ദേഹത്തോടു കോവലൻ ചോദിച്ചു:—

ഘോ ബ്രാഹ്മണ! ഭവാന്റെ ദേശമേതു്? ഇവിടെ വരുവാൻ കാരണമെന്തു്?

ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു:—“പൊന്മയവും ഉന്നതവുമായ ഒരു പർവ്വതത്തിന്മേൽ നീലമേഘം പാർപ്പഭംഗങ്ങളിലേക്കു കവിയാതെ പടിഞ്ഞു നിന്നാൽ അതിന്നൊക്കുംവിധം വിടർത്തിയ തന്റെ ആയിരം ഫണങ്ങളെ ഉയർത്തിയ ആദിശേഷനാകുന്ന് പർവ്വതത്തിന്മേൽ പള്ളികൊണ്ടു സർവ്വഭവതാഗണസേവ്യമാനനായി അലകളിലൂകുന്ന കാവേരിയാറ്റിന്റെ തുരുത്തിൽ ഇന്ദ്രിയുടെ അധിവാസത്താൽ സുന്ദരമായ വർഷസ്ഥലത്തോടുകൂടിയ ശ്രീരംഗനാഥനേയും, കൊടിവഴിത്തീർത്ഥം മുതലായ അനേകം അരുവിയാറുകളുടെ ഉല്പത്തിസ്ഥാനമായ വേങ്കിടഗിരിയുടെ മൂലാചിൽ സൂര്യചന്ദ്രന്മാർ ഇരുപുറത്തും പ്രകാശിച്ചു നില്ക്കുന്നതിനുമദ്ധ്യേ ഒരു മഹാനീലമേഘം മി

നലാകുന്ന പുതിയ വസ്ത്രം ധരിച്ച് ഇന്ദ്രധനുസ്സാകുന്ന പാണ്ഡണിഞ്ഞു നില്ക്കുമ്പോലെ ശത്രുജിത്തായ ചക്രത്തേയും ശംഖത്തേയും ദക്ഷിണവാമകരങ്ങളിലേന്തി മനോഹരമായ മുക്താഹാരം മാറിടത്തിൽ പൂണ്ട പരിമുദലവീതാംബരധാരിയും പങ്കേരുമാക്ഷനുമായി വേക്ഷദഗിരിയെന്ന തിരുപ്പതിയിൽ വാണരുളുന്ന വിശ്വരൂപി വേങ്കിടാചലപതിയേയും കുനിഞ്ഞു കണ്ടു കണ്ണിനു സാഫല്യം ലഭിച്ചാൻ കരൾ കവിഞ്ഞുള്ള കാർഷ്വര്യോടെ ഇവിടേക്കു വന്നതാണ്. എന്റെ ജന്മഭൂമി അങ്ങു കടകമലയ്ക്കു സമീപത്തിലുള്ള 'മോങ്കാപ്പു' എന്ന ദേശമാണ്. അത്രയുമല്ല ദക്ഷിണദേശാധിപനായ പാണ്ഡ്യഭൂപന്റെ മഹിമയും ദാനധർമ്മാദികളും ഞാൻ കേട്ടിരിക്കുന്നു. എന്നു തന്നെയല്ല കൺകുളിർത്തക്കുവണ്ണം കാണാനും കഴിവുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ അദ്ദേഹത്തെ ധ്യാനിക്കുന്നതാണ്."

കോവലൻ—വേദജ്ഞനും അഗ്നിഃശാന്ത്രിയുമായ വിഃപ്രാത്തമ! അതങ്ങനെയിരിക്കട്ടെ; മധുരാപുരിക്കു പോവാൻ നല്ല മാർഗ്ഗമേതെന്നു ഞങ്ങളോടു പറഞ്ഞാൽക്കൊള്ളാം.

ബ്രാഹ്മണൻ—സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ മാത്രമല്ലാതെ പ്രജകളുടെ ക്ഷേമത്തെ ലേശംപോലും ഗണിക്കാത്ത അമാത്യന്മാരെപ്പോലെതന്നെ നാട്ടിലെ നീതി

ന്യായങ്ങളെ യഥായോഗ്യം നടത്തിവരാതെ രാ
 ജാവും ധൂർത്തനായിത്തീർന്നതിനാൽ അരാജകമാ
 യ രാജ്യംപോലെ കടുവേനലാകുന്ന അനുകൂലസ
 ചിവനോടുകൂടി കരോരകീരണനാകുന്ന സൂര്യ
 നാലും മല്ല (വനഭൂമി) കുറിഞ്ഞി (മലവാ
 രം) എന്നീ രണ്ടു തരം ഭൂമികളും ആതവ
 ഭാരം സഹിയാതെ സഹജമായ രാമണീയകം ക
 ളഞ്ഞു സ്വഭാവം മാറി തദ്ദേശവാസികൾക്കെ
 ല്ലാം അസഹ്യമായ ആമയത്തെ ഉളവാക്കുന്ന
 പാല (മരുഭൂമി) നിലത്തിന്റെ നിലയെ വഹി
 ക്കുന്ന ഇക്കാലത്തിൽ നിങ്ങൾ ഈ തനപംഗി
 യോടൊരുമിച്ചു യാത്രയ്ക്കൊരുങ്ങി വന്നുവല്ലോ;
 ഏകിലും ഞാൻ നിങ്ങൾക്കു പോകേണ്ടും മാറ്റു
 ത്തെ പറഞ്ഞുതരാം. പാറകളും കുന്നുകളും നെടു
 തായി വളഞ്ഞു വഴികളും ഇടിഞ്ഞു തുറന്നു കിട
 ക്കുന്ന കുളങ്ങളും നിറഞ്ഞുള്ള വലിയ ചുരം കട
 ന്നു കൊടുമ്പാലൂർ, നെടുംകുളം എന്ന രണ്ടു ദേ
 ശങ്ങൾക്കും പൊതുവെയുള്ള ഏരിക്കര കടന്നു
 ചെന്നാൽ ചന്ദ്രക്കലാധരനായ ശിവൻ കയ്യി
 ലേന്തിയ ശുലത്തിന്റെ അകന്ന മനകൾപോ
 ലെ അവ്യക്തങ്ങളായ മൂന്നു വഴികൾ തിരിഞ്ഞു
 പോകും. അവിടെ പടന്നു കൊമ്പുകളോടുകൂടിയ
 വെൺകടമ്പുകളും, ശാഖാഗ്രങ്ങൾവാടിനില്ക്കുന്ന
 മാവുകളും, തോൽമൊരിഞ്ഞിട്ടുള്ള വാകമരങ്ങളും

ളും, ഉണങ്ങിയിണ മുളകളും, ഉണങ്ങിച്ചുരുണ്ട
 കിടക്കുന്ന ചെടികളും, മാനുഷർ ദാഹംകൊണ്ടു
 വലഞ്ഞു ഭിന്നസ്വരം പുറപ്പെടുവിച്ചു നില്ക്കുന്ന
 കാടുകളും, അടുത്തുള്ള മറവരുടെ ചേരിയും കാ
 ണപ്പെടുന്ന ഈ വഴിയുടെ കടന്നു പോവാൻ വി
 ഷമിക്കും. ഈ ഭാഗം കടന്നു പോയാൽ പിന്നെ
 മലഞ്ചരവിൽ നെൽകൃഷിയും, മറ്റു വിളവുകളും,
 മുറിപ്പാൻതക്ക മൃഗ്യ ചെന്ന കുരിമ്പും, കൊയ്യുമാ
 രായ തിനയും, വിശാലമായ പറമ്പിൽ വിളഞ്ഞു
 കിടക്കുന്ന വരകും, വെള്ളള്ളിയും, മഞ്ഞളും, വ
 ള്ളിക്കുടിലുകളും, കുലകൾ തൂങ്ങി നിൽക്കുന്ന മല
 വാഴകളും, കുറുങ്ങും തെങ്ങും വിലാപം മാവു നാ
 ലു ഭാഗത്തും തഴച്ചു വളന്നു നില്ക്കുന്നതും ചെറു
 മല' എന്ന പേരോടുകൂടിയതുമായ പാണ്ട്യന്റെ
 മലത്തോട്ടം പ്രകാശിച്ചുകാണാം; ആ മലയെ വ
 ലതു ഭാഗത്താക്കി ഇടത്തേ തിരിഞ്ഞു നേരേ നട
 ന്നു മധുരാപുരിയിൽ ചെല്ലവിൻ. ആ വഴിയേ
 ചെന്നാൽ ഇടതു ഭാഗത്തു വണ്ടുകൾ മനോജ്ഞ
 മായി ഗാനംചെയ്തുകൊണ്ടു സഞ്ചരിക്കുന്ന താഴ്വ
 രുയോടും താഴ്ന്ന വെലുകുളോടും കുളമ്നയുള്ള
 കുസുമവനങ്ങളോടുംകൂടിയ ഇടയ്ക്കിടേയുള്ള പല
 ചുരങ്ങളും കാട്ടുവഴികളും കടന്നു അഴകർ മല
 യിൽ ചെന്നാൽ ശ്രമപരിഹാരത്തിന്നു യോഗ്യ

മായ ഗുഹാമന്ദിരമുണ്ടു്; അതിന്നകത്തു് അമര
 നാരാൽ വന്ദിക്കപ്പെടുകയും സമുജനങ്ങൾക്കും
 വിസ്മയത്തെ ജനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന മാഹാത്മ്യ
 മേറിയ 'പുണ്യശരവണം', 'ഭവകാരണി', 'ഇ
 ഷ്ടസിദ്ധി' എന്ന പ്രസിദ്ധിയോടെ അടുത്തടുത്തു
 തൊട്ടതൊട്ടു കിടക്കുന്ന പുരാതനങ്ങളായ മൂന്നു
 പൊയ്ക്കകളുണ്ടു്; ഇവയിൽ പുണ്യശരവണപ്പെ
 യ്ക്കയിൽ സ്നാനചെയ്യുന്നവർക്കു് ഐശ്വര്യപ്രാപ്തി
 ന്നതിൽ വ്യുല്പത്തിയുണ്ടാകും; ഭവകാരണിയിൽ
 സ്നാനചെയ്യുന്നവർക്കു് പൂർവ്വജന്മജ്ഞാനമുണ്ടാ
 കും; ഇഷ്ടസിദ്ധിയിൽ സ്നാനചെയ്യുന്നവർക്കു് സ
 മ്യാഭീഷ്ടങ്ങളും സാധിക്കും; അത്യുന്നതമായ ആ
 മലയുടെ മുകളിൽ സാന്നിദ്ധ്യംചെയ്തമരുന്ന ത്രി
 വിക്രമമുത്തിയുടെ ചേവടികളെ വണങ്ങി ഭൂവാ
 നിച്ചു കീർത്തനംചെയ്തു ഗിരിയെ മൂന്നു വലംവെ
 ക്കുന്നതായാൽ പാതളഗംഗസ്തപരിഭാഗമായി
 നില്ക്കുന്ന ഭൂപുഷ്പത്തെ പിളർക്കുകയാണെന്നു തോ
 ന്നും വിധം പ്രവാഹവേഗത്താൽ ഇടിഞ്ഞു താ
 ഴുന്ന് അഗാധമായ 'ചിലമ്പാറി'ന്റെ (ആപുര
 ഗംഗാ) തീരത്തിൽ പുഷ്പങ്ങൾ നിറഞ്ഞു വിലസു
 ന്ന കണ്ണികാരതരുമൂലത്തിൽ സുവണ്ണലതയ്ക്കും മി
 ന്നൽ പിണറീന്നും സമാനമായ തനുവോടും മുകി
 ലിന്നു കിടയായ മുടിയോടും വളഞ്ഞു തോറാവള

യണിഞ്ഞ ഭജപല്ലിയോടും കൂടിയ ഒരു തരുണീമ
 ണിയെ കാണാം. അവൾ അവളുടെ ചെല്ലുന്നവ
 രോട് “ഐഹികസുഖസാധനമേതു? പാരത്രിക
 സുഖസാധനമേതു? ശാശ്വതവും ഏകവും അഭം
 ഗ്യവും നിത്യാനന്ദരൂപവുമായ സുഖസാധനമേ
 തു? അതുകൾ ഇന്നിന്നവയെന്നു നിങ്ങൾ തന്നെ
 പറയുവിൻ; (ഉത്തരം—ഐഹികസുഖം കീ
 ത്തി, പാരത്രികസുഖം പുണ്യം, ശാശ്വതമായ
 സുഖം മോക്ഷം) ഞാൻ ഈ താഴ്വരയിൽ വാ
 സം ചെയ്യുന്നതിനാൽ ‘വേദോത്തമ’ എന്നു വിളി
 ക്കപ്പെടുന്നു; എന്റെ ചോദ്യത്തിന് അതുകൊ
 ലും സമാധാനം നൽകുന്നതായാൽ ഞാൻ അവ
 ളുടെ കൈകളും കൈക്കൊള്ളുന്നതാണ്; നി
 ങ്ങൾ അതിന്നുത്തരം പറയുന്നതായാൽ ഇ
 പ്പോൾത്തന്നെ ഈ ബിലപാരത്തിന്റെ വാ
 തിൽ തുറന്നു തരുന്നുണ്ട്” എന്നു പറയും. ഉത്ത
 രം പറഞ്ഞാൽ കതകു തുറന്നു വഴിയിന്നതെന്നു
 കാണിക്കും; ആ ദീഗ്ദ്ധമായ മാർഗ്ഗത്തിൽ ഇടയ്ക്കി
 ടെ പല കവാടങ്ങളുമുണ്ട്; അവയെല്ലാം കടന്നു
 ചെന്നാൽ ഇരട്ടവാതിലുള്ള ഒരു ദ്വാരം കാണും;
 അതിന്നു മേലേ കയറിക്കടന്നു ചെന്നാൽ ചിത്ര
 ത്തിലഴുതിയ രൂപംപോലെയുള്ള ഒരു സുന്ദരി
 പ്രത്യക്ഷമായി, “അനന്തമായ അനന്ദമേതു?

ഇതിന്നു നിങ്ങൾ ഉത്തരം പറയുന്നതായാൽ ഈ മൂന്നു തീർത്ഥങ്ങളിൽനിന്നും നിങ്ങൾ ഇച്ഛിക്കുന്ന കാര്യം ലഭിക്കും" എന്നു പറയും. ചോദ്യത്തിന്നു അറിയില്ലായ്മയാൽ നിങ്ങൾ ഉത്തരം പറഞ്ഞില്ലെന്നിരിക്കിലും നിങ്ങളെ കഷ്ടപ്പെടുത്തുകയില്ല; നിങ്ങൾക്കു പോകേണ്ടതായ വഴിക്കുതന്നെ അയയ്ക്കും; ഉത്തരം പറയുന്നവരുടെങ്കിൽ അവരെ മുൻപുപറഞ്ഞ പൊയ്ക്കാരകളിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു ചെന്നു അവയുടെ മാഹാത്മ്യം പറഞ്ഞറിയിക്കും. കാര്യവാനും ഉണരുവാനും അശക്യമായി വേദോക്തങ്ങളും അബുവും ആറും അക്ഷരങ്ങളോടുകൂടിയ വയുമായ 'പ്രഞ്ചാക്ഷരം' 'ഷഡ്ഷരം' എന്നീ മന്ത്രങ്ങളെ ഏകഭാവനയോടെ ധ്യാനിക്കുകയും ജപിക്കുകയും ചെയ്തു് ആ മൂന്നു പൊയ്ക്കുകളിൽ താനു ദേശിക്കുന്ന ഒന്നിൽ സ്നാനംചെയ്താൽ അതിന്റെ ഫലം തപോബലംകൊണ്ടും സാധിക്കത്തക്കതല്ല. ഈ സ്നാനഫലത്തെ ഇച്ഛിക്കുന്നില്ലാത്ത പക്ഷം അതിനെ വിട്ടു് ആ പവ്തശുദ്ധാവിൽ കുടികൊള്ളുന്ന ദേവന്റെ മഹനീയങ്ങളായപാദകമലങ്ങളെ ധ്യാനിച്ചിൻ! അങ്ങനെ ചെയ്താൽ തൽക്ഷണം ഗരുഡരൂപജനായ അദ്ദേഹം പ്രത്യക്ഷനായി ജനനമരണരൂപമായ ഭുവത്തിൽനിന്നു നിങ്ങളെ ഉദ്ധാരണംചെയ്യും; പിന്നെ പരമപദം പ്രാപിക്കാമെന്നുള്ള സന്തോഷത്തോടുകൂടി

സർവ്വമാമധ്യമായ മധുരാനഗരിയെ പ്രാപിക്കു
വിൻ; പ്രത്യക്ഷത്തിൽ കാണാൻ കഴിയുന്ന ആ
ബിലത്തിന്റെ മഹിമ ഇപ്രകാരമാണ്.

മറുജ്ജ രണ്ടു മാർഗ്ഗങ്ങളിലൂടെ പോവാനിഷ്ടി
ക്കുകയാണെങ്കിൽ അവയിൽ നട്ടുവേയ്ക്കുള്ളതാണ്
ഉത്തമം. ആ വഴിക്കു നല്ല തോട്ടങ്ങളോടുകൂടിയ
ഗ്രാമങ്ങളും ഇടയ്ക്കിടെയുള്ള കാടുകളും കടന്നാൽ
ഒരു ദുഃഖമാർഗ്ഗത്തിലെന്നും; അവിടെ ഉപദ്രവി
യായ ഒരു ദേവത പ്രത്യക്ഷമായി ഭയപ്പെടുണ്ടാകാ
ത്ത വിധത്തിൽ വഴിയാത്രക്കാരെ തടഞ്ഞുനില്ക്കും;
അതിനെ അകറ്റിപ്പോകുന്നതായാൽ ആ പെരുവ
ഴിയേ പോകുന്നവരേയെല്ലാം നോക്കിക്കൊണ്ടുത
ന്നെ അവിടെ കിടക്കുകയും ചെയ്യും. നിങ്ങൾക്കു
പോകേണ്ടുവഴിയെസ്സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങൾ ഇ
ങ്ങനെയെല്ലാമാണ്; അതിനാൽ നിങ്ങൾ പൊ
യ്ക്കൊൾവിൻ; ഞാനും ഉദ്ദേശിച്ചപ്രകാരം വേക്ക
ടേശനെ വന്ദിപ്പാൻ പോകുന്നു.”

ഇങ്ങനെ ബ്രാഹ്മണോത്തമനിൽനിന്നു മാർഗ്ഗ
വിവേചനം കേട്ടു കവുന്തിയടികൾ അത്ഥംഗഭീത
മാവേണ്ണം പാഞ്ഞു.

അടികൾ — ധർമ്മനിഷ്ഠനായ മഹീസുര! അമ
രന്മാരുടെ ശാസിതാവായ ഇന്ദ്രനാൽ രചിക്കപ്പെട്ട
വ്യാകരണം ഞങ്ങളുടെ ബുദ്ധദേവനരുളിച്ചെയ്ത പര

മാഗമങ്ങളിൽ കാണുന്നില്ലയോ? അതുളളതിനാൽ നിങ്ങളുടെ പുണ്യശരവണത്തെ പ്രാപിക്കേണമെന്നില്ല; പിന്നെ ജന്മാന്തരകൃതങ്ങളെല്ലാം ഈ ജന്മത്തിൽ അറിയുന്നില്ലയോ? അതിനാൽ നിങ്ങളുടെ ഭവകാമണിയെയും ആശ്രയിക്കേണമെന്നില്ല; അഹിംസയും സത്യവും അതിലംഘിക്കാതെ കഴിയുന്നവർക്കു കൈവന്നു കൂടാത്ത കാൽക്കളാണുമില്ല; അതിനാൽ നിങ്ങൾ ഉദ്ദേശിക്കുന്നപ്രകാരത്തിൽ ഇഷ്ടസിദ്ധി ഭവിക്കേണമെന്നില്ല; ഇങ്ങനെയുള്ള ഫലസിദ്ധിക്കായി ബിലം പ്രവേശിക്കുകയെന്നുള്ളത് ഞങ്ങൾക്കു വേണ്ടുന്നതല്ല; നിങ്ങൾ ഇച്ഛിച്ചവനുദേവനെ കൈവണങ്ങുവാൻ നിങ്ങൾ പൊയ്ക്കൊൾക. ഞങ്ങളുടെ അഭീഷ്ടത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കി, ഞങ്ങളും പോയ്ക്കൊള്ളാം.

ഇങ്ങനെ ആ ബ്രാഹ്മണനോടു സന്ദർഭിച്ചിതമായി പറഞ്ഞതിനുശേഷം അടികൾ ധർമ്മനിഷ്ഠനായ കോവലനോടും പത്നിയോടുംകൂടി അന്നേ ദിവസം തക്കതായ ഒരിടത്തു വിശ്രമിച്ചു.

പിറ്റേന്നാൾ അവിടെനിന്നു പുറപ്പെട്ട യാത്ര ചെയ്യുമ്പോൾ കവുന്തിയടികളും കണ്ണുകയും അലുപശ്രമത്താൽ വഴിക്കരികെ ഒരിടത്തിരുന്നു; കോവലൻ മുൻപറഞ്ഞപ്രകാരം മൂന്നായി പിരിയുന്ന മാറ്റങ്ങളിൽ നടുവിലത്തെ വഴിയിൽനിന്നു പു

റപ്പെട്ട് അതിന്നരികെ പോകുന്ന വഴിയിൽക്കൂടെ ഒരു സമസ്തിന്റെ തീരത്തിൽചെന്നു വീചാസയോടെ പടവിൽ ഇറങ്ങി നിന്നു. അപ്പോൾ ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞ വനഭേദത കോവലന്റെ പേരിൽ തനിക്കുണ്ടായ രാഗഭാരത്താൽ അവന്റെ അരികിൽ ചെന്നുചേരുവാനുള്ള മോഹത്താൽ മാധവിയുടെ മേൽ ഇവനുള്ള അനുരാഗം നിമിത്തം തന്റെ പേരിൽ പ്രീതിയുണ്ടാകുമെന്നു കരുതി അവളുടെ സഖിയായ വസന്തമാലയുടെ വടിവുകളൊഴുത്തു കോവലന്റെ മുമ്പിൽ പ്രകാശിച്ചു, കാരാറിനാൽ ഒരു പൂങ്കൊടിയെന്നപോലെ (?) പൊട്ടുന്നവനെ അവന്റെ അടിയിന്നയിൽ വീണു വണങ്ങി കള്ളക്കണ്ണീർ പൊഴിച്ചു മാധവിയുടെ പക്കം പിടിച്ചു പറഞ്ഞു തുടങ്ങി.

വനഭേദത—“നറുമലർ മാലയിലുള്ള കേതകീപത്രത്തിൽ ഞാനെഴുതിയ സന്ദേശത്തിൽ ഒരു തെറ്റും സംഭവിച്ചിട്ടില്ല; നീ പറഞ്ഞ വാക്കിൽ വല്ല തെറ്റും സംഭവിച്ചിരിക്കാം; അതിനാലല്ലെ കോവലൻ എന്നെ കൊടുത്തായ ദുഃഖത്തിന്നു പാത്രമാക്കിയത്” എന്നു പറഞ്ഞു മാധവീശോകപരവശയാൽ വീണു വിലപിച്ചു; “മുനികളും പണ്ഡിതന്മാരും പഠിപ്പില്ലാതെ തന്നെ നന്മതിന്മകളെ അറിയുന്നവരും സന്താപകാരിണിയായ

പിശാചികയാണിതെന്നു കല്പിച്ചു മുഖദർശനംചെയ്താതെ അകന്നു പോകുന്ന വേശ്യാജനത്തിന്റെ വൃത്തി നികൃഷ്ടമാണ്” എന്നു തന്നെ നിന്ദിച്ചു നയനങ്ങളിൽനിന്നു മൗകതികാസാരനിഭങ്ങളായ ബാഷ്പധാരകൾ പൊഴിച്ചു; ആമോദംപൂണ്ടു മുലത്തടത്തിലണിഞ്ഞിരിക്കുന്നതും വെണ്ണിലാവുപൊഴിച്ചു വിലസുന്നതുമായ മുക്താസരത്തെ അറുത്തൊരിത്തു് അവിമക്തയായ എന്നെയും വിരക്തയാക്കിത്തീർത്തു; അതിനാൽ നിങ്ങൾ മധുരപുരിയിലേക്കായി പോന്നതിനെ മാർഗ്ഗമദ്ധ്യത്തിൽവെച്ചു കണ്ടവരിൽ നിന്നറിവായതുമൂലം പ്രാപാരികളോടു ചേർന്നവൻ ഇവിടെ ഏകാകിനിയായുഴലേണ്ടിവന്നു; ഇതിന്നു സമചിത്തനായ ഭവാനരുളിച്ചെയ്യുന്ന ആശ്വാസവാചനമെന്തു്?” എന്നു ചോദിച്ചു. ഇങ്ങനെ യക്ഷിയുടെ നാട്യം കണ്ട കോവലൻ, “മതിഃമാഹമുഖവാക്കുന്ന ഒരു ദേവത ഈ വങ്കാട്ടിലുണ്ടു്” എന്നു് ആബ്രാഹ്മണൻ പാഞ്ഞിരുന്നതിനെ മാർത്തു മായാകാര്യങ്ങളിൽ ദേവയോനികളിലുൾപ്പെട്ടവളാണിവളെന്നു ദേവമാനുഷഭേദത്തെ ഗ്രഹിപ്പാൻ തക്കവണ്ണം തനിക്കുള്ള മന്ത്രസിദ്ധിക്കാണറിഞ്ഞു പിന്നെ ‘അന്തരീ’ മന്ത്രം ജപിച്ചതിനാൽ അവൾ നടുങ്ങി, ഞോൻ ഈ വനത്തിൽ സഞ്ചാരം ചെയ്യുന്ന യക്ഷിയാണു്; നിന്നിൽ കാമമുദിച്ചതിനാൽ അരികി

ലണഞ്ഞു മോഹനോപായം പ്രയോഗിച്ചതാണ്; ഞാൻ ചെയ്ത ഈ അപരാധം നിന്റെ കഡുംബി നിയോടും കവുന്തിയടികളോടും പറയാതിരിക്കണം” എന്നു പറഞ്ഞു മറഞ്ഞു പോയി.

അതിനുശേഷം കോവലൻ ആ പൊയ്ക്കയിൽ നിന്നു ശീതലമായ ജലം താമരയിലയിൽ കോരി എടുത്തുകൊണ്ടുചെന്നു വിപാസാദീതയായ പത്നിക്കു കൊടുത്തു ദാഹം ശമിപ്പിച്ചു താനും ആശ്വസിച്ച്, ആകിന്ദ്രകിംഭങ്ങളും അന്തരിക്ഷത്തിൽ അത്യുഗ്രമായി ജ്വലിച്ചു തുടങ്ങിയതിനാൽ മരുഭൂമിയുടെ നിലയിലിരിക്കുന്ന ഈ വനമാഗ്നിയിൽ ഇനി വഴിയത്ര സാധ്യമല്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ച് അവർ മൂന്നു പേരും വഴിയറിയാത്തതും അപായകരവുമായ ആ വനത്തിൽ വാടാക്കുറഞ്ഞി, വെൺകുടമ്പ്, കണ്ണികാരം എന്നുള്ള വിടപികൾ ഇടതിങ്ങി നില്ക്കുന്ന ചോലയാൽ ചൂഴ്ന്നുപെട്ട ഒരു പതിയിൽ, വെരുവഴി പോകുന്നവരുടെ കൈമുതലാകുന്ന വളഞ്ഞയല്ലാതെ വഷമാകുന്ന വളഞ്ഞ ഇറ്റിക്കാതെ ചാപോപജീവനംതന്നെ കൃഷിയാക്കി നടന്നു വരുന്ന മറവർ, സംഘബലത്തോടെ ചാപപാണികളായി രണമുഖത്തു ചെല്ലുമ്പോൾ അവർ വിജയമുണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തതിന്നു പ്രതിഫലമായി അവർ നൽകുന്ന വീരനരബലി ലഭിപ്പാൻ വഴിനോക്കിയിരിക്കുന്ന

നൊറിക്കുണ്ണുള്ള കുമാരിയും ദേവന്മാരാൽ സേവിക്കപ്പെടുന്ന ദേവിയും അന്നുവരായ അമരലോകത്തിൽ അധിവാസംചെയ്യുന്നവളുമായ കാളിയുടെ കോഷ്ഠത്തെ പ്രാപിച്ചു.

പന്ത്രണ്ടാം ഗാഥ.

വേട്ടവരാട്ടം.

കവുന്തിയടികൾ കോവലനോടും കണ്ണുകൾ യോടും കാളീകോഷ്ഠത്തിൽ ചെന്നശേഷം കരോരമായ സൂര്യകിരണം സമീയാഞ്ഞതിനാൽ കണ്ണുകിയുടെ അംഗങ്ങൾക്കു വേദനപിടിച്ചു കാലടികളിൽ പോളം പുറപ്പെട്ടു വളരെ കഴങ്ങിയിരുന്നതിനാൽ ഇനിയും യാത്രചെയ്യത്തക്ക വിശ്രമം ലഭിക്കേണ്ടതിനായി ആ കോഷ്ഠത്തിൽ പലരും കണ്ടറിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത കിടപ്പു ചെയ്തിരുന്നു. അതിനുശേഷം മറവരുടെ വംശത്തിൽ പിറന്നവളായ 'ശാലിനി'യെന്ന തരുണി അനും വില്പം കയ്യിലെടുത്തു പഴയ പ്രാർത്ഥന നടത്തുവാനായി ഗർജ്ജിച്ചുകൊണ്ടു തന്റെ ഗ്രാമത്തിനു നടുവെയുള്ള മണിൽ കാളിയുടെ കോമരമായി വെളിച്ചപ്പെട്ടു തലമുടി ചിക്കി ശക്തിയോടെ നീവത്തിയ കൈകളെക്കൊണ്ടു് കുററ

ജ്ഞാതവ്യം വെച്ചുവെച്ചു ഓരോന്നിനെയും താഴ്ത്തി
 നൊന്തവണ്ണം ചോടുവെച്ചു വനവാസികൾ വി
 സ്മയിക്കത്തക്കവണ്ണം നടന്നുചെയ്തുകൊണ്ട് മറ്റു
 ജീവരോടീങ്ങനെ കല്പിച്ചു. “നിങ്ങൾ മുമ്പു നേർന്നി
 ട്ടുള്ള വഴിപാടുകൾ നടത്താതിരുന്നതിനാൽ വലി
 യ വില്ലാളികളായ വേടരുടെ (മറവർ) മുന്നകൾ
 ഇന്നു പാഴാശ്വേദിച്ചിരിക്കുന്നു; ശത്രുക്കളുടെ ഗ്രാമങ്ങ
 ലിൽ അനേകം മനു (കോരന്മാർ) നിരന്നിരിക്കു
 ന്നു; അങ്ങനെ ഇവർക്കു (കാളികൾ) ഉള്ള പഴിപാടനു
 ടത്തായ്ക്കാൽ ഈ വേടച്ചേരിയിലുള്ളവർക്കു മുമ്പു
 പ്രകാരം തട്ടിപ്പറി, കൊള്ള മുതലായവയിൽ നി
 ന്നുള്ള വരവുകൾ കുറഞ്ഞു മറക്കുകയല്ലാതെ അറക്കു
 ടികൾ (ധർമ്മശീലന്മാർ) പോലെ ക്രൗന്ധം കുറഞ്ഞും
 ശൗന്ധം ക്ഷയിച്ചും വശായിരിക്കുന്നു; കാലത്തിയാ
 ളും കണ്ണിയലുന്ന കാളി നൽകിയ ജയത്തിന് ഇ
 വർക്കു നടത്തുവാൻ നേർന്നിട്ടുള്ള നരബലികൊണ്ടു
 തിന്നശേഷമല്ലാതെ നിങ്ങളുടെ കണകൾക്കു ജയം
 നൽകുന്നവളല്ല. കളവുചെയ്തു ജീവിതം കഴിക്കുന്ന
 നിങ്ങൾക്കു അയൽവാസികളെപ്പോലെ മദ്യപാനം
 ചെയ്തു മരിച്ചുകഴിയേണമെങ്കിൽ കാളികൾ നേർന്നിട്ടു
 ള്ള നേച്ച നടത്തുകതന്നെ വേണം; തങ്ങൾ ഉദ്ദേശി
 ച്ചിട്ടുള്ള വൈരികളുടെ തലകളെ തങ്ങൾതന്നെ അ
 റുത്തെന്നുതല്ലാതെ വിരോധിപശ്ചാത്താപം

അവാറിടുകൊടുക്കാത്ത വേടരുടെ പഴങ്കുടിയിലുള്ള
 കമാരിയെക്കൊണ്ടു് ഈ ബലി നടത്തുവിൻ” ഇ
 ണ്ണെ കാളിയുടെ കല്പനകേട്ടു വേടന്മാരെത്തൊ
 രുമാർച്ചു് ആ കമാരിയുടെ വിരിച്ചിട്ടിരുന്ന മുടിയെ നെ
 റുകയിൽ നീട്ടിക്കെട്ടി അതിൽ വണ്ണുകൊണ്ടു് വെളു
 ത്ത പാമ്പിനെപ്പോലെ കാണത്തക്കവണ്ണം പൊൻ
 നൂൽ ചുറ്റിക്കെട്ടി, വേലിപൊളിച്ചു തോട്ടത്തിൽ ക
 ടന്നു വിളനശിപ്പിച്ചു കാട്ടുപന്നിയുടെ തോറ പറി
 ചെടുത്തു മുടിയിലണിയിച്ചു, കൊടുമ്പുലിയുടെ പാ
 യ്പിളൻ പരിചെടുത്ത വെണ്മയേറുന്ന പല്ലുകൾ
 കോത്തുണ്ടാക്കിയ താലികെട്ടിച്ചു്, വരികളോടും പൂ
 ജ്ജികളോടുംകൂടിയ അതിൻറെ മയക്കിയ (മാദ്യംവ
 രത്തിയ) തോലുടുപ്പിച്ചു്, ഒരു വലിയ വില്ലിനെ
 ഞാണേററി അമ്പോട്ടുകൂടി അവളുടെ കയ്യിൽ പിടി
 പ്പിച്ചു്, വിരിച്ചുള്ള കലകളോടുകൂടിയ ഒരു മാറി
 ന്റെ മുതുകിലിരുത്തി; മരപ്പാവ, കിളി, മയിൽ,
 കാട്ടുകോഴി, പന്തു്, കഴഞ്ചിക്കുരു ഇവയെല്ലാം കാ
 ലിയുടെ സന്നിധിയിൽ സമുപ്തിച്ചു പുകഴ്ത്തി, കുങ്കുമ
 ചുറ്റും സുഗന്ധപ്പൊടിയും നറുഞ്ചാത്തും അവര മുത
 ലായ പുഴുങ്ങിയ സാധനങ്ങളും എള്ളുണ്ടയും നിന്ന
 ചോറും പുഷ്പവും ധൂപവും നെൽപിത്തും കയ്യിലേ
 ന്നിയ വേടത്തരുണികൾ പിന്തുടൺ, പെരുമ്പരയും
 ചിന്നവും കൊമ്പും കഴലും കുടമണിയുംകൊണ്ടുള്ള

വാദ്യം മുഴക്കിക്കൊണ്ടു കാളിയുടെ സന്നിധിയിൽ നിറുത്തി; എല്ലാവരും ആദ്യം നേച്ച് നടത്തുവാനുള്ള വിശാലമായ ബലിപീഠത്തിന്റെ മുന്നിൽ ചെന്നു വന്ദിച്ചു; പിന്നെ ഫർണാബ്രൂഡായ തരുണിയേയും തൊഴുതു.

അതിനുശേഷം ശാലിനിയും ബലിപീഠത്തെ വന്ദിക്കുകയും ഉടനെ അവളിൽ ആ ദേവിയുടെ ശക്തിമത്തായ ആവേശമുണ്ടാവുകയും ആ ദിവ്യചൈതന്യത്താൽ, അടിച്ചിണകൾക്കു ഭൂസഞ്ചാരനിമിത്തമുണ്ടായ ദുരവസ്ഥ നീങ്ങുവാനായി കണവനോടുംകൂടി അവിടെ വന്നിരിക്കുന്ന കണ്ണകിയെ അവൾ കണ്ടറിഞ്ഞ് ഇങ്ങനെ പുകഴ്ത്തുകയുണ്ടായു. “ഇവിടെ ഇരിക്കുന്ന ഇവൾ കൊങ്ങനാട്ടിനേയും പശ്ചിമദേശത്തിനേയും വാഴുന്ന മാജ്ഞിയും തമിഴുദേശത്തെ വാഴുന്ന ദേവിയുമാണ്. ഇവൾ പൂർവ്വപുണ്യസഞ്ചയത്തിന്റെ അങ്കുരമാണെന്നുമാനിക്കാം; ഈ ലോകത്തിൽ ഇവൾ മുഴുത്ത മാണിക്കുംപോലെ മഹിമയുള്ള കരു നാരിരൂപം ധരിച്ചവളാണ്.” ഇപ്രകാരം ശാലിനി തന്നെ പുകഴ്ത്തിപ്പറഞ്ഞതു തനിക്കു രസിക്കാത്തതിനാൽ “ജ്ഞാനവൃദ്ധയായ ഇവൾ ആവേശത്താൽ പറഞ്ഞതാണ്” എന്നു കരുതലോടുകൂടി കണ്ണകി നാണിച്ചു തലതാഴി തന്റെ പതിയുടെ പിന്നിലേക്കു മാറി അവളുടെ അറിവില്ലായ്മ

യോത്തു' പുഞ്ചിരിപൂണ്ടു നിന്നു. മുടിയിൽ വെണ്മ തിക്ഷീരം, നിടിലത്തിൽ പൊട്ടിപ്പൊട്ടി നിന്നിമേഷമായ നേത്രവും, ചെമ്പവിഴത്തിനൊത്ത വായും, ചന്ദ്രികാധവളസ്മിതവും, നീലാഭമായ കണ്ണുമുടയ വളം ഭീമനായ വാസുകിയെ ഞാണാക്കി മഹാമേരുവിനെ വില്ലാക്കി വളച്ചുവളം വിഷോൽഗമനദപാരങ്ങളായ ദന്തങ്ങളെ വഹിക്കുന്ന സപ്പ്തൈ മുലകുച്ചയാക്കിദ്ധരിച്ച്, വളയണിഞ്ഞ കമത്തിൽ ശുലഭമേന്തി, സിംഹത്തോലുടത്തും ആനത്തോൽ പുതച്ചുമിരിക്കുന്നവളും, ഇടതുകാലിൽ ചിലമ്പും വലതുകാലിൽ വീരതണ്ടയും ധ്വനിക്കുവണ്ണം വാൾപോരിൽ വിജയമാൻ നായികയും, ഉടലും തലയും വേറായ വടിയുകൊണ്ടു ബാഹുബലശാലിയായ മഹിഷാസുരന്റെ ശിരസ്സുറുത്ത് അതിന്മേൽ കരേറിനിന്ന വീരവനിതയും, ദേവമുനിചന്ദ്രയായി അമരി, കുമാരി, ഗൌരി, സമരശാലിനി, ശുലിനി, നീലി എന്നീ നാമധേയങ്ങൾ കയ്യാണ്ട വിഷ്ണുസോഭരിയും, പരശുരമസ്കയായ ശ്രീമതിയായ മൃഗവാഹനയായ കണ്ഡലാഭ്രലങ്കാരമണ്ഡിതയായ പാവയോട സാദൃശ്യമുള്ളവളും, ബ്രഹ്മവിഷ്ണുമുക്തികളാൽ സേവ്യമാനയായി കൌമാരഭാവം കൈക്കൊണ്ടവളുമായ ആ കുമാരീദേവിയും ഈ ശാലിനികൊണ്ടു കോലത്തെ ഏറ്റവും അഭിനന്ദിച്ചു.

ഭക്തന്തന്നുടെ വാമമമണിരേ
 ദുഷ്ടാഭോഗതി ബലികരമുക്തയിൽ
 ചന്ദനവും നാരകവും മാവും
 പുനയുദ്ധകീൽ പൂത്തു ചമഞ്ഞു.
 എന്നും ചന്ദ്രക്കല ജടമുടിയിൽ
 തങ്ങളും കാളീസന്നിധിതന്നിൽ
 വേങ്ങയുമുരുമിഖണ്ഡിതരുവും
 തിങ്ങിപ്പുതുസുഗന്ധംവീശി.
 അണ്ണോജാസനസേദികാളിക
 തന്നിൽഭക്ത്യാ കരവകവും സുര.
 പുനയുദ്ധകീൽ പൂത്തു പൂർവദേ.
 വൃന്ദംവീണാരവമുളവാക്കി.

കഥാഭിദേവി പറഞ്ഞു:—

ദുഷ്ടാഭവിയുടെ അലങ്കാരമെല്ലാമണിഞ്ഞ ഈ
 ശാലിനി പൂർവ്വത്തിൽ എന്തു തപസ്സാണോ ചെയ്ത
 ത്? ഇവൾ പിറന്ന കലത്തിലുള്ള ചാപോപജീവിക
 ളായ മറവരുടെ കുലംതന്നെ കുലം. ഹെ ദേവി!
 ഭവതി ആനന്തോൽ പുതച്ചു പുലിത്തോലുടത്തു കറ
 ട്ടുപോത്തിന്റെ കരുന്തലമേൽ കരേറി വാനോർ വ
 ണങ്ങിനില്ലെ വേദാന്തവേദ്രയും ഭക്താഭീഷ്ടപ്രദ
 യും നിശ്ചലയുമാന്റിനു; ഹരിഹരവിരിഞ്ചനാരായ
 ത്രിമൂർത്തികളുടെ ഹൃദയകമലത്തിൽ അനവരതം ഉ
 ജ്ജ്വലിക്കുന്ന ദീപമായ ഭവതി വലയാഞ്ചിതമായ ക
 രത്തിൽ, കരവാളുമായി ചെന്നു മഹാസത്വനായ
 മഹിഷാസുരനെ വെന്നു കൃഷ്ണസാരാധിരൂപയാന്റി

ന്നു; ഗംഗാധരനായ ഗിരീശന്റെ വാമാലംമാണ്ണിട്ടു
 ണ്ണുന മാഹേശ്വരിയുടെ രൂപം ധരിച്ചു നാന്നാകുമാ
 ലം സ്മൃതിക്കുപ്പെടുവാനുതാത്ത മഹിമാതിശയ
 ണ്ണെ വഹിച്ചു; ശംഖചക്രധാരിണിയും രക്താക്ഷി
 യുമായി സിംഹവാഹനാരൂഢയായ്പ്രകാശിച്ചു; ഇ
 ണ്ണെന്തൊരു മായമാണ്. കൊന്നപ്പുവും തുളസീദള
 വും കലർത്തിക്കെട്ടിയ മാലയെ ഉത്തരീയമായണി
 ണ്ണു് അതു വാടത്തക്കുവണ്ണം ദേവാസുരയുദ്ധത്തിലാ
 ടിയ നൃത്തം ഇവിടെയും ഉണ്ടാകും; ചെമ്പോലത്ത
 റിച്ചിലമ്പും തരിവളയും മണിമേഖലയും ധ്വനിക്ക
 തക്കുവണ്ണം വഞ്ചകന്മാരും വാറംപോർചേവകന്മാ
 രുമായ അസുരന്മാരെ സംഹരിപ്പാനായി അവിടെ
 പൊയ്ക്കാലിൽ നിന്നാടിയ നൃത്തം ഇവിടെയും ഉണ്ടാ
 കും; അപ്പോൾ ആ നൃത്തം കായാനുമൃഗമൊളിതി
 രളും തിരുമേനിയിൽ നാകവാസികളെക്കൊണ്ടു പു
 ണ്ണുവൃഷ്ടി ചെയ്യിക്കാതിരിക്കയില്ല; മാറാലക്ഷ മന
 ശ്ശാഞ്ചല്യമുളവാക്കത്തക്ക ബലസമ്പത്തിയുള്ള ഒരു
 പുരിയിൽചെന്നു് അപ്രതിഭടനായ വീരൻ അടക്ക
 ഉത്തിലിറങ്ങേണ്ടിവരുന്നതായാൽ അവന്നു വിജയ
 ശ്രീവരണമാലയെ അപ്പുണ്ണംചെയ്യുന്നതിന്നു കളി
 തിരളും വാളുടയ കാളിയും വേണം; അങ്ങനെ അ
 വർ വിജിഗീഷുവിനോടൊരുമിച്ചു ചെല്ലുന്ന ശത്രു
 പുരിക്കു സമീപമുള്ള വനത്തിൽനിന്നു 'കാരി' എന്ന

പക്ഷി തന്റെ കരോരമായ കണ്ണുലപനിയാൽ അ
വർഷ നേരിടാവുന്ന വിപത്തിനെ മുൻകൂറായി അറി
വിക്കും; മദ്യം വില്പിക്കുന്നവർ മുൻകൊണ്ടു കടം
കൊടുക്കായ്ക്കയാൽ പിന്നെ മദ്യം കൊടുക്കാതെ മട
ക്കി അയച്ചതായ അവളെ സഹിക്കാത്ത ഒരു മറ
വൻ ആ നിന്നനിലയിൽത്തന്നെ അവളോടു വൈര
മുദിച്ചു വില്ലെടുത്തുവെന്നിരിക്കിലും തല്ക്കാലം പ്രതി
ക്രിയയ്ക്കൊരുങ്ങി കാലതാമസംവരുത്താതെ, ശത്രു
ക്കൾ അണിനിരന്നേക്കുമെന്നു കരുതി ഉടൻ അവി
ടംവിട്ടുപോകുന്നുവെങ്കിൽ തന്റെ സിംഹാലാപമുയ
യത്തിനൊക്കണ്ടു ദുഷ്ടാഭേദിയും അവന്റെ മുന്ധ
പോകുമല്ലോ.

ശ്രീമതിയാ! കിമാതകമാരി! നിന്റെ പിതാ
മഹാദ്വന്ദ്വനായ വംശകുന്താക്കന്മാർ മുൻകാല
ത്തിൽ കവൻകൊണ്ടുവന്നിട്ടുള്ള ധനമാശികൾ
വേൽക്കടയുന്ന കൊല്ലൻ, തുടികൊട്ടുന്ന പറയൻ, ക
വനത്തിലും സ്തോത്രത്തിലും ഗാനത്തിലും നിപുണ
നായ വൈണികന്മാർ എന്നിവരുടെ മുറങ്ങ
ളിൽ നിറഞ്ഞുകിടക്കുന്നതു കണ്ടുകൊൾക. മുക്താ
മുദുമന്ദമാസനി! നിന്റെ പൂർവ്വന്മാർ പരാജയം
പറ്റിയ വൈരികൾ അലറി മുറയിടത്തക്കവണ്ണം
അപമാമിച്ചുകൊണ്ടുവന്നിട്ടുള്ള ദ്രവ്യസഞ്ചയം മദ്യ
വിക്രയംചെയ്യുന്നവളുടേയും, ചാരപുരയ്ക്കന്റെയും,

പക്ഷിശാസ്ത്രക്കാരന്റെയും മറ്റാരുമില്ലാത്ത നിറഞ്ഞുകിടക്കുന്നു. നീലായതനായനെ! നിന്റെ പൂർണ്ണമായ മുൻകാലത്തു് അയൽദേശക്കാർ മുറവിക്കിട്ടുവെണ്ണ അപഹരിച്ചുകൊണ്ടുവന്നിട്ടുള്ള പശുക്കളും കടുത്ത വാക്കം നരച്ചുനീണ്ട താടിയുംപൂണ്ടു വാഴുന്ന കിരാതന്മാരുടെയും വാക്കുകൾത്തും തലനാശമുദിരിക്കുന്ന മുതുകിരാതികളുടെയും മറ്റാരുമില്ലാത്ത കാണാം.

വേടർ പറഞ്ഞു:—

തരണിയുടെ കരോരകിരണങ്ങൾ ധരണിയിലമരുന്ന ബഹുവിധജീവികളെയും ബാധിക്കാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം തങ്ങൾതന്നെ വഹിച്ചുകൊണ്ടു് അവനോടുകൂടെത്തന്നെ പരിവർത്തനംചെയ്യുന്ന ദിവ്യപ്രാണത്തിന്റെയും ദേവഗണത്തിന്റെയും അഴലകുറുപ്പോകുവണ്ണം വരമരുളുന്ന ഭവതിയുടെ അടിമലരിണ ഞങ്ങൾ പണിയുന്നു; ഘാതകന്മാരും കരബലശാലികളുമായ കിരാതന്മാർക്കുണ്ടാകുന്ന വിജയത്തിനായി നിന്തിരുവടിക്കു കടപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഈഗമുരധിരധാര കണ്ണോളളണമെ. ഇന്ദ്രാദികളായ ദേവന്മാർ ഞണിമുടികളുണർച്ച ചേവടികൾ വണങ്ങുന്ന വാസവനീലമണിസന്നിഭ! നിന്നെ നമസ്കാരം; കയ്യൂക്കുടുന്ന കാട്ടാളക്കൂട്ടത്തിന്നു നിന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ പകുതിവേഗം സാധിച്ചതിന്നുവേണ്ടി ചെയ്യുന്നതായ കരുതിതപ്പണം നീ ഏറ്റുകൊള്ളേ

ണമെ. മുൻകാലത്തിൽ ശാർദ്ദൂലവിക്രമികളായ കി
രാതന്മാർ തുടിയും പായും കൊമ്പും മുഴക്കിക്കൊണ്ടു
പതിയിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട മങ്ങിയ ഇരുൾ വരുന്ന
സന്ധ്യാസമയത്തു നിന്നെ വന്നു വലംവെച്ചു കാലി
ണ തൊട്ടു തൊഴുതു പ്രാർത്ഥിച്ചുനൽകുന്ന ഗളഗളിത
രുധിരമയമായ ബലി നകൻകൊള്ളേണമെ.

ഭദ്രകാളിപ്പാട്ട്.

ശങ്കരിമാരെയെ നീലി ജടമുടി തന്നിൽപരയും
കിങ്കളംപൂണ്ടുദേവി പെരുവഴിപോകുംപേരും -
ജകമിട്ടപഥവിടും പൊരുൾപെരുത്തുണ്ടാവാനായ്
നിക്ഷേപിക്കുന്നൊരു നരബലികൊള്ളുകമ്മേ!
വിണ്ണവക്കുളുണ്ടാലും വിചയമുണ്ടാകുംചോലും
ചങ്ങലമാംവിഷമുണ്ടാലുമില്ലതേ വിചയംനാഥമേ!
കേട്ടപേർ നട്ടുണ്ടാവണ്ണം കൂട്ടമായ്തുദിമുഴക്കി
മാറംപർതമ്മൊടൊര ചിററുമാനപ്പുരത്തെ
കൂട്ടമേ കൂചകൂടാക്കുകണ്ടുതൻ കൊലചെയ്യിടും
വേട്ടവർ നിന്നക്കനൽകും നായലികൊള്ളുകമ്മേ!
മഞ്ഞുകൾക്കിടയിൽ പുകിലുരണിയിലവയെവീഴ്ത്തി
യുരുൾപെടും ശകുന്തളയും മാതൃബൻ വാസുദേവ -
നന്മളിയമായും തന്നൊലുതിചെയ്തൊരുക്കരളി!
പെരുവഴിപോകർ തമ്മൊട്ടരുധനം പാിച്ചുപിന്നെ
പരമശൽവിളയിച്ചിടും ശമ്പരർ തന്നിയലുന്നൊരു
നരബലി നലമോടേല്പാൻ കരുണചെയ്തുകൂട്ടുകമ്മേ!
നാനാമുനം നാവിൽനിന്നുളവാണെന്നൊരു
നാരുബന്നു ജനായൊരാഗസ്തു ഗുണിലയമായി

ചന്ദനമകിഴെന്തേ വന്ദനവധിയരുക്കുകയിങ്ങി
 പണ്യമൊമഗസ്ത ചൂടാളനമന്നൻ പാണ്ഡ്യൻ
 തന്നെദരിപുക്കുളാഴ സംഗരംതൂടരുനാകി-
 ലന്നവൻ തേരല്ലൊരുജയമവനരുളുകയെ!

പതിമൂന്നാം ഗാഥ.

പുറംചേരിപ്രവേശം.

കഴിഞ്ഞ ഗാഥയിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം ശാലി
 നി തന്റെ ആട്ടം സമാധ്വീയാക്കി വേഷമഴിച്ചതിനു
 ശേഷം താപസീരണമായ കവുതിയടികളുടെ സ
 ന്നിധാനത്തിൽ ചെന്നു കണ്ണകിയെ നിർദ്ദശിച്ചു
 കൊണ്ട് “കോമളാംഗിയായ ഇവൾ ഈ കരോരമാ
 യ ആതവം സാമിക്കുകയല്ലെന്നു മാത്രമല്ല കല്പം ക
 രടുമായി ചൂടുപഴുത്തുകിടക്കുന്ന ഈ വനമാഗ്നിയിൽ
 ഇവൾ തന്റെ അടിച്ചിന്ന ഊന്നി നടക്കുകയില്ല;
 നേരിട്ടടുക്കുന്നവരോടെ തൂക്കുന്ന കരടി, കൊടുംപുറി
 നെ കത്തിമരിച്ചു തന്നിച്ചുള്ള ചിതവിനെ തിന്നുക
 യെന്നുള്ള സഹജമായ സാഹസകൃത്യം ചെയ്തുകൊള്ളും;
 വരിയൻപുലി തന്റെ നേരിലണഞ്ഞവരെ ബലാ
 ല്ലാരം കാണിച്ചു വധിക്കുകയില്ല; പശുപാദവികളാ
 യ പാമ്പു മുതലായ മറ്റു ദുഷ്ടസത്വങ്ങളും കരുത്ത
 മേയും ഹിംസിക്കുകയില്ല; ഘോരരോസനായ പാ

ണ്ടിപ്പെരുമാളുടെ അനിവാര്യമായ ശാസനയ്ക്കുടൻ
 നടന്നുവരികയാൽ ഏങ്ങും ഒരു ഫിംസയും നടക്കു
 ന്നതല്ല;” എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ കോവലൻ,
 “അങ്ങനെ പകൽകാലത്തു ദിനകരകിരണങ്ങൾ
 സന്താപകരങ്ങളായിത്തന്നാലും സർവ്വശരീരികൾക്കും
 പരമാർത്ഥമായ നിശ്ചയമെന്തെങ്കിലും കൗമുദീവി
 ലാസപരിലസിതമായ പന്ഥാവിളയുടെ യാനംചെ
 യുന്നതിൽ യാതൊരു പ്രതിബന്ധവും നേരിടയാനി
 ല്ല.” എന്നഭിപ്രായപ്പെടുകയും കവുന്തിയടികൾ
 അതിനെ അനുമാദിക്കുകയും ചെയ്തു. ക്രമശാസന
 നായ നൃപന്റെ പ്രജകൾ കാരുണ്യശാലിയായ ഒരു
 നരപതിയെ ലഭിപ്പാനുള്ള കാലം പ്രതീക്ഷിച്ചിരി
 ക്കുംപോലെ ഇവർ ഉഷ്ണമായ ആതപത്തെ അ
 നാദിച്ചു ശീതമായ ചന്ദ്രികാവിലാസത്തെയും പ്ര
 തിപാലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ ആ പാണ്ഡ്യഭൂപന്റെ
 കലകൂടസ്ഥനായ കുമുദബാസവൻ നക്ഷത്രമാലാലം
 കൃതനും മീനമുപജാവലിപരിലസിതനുമായി (മീൻ=
 മിന്നുന്നത്. നക്ഷത്രം=മത്സ്യം) അനന്തമിക്ഷത്തിൽ
 ആവിർഭവിച്ച മുദശീതലയമായ കിരണങ്ങളെ പ്ര
 സരിപ്പിച്ചു. അന്നേരം ശാപിനി കണ്ണുകൾക്കു “മു
 ന്നു നിന്റെ കണവൻ നിന്നെ വിവിതമിരുന്ന ഇ
 ഉദ്യേനപ്ലാലത്തു വിരഹതാപം സമീകാജ്ഞയാൽ
 നക്ഷത്രപംക്തികൊണ്ടു തിളയുന്ന മുരളിമൊഴിയും

ചന്ദനച്ചാറും മനോജ്ഞമായ മേൽത്തട്ടിൽനിന്നു മാറുവാനും, ചന്ദനകിസലയവും പുഷ്പദളങ്ങളും ചെന്തളിർമേനിയിലണയ്ക്കാതിരിപ്പാനും, നാനാപുഷ്പരസങ്ങളും ചെങ്കഴുന്ന് പൂപ്പിന്നലും (ഇടവിടത്തെ മുല്ലമലരണിയുന്ന) പൂമുടിയിലണിയാതിരിപ്പാനും, മലയഗിരിയിൽ മുളച്ച മധുരപുരിയിൽ വളർന്നു മഹാകവികളുടെ സന്നാഹങ്ങളിൽ പൂത്തു സമുല്പസിക്കുന്ന മാലേയമാരുതനോടിണങ്ങിയ കളർവെണ്ണിലാവൊളി തന്റെ സുകുമാരകളേബരത്തിലേല്പാതിരിപ്പാനും ആശിച്ചിരിക്കുന്നു ഇപ്പോൾ ഈ ചന്ദ്രികയേല്പാനും നീ ആശിച്ചിരിക്കുന്നുവല്ലോ.” എന്നു പറഞ്ഞു ദുഃഖിച്ചു നെടുവീർപ്പിടുകൊണ്ട് ചെന്നു ശയിച്ചു.

അനന്തരം അവർ യാത്ര തുടന്നു കറെ ദൂരം ചെന്നപ്പോൾ അദ്ധ്യക്ഷമഹാവശയമായ കണ്ണുകിയോടു കോവലൻ, “ഈ രാത്രിയിൽ നാം പോകുന്ന മാർഗ്ഗത്തിൽ പുലി ഉരവും; കാലങ്കോഴി കൂടും; കരടി എതിരിടും; ഇവയെ ഭയപ്പെടാതെ വരിക.” എന്നു ധൈര്യപ്പെടുത്തി. ഇവർക്ക് ഉറക്കം ബാധിച്ചു കണ്ണു മയങ്ങുന്നതിനാലും തളന്നു കാൽ വകച്ചു നടക്കുന്നതിനാലും അവരുടെ കങ്കണാഞ്ചിതമായ കരവല്ലവംകൊണ്ട് തന്റെ റുക്സന്തെ അവലംബിപ്പിച്ചും അവരുടെ മനോഹൃഥനീക്കുവാൻ ആ

ഗമാതിതങ്ങളായ പരിശുദ്ധതപങ്ങളുടെ ശ്രവണം സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള അടികളുടെ ധർമ്മപദേശങ്ങളെ കേൾപ്പിച്ചും, നടന്നെത്തുവാൻ സാധ്യമല്ലാത്ത സുദൂരമായ പന്ഥാവിനെ അതിക്രമിച്ചു. വേനലിന്റെ ശക്തിയാൽ വെന്തുകമിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന പരുവക്കാട്ടിൽ കാട്ടുപൂങ്കോഴികൾ കൂടി പ്രഭാതകാലത്തെ അറിവിച്ചതായ മിഥുനമാസാവസാനത്തിനുമുമ്പിൽ ശ്രുതിപ്രാക്യങ്ങളെ നാവുകൊണ്ടുച്ചരിക്കാതെ വീണയിൽ പാറംചെയ്യുന്ന വിപ്രന്മാരുടെ വസതിക്കരികെയുള്ള ഒരു ക്ഷേത്രത്തിൽ ചെങ്ങുചേന്നം. ആ പ്രഭാതകാലത്തിൽ കവുന്തിയടികളേയും കണ്ണകിയേയും ഒരുക്കവും അടക്കുവുമുള്ള ഒരു സ്ഥലത്തിൽ തിരിഞ്ഞുനിൽക്കുന്നവർക്കു വേലി അല്പം തുറന്ന് പ്രഭാതകൃത്യം നടത്തുവാനായി അല്പം ദൂരത്തിൽ കണ്ടതായ ഒരു ജലാശയത്തിൽ ചെങ്ങു തന്റെ പത്നിയോടു കൂടി വനമാർഗ്ഗത്തിൽ പ്രയാണംചെയ്തതിനാൽ ശരീരകാന്തിമങ്ങി ഉലയിലുയർന്ന തുരുത്തിപോലെ ദീർഘമായി ശ്വാസോച്ഛ്വാസം ചെയ്തു മനഃക്ഷോഭത്തോടെ ഏകാകിയായി അകലെ നില്ക്കുന്ന കോവലനെ കണ്ടു സംശയം ജനിക്കുകയാൽ ശങ്കാപരിഹാരത്തിനായി “കോവലന്റെ വിരഹം സഹിക്കുവയാതെ കാമാഗ്നി പിടിപെട്ടു കഴങ്ങിയ മധുവിന്റെ അന്നത്തെ അവസ്ഥയിൽ നീയും ഇളവേന

പ്ലാലത്തിൽതന്നെ പരവശനായി; അതു കഴിഞ്ഞു
 മുതുവേനലായപ്പോൾ അസഹ്യമായ ആതപ
 ത്താൽ ഉടൽ വാടി മെലിഞ്ഞുകുനിഞ്ഞു പരവശ
 നായിരിക്കുന്നു.” എന്നു മാധവീനാമധേയത്തോടു
 ജ്ജപ്രതിപത്തിമൂലമായെന്നു തോന്നുവണ്ണം ഒരു
 മാധവീലതാപടലത്തിനകമെ ചെന്നുനിന്നിരുന്ന
 കൌശികബ്രാഹ്മണന്റെ മൊഴികേട്ട കോവലൻ മ
 ണസ്തിതത്തോടെ “നിങ്ങൾ പറഞ്ഞതിന്റെ താല്പ
 ര്യം എനിക്കറിയില്ല,” എന്നും പറഞ്ഞു; കൌ
 ശികൻ സംശയം തീർന്നു കോവലന്റെ സമീപ
 ത്തിൽ വന്നു താൻ വന്ന കാര്യം പറഞ്ഞുതുടങ്ങി.
 “നിന്റെ വേർപാടിനാൽ മാതാപിതാക്കന്മാരായ
 പെരുമനക്കിഴത്തിയും ഇരുന്നിധിക്കിഴവനും മാണി
 കും പോയ മണിനാഗത്തെപ്പോലെ കാജസ്സും തേ
 ജസ്സും ക്ഷയിച്ചു വിവശന്മാരായിരിക്കുന്നു; നിന്നെക്കു
 ള്ളപ്പമുള്ളവരായ ജ്ഞാതിജനം ആത്മാവു വേർപെട്ട
 ശരീരംപോലെ ചൈതന്യമകന്നു ദിഃഖാഞ്ചിയിൽ മു
 ഴുകിയിരിക്കുന്നു; നിന്റെ ജനകനാൽ നിദേശിക്ക
 പ്പെട്ട ആജ്ഞാകരന്മാർ നിന്നെ ആരാഞ്ഞു കൊ
 ണ്ടുവരുവാൻ എല്ലാ ദേശങ്ങളിലേക്കും പോയിരികു
 ന്നു; എത്ര ചെറുതായിരുന്നാലും അച്ഛൻ നിന്ദയാഗീ
 ച കാര്യം ചെയ്യുന്നത് ശ്രേയസ്സുരമായിരിക്കുമെന്ന
 തല്ലാതെ ആയാസകരമായിവരുന്നതല്ലെന്നും ഭൂഭാ

രം എന്നും ദുഃഖപ്രദമാണെന്നും കരുതി രാമൻ ദുർഗ്ഗ
 മമായ വനത്തിന്നു പോയപ്പോൾ അയോദ്ധ്യോപുര
 വാസികൾ അവശന്മാരായതുപോലെ പുകഴാൻ പ
 കാരിലെ പൌരന്മാരവിലകം പരധീനാശ്വദന്മാ
 രായിരിക്കുന്നു; തന്റെ കരമലേഖത്തെ പ്രിയതമൻ
 അനാദരിച്ചുപാഞ്ഞതിനെ വസന്തമാലയുടെ മുഖ
 ത്തിൽനിന്നു കേട്ട മനഃകലങ്ങിയ മാധവി തന്റെ
 ഏഴ്നിലമാളികയുടെ നാലാംനിലയിലുള്ള ഒരു മ
 ബ്രത്തിന്മേൽ മയങ്ങിക്കിടക്കുന്നു; അവളുടെ പരിതാ
 പകരമായ നില കേട്ടറിഞ്ഞു, ഞാനവിടെ ചെ
 ന്നു. അവൾ എന്നെ കണ്ടു പാദപശ്യത്തോടെ,
 'ഞാൻ നിന്റെ പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിക്കുന്നു; എ
 ന്റെ ഈ സങ്കടം തീർത്തു മക്ഷിക്കണം' എന്നു പ
 റഞ്ഞു അവളുടെ ഹസ്താക്ഷരത്തിലെഴുതിയ ഈ കാ
 ല നിങ്ങൾക്കു തരുവാനായി എന്നെ ഏല്പിച്ചു;
 ഞാൻ അതും വാങ്ങി ഉടൻ പുറപ്പെട്ടു പല ദേശങ്ങ
 ലിലും സഞ്ചരിച്ച് ഒരുവഴിക്കും നിങ്ങളെ കാണാൻ
 യാൽ ഈ വനമാഗ്നത്തിലൂടെ വന്ന് ഈവഴിക്കരികി
 ലിരുന്നതാണ്.' ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു മാധവിയുടെ
 മടക്കോല കയ്യിൽ കൊടുത്തു. കോവലൻ അതു വാ
 ങ്ങി അതിന്മേൽ താൻ ഒന്നിച്ചിരുന്ന കാലത്തു കറു
 നിരകളിൽ പൂശിയിരുന്ന സുഗന്ധതൈലത്തിന്റെ
 മണം വീശുന്നതായറിഞ്ഞ് അതിനെ കൈവിട്ടു

വൻ മനസ്സു വരാതെ മടക്കു നിവർത്തി വായിച്ചു;
അത് ഇപ്രകാരമായിരുന്നു;

“അഗ്നിണിയോടു ചെന്നു പതുക്കെവെ” എന്നു മട്ട്.

വീണമേവടിത്താൻ തൊഴുന്നു ഭവാൻ
വാങ്ങുകൊള്ളുന്ന ദിക്കിനെ നോക്കി അൻ
മുഴനമറുത്തുവും ഗുണങ്ങളും
മാനവും ചേർന്നുവാഴും മനോഹരം!
വൃദ്ധരാജ്യവും മാതാപിതാക്കളെ
ശ്രദ്ധപൂർവ്വം പരിചരിച്ചിടാതെ
ശുദ്ധവംശജയായ സതിയൊടു
ബദ്ധവേഗം പുറപ്പെട്ടു രാത്രിയിൽ
പതനമവിട്ടു പോകുവാനെന്നൊന്നു
പാറിയെന്നറിയുന്നില്ല അന്നമോ-
ഇങ്ങിവിരളതാനുഭവോപിച്ചിതെ.
നിംഗിതത്തിൽ വിശങ്കഭവിക്കയാൽ
മങ്ങിമാനസംതിങ്ങും വിചാരത്താൽ
തുംഗമാമൃതമേറും ഭവിക്കാരായ്.
നാരിയായൊരു അൻ പിഴചെയ്യാലും
സാരമല്ലെന്നു കണ്ടുപൊരുകണം.
പരമമലസ്ത്രം ചേരുന്നെന്നിക്കരു
നേരായിട്ടല്ല കണ്ടു കൃപാനിയേ!
ആകയാലിതുമ്മമവിടെക്ക-
അഗസ്ത്യമുദനേജ്ഞാജ്ഞവേണമെ

മുൻ ഏഴാംഗാഥയിൽ “ഗംഗയെ പുണർന്നാ
കിലും” എന്നും “മേരുമാക്കുള്ള ചാരിത്രവൈഭവം”
എന്നും താൻ ഗാനംചെയ്തതിന്നു ഇപ്പോൾ ഇതിൽ

“ശുദ്ധവംശജയായ സതി” എന്നു പ്രയോഗിച്ചതിനാൽ തന്റെ അപരാധം തീർന്നിരിക്കുന്നുവെന്നും “വേലുമായേയും മാതാപിതാക്കളെ” എന്നതിൽ അവർക്കു നിന്മൂലം മരണം നേരിടുവാനും തന്നിമിത്തം പാവനമായ കലത്തിനു ദുഷ്ടശസ്ത്രങ്ങൾകൊണ്ടും “പ്രാമദാലസ്യം ചേരുന്നെന്നിരിക്കു നേരായിട്ടല്ലകാണൂ” എന്നതിൽ തന്റെ മരണത്തേയും അതിനാൽ കോവലനുണ്ടാകാവുന്ന ദുഷ്ടശസ്ത്രീനേയും കരുതേണമെന്നും സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള പട്ട്യപംക്തിയിലെ താല്പര്യം ഗ്രഹിക്കയാൽ കോവലൻ തൽക്ഷണം മോഹിക്കയും പിന്നീടു സ്വസ്ഥനായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. “അവൾ ഒരുപരാധവും ചെയ്തിട്ടില്ല; ഇതിൽ അപരാധി ഞാൻതന്നെയാണു്; ഈ കാലയിലെഴുതിയ വാചകവും അർത്ഥവും എന്റെ അച്ഛനുള്ള സംബന്ധപ്പെടുന്നതാണു്” എന്നു ബോദ്ധ്യം വന്ന കോവലൻ, “കൈശിക! എന്റെ മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ പാവനങ്ങളായ പാദകമലങ്ങൾക്കായി ആ ദിക്കു നോക്കി ഞാൻ നമസ്കാരംചെയ്യുന്നു; ഈ കാല അവർക്കു കാണിച്ചു് എന്റെ നിമിത്തം അവർക്കു സംഭവിച്ചിട്ടുള്ള ആധി തീർത്തു് അവരെ ആശ്വസിപ്പിപ്പാനായി താമസിയാതെ ചെല്ലുക.” എന്നു പറഞ്ഞ് ആ ബ്രഹ്മചാരിയുടെ വക്കൽ കാലയും കൊടുത്തയച്ചു കണ്ണകിയും കുവുന്തിയടികളും ഇരിക്കുന്നോടത്തുകു ചെയ്തു.

അവിടെ കോവലൻ അസുരന്മാരോടൊത്തു
 ഖൊരുതിയ ദുഷ്ടാഭേവിയുടെ ത്രുവത്തെ സ്തുതിച്ചും
 കൊണ്ടു തപ്പുകൊട്ടി പാടുന്ന ഗായകന്മാരൊന്നിച്ചു
 വീണയെടുത്ത ശ്രുതികൂട്ടിശ്ശരിപ്പെടുത്തി താളശ്രു
 തികൾ പിഴയ്ക്കാതെ വായിച്ചതിനുശേഷം അവരോ
 ട്, “ഇവിടെനിന്നു മധുരയ്ക്ക് എത്ര കാര്യം അകല
 മുണ്ടെന്നു പറയുവിൻ” എന്നു ചോദിക്കയും അവർ,
 “അകിൽ, ചന്ദനം, കങ്കമപ്പ, കസ്തൂരി, പച്ചപ്പഴ
 എന്നീ സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾ ചേർത്തുണ്ടാക്കിയ ദിവ്യ
 പരിമളരസം മേനിയിലണിഞ്ഞു”, മധുവൃതിൻ മ
 ണംവീശുന്ന ചെങ്കുഴണി ചെമ്പകം മുതലായ പൂമാ
 ലകൾകൊണ്ടലംകരിച്ച്, മുല്ല, മല്ലി, മാലതി തുട
 ണിയ പൂക്കൾ പരത്തിയ പയ്യങ്കത്തിന്മേൽ അടക്ക
 ഉയിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന വറവു മുതലായതിന്റേയും
 പരന്ന പണ്ഡ്യവീഥിയിൽനിന്നു പലഹാരവ്യാപാ
 രികൾ നിരന്തരം പാകംചെയ്യുന്ന ഭക്ഷ്യങ്ങളുടേയും
 തരണീതരണന്മാർ കേശവസ്താദികളിലേക്കായി ഉ
 പയോഗിക്കുന്ന അകിൽപുകയുടേയും അലുപരശാല
 കളിൽനിന്നുതരുന്ന ആഹുതിയുടേയും പരിമ
 ലം നുകനം, അമരാധിപനാൽ ആമുക്തമായ മു
 ക്താഹാരം പൂണ്ട കൂടലർകാലനായി വിളങ്ങുന്ന
 പാണ്ടിയന്റെ അമരനയിലുള്ള അമേയമായ ദിവ്യ
 ഗന്ധപൂരത്തൽ സർപ്പാംഗസുരഭിലതപമിയന്നും, സം

ഘൃഗ്വലവന്മാരായ തത്താദൃശമുണപ്രതിവാദനപൂർവ്വം വർണ്ണിക്കപ്പെട്ടും, വിചസുകയാൽ മലയമാരുത നെപ്പോലും മാനഭംഗത്തിന്നു പാത്രമാക്കുന്ന മധുരമാരുതൻ വീഴുന്നതു കാൺക. അതിനാൽ ശ്രീമത്തായ ആ പാണ്ഡ്യനഗരം അധികഭൂതത്തിലല്ല; അവർക്കു താണനിലയിലുള്ളവർ അവിടെ ചെന്നാലും അവർ അന്നാദരിക്കയില്ല.” എന്നുത്തരം പറകയും ചെയ്തതിന്നുശേഷം കോവലനും കൂട്ടുകാരും അന്നു അവിടെ തങ്ങി പതിവുപ്രകാരം പുലർകാലം പുറപ്പെട്ടു.

സംഹാരമുന്തിയായ ഭിദ്യദേവിയുടെ ആലയത്തിലും പുകൾപെരുകുന്ന മന്നവന്റെ അരമനയിലും മിന്നരുവത്തിലുള്ള പ്രഭാതവാദ്യധ്വനിയും, ബ്രാഹ്മണരുടെ അഭ്യന്തരശാലകൾതേരും സ്വരഭേദംവരാതെ വിധിപൂർവ്വകമായുള്ള വേദഘോഷവും, താപസന്മാരുടെ മന്ത്രോച്ചാരണധ്വനിയും, അപരാജിതനായ നൃപവീരനാൽ സമ്മാനിക്കപ്പെട്ട കൃപാണികൾ തങ്ങളുടെ വീരധർമ്മത്തിന്നനുരൂപമായി പ്രയോഗിക്കുന്ന മുരജാദിവാദ്യനിധാനവും, വൈരിവീരരെ പോക്കുളത്തിൽ ജയിച്ചു പിടിച്ചടക്കിക്കൊണ്ടുവന്ന കരിവരന്മാരുടെ ഗർജ്ജിതവും, അരണ്യത്തിൽനിന്നുടുത്തുകാലത്തു കൊണ്ടുവന്ന മത്തമാതംഗങ്ങളുടെ ഗംഭീരനിനാദവും, പന്തികൾത്തോ

റും നില്ക്കുന്ന പടക്കുതിരകൾ മണകുതുഹലംപൂണ്ടു
 പുറപ്പെട്ടുവിടുന്ന ഘോഷിതവും, അന്ത്യയാമത്തിൽ
 വേളാളന്മാർ വയലുകൾത്തോറും മുഴക്കുന്ന തടാരിപ്പ
 റയുടെ നാദവും ഏകീകരിച്ചു കാർക്കണ്ട കുടലിൻമുഴ
 ക്കുമെന്നുള്ള ശങ്ക ജനിപ്പിച്ചിരുന്നതിനാൽ മുമ്പുണ്ടാ
 യിരുന്ന മനശ്ശലുമെല്ലാം നീങ്ങി; കരയിൽ പുറംഭാ
 ഗത്തു കരവകം, കൊങ്ങ്, വേങ്ങ, ചെറുപുന്ന, മ
 ബാടി, മരുത്ത്, ചെമ്പകം, പാതിമി മുതലായ പാ
 ദപങ്ങളിടതിങ്ങി പൂത്തുനില്ക്കുന്നതു പൂത്തുകിലായും,
 ഉൾഭാഗത്തു കുരുക്കുത്തിമുല്ല, ചെമ്മുല്ല, കാക്ക, മ
 ല്ലിക, നറുന്താളി, കുടകപ്പാല മുതലായ പല വ
 ള്ളികളും ചെടികളും നിമന്നു പടന്നു പൂത്തുനില്ക്കുന്ന
 തിനാൽ കുടിപ്രദേശത്തിൽ കാഞ്ചി അണിഞ്ഞ
 തായും, പൂക്കുലതാദികൾ വളന്നു പൂത്തുനില്ക്കുന്നതും
 ഒഴുകുന്നമദ്ധ്യേ ഏററവും പരന്നുയന്നു കിടക്കുന്നതു
 മായ തെളിഞ്ഞ മണൽക്കുന്നകൾ ചുണങ്ങണിഞ്ഞ
 മുലയിന്നായായും, കരയിൽ നില്ക്കുന്ന മുരുക്കുമരങ്ങ
 ലിൽനിന്നു കൊഴിഞ്ഞ കസുമമളങ്ങൾ അധരങ്ങളാ
 യും, അരുവികൾ വഴിയാഴൊഴുകിവന്നു ചേരുന്ന
 മുല്ലമലർ അലങ്കാരമായും, വിലങ്ങനെ മറിഞ്ഞു പാ
 ഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കുരുമന്ത്യങ്ങൾ കണ്ണുകളാ
 യും, ഇരുകരയോരങ്ങളിലും അലകളടിച്ചു നീക്കാ
 തെ തങ്ങിനില്ക്കുന്ന മലർനിറ പുരികുന്തലാ

യും, ജനോപകാരകമാംവണ്ണം പല പൊരുളും ഉൽപാദിപ്പിച്ചുനവേപ്പിച്ചും അത്യന്തം അനുക്രമഗതിയോടും, കവിവരന്മാരുടെ നാവിന്നലങ്കാരമായി, ആശ്രയിച്ചവർ ഉവില്ലാതാനന്ദം നൽകുന്ന മഹാലക്ഷ്മിയാൽ, 'വയ്യ'യെന്നു പേരായ പാണ്ഡ്യന്മാരുടെ കലവനിത കണ്ണുകിട വരുവാൻപോകുന്ന ദുഃഖത്തെ മുൻകൂറായറിഞ്ഞതുപോലെ തമ്മെക്കൊണ്ടു പുജിച്ചവർ പുണ്യഫലങ്ങളെ ദാനംചെയ്യുന്ന നറുവുക്കുളാകുന്ന വസന്തതാൽ തന്റെ അംഗം മുഴുവനും മൂടി തന്നിൽ നിറഞ്ഞൊഴുകുന്ന നീരിനെ പുറത്തു കാണിച്ചിരുന്നാൽ അതു കണ്ടു സന്തപിച്ചേക്കുമെന്നു കരുതി അന്തർാഗ്ത്തിലടക്കുകയാൽ 'ഇതു ജലമയമല്ല പൂഷ്പമാണ്' എന്നു കരുതി എല്ലാ സ്പീഷ്യരുന്നാരാലും വന്ദനംചെയ്യപ്പെടുന്നതും കഴക്കോലിന്നു നിലയില്ലാത്തവിധം അഗാധവും യാത്രക്കാരായ അനേകം ജനങ്ങളെ അശ്വമുഖങ്ങളും ഗജമുഖങ്ങളും സിംഹമുഖങ്ങളും ആയ പലതരം കാടങ്ങളിൽ മറുകരയ്ക്കു കടത്തിവിടുന്നതും സർവ്വസാധാരണമുമായ ഘട്ടത്തിൽ ചെല്ലാതെ അതിന്നടുത്തുള്ള മറ്റൊരു കടവിൽചെന്നു ഒരു കെട്ടമരത്തിൽ (മൂന്നു ചെറിയ മരത്തടികൾ അണച്ചു പാണ്ടിപോലെ കെട്ടിയ ഒരു ജലയാനം. ഇത് പൂർവ്വതിമത്തിൽ മത്സ്യോപജീവികൾ ഇപ്പോഴും ഉപയോഗിച്ചുവരുന്നുണ്ട്.) കയറി നറുമ

ലർനിമതിങ്ങുന്ന തരുലതകൾ നിറഞ്ഞുള്ള ഭക്ഷി
 ണതീരത്തിലണഞ്ഞു ജനബാഹുല്യം കറഞ്ഞ ഒരു
 ഭാഗത്തു ചെന്നുചേർന്ന്, ദേവന്മാരുടെ സാന്നിദ്ധ്യ
 തോടു കൂടിയ ഹാലാസ്ത്രക്ഷേത്രസങ്കേതത്തിന്നു പ്ര
 ഭക്ഷിണമാശ്ലോകന്നതു ശ്രേയസ്കരമാണെന്നുള്ള
 ബോധത്താൽ കണ്ടുകവനാവൃതമായ കിടങ്ങിന്നു പൂ
 രമെ നടന്നുകൊണ്ട് അതിലുള്ള കമലനീലോല്പലക
 മുദങ്ങൾ കണ്ണുകിടും കോവലനും വരുവാൻപോക
 ന്ന വിയോഗമുദഃഖം തങ്ങൾ തിട്ടമായറിഞ്ഞിരിക്കുന്ന
 തുപോലെ ഭ്രമരലാപനിയാൽ മോദിക്കയും മകരദ
 സ്ത്രീയാൽ കണ്ണനീർ പൊഴിക്കയും തരംഗകമ്പ
 നത്താൽ വിറയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നതും, മാറാലർ നടു
 ങ്ങുംവണ്ണം പൂരമതിലിന്റെ പാദത്തിൽ സ്ഥാ
 പിച്ഛിട്ടുള്ള കൊടികൾ, “നിങ്ങൾ ഈ നഗര
 ത്തിൽ വരേണ്ട; ഒഴിഞ്ഞുപോകവിൻ” എന്നുള്ള
 ഹസ്തമുദ്ര ഇവരുടെ നേരെ കാണിക്കുന്നവിധം കാ
 റിനാലിളകുന്നതും കണ്ടുകൊണ്ട്, നീർപക്ഷികൾ
 നിറഞ്ഞു നേത്രാനന്ദകരങ്ങളായ തടാകങ്ങളും, വിള
 നിലങ്ങളും, ചോലകളും, തെങ്ങ്, കവുങ്ങ്, വാഴ
 മുതലായ ഫലവൃക്ഷങ്ങളും അനേകം തണ്ണീർവനൽ
 കളും ചേർന്നു വിളങ്ങുന്നതും ആ പൂരാതന പട്ടണ
 ത്തിന്നു പുറത്തുള്ളതും ധർമ്മനിഷ്ഠനായ തപോധ
 നന്മാരെഴികെ മനോരം വാസംചെയ്യാറില്ലാത്തതു

മായ ഒരു ഗ്രാമത്തിൽ ഉദിച്ചുകാട്ടുപരതന്ത്രന്മാരായി ചെന്നുചേർന്നു.

പതിനാലാം ഗാഥ.

ഗ്രാമാന്തരക്കാര്യം

കോവലനും മറ്റുള്ളവരും തങ്ങൾ എത്തിച്ചേർന്ന നാട്ടുപുറത്തുള്ള ജലാശയങ്ങളിലും തോട്ടങ്ങളിലും നെൽക്കുതിർ ചാഞ്ഞുനിലുന്ന വയൽകളിലും കുടികൊള്ളുന്ന പക്ഷികൾ ഉറക്കമുണർന്നു ശബ്ദിച്ചുതുടങ്ങി; രാത്രിയുടെ പിമ്പും പ്രഭാതത്തിന്റെ മുമ്പുമായ ആ സമയത്തു സാന്നിധ്യമുള്ള കുമ്പളകളുടെ കരസവകുത്താൽ വികസിതങ്ങളാക്കിത്തീർത്ത സമൃദ്ധനൂതനായ ദിവസകരന്റെ മണ്ഡലം വൈരിദ്രുപാലന്മാരുടെ മസ്തകങ്ങൾ നടുങ്ങുവണ്ണം കരവാൻ ചുറ്റുന്ന പാണ്ടിയനെപ്പോലെ പ്രതാപഭരിതമായുദിച്ചയന്നു ദേശങ്ങളെ ഉണർത്തി; ഹാലലോചനനായ പരമേശ്വരന്റേയും, ഗരുഡഭാജനായ വിഷ്ണുവിന്റേയും, ഹലായുധനായ ബലദേവന്റേയും, കക്കേഡാജനായ സുബ്രഹ്മണ്യന്റേയും

ക്ഷേത്രങ്ങളിലും, ഗൃഹസ്ഥധർമ്മികളുടേയും * സമ്പ്രദായങ്ങളിലും † വീരത്വവും അതിന്റെ ധർമ്മങ്ങളും പ്രകാശിക്കുന്ന രാജാക്കന്മാരുടേയും സദനങ്ങളിൽ യഥാർത്ഥം മാഹാത്മ്യമേറിയ പ്രഭാതത്തെ പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുന്ന ശംഖമദ്ദളകാഹളധ്വനികൾ മുഴങ്ങി. കോവലൻ കവുന്തി അടികളെ വണങ്ങി സ്തൂതിച്ച്, “തപോധന! ധർമ്മഭൂമിയാരുടെ വൃത്തി കൈക്കൊണ്ടുള്ള ഞാൻ പേശലാംഗിയായ ഇവൾക്കു ഭയം ജനിക്കത്തക്കവണ്ണം മുമ്പു സ്വപ്നത്തിൽപോലും നിനയ്ക്കാത്ത ദേശത്തിൽ വന്നു പെരുവഴിനടന്നു ചാരിത്തിരിഞ്ഞു മൃഗനായ്ക്കീർത്തിക്കുന്നു; ഈ മഹാനഗരത്തിലുള്ള വൈശ്വനാഥോട് ഏന്റെ

* പതിവുതയായ പതിനേഴാളടി ഗൃഹത്തിലിരിക്കുന്നവൻ ഗൃഹസ്ഥൻ—ഇവന്റെ ധർമ്മങ്ങൾ—കുറു മൂന്നാശ്രമികൾ, പിതൃക്കൾ, ദേവന്മാർ, മനികൾ, അതിഥികൾ, ബന്ധുക്കൾ മുതലായവരെ പൂജിക്കുക, യജ്ഞംചെയ്യുക, സുശീലനം കാരുണികനുമായിരിക്കുക മുതലായവയാകുന്നു.

† പാമ്പു ചട്ടയഴിച്ചുകളയുംപോലെ ബാഹ്യമായും ആന്തരമായുമുള്ള ബന്ധങ്ങളെ പരിത്യജിച്ചു കിതേന്ദ്രിയനായിരിക്കുന്നവൻ സമ്പ്രദായം—ഇവന്റെ ധർമ്മങ്ങൾ—ചർച്ച, ക്രിയാ, യോഗം, ജ്ഞാനം. ചർച്ച=ചിക്ഷാടനം മുതലായത്. ക്രിയാ=പൂജ മുതലായത്. യോഗം=തമം, നിയമം, ആസനം പ്രാണായാമം, ബ്രഹ്മാധാരം, ധ്യാനം, ധാരണം, സമധി ഇങ്ങനെ അഷ്ടാധാരം.

സുകുമാരസ്ഥയരിവിച്ചു മടങ്ങിവരുമ്പോൾ “ഇവർക്കു ദുഃഖം നേരിടാതെ കാത്തുകൊള്ളേണം” എന്നു പറയുവാനാലോചിച്ചുകൊണ്ട് “ഇവർ ഭവൽപദശരണയാണ്; ഇവർക്കിനി വല്ല ദുഃഖവുമുണ്ടോ?” എന്നു പറഞ്ഞു കൈകൂപ്പി.

അടികൾ പറഞ്ഞു:—“ഘർജ്ജനത്തിൽ ഏറ്റവും പുണ്യകർമ്മം ചെയ്തിട്ടുള്ള നീ അല്പം ദുഷ്ടത്വംകൂടി ചെയ്തു പോയതിനാൽ ബന്ധുജനത്തെയും പിതൃരാജ്ജിതമായ ധനസമ്പത്തിയേയും ഉപേക്ഷിച്ചു ഭാര്യമാത്രസഹായനായി സങ്കടപ്പെടുന്നു; യാതൊരുത്തരും യാതൊരു ജീവിയേയും വീഡിപ്പിക്കാതിരിപ്പിൻ; പരപീഡനത്തിന്റെ ഫലം ദുഃഖമാണ്.” എന്നു ധർമ്മജ്ഞനാരായ മഹാത്മാക്കൾ യുക്തിയുക്തമായി നാവാകുന്ന കോലിനാൽ വായാകുന്ന പറയടിച്ച മുഴക്കിയാലും സുകൃതം ക്ഷയിച്ചവർ അതിനെ ഗണ്യമാക്കാതെ വീണ്ടും ചെയ്യുന്ന ദുഷ്ടതത്തിന്റെ ഫലമനുഭവിക്കുമ്പോൾ തങ്ങളുടെ അജ്ഞതമൂലം ഏറ്റവും അശക്തനായി നശിച്ചു പോകുന്നു; വിമേഘയങ്ങളായ വിഷയങ്ങളെ ഗ്രഹിച്ച വിബുധന്മാർ അനിവാര്യങ്ങളായ ദുഷ്ടത്വഫലങ്ങളനുഭവിക്കേണ്ടിവരുമ്പോൾ അതിങ്കൽ അനുശോചിച്ചുകൊണ്ടലസന്മാരാകാതെ സ്വകർമ്മഫലമെന്നു കരുതിക്കൊള്ളും. അയ്യംകാമങ്ങൾ അല്പ

മായ സുഖത്തിന്റെ ഫലമായി അനല്പമാകുന്ന ദുഃഖത്തെ ഉളവാക്കുന്നു. ധർമ്മം അല്പമായ ദുഃഖത്തിന്റെ ഫലമായി അനല്പമായ സുഖത്തെ നൽകുന്നു. അതായത്—സ്രീസംയോഗം സാധിപ്പാനുദ്ദേശിക്കുന്നതും ദുഃഖം; പിന്നീട് വിയോഗം വരുമ്പോഴും ദുഃഖം; സംയോഗവിഘ്നങ്ങളുടെ ഭീഷണിയിൽ അനംഗനാലുള്ള താപം നേരിടുന്നതും ദുഃഖം; ഇങ്ങനെ കാമം സർവ്വമാ ദുഃഖപ്രദമെന്നേ വരുന്നുള്ളൂ; അത്സമ്പന്നനായിത്തീർന്നുവെങ്കിലും പ്രയത്നവും ദുഃഖം; അതിന്നു നാശം വരുന്നതായാൽ അതും ദുഃഖം; ഇതു രണ്ടിന്നും നേരിടുന്ന കാലദൈർഘ്യത്താൽ അവയുടെ പരിണാമത്തിനുള്ള ജിഹ്വാസ്യം ദുഃഖം; ഇങ്ങനെ അത്സർവ്വമാ ദുഃഖപ്രദമെന്നേ വരുന്നുള്ളൂ. അതിനാൽ അത്കാമങ്ങളിൽനിന്നു ജന്യമായ സകലദുഃഖവും കാമിനി സകുതന്മാരായി മോഹിച്ചുഴലുന്നവരെ മാത്രമല്ലാതെ ബന്ധം നീങ്ങി ഏകാന്തവാസംചെയ്യുന്ന മനീഷികളെ ബാധിക്കുന്നതല്ല; ഇങ്ങനെയുള്ള ദുഃഖത്തെ സുഖഭാവനയോടെ കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നവർ അത്കാമജന്യങ്ങളായ താപങ്ങളാലുഴലുകയെന്നുള്ളത് ഇക്കാലത്തു മാത്രമല്ല; വീ തന്നെയുമല്ല; ഇതിന്നുമപ്പുറം അനേകം പേരുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. പിതൃനിയോഗംമൂലം പത്നിസമേതനായി വനവാസംചെ

യുവോം അവളുടെ വിമഹത്താൽ ദിവിച്ചവൻ
 വേദത്തിന്നാധാരമുതന്നായ വിധിയെ ഭയന്നവ
 നാണെന്നു ലോകം മുഴുവനും അറിഞ്ഞിരിക്കെ നീ
 അറിവിലയോ? അതു ലോകപ്രസിദ്ധമായ പരാണ
 കഥയല്ലേ? നളൻ മൂന്നും പുഷ്പരനോട് ചുതിൽ
 തോറു ഭൂമിയും രാജാധികാരവും വെടിഞ്ഞു ഭായ്യാ
 സമേതം ലോരമായ കാനനത്തിൽ പുഷ്പലു
 വോം മറൊന്നിന്മേൽ ആശ ജനിച്ചതുകൊണ്ടല്ല
 അവളെ പിരിഞ്ഞുപോയതു്; അവളും ഏകാകി
 നിയാക്കീനതിനാൽ ഇളച്ചു പോകുന്നവളല്ല; ഏ
 കിലും കൊടുങ്കാറ്റിൽ കൂടിയകിൽ ഉറങ്ങിക്കിടക്ക
 വോം ഉപേക്ഷിച്ചുപോയതു ജനാന്തരപാപപരി
 ണാമമല്ലതെ അവൾ വല്ല പിഴയും ചെയ്തിട്ടു
 ണോ? ഇവരിൽ ഒന്നാമൻ ദേവോത്തമനും രണ്ടാ
 മൻ നരോത്തമനുമല്ലേ? ഇങ്ങനെ പല ആധിക്ഷം
 പാത്രമായിരിക്കയാൽ നീ അവരോടു തുല്യനെന്നി
 മിക്കിലും ഒരു കാര്യത്തിൽ നീ അവരേക്കാൾ മേന്മ
 യുള്ളവനാണു്; ഏതെന്നാൽ നിന്റെ പ്രേയസി
 നിന്നെ പിരിയാതെ വാഴുന്നുവല്ലോ. ഇനി ഇങ്ങ
 നെ അഴൽ പിണഞ്ഞുഴലാതെ നഗരത്തിൽ ചെ
 ന്നു ജാപകനിഷ്ഠ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിപ്പാൻ തക്കതായ
 ഒരു നിലയം ഇന്നതെന്നു നോക്കിക്കണ്ടുവരികു്” എ
 ന്നു പറഞ്ഞു.

ഇതുകേട്ട കോവലൻ വേലിക്കകമെയുള്ള പൂർ
 കാട്ടിന്നുൾഭാഗമായി നഗരത്തെ ചൂരി നീരാഴ
 തോടും പരപ്പോടും കിടക്കുന്ന കിടങ്ങിലേക്ക്
 ആനക്കൂട്ടത്തിനുപോവാനായി കല്പപട്ടത്തിനകീട്ട
 ഈ തെരുവിൽ കൂടെ ഉന്നതമായ കോട്ടവാതിൽ
 കാക്കുന്ന ഖഡ്ഗപാണികളായ യചനന്മാരാൽ ശ
 കിക്കപ്പെടാതെ അകത്തു കടന്ന് അനഗ്ദ്ധതയായ
 മണിഭൂഷണങ്ങൾ സംഭരിച്ചിട്ടുള്ള സഹസ്രാക്ഷ
 നെറും ആഭരണപ്പെട്ടകം തുറന്നുവെച്ചതുപോലെ വി
 ഉങ്ങുന്ന പ്രകാശവലയത്തോടുകൂടിയ അകനഗര
 ത്തിൽ ചെന്നു. കൊടുതായ കോടക്കാടിച്ച് മേട
 കളിൽ റിറുത്തിട്ടുള്ള കൊടികൾ പരിഞ്ഞു വീഴുന്ന
 ഈ ആഘാതമാസത്തിൽ ആ നഗരത്തിലുള്ള വേ
 ശ്യകൾ സമ്പന്നന്മാരായ തങ്ങളെ കാമകന്മാരോ
 ടൊത്തു പൂർണ്ണമായി പ്രവഹിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്ന
 വൈഗയാറിൽ വിചിത്രങ്ങളായ ബോട്ടുകളിലും
 തോണികളിലും കയറിയും വെന്തുമുത്തുണ്ടുകളെ
 തഴവി നീന്തിയും ഉയന്നു പരന്നു തുളണൽ നിരന്ന
 ഈ പുളിനങ്ങളിലേക്കു ചെന്നു ജലക്രിഡ ചെയ്യുന്നു;
 ഇന്ദീവരം കമലം മല്ലായന്നീ പ്രസൂനങ്ങളെ കൊ
 ണ്ടുകളിൽ (മുടിക്കെട്ടുകളിൽ) ഞെരുക്കിപ്പൂടി മല്ലി
 കപ്പവും ചെങ്കഴണിപ്പുവിൻദളങ്ങളും ചേർത്തുകെട്ടി
 യ കൊണ്ടുമാലയും കൊക്കയിൽ (പാലുവ്യാജയാ

നി-ഇതിന്നരികെയുള്ള കടലിൽ ഉയർന്നതരം മുത്തു
 ലഭിക്കുന്നു). വിളഞ്ഞ പെരുമുത്തുകളാൽ നിമ്മി
 ച്ച ഹാരവും കണ്ണത്തിലണിഞ്ഞും, സ്വർഗംഗം മാ
 ലേയപങ്കലേപനമാചരിച്ചും, നഗരത്തിന്നു സമീ
 പം സുവണ്ണക്കൊടികളിണങ്ങുന്ന ലവണികോദ്യാന
 ത്തിൽവിനോദിക്കുന്നു; ഇങ്ങനെ ജലക്രീഡയും ഉദ്യാ
 നലീലയുംകൊണ്ടു തങ്ങളെ കാമുകന്മാർക്കു സംതൃപ്തി
 നൽകിയ വാർംഗനകൾ അവരോടൊത്തു മടങ്ങി
 വന്നു നിലാമാറങ്ങളിലുള്ള കസുമതലങ്ങളിൽ
 കെഴുതുഹലംപൂണ്ടു വിശ്രമിക്കുന്നു. ചുവന്ന പട്ട
 പ്പഞ്ചലയുടുത്തു ചിത്രഭാരത്തിൽ ചെങ്കുടമപ്പുവും
 പാണ്ടിയൻറ ചെറുമലയിലുണ്ടാക്കിയ നറുകൈത
 പൂവും മൂടി, കൊങ്കത്തടങ്ങളിൽ കങ്കമനിരമാണ്
 രക്തചന്ദനം പൂശി സുഗന്ധമുണ്ണുമണിഞ്ഞു
 ചെങ്കൊടി വേലിപ്പൂത്തൊടുത്തു പവിഴത്തുണ്ടുകളി
 ടചേർത്തു രചിച്ച കൊണ്ടമാല ചാഞ്ചി, പർവ്വതപ
 ക്ഷപ്തേദിയായ പാകശാസനനു പ്രദർശിപ്പിപ്പാൻ
 വഷാകാലമനവൻ മന്ദമാങ്കതനോടുട്ടടി വരുന്ന
 കാലവും, ശില്പശാസ്ത്രവിദഗ്ദ്ധന്മാരാൽ മാനാഹരമാ
 ഹാറു നിമ്മിക്കപ്പെട്ട മേഘമണ്ഡപചാപികളായ
 മാടങ്ങളിൽ കപ്പൽമാൾമാജ്ജനീയാണിയ അരികിൽ
 വിരക കത്തിച്ചു മത്സ്യാകാരങ്ങളായ ദ്വാരവിശേ
 ഷങ്ങളോടുട്ടടിയ വാതായനങ്ങളെ ബന്ധിച്ചു കാ

മുകന്മാരോടുകൂടി ശീതബാധ പോക്കി വരുന്ന കൂട്ടി
 ക്കാലവും, തരുണീതരുണന്മാർ വരാത്തകൂട്ടിലിരു
 ന്ൻ ഇളവെയിൽ കായുവാൻ തക്കവണ്ണം മരീചി
 മാലാമേറ്റിതമായ ദിവസകരമണ്ഡലം ദിക്ഷിണാ
 യനത്തിൽ വരുന്നതും ശാരദപയോധരങ്ങൾ
 നഭോമണ്ഡലത്തിൽ നിരന്നു കാണുന്നതുമായ ശര
 ല്ലാലവും മറെറവിടത്തിലുണ്ടു്? അത്രയുമല്ല കിഴ
 ക്കൻ ദിക്ഷിലുള്ള തൊണ്ടി (ചോഴവംശീയന്മാരു
 ടെ വസതി) നഗരത്തിലെ കാരോ നാട്ടുരാജാക്ക
 ന്മാർ തി(രാജഭോഗം) കൽകിയ അകിൽ ചന്ദനം
 കപ്പൂരം മുതലായ സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളെ വെച്ചോരായി
 വഹിച്ചിരുന്ന പടവുകളെ നദീമാറ്റമായി നന്ദി
 പ്ലാൻ സഹകരിക്കുന്ന കൊണ്ടൽകാരെന്ന സ
 ചാവോടുകൂടി പാണ്ഡ്യന്റെ മധുരപുരിപ്പുകി കാ
 മദേവന്റെ കാമുകത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ള വിജ
 യോത്സവം കൊണ്ടാടുമാറുള്ളതും, ഫാൽഗുനമാസാ
 ന്തംവരേക്ഷമുള്ളതും ഉത്തരമേമന്നമെന്നകൂടെ പ്ര
 സിദ്ധിച്ചുള്ളതുമായ ശിശിരകാലമഹിപതി മറെറവി
 ടെയുണ്ടു്? മലർനിരയണിയും മാധവിക്കാക്കുമിയലും
 വണ്ണം കാവും കാനനവും പൂക്കളാൽ നിറഞ്ഞു പാ
 ണ്ടിയന്റെ അഗസ്തൃകൂടോരു തനായ ദിക്ഷിണപ
 വനനോടു കൂടെ ആ മന്നവന്റെ നഗരങ്ങളിൽ പ്ര
 വേശിച്ചു കാമിനീകദംബം തങ്ങളെ പ്രിയജനത്തെ

തഴുവിമരുവുമാറാക്കും മനോഹരനായ ഇളവേനലം
കുമാനവൻ മഹാവിടെയുണ്ട്? ഇപ്രകാരം പെൺ
കൊടികൾ തങ്ങളുടെ കാമുകന്മാരോടുംകൂടി അതതു
സുഖഭോഗങ്ങളിൽ അസക്തചിത്തകളായി വഷാ
കാലത്തേയും പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയെന്നുള്ള
അസാധ്യബ്രത്തിൽനിന്നു വിമുക്തകളായി.

കുളഭങ്ങളും കരിണികളും ചേർന്നു കലയാന
ത്തലവനാൽ നയിക്കപ്പെടുന്ന കണ്ടുരയുമങ്ങൾ,
കണ്ടു കരൾ നടുങ്ങുവണ്ണം കടുംവെയിൽ പടർന്നു മ
ലനാട്ടിലുള്ള കാടടങ്ങും തീപ്പറ്റിയെരിയുംപോലെ
കരോരമായ ഉഷ്ണാവൃളവാക്കി നിസ്സുപത്തും വാണി
രുന്ന വേനലാകുന്ന നരവരൻ തനിക്കൊഴുനരുളുണ്ട
തായ മറ്റു ഭൂഭാഗങ്ങളിലുൾക്കൊള്ളിച്ചുവാനൊരു
ങ്ങിയിരിക്കുന്ന ഭട്ടവിലത്തെ ദിവസം രാമം, അന്തോ
ളം, ശിഖിക എന്നിവയ്ക്കും പാമെ രാജനീയോദ്യാ
നത്തിൽ രാജാവിനൊപ്പം മെയ്ക്കോട്ടമെയ്യണമു വി
നോദിച്ചിരുന്നു സുഖിക്കുവാനുള്ള അനുവാദവും
കൈവളസ്സഞ്ചി (വെറിലസ്സഞ്ചി) ചാമരം ഉട
വാൾ എന്നീ വിരതുകളും ലഭിച്ചിരിക്കുകയാൽ ആ
ബിരുദസമ്പത്തിക്കൊരുനാളും ഭംഗം വരുത്താതെ
നാൾതോറും പുതിയ പുരുഷന്മാരോടിണങ്ങി അവ
രുടെ സംഭോഗത്താലുണ്ടായ ശ്രമം നീങ്ങി മദം ജ
നിപ്പാൻ പരിചാരികമാർ പൊൻകിണ്ടികളിലു

നതിയിരിക്കുന്നതും കണ്ണിനും നാവിനും തചിക്കത്ത
 കരുമായ മദ്യം കുടിച്ചു വീണ്ടും മയങ്ങിയ കണ്ഠപോ
 ഉകളിൽ മറഞ്ഞ മഴികളെ പുഷ്പദളങ്ങളിൽ മറ
 ന്നതങ്ങടെ വശ്വകളെന്തെ കരുതി വന്നടുത്ത മത്ത
 ഭംഗപംകുതിയെ അവരണിഞ്ഞിരുന്ന മാലകളു
 ന്നത്തട്ടു് അവകൊണ്ടടിച്ചുകുറുവാൻ കരുതുകയും
 ആലസ്യംമൂലം അവ കയ്യിൽനിന്നുവഴുതിപ്പോകയും
 ചെയ്തു് അവയില്ലാത്തതട്ടു് കൊള്ളുകയാൽ മ
 ന്വ വിരഹകാലത്തിൽ പൂർണ്ണവിതളിനൊത്ത
 ചോരിവായിൽ ഇളമുത്തുപോലുള്ള ദന്തങ്ങൾകൊ
 ന്നു മണനാശം ഭംഗിച്ചു അവരംഗം അവിസ്മ
 തമായിരുന്നതിനാൽ അതിനെപ്പറ്റി പറയുവാൻ
 കരുതിയിരുന്ന ആശയങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്തുവാൻ
 വഹിയാതെ ഇടറിപ്പായത്തു മൂലം, ശ്രോതാക്കൾക്കു
 പരിഹാസജനകമായ വചനവും, ചെങ്കഴുനീർപൂ
 വിടൻ നീരിൽ പടിഞ്ഞു കിടക്കുന്ന കീഴിതൾ
 കൊത്ത മീനായതലോചനങ്ങളിൽ ആരണ്യവ്യാ
 പ്തിയും, കലച്ച വില്ലിനൊടൊപ്പം വളഞ്ഞ പൂരിക
 കൊടിയും, ചെറുതിലകമണിഞ്ഞും ഫലമുണ്ടി
 കളൽഗമിച്ചമിമിപ്പൻ നിടിലത്തടവുമണങ്ങിയ
 മടവാർമണികളാൽ വിലസുന്ന വിമിക്തം, അവ
 രുടെ ഭാവഭേദം നീങ്ങി യഥാസ്ഥിതിയെ പ്രാപിച്ചു
 കാഞ്ഞാൻ കൊതിച്ച ചികലമാനസന്മാരായ് മേവു

ന്ന സമ്പന്നന്മാരായ കലീനന്മാക്കെന്നപോലെ മ
ഹീതലം കാക്കും മനുഷ്യന്മാക്കും സ്പൃഹണീയ
ങ്ങളായിരിക്കുന്നു. ജനങ്ങൾ അരചന്റെ ആജ്ഞാ
ബലത്താൽ ചുട്ടമൺചുമക്കുക * യെന്നുള്ള അപ
രാധം ബാധിക്കാത്ത വസതികളിൽ സത്തുഷ്ടിപ്പെട്ടു
വാഴുന്നു. താമസിപ്പിടുന്നതോടെ വിഴവരാത്ത
വിധത്തിലാടുന്ന വേത്തിയൽ പൊതുവിലെന്ന
രണ്ടു പ്രഹസനങ്ങളും, എട്ടുപ്രകാരത്തിലുള്ള വരി
കളായും, താളങ്ങളും, തുക്കുകളും, ഇവയ്ക്കിണ
്നിയ മറ്റും, ഉടക്കു്, ഇടക്കു, സല്ലിക എന്നീ നാ
ലു ചർമ്മവാദ്യങ്ങളും, ഗ്രാമീയം നില്പിലും നടപ്പി
ലും ഇരിപ്പിലും കിടപ്പിലുമായുള്ള നാലു വക അഭി
നയത്തിലും സപ്തസ്വരസ്ഥാനങ്ങളിലും നൈപു
ണ്യം ലഭിച്ചിരിക്കുന്ന തലക്കോൽ വഹിച്ചവരും,
വാരം പാടുന്നതിൽ വൈദഗ്ദ്ധ്യമുള്ളവരും, തലപ്പാ
ട്ടും ഇടപ്പാട്ടും പാടുന്നവർ, എന്നീ നാലുവർഗ്ഗക്കാ
രൾപ്പെടെയുള്ള സകല വേഷ്യകളും തങ്ങളെ നൃത്ത
ഗീതാദികളിലുള്ള നൈപുണ്യത്തിനനുസരിച്ചു നാ
ളോന്നുഷ്ഠ കരു കഴഞ്ചു മുതൽ ആയിരത്തൊട്ടു കഴ
ഞ്ചുവരെ തുക്കമുള്ള സുവർണ്ണ തങ്ങളെ കാമിച്ചു വ
രുന്ന പുരുഷന്മാർ നൽകേണമെന്ന നിയമം വിടാ

---

* കടിക്കാരത്തിന്നു ഏഴു ചെങ്കൽ ചുമപ്പിച്ചു നഗരപ്രദ
കുറിണം ചെയ്തിച്ചു പുറത്താക്കുക

തെ അടുത്തു കൂടുന്ന കാമിജനങ്ങളുടെ അകക്കാമ്പിൽ അല്പലളവാക്കി, അപ്പമസ്സുദൃശികളായ തങ്ങളുടെ കടാക്ഷവലയിലകപ്പെടുന്ന താപസന്മാരായാലും, വിമിത്ത പുഷ്പങ്ങൾതോറും ചെന്ന മധുവാനം ചെയ്തു പിന്നീട് തിമിത്ത നോക്കാതെ മടങ്ങുന്ന വണ്ടുകളെപ്പോലെ മെടത്തും തങ്ങാതെ പുതിയ പുതിയ രാമോന്നിനെ പുണർകൊണ്ടുഴലുന്ന വിടന്മാരായാലും, കാമലീലാസുഖത്തെ ഇടംപ്രഥമമായി അനുഭവിപ്പാൻ തുനിഞ്ഞൊരുങ്ങിയ അനഭിജ്ഞന്മാരായാലും, അവരുടെ വിദ്യാവിനയാദികൾ മന്ദീഭവിക്കത്തക്കവണ്ണം വശമാക്കി നാൾതോറും സംഭോഗപാരവശ്യസുഖത്തോടെ നിദ്ര ചെയ്തിച്ചു വെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കത്തക്ക പാടവത്തോടും, സഭാഷിതങ്ങളെ അവഗണിച്ചുകൊണ്ടുള്ള വാങ്മധുര്യത്തോടും ചതുഷ്ഠഷ്ടികലാജ്ഞാനത്തോടും കൂടിയ അവിവരഹിതവേഷാജനവസതികളായ വീഥികളും മണിയങ്ങൾ തന്നെ.

കരുവാനുരുടെ പണി, രഥനിർമ്മാണം, രഥങ്ങൾക്കുള്ള രത്നസ്ഥൂപികൾ, കവചങ്ങൾ, മണിയങ്ങളായ ആനത്തോട്ടികൾ, ചർമ്മയങ്ങളായ കയ്യറകൾ, രോഗഹരങ്ങളായ അരപ്പട്ടകൾ, അരവളയങ്ങൾ, വെൺചാമരങ്ങൾ, പന്നിമുഖപ്പരിചകൾ, തോൽവാറുകൾ, തോൽപരിചകൾ, വന്ദ്യ

വസ്തുചിത്രിതങ്ങളായ പരിചകൾ, അയശ്ശലാക
കൾ, ചെമ്പുപണികൾ, ചെങ്കലപ്പണികൾ, കയ
റുപിരികൾ, നാനാഭൂപഹാരനിർമ്മാണം, ഈർച്ച
വാർ മുതലായ ആയുധപ്പണികൾ, ദന്തപ്പണി
കൾ, ധൂപദ്രവ്യനിർമ്മാണം, പലവക ചാത്തുകളുടെ
കൂട്ടുകൾ, മംഗ്യവിശേഷനിർമ്മാണം, ഇവയെല്ലാം
ഇന്നിന്നതുകൊണ്ടുള്ള ഉപയോഗം ഇന്നിന്നതെന്ന
റിവാൻ കഴിയാത്തവിധം അപരിമിതമായി തീർന്നു
മന്നവന്മാർക്കുപോലും സ്പഷ്ടമാണീയങ്ങളായ ആവ
ണങ്ങൾ എല്ലാ ജനങ്ങളുടെയും ഹൃദയത്തെ ആക
ർഷിക്കുന്ന പ്രമാണപ്രോക്തങ്ങളായ കാകപാദം,
കുളങ്കം, ബിന്ദു, മേഖയെന്നിനാലുകൊണ്ടും നീ
ങ്ങി എട്ടുപട്ടം, ആറുകോടി, ധരാ, ശുദ്ധി, നീരോട്ടം
എന്നീ അഞ്ചു ഗുണങ്ങളോടും ശുക്ലരക്തമരീകൃ
ഷ്ണവർണ്ണങ്ങളാൽ ഗ്രാഹ്യങ്ങളായ ബ്രാഹ്മണാദി നാ
ലു വർണ്ണഭേദത്തോടും ഇന്ദ്രധാരപസന്നിഭമായ മളി
യോടും കൂടിയ വൈരമണിഭേദങ്ങളും, മേഖ, ധാര,
കാർഷ്വം എന്ന മൂന്നു ദോഷങ്ങളില്ലാതെ സ്തിശ്ല
സയും സൗമ്യമായ കാന്തിപ്രസാരവുമുള്ള മന്തക
രത്നവിശേഷങ്ങളും പത്മം, നീലം, കവിനം, പടി
തം ഇങ്ങനെ നാലു ജാതി മാണിക്കവർഗ്ഗവും പൂയംന
ക്ഷത്രത്തിന്റെ ആകാശത്തിൽ പൊൻകുട്ടിപോലെ
തിളങ്ങുന്ന പൂഷ്പരാഗവർഗ്ഗവും, സൂര്യപ്രഭമെന്നും മ

ധൂമിനുപ്രതിമമെന്നും വ്യവഹരിക്കപ്പെടുന്ന വൈ
 ഡ്യുതൃവർഗ്ഗവും, ഇരുളിന്നു തെളിമ വരുത്തിയ വിധ
 ത്തിലുള്ള നീലാന്തവിശേഷങ്ങളും, രക്തപീതവണ്ണ
 ങ്ങളാൽ മിശ്രിതമായ ഗോമേദകജാതിയും, ഒരു
 വർഗ്ഗത്തിലുത്ഭവിച്ച മാണിക്യം, പൃഷ്ഠമാഗം, നീലം,
 ഗോമേദകം, വൈഡ്യുതൃമെന്ന അഞ്ചുവർഗ്ഗത്തി
 ന്റെയും ശോഭകൊള്ളുന്ന മണികളും, കാരിൽ
 നിന്നും കല്ലിൽനിന്നും മണ്ണിൽനിന്നും വീരിൽനി
 ന്നും ഉണ്ടായി അവയ്ക്കുള്ള ദോഷങ്ങൾ അൺപോ
 ലും പിന്നയാതെ തെളിമ കവർന്ന കാന്തിയോടും ശു
 ക്രസോമന്മാരെപ്പോലെ ധവളവും അംഗാരകനെ
 പോലെ ലോഹിതവുമായ ആർദ്രപ്രഭയോടെ ഗോ
 മ്ഭാകാരമായ മുക്താവർഗ്ഗവും, ഉത്ഭവത്തിൽതന്നെ
 തുളയും കല്ലിടുകിലിറങ്ങിപ്പോയതിനാലുള്ള മുട
 കും, വളവും പിരിച്ചുമെന്തിവിധം കാരങ്ങളില്ലാ
 തെ ശുദ്ധരക്തവണ്ണമായി തെറ്റാത്തതെങ്ങു നീ
 ങ്ങ കൊടിപ്പവിഴവർഗ്ഗവും ഇവയുടെ ഉല്പത്തി മു
 തൽ ഗുണസമ്പന്നതെങ്ങുമുണ്ടാകാകുന്ന ഭേദങ്ങ
 ലെ ഗ്രഹിക്കുന്നതിൽ വിശേഷന്മാരായ വണി
 ഗന്ധന്മാരാൽ സംഭരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കയാൽ എത്ര
 യും വിശേഷമായി വ്യാപാരം നടക്കുന്നതും ചോ
 രണമെന്നതു ഒരു കാലത്തും നടന്നു കണ്ടിട്ടില്ലാ
 തത്തുമായ രത്നവ്യാപാരവീഥിയും രമ്യമായിരിക്ക

നം. ജാംബുനദം, ജാതരൂപം, ശുകപത്രം, മോ
ടകം, എന്നീ നാലു സംജ്ഞകൊണ്ടു പ്രസിദ്ധങ്ങളാ
യ സുവണ്ണദേവങ്ങൾ ഏതേതു ശാലകളിൽ ഏതേതു
ജാതിയാണുള്ളതെന്നറിയുന്നതിലുള്ള ആയാസമൊ
ഴിക്കത്തക്കവണ്ണം ഇന്നുണ്ടത്തു് ഇന്നുജാതിപ്പെന്നു
ണ്ടെന്നറിയിപ്പാൻ അവിടവിടെ കൊടികൾ നാട്ടി
പരിഷ്കരിച്ചിട്ടുള്ള സുവണ്ണവ്യാപാരശാലകളും, പന്ത
ത്തികൊണ്ടും ഏലിമോമംകൊണ്ടും പട്ടുകൊണ്ടും നി
ർമ്മിച്ചിരിക്കുന്ന ഏറ്റവും നേരിയ ചരക്കുകൾ നൂററു
ക്കണക്കായി തുടക്കി നിറച്ചുവെച്ചിട്ടുള്ള വസ്ത്രവ്യാ
പാരശാലകളും, തുക്കുചാൻ വെള്ളിപ്പാലും അളക്കു
വാൻ പറയും, മരക്കാലും കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ത
രകുകാർ നില്ക്കുന്നതു നില്ക്കാതെ എപ്പോഴും കാടി
നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കത്തക്കവണ്ണം മുളകുപൊതികളും
അടയ്ക്കക്കെട്ടുകളും തൂക്കിയിട്ടപ്പോന്നുള്ള മറ്റു സാമാന
ക്കെട്ടുകളും ഈമെട്ടുകൂലവർഗ്ഗവും * കർമ്മത്തുകിടക്കു
ന്ന കൂലവ്യാപാരിവീഥിയും, ബ്രാഹ്മണൻ, ക്ഷത്രി
യൻ, വാണിജ്യൻ, വേളാളൻ എന്ന നാലു വണ്ണങ്ങ
ളും വെച്ചേറാ വാസംചെയ്യുന്ന തെരുവുകളും, മൃഗം

---

* നെല്ല്, പൂല്ല് = മേയ്കാമ്പും, വരക്, തിന്ന, ചാമ,
ചോളം, തോരം, കോറ, ഇവ എട്ടും എണ്ണ്, കൊണ്ണ്, പന്ത
ൽ, ഉഴുന്ന്, അവാ, കടല, തുവര, മുതിര ഇവയെട്ടുംകൂടി കൂ
ലം പതിനാൽ.

നാലുംകൂടിയ മാർഗ്ഗസന്ധികളും, കോവിലങ്ങാടിയും, ബലിക്കൊള്ളുന്ന കാവുകളും, മഥവീഥികളുമെന്നീ ഭാഗങ്ങളിൽ ആകാശമദ്ധ്യത്തിൽ ദൂതഗതിയിൽ പോകുന്ന ആദിത്യന്റെ കരോമകിരണങ്ങൾനിലത്തു പതിക്കാത്തവിധം പുതുത പുതുതായയന്തിക്കെട്ടിട്ടുള്ള ചെറുതും വലുതുമായ പതാകകളാകുന്ന പന്തലിൻകീഴിൽ മന്നോർവരന്റെ മഹാനഗരിയെ ചുറ്റിനടന്നുകണ്ട കൌതൂഹലംകൊണ്ടു താൻ കരുതി വന്നപ്രകാരം ഒരു വാസസ്ഥലം കണ്ടുനിശ്ചയിക്കേണമെന്നുള്ളതിനെ വിസ്മയിച്ചു കോവലൻ മടങ്ങിപ്പോന്നു.

പതിനഞ്ചാം ഗാഥ.

ശരണാഗതി.

തങ്ങളെ ഭൂമിയിൽ നാനാഭൂപങ്ങളായ സമ്പത്തുകളും വിളഞ്ഞുണ്ടാകത്തക്ക നിലയിൽ ധർമ്മത്തെ നടത്തിവരുന്ന പാണ്ഡ്യഭൂപന്മാരുടെ പുകഴ്ചെരുകുന്ന ആജ്ഞാശക്തിക്കും പ്രജാമക്ഷയ്ക്കും സേനാബലത്തിന്നുമുള്ള വൈശിഷ്യം ഒരു കാലത്തും വിട്ടുമാറി പോയതായി അറിവില്ലാത്ത മധുരാനഗരി

യെ കണ്ട കോവലൻ ആ നഗരത്തിന്റെ പരിപാവ
നസ്ഥിതിയെ അന്യന്മാർക്കുപാദേശിക്കുന്ന വേദിയ
ന്മാർ വാസംചെയ്യുന്നതും പുറമതിൽ ചുറ്റിപ്പുള്ളതു
മായ പുരാതനഗ്രാമത്തിൽ തപോധനന്മാരിരുന്നതും
കൂന്ന ആലയത്തിൽ ചെന്നു നിദ്ദോഷമായ ആ നഗ
രത്തിന്റെ മഹിമയെ കവുന്തിയടിക്കളോടു പറയു
മ്പോൾ 'തലച്ചുകാട്ട്' * എന്ന ഗ്രാമത്തിലെ നി
വാസിയും നാലുവേദങ്ങളുമോതി നിപുണനെന്നു കീ
ർത്തിലഭിച്ച വേദജ്ഞാതമനമായ മഠലനെന്ന
വെദിയൻ അഗസ്ത്യാവാസമായ സഹ്യപർവ്വതത്തെ
വലംവെച്ചു കുമാരിയാറിൽ യഥാവിധി തീർത്ഥാടി
തന്റെ കുടുംബങ്ങളിരിക്കുന്നേടത്തേക്കു മടങ്ങിവരു
മ്പോൾ അദ്ധ്വാനമഗമനത്തിനായി കവുന്തിയടി
കളിമിക്കുന്ന ആലയത്തിൽ ചെല്ലുകയും കോവലൻ
അരികുക ചെന്നു വണങ്ങുകയും ചെയ്തപ്പോൾ അദ്ദേ
ഹം പറഞ്ഞു.

ചോഴൻ കരികാലൻ കൊടുത്ത നന്തകീതില
കുസ്ഥാനംമൂലം മേന്മയും പ്രസിദ്ധിയുമുള്ള മഹീളാമ
ണിയായ മാധവി തനിക്കനുരൂപിയായ ഒരു ബാലി
കയെ പ്രസവിച്ചു ബാലായു കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം
ചിത്രാവതി മുതലായ വൃദ്ധവേഷ്ണുജനം, 'മാധവിയു

---

* കാവിരിപട്ടണത്തിന്നു തെക്കുചെടിത്തൊരായി നാലു
നാഴിക ദൂരെയുള്ളതു്.

ടെ മകൾക്കു നാമകരണം ചെയ്യണം എന്നു സ
 നോദ്ധാവഹമായ വാക്യം കേട്ടു, മുൻകാലത്തു വെ
 രുക്കടലിൽ ഇരുളടഞ്ഞ ഒരു രാത്രിയിൽ താൻ കയ
 റിയിരുന്ന മർക്കലം ഉടഞ്ഞുപോകയാൽ നമ്മുടെ
 പൂർവ്വിതാഹ്ലാസം മുൻജന്മത്തിൽ പുണ്യവും ദാനധ
 മ്മങ്ങളും ചെയ്തിരുന്നതിനാൽ കരോടത്തും തനിക്കവ
 നയം നേരിടാതെ ആ കടലിൽതന്നെ ഏതാനും
 നാൾ നീന്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഒരു ദേവി ആ
 വിളമ്പിച്ച്, 'ഈ ദീപിലുള്ളവരെ രാക്ഷസർ ബാ
 ധിക്കാശതവിധം മഹേശ്വരജ്ഞയാൽ കാത്തുരക്ഷിച്ചു
 വരുന്ന ഞാൻ നിന്റെ ഓലകൾക്കു അതിൽനി
 ന്നു രക്ഷപ്പെടുത്തുവാൻ വന്നിരിക്കുന്നു'; ഇനി ഭ
 യപ്പെടേണ്ട; എന്റെ നാമധേയം 'മണിമേഖല'
 യെന്നാണു്; എന്റെ സഹായമില്ലെങ്കിലും നീ മു
 ന്നുചെയ്ത സുകൃതസഞ്ചയം നിന്നെ വിട്ടൊഴിയുന്നത
 ല്ല; ആകയാൽ നീ ഈ കടലിൽനിന്നു കരേറുക;
 എന്നുചെയ്തു തന്റെ വിദ്യാശക്തിയാൽ ഒരു മ
 ണൽത്തിട്ടിൽ കരോറി ആടൽരീത്ത് നമ്മുടെ കല
 ങ്കൈത്തിന്റെ പേർ വിളിക്കുവിൻ' എന്നു പറയു
 കയും അനേകം ഗണികമാർക്കു 'മണിമേഖല' എ
 ന്നു നാമകരണംചെയ്തു നരപതിയേയും നഗരത്തേ
 യും വാഴ്ത്തുകയുംചെയ്തു ആ ദിവസത്തിൽ നീ മാധ
 വിയോടുകൂടി വിപ്രന്മാർക്കു കനകവർഷം ചെയ്തുകൊ

ബിരികുന്ദോം മോക്ഷസാധനമായ ജ്ഞാനത്തിന്നു
 നിലയനമായ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ തന്റെ മുമ്പിൽ ഉ
 ഗ്രഹാത്രനായി കാൽ തളിൻ വടിയുന്നി നടന്നുകൊ
 ണ്ടു ദാനം വാങ്ങുവാനൊരുങ്ങിവരികയായിരുന്നു; നി
 ഷാദിക്കു കീഴടങ്ങാതെ നാലുപാടും ഭൂമിച്ചെന്നൊക്കി
 കൊണ്ടു മദവേഗത്തോടുകൂടി വരുന്ന ഒരു ഗജം
 കോപാധനായി ആ ബ്രാഹ്മണനെ പിടികൂടി; ആ
 സമയം അദ്ദേഹത്തെ വിട്ടുവിട്ടാനായി ആനയോടു
 മത്തുകൊണ്ടുതു് അതിന്റെ കയ്യിൽനിന്ന് അ
 ന്തന്നെ വേർപെടുത്തിയ അവസരത്തിൽ നീ
 അതിന്റെ കയ്യിലകപ്പെട്ടു; ഉടനെ പരുത്ത തുമ്പി
 കരത്തിന്റെ ബന്ധമൊഴിച്ചു കൊമ്പുകൾക്കിടയി
 ലൊതുങ്ങി അവയിൽ ചവിട്ടിക്കരേറി നീലപവ്താഗ്ര
 ത്തിൽ വാഴുന്ന വിദ്യാധരനെപ്പോലെ അതിന്റെ
 കഴുത്തിലിരുന്ന് അടക്കുവാനുരുത്ത മദത്തെ അ
 ടക്കിയ കൃപാലുവായ വീര! താൻ വളർത്തിയ കീരി
 തന്റെ കട്ടിക്കു കാവലായിരിക്കെ അതിനെ വന്നു
 ണ്ത ഒരു സുപ്പത്തെ കടിച്ചു വണ്ഡിച്ചു രക്തപൂര
 ണ്ടു മുഖത്തോടെ തന്റെ വാവിനെ പ്രതീക്ഷിച്ചു
 ദ്വാരദേശത്തിൽ നിന്നിരുന്നതിനാൽ ഇതു തന്റെ
 ശിശുവിനെ ഹിംസിച്ചതായിരിക്കേണമെന്നു നിശ്ച
 യിച്ചു കയ്യിലൊളാൽ അതിനെ വധിച്ചു ഒരു ബ്രാ
 ഹ്മണി ഉത്തരദേശത്തിലേക്കു ഗംഗാസ്നാനത്തിന്നു

യി പോകുന്ന തന്റെ പതിയെ അനുഗമിക്കുകയാൽ അവൻ അവളെ നിഷേധിച്ചു, “നിന്നോടിണങ്ങി ഹൃദസ്ഥാശ്രമത്തിൽ വാഴുന്നതിന് ഇനി ഞാൻ കരുക്കമില്ല; അതിനാൽ സംസ്കൃതഭാഷയിലെഴുതിയ

‘അപരിക്ഷ്യാന കർത്തവ്യം കർത്തവ്യം സുപരിക്ഷിതം

ന ചേൽ ഭവതിസന്താപോ ബ്രഹ്മണ്യോനകലാഭ്യമം’

ഈ പദ്യത്തിന്റെ അർത്ഥമറിയുന്ന ബുദ്ധന്മാരുടെ വശം ഈ കാലകൊടുക്കുക” എന്നു പറഞ്ഞു. അവൻ പോയപ്പോൾ വണികപഥങ്ങളിലും പ്രളക്കന്മാരുടെ മേടകളിലും സാധാരണന്മാരുടെ സദനങ്ങളിലും കയറിയിറങ്ങി ഭിക്ഷുതശാന്തി വരത്തക്ക ഫലം നേടാൻ എന്നു വിളിച്ചുപറയുന്ന ആ മഹാബ്രാഹ്മണിയെ വിളിച്ചുവരുത്തി “ഇങ്ങനെയുഴലുവാൻ തക്കവണ്ണം എന്നൊരു സങ്കടമാണു നിങ്ങൾക്കു നേരിട്ടിരിക്കുന്നത്? ഈ പറഞ്ഞതെന്താണ്?” എന്നു നീ ചോദ്യംചെയ്തപ്പോൾ അവൾ, “ഞാൻ ഒരു കൊലചെയ്തതിനാൽ എന്നെ പിരിഞ്ഞുപോയ പതിയെ കാണാതെ അഴൽപൂണ്ടുഴന്നു നടക്കുകയാണ്; മഹിതമായ സുഭാഷിതമെഴുതിട്ടുള്ള ഈ കാലവാങ്ങി കൈപ്പണമായി കരെ ദ്രവ്യംതന്നെ, പൊറുക്കുവയ്ക്കാത്ത എന്റെ സന്താപത്തെ ഒഴിക്കണം” എന്നുവേക്ഷിച്ചുകാലത്തു, “അഞ്ചാതിരിക്കുക; നിന്റെ സങ്കടം ഞാൻതന്നെ തീക്കാരം; ഹൃദയവ്യഥ പോക്കുക” എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾത്തന്നെ ധർമ്മശാസ്ത്രത്തിൽ

വിധിച്ചവണ്ണം ആ ബ്രാഹ്മണിക്കുള്ള കൊലപാതകം തീരത്തക്ക ദാനങ്ങൾ നടത്തിച്ചു ദുഃഖത്തിന്റെ അവളെ പരിഞ്ഞുപോയ ഭർത്താവിനോടുകൂടെ യോജിപ്പിച്ചുവെച്ചു അനശ്വരങ്ങളായ നാനാധനങ്ങളും കൈപ്പണവും കൊടുത്തു യാഗവും ചെയ്യിച്ചു ധനപതിയായ ഭാതാവേ! ഒരു സാധുവിയുടെമേൽ കാവട്രം ചുമത്തുവാനായി അവളുടെ നായകനോട് കള്ളസ്സാക്ഷി പറഞ്ഞതിനാൽ

- 1 യതിവേഷം തന്നിൽ മറഞ്ഞുലോകരെ ചതിച്ചു ദുർമാർഗ്ഗമിതനുകൊള്ളുവോൻ.
- 2 പതിക്കു വിശ്വാസം വരുത്തുവാൻമാത്രം ഇതംചെയ്തു വശികരിക്കും പുഞ്ചിവി
- 3 പെരുത്തു വിശ്വസിച്ചുവിശ്വശക്തിയും കൊടുത്തല്ലപനെ ചതിച്ചിടും മന്ത്രി
- 4 മറയ്ക്കുവെടുക്കു കമനിയെ വിട്ടു പരസ്പരീയോടൊത്തു മരിക്കും പുരുഷൻ
- 5 പരദ്രവ്യത്തിനെ ഹരിച്ചു കൈതവ. മുരച്ചു നൂലത നടിച്ചിടുന്നവൻ
- 6 തുണയ്ക്കും മാനുരെ സൂതിച്ചുടൻ നേരിൽ കണക്കിലമ്പുത്ര ഭക്ഷിച്ചിടുന്നവൻ
- 7 ദുരചാരന്മാരിപ്പറഞ്ഞുജ്ഞാദ പേർ പരിത്യാജ്യന്മാരായ്തന്നിതെങ്ങുമേ

ഈ ആറുതരത്തിൽ സംബന്ധിച്ചുള്ള പാപാത്മക്കളെ വധിച്ചു ഭക്ഷിക്കുന്ന ഭൂതത്തിന്റെ കാലപാശത്തിൽ ഞ്കപ്പെട്ട ആ ദുരചാരനുവേണ്ടി അവ

ന്റെ മാതാവിനു നേരിട്ടിരിക്കുന്നതായ പരിതാപം കണ്ട് അവനെ ബന്ധിച്ചിരിക്കുന്ന പാശത്തിന്നകമെ വേഗം കടന്നുചെന്നു “ഭൂതപുംഗവ! എന്റെ ജീവനെ നിണക്കിരയാക്കിയെടുത്തു് ഇവന്റെ ജീവനെ വിടുതരിക” എന്നു യാചിച്ചപ്പോൾ ഭൂതം അവനെ വിട്ടുകൊടുക്കാതെ, “ഈ നീചന്റെ നികൃഷ്ടമായ ജീവനുവേണ്ടി നിന്റെ ഉൽകൃഷ്ടമായ ജീവനെ ഉപേക്ഷിക്കുകയെന്നുള്ളതു് എന്റെ നായത്തിന്നു പറയുന്നതല്ല. അതിനാൽ നീ ഈ ആശ പിടിച്ചുകൊൾക; റാന്റെ മുന്നിൽവെച്ചു ഇവനെ കൊന്നു തിന്നുന്നുണ്ട്.” എന്നുചൊല്ലി അപ്രകാരംതന്നെ ചെയ്തു. അതിനാൽ അനന്താപംപൂണ്ടു മടങ്ങി അവന്റെ കഡുംബത്തിന്നും ബന്ധുജനത്തിന്നും തന്റെ ആപ്തബന്ധുക്കൾക്കെന്നപോലെ നിത്യവൃത്തിക്കു യാതൊരു ഭുവവും നേരിടാതെ പലകാലം പരിപാലിച്ചുവന്ന കലീനപുംഗവ! വേദജ്ഞ! സമ്പന്ന! പ്രഭോ! ഗോപാല! എന്റെ അറിവിൽ നീ ഈ ജന്മത്തിൽ ചെയ്തതെല്ലാം സൽക്കർമ്മങ്ങളാണ്. ഈ തരുണീമണിയോടുകൂടി ഒരു സഹായവുമില്ലാതെ വന്നതു പൂർണ്ണ ജന്മത്തിൽചെയ്ത ദുഷ്ടകർമ്മത്തിന്റെ ഫലമായിരിക്കുമോ? എന്നു മാടലൻ ചോദിച്ചു.

കോവലൻ പറഞ്ഞു—പാണ്ടിയാന്റെ ഈ മധുരാനുഗ്രഹത്തിൽ ഹീനനായ ഒരുവനിൽനിന്നു മ

ണമിയലുന്ന കേശവഞ്ചകത്തോടുകൂടിയ ഇവർക്കു
അതിയായ ഭയം നേരിടുകയും ഉടത്ത വസ്ത്രം അന്ത്യ
ന്മാരാൽ അപഹരിക്കപ്പെട്ട ഞാൻ കരു പോത്തിൻ
പുറത്തു കയറുകയും ഇവളോടുകൂടി ഞാൻ അനാഥ
സ്ഥിതിയിലാവുകയും കാമദേവൻ തന്റെ പുപ്പു
മ്പിനെ വലിച്ചെറിഞ്ഞു വിഷണ്ണനായിത്തീരുംവണ്ണം
മധ്യവി മണ്ണിമലയെ ബുദ്ധദേവനായിക്കൊ
ണ്ടു സമർപ്പിക്കുകയും ചെയ്തതായി മൂർത്തിമത്തായ
തമസ്സിനാൽ ആക്രമിക്കപ്പെട്ടതായ അന്ത്യയാമ
ത്തിൽ ഞാൻ സ്വപ്നം കണ്ടിരിക്കുന്നു.

മുട്ടകം കഴുത പോത്തിവതൻ
പുഷ്പമേറിയ കിനാവതു കണ്ടാൽ
അയ്യൂട്ടയികൾക്കും നൃപനേയും
നിശ്ശരൻ ഗമനനഷ്ടി കഴിവാൻ.

2 കന്നടം യാദവന്ദിഷമാമാണ്ടാൻ
പിന്നേരിൽ തിരുളുട്ടിനാൽ
മൂന്നിലൊ മൂന്നുമാസത്താൽ
പിന്നേരിൽ പത്തുനാളിനാൽ.

3 കിനാവിന്റെ ഫലം ഭംഗം
വിനാ വന്നു ഭവിച്ചിടും

കവുതിയും മാടലനും പറഞ്ഞു:—തവസ്ഥിക
ഉല്ലാതെ മററാകും ഈ പുറനഗരത്തിൽ പാർക്കുന്നതു
യോഗ്യമാകുന്നതല്ല; അകനഗരത്തിലേക്കു പോകുന്ന
തായാൽ മാശാന്തുവാന്റെ പുത്രനാണെന്നറിഞ്ഞു്

അധിടെയുള്ള വൈശ്വന്തർ നിന്നെ ഏതിരോടു സ
 ങ്ക്രമിപ്പാനൊരുങ്ങും; അതിനാൽ ഇവിടം വിട്ടുമാറി
 അസ്തമനത്തിന്നുമുമ്പു പത്നീസമേതനായി മധുരാപു
 രിക്കു പോയ്ക്കാവുക.

ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞിരിക്കുമ്പോൾ 'മാതരി'യെ
 ന്നു പേരുള്ള വൃദ്ധയായ ഒരു ഗോപസ്ത്രീ യക്ഷിക്കു വ
 ശിവാടായി പാൽച്ചോറുംകൊണ്ടു വരുന്നവഴിക്ക് പു
 സ്തശീലനാരായ പലരോടും ചേർന്നു പുറമതിൽപ
 ള്ളിയിച്ചിരുന്ന കവുന്തിയടികളെ കണ്ടു ഭക്തിപൂർവ്വം
 അരികെച്ചെന്നു വന്നിട്ടു. അപ്പോൾ കവുന്തി, "പ
 ശുക്കളെക്കൊണ്ടു രക്ഷപ്പെടുത്താ! അവയിൽനിന്നു
 ണ്ടാകുന്ന ഫലമായ ഗോരസത്തെ യാവക്കും നൽ
 കുന്ന ഈ ഗോപന്മാരുടെ ഗൃഹജീവിതത്തിൽ ഒരു
 ദോഷവുമില്ലെന്നു മാത്രമല്ല ഇവർ നമ്മുടെ സാരോ
 പദേശങ്ങൾക്കു വഴിപ്പെട്ടിരിക്കയാൽ മനുഷ്യജാ
 താവളമാണ്; അത്രയുമല്ല പ്രായംചെന്നവർ; അ
 ലങ്കാരഭാഗ്യാന്തി വിട്ടവർ; ഭൗഭാഷ്യമുള്ളവർ; അതി
 നാൽ ഇന്ന് ഈ മാതരിയുടെ അധീനത്തിൽ ഇവ
 ളെ വെക്കുന്നതിൽ യാതൊരു വൈകല്യവും വരുവാ
 നില്പു" എന്നു തന്റെ മനസ്സിൽ കരുതി.

കവുന്തി പറഞ്ഞു:—മാതരി! ഈ തരുണിയു
 ടെ ശ്വശുരന്റെ പേർ കേൾക്കുന്നതായാൽ ഈ ന
 ഗരത്തിലുള്ള ഇവരുടെ സ്വജനങ്ങൾ അലട്ടുമായ

വസ്തു ലഭിച്ചതുപോലെ ബഹുമാനപൂർവ്വം ഇവളെ വ
 മനോടു കൂടി ഏതിമോറു കെട്ടും കാവലുമുള്ള തങ്ങ
 ടെ മേടസ്സുകൾക്കെ കൊണ്ടുചെന്നു വേണ്ടുവണ്ണം ഉപ
 ചരിക്കും; അങ്ങനെയിരുന്നാലും ഗോപകലജാത
 യായ നിന്റെ മക്കുയിൽ ഇവളെ തന്നിരിക്കുന്നു. ക
 ലീനയായ ഇവളെ മംഗളസ്സാനം ചെയ്തിട്ടു ചെങ്ക
 യലുണ്ണിലഞ്ചനമെഴുതി കാണിപ്പേണിയിൽ നറു
 തുമലമണിഞ്ഞു മടിപ്പടവയുടുപ്പിച്ചു നീതന്നെ സ
 ഖിയും ഉപമാതാവും മാതാവുമായിരിക്കത്തക്കവണ്ണം
 ഭരമേല്പിച്ചിരിക്കുന്നു; ഇങ്ങനെ അവശയായി എ
 ന്നോടൊരുമിച്ചു പോന്ന ഈ പെൺകൊടിയുടെ
 ചെറുപാദങ്ങളെ ഭൂദേവിയും മുമ്പു കണ്ടറിഞ്ഞിട്ടില്ല;
 ഇവൾ കടുംവെയിലിനാൽ തന്റെ കണവൻ വാടി
 ത്തപിച്ചു കണ്ടതിനാൽ കരളുകി നാവു വരണ്ടു ത
 നിക്കു നേരിട്ടിട്ടുള്ള ആയാസത്തെ വേർതിരിച്ചറിയാ
 തവണ്ണമുള്ള മാനാമാമാത്മ്യത്താടു കൂടി ഒരു പൂ
 കൊടിപോലെ പ്രകാശിക്കുന്നവളാണു്; ഗാർഹസ്ഥ്യ
 ധർമ്മചരണത്തിൽ പതിയുടെ സാഹചര്യം ദീക്ഷി
 ക്കുന്ന ധർമ്മപതിക്കു് ഒഴിച്ചു കൂടാത്തതായ പാതിവ്ര
 ത്വനിഷ്ട തന്റെ കടമയായ്ക്കൊണ്ടു ഈ ദൈവ
 ന്തെയല്ലാതെ മറ്റൊരു ദൈവത്തേയും ഞാൻ പ്ര
 തൃഷ്ണയായി കാണുന്നില്ല; കാലവധം പിഴച്ചതായ
 റികയില്ല; ഭൂമിയുടെ ഫലപുഷ്പി കറഞ്ഞതായരിക

യില്ല; മാജാക്കന്മാരുടെ വാഴ്ചയിൽ ഭ്രംശംവന്നതായ റിവില്ല; ഇങ്ങനെ ഗുണഭൂയിഷ്ടമായി കണ്ടിട്ടുള്ളതു സതീമണി കുടികൊള്ളുന്ന മാജാമാണെന്നു മഹാത്മാക്കളാൽ അരുളിച്ചെയ്യപ്പെട്ട ധർമ്മശാസ്ത്രവചനങ്ങൾ നീ കേട്ടറിവീലയോ? ധർമ്മചാരികളുടെ അഭ്രാഗമം തല്ലാലം സാമാന്യമായ ഒരു ഭരണത്തെ മാത്രം ജനിപ്പിക്കുന്നതാണെങ്കിലും പിന്നീടു പരമാനന്ദപ്രാപ്തിയേതുമായിത്തീരുന്നതാണെന്നു നീ അറിഞ്ഞുകൊൾക. കാവേരിനദിതോട്ടങ്ങൾ കൈതുമായി കിടക്കുന്ന പട്ടണത്തിനുള്ളിൽ പൂക്കൾ നിറഞ്ഞും പൂർവ്വപര്യവചനഭേദംകൂടാതെ കരേണിലയിൽ നിഴൽ പരന്നു ശോഭിക്കുന്നതുമായ അശോകമൃഗത്തിൽ ശ്രമണന്മാരാൽ മനോഹരമാംവണ്ണം നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട ശിലാതലത്തിലിരുന്നു സർവ്വജനങ്ങൾക്കും ധർമ്മപ്രബോധനംചെയ്യുന്ന ശ്രമണമുഖി (ചരണ)വരന്റെ സന്നിധിയിൽ ഇന്ദ്രായുധപ്രഭമായ തനുവിൽ ഹാരങ്ങളും പൂമാലയും സുവർണ്ണഭരണങ്ങളുമണിഞ്ഞു മാനുഷഭൃഷ്ടിക്കുഗോചരനായ അനേകം അരമന്മാരാൽ സേവ്യമാനമായ ദിവ്യരൂപത്തോടും കരുവിമൽ കരങ്ങിന്റെ കയ്യിന്നു തുല്യമായ ഒരു കയ്യോടും വന്നുനിന്ന ഒരു ദേവനെ കണ്ട് ആ ശിലാതലത്തിന്റെ കീഴെ ഇരുന്നു ധർമ്മശ്രവണം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന ശ്രമണന്മാരെല്ലാവരും ഏഴുനോറു മു

മു; അവളാകട്ടെ ആ മഹാത്മാവിന്റെ ആദേശത്തെ ശിമസാവധിച്ച് ആ വാനമനെ വാത്സല്യത്തോടെ പരിപാലിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു; അങ്ങനെ തന്റെ സ്നേഹത്തിനു പാത്രമായ ആ വാനമൻ മരിച്ചുസമയം അവൾ അതിന്റെ നികൃഷ്ടമായ ജനം നീങ്ങുവാനായി തന്റെ ധനത്തിൽ കരംശം ദാനം ചെയ്തു; അതിനാൽ അവൻ മദ്ധ്യമദേശത്തു 'വാമണവാസി' എന്ന നഗരത്തിൽ 'ഉത്തരകകൽസ്ഥൻ' എന്ന അരചന്റെ പുത്രനായി ജനിച്ച സൗന്ദര്യം, കാന്തി, ഉത്താനം എന്നീ ഗുണങ്ങൾ തികഞ്ഞു പല ദാനങ്ങളും ചെയ്തുകൊണ്ടു മുപ്പത്തിമണ്ടവത്സരം രാജ്യപരിപാലനംചെയ്തു പിന്നെ ദേവതാം പ്രാപിച്ചു. ഈ ഉജ്ജ്വലഗതിക്കുപോലും കാരണമായത് ഇവനെ പോറ്റിവളർത്തിയ ആ ഗുഹനായികയാൽ ചെയ്തപ്പട്ട ദാനത്തിന്റെ മഹിമയാണെന്നു ബോധിച്ചു മുഴക്കുനത്തിൽ കരിങ്കുരങ്ങിൻവടിവായിരുന്ന പ്പോഴുള്ള ചെറിയ കുട്ടിനെ തന്റെ ശരീരത്തിൽ ഒരു വലിയ ഭാഗത്തു കൈക്കൊണ്ടു, ദാനശീലയായ ചായലന്റെ പത്നി അന്നാളിൽ ചെയ്ത ദാനത്താൽ ഈ രൂപം സിദ്ധിച്ചതാണെന്നു ശ്രമണവ്രതികളെ ബോധിപ്പിപ്പാനായി ഈ ദേവകുമാരൻ ഇവിടെ ആവിർഭവിച്ചതാണ്.

ഇങ്ങനെ ചാരണനരചെയ്ത വചനങ്ങളെ ടി

വ്യവാക്രമങ്ങളായി വിശ്വസിച്ചു ധർമ്മനിഷ്ഠയെ അംഗീകരിച്ചു തദ്ദേശവാസികളായ തപസ്വികളും താപസശ്രേഷ്ഠന്മാരായ ശ്രമണന്മാരും ദാനശീലന്മാരായ വൈശ്വദേവതികളും അനശ്വരമായ പരമപദം പ്രാപിച്ചു. ഈ ആശ്രിതരക്ഷണത്തിന്റെ ഫലത്തെ നീ കേട്ടുകഴിഞ്ഞാൽ ഈ കാർവേണിയോടു കൂടി സന്ധ്യയെ ഇവിടെ താമസിച്ചു നില്ക്കൂതെ പൊയ്ക്കൊൾക. കവുന്തി അടികളുടെ ഈ വാക്യം കേട്ടതാൻ കൈപ്പാറിയ ആശ്രിതയെപ്പറ്റി സന്തോഷിച്ച് അടികളെ നമസ്കരിച്ചു പ്രത്യാഗാതമണിയമായ ഇളംപ്രായത്തിൽ തന്നെ വിവിധജ്ഞാനസമ്പന്നനായ അർവ്വഭാട്ടന്റെ അസ്തംഗതനായ ആദിത്യന്റെ സങ്കചിതങ്ങളായ കിരണങ്ങളാൽ അഭിവൃദ്ധമായ സായാഹ്നത്തിൽ മുഖ ചൂരണം വസന്തം മൊഴിഞ്ഞുചെയ്യുന്ന ഗോകുളം ഗംഭീരശബ്ദം മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടും ആട്ടിൻകുട്ടികളെയും കോടാലിയേയും ഉറികെട്ടിയ കാവുവടികളെയും തോളിൽ ധരിച്ചുപോകുന്ന ഇടയന്മാരെ പിന്തുടന്നു, ദീപ്തങ്ങളായ കങ്കണങ്ങളണിഞ്ഞും മുഖകൾ ചൂരണം കൊണ്ടുപോകുന്ന ഇടച്ചികളിൽ ചിലർ ഇവളുടെ അഴകുകളെ ചുറ്റിനിന്നുകൊണ്ടും, വനദിഗ്ഗവും കിടങ്ങും തന്നെ വളഞ്ഞ് അന്വേഷണ യന്ത്രവില്ലും കരിങ്കരത്തിന്റെ ത്രുപത്തിൽ അരികെ വന്നവരെ കടിക്കുന്ന യ

ത്രവും കല്ലെറിയുകവണയും തിളച്ചുതറിക്കുന്നതിനാൽ അടുക്കുന്നവരെ പൊള്ളിച്ചു വേദിപ്പിക്കുന്നതെന്നും (ശക്ത) പാകകുറക്കിക്കിടക്കുന്ന കടാമങ്ങളും ഇരുമ്പു വട്ടുകൾ പഴുപ്പിക്കുന്ന ഉലകളും ഏറിയവാനുള്ള കല്ലുകൾ നിറച്ച കൂടകളും കോട്ടയ്ക്കരികെ വരുണോരെ കൊത്തിയിഴുപ്പാനായി ചൂണ്ടൽപോലുള്ള കൊക്കുകൾ അഗ്രത്തിൽ വെച്ചുറപ്പിച്ച തോട്ടികളും കഴുത്തിലിട്ടമുറക്കത്തക്ക നീണ്ട ചങ്ങലകളും ആൺതലപ്പക്കി (പിതൃദേവാദികൾക്കായി വെക്കുന്ന ബലി പിശാചാദികൾ വന്ന ഹരിശാതിനിപ്പാനായി നാട്ടുന്ന കൊടിയിൽ പുരുഷന്റെ തലയും പക്കിയുടെ ഉടലുമായി വരയ്ക്കുമാറുള്ള രൂപം)യുടെ ആകൃതിയിൽ നിർമ്മിച്ച, പരക്കുവാൻ വിട്ടാൽ ശിരസ്സുകൊത്തിപ്പിളന്ന തലച്ചോറെടുക്കുന്ന യന്ത്രവംകുതിയും കഴുത്തിൽ കൊടുത്തു തളുവാറുള്ള ഇരിമ്പു കവിളികളും കഴുമരങ്ങളും ശരക്കോൽക്കെട്ടുകളും തടവുമറികളും ചെറുശരങ്ങൾ തൊടുത്തുവിടും യന്ത്രധനുസ്സുകളും മതിലിൽ പിടിച്ചുകയറുന്നവരുടെ കയ്യിനെ കുത്തിത്തളപ്പാനുള്ള സൂചിയന്ത്രവും മാറാരുടെ മേൽ പാഞ്ഞു കണ്ണു കൊത്തിപ്പറിക്കും ചിമ്ബിലിപക്കിയന്ത്രവും പ്രാകാരശിഖരത്തിൽ കയറുന്നവരെ തോറകൊണ്ടു മണ്ടായി പിളർന്നു വരാമായന്ത്രവും കതകിന്റെ ഉറപ്പിനായി ഉൾഭാഗത്തു നില്ക്കും മുട്ടും

വണ്ണമുള്ള ചീപ്പുകളും സാക്ഷകളും കുന്തവും വേലും ശതാശ്ലി മുതലായ മറ്റും പല ശസ്ത്രജാലവും ബാപരി മിതമായി സംഭരിക്കപ്പെട്ട നാർത്തോരും വിജയം നേടിക്കൊണ്ടുവന്ന കൊടികൾ ഇടതിങ്ങുന്ന ഗോ പുരോരം കടന്ന മാതരി കണ്ണകിയോടുംകൂടെ തന്റെ വസതിയിലേക്കു ചെന്നു.

പതിനാറാം ഗാഥ.

കൊലക്കളം.

കുന്തയിടികളാൽ നൽകപ്പെട്ട ദുർല്ലഭമായ വിഷേപവും സജീവ ചിത്രസങ്കാശമായ രാമണീയ കമിയന്നവളുമായ കണ്ണകിയുടെ ലാഭത്താൽ പരിതൃപ്തയായ മാതരി തക്രവിത്രയംചെയ്തു ജീവിതം നയിക്കുന്ന ഇടച്ചികളും ഇടയന്നാൽ കടിവാക്കുന്ന പുരയിടങ്ങളെ സംബന്ധിക്കാതെ നാലുപുറവും ഉറച്ചു വേലിയും മുൻപശത്തിൽ മനോഹരമായ കുളത്തു വന്തലുമുള്ളതും, ചെമ്മൺ പൂശി വൃത്തിയാക്കീട്ടുള്ളതുമായ ഒരു പുതിയ ഭവനത്തിൽ കണ്ണകിയെ പാപ്പിച്ചു, തന്റെ നായൽപക്കത്തുള്ള ചില ഗോവികമാരോടൊരുമിച്ചു പുതിയ ജലം കൊണ്ടുവന്നു കുളിപ്പിച്ചു.

ഈ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. “ഈ ചേരിയിലുള്ള കാമി
 നികൾ അണിഞ്ഞിരിക്കുന്ന ചിലപ്പിടിച്ച സുവർണ്ണ
 ഭരണങ്ങളുടെ വിച കറയ്ക്കുവാനായി അഭ്രഷണഭൂഷി
 തഗാത്രിയായി വന്നിട്ടുള്ള ഭവതിയെ പരിചരി
 പ്താൻ ഒരു ദാസിയില്ലെന്നു കരുതിപ്പോകരുത്; ആ
 കൃത്യം നിവ്വഹിക്കേണ്ടതിന്നായി എന്റെ മകൾ അ
 യ്യയെ നിയമിച്ചിരിക്കുന്നു; ഞാൻ ഭവതിയെ പൊ
 ന്നിനെപ്പോലെ സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളാം; ആകയാൽ ഇ
 നി ഒരു ചിന്തയുടേതെ ഇരുന്നുകൊൾക. (എന്നു
 പറഞ്ഞ നമസ്കാരവുംചെയ്ത്) കവുന്തിയടികൾ,
 അപായകരങ്ങളായ മാറ്റങ്ങളിൽ യാതൊരു വിച
 ത്തും നേമിടാതെ രക്ഷിച്ചു യാതൊരു താപവും നേ
 മിടാത്തേടത്തു കൊണ്ടുവന്നു ചേർത്തിരിക്കയാൽ ഇ
 നി നിന്റെ വല്ലഭനു വൈമനസ്വത്തിനവകാശമു
 ണ്ടോ? (പിന്നെ ഇടച്ചികളോടായി) ഇവളുടെ നായ
 കൻ സന്യസിക്കാതെ തന്നെ പ്രതമനശ്ചിക്കുന്ന ഒരു
 ദോഷമാകയാൽ നിങ്ങൾ വിരുന്നുകാരികളും നാ
 ത്തുന്മാരുംകൂടി ഈ മഹതിക്കു പകൽ കാലത്തേക്കു
 ഭക്ഷണംപാകംചെയ്യാൻ വേണ്ടുന്ന പുതുക്കലങ്ങ
 ളെ ജാഗ്രതയോടെ കൊണ്ടുവന്നുകൊടുപ്പിൻ.” അ
 തുപ്രകാരം അയ്യമുതലായവർ മാതമിയുടെ ആദേശ
 തിന്നുനവരുത്താതെ പുതുക്കലങ്ങളോടുകൂടെ, മേ
 നയുള്ളവർ കൊടുക്കുന്ന സമ്പ്രദായത്തിൽ നല്ല ച

കുപ്പഴവും വെള്ളരിക്കയും, കുമ്പട്ടിക്കായും തേന്മാമ്പഴവും വാഴപ്പഴവും ചമ്പാൻ നെല്ലറിയും തങ്ങളെ അധീനത്തിൽതന്നെയുള്ള പാൽ നൈ മുതലായതും കണ്ണകിയുടെ മുമ്പിൽ കൊണ്ടുചെന്നു, ഇവയെല്ലാം സ്വീകരിച്ചുകൊള്ളണമെന്നു പറഞ്ഞു.

കണ്ണകി അവർ കൊടുത്ത പലതരം കാഞ്ഞിരകളെ അരിവാൾ (മുട്ടിക്കത്തി)കൊണ്ടു നറുക്കുകയും തന്നിമിത്തം മുടുകൂടായ അംഗുലികൾ ചുവക്കുകയും ആനനം വിയർക്കുകയും കണ്ണിൽ ചുവപ്പേറുകയും ചെയ്തു; കുരി പററിക്കാണുന്ന അടുക്കളയിൽ പുകയോറു മുഖം തിരിക്കാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം വൈക്കോൽകൊണ്ടു തീ മുട്ടിക്കൊടുത്ത അയ്യയുടെ സഹായത്തോടു കൂടി തന്നാൽ കഴിയുന്നവിധത്തിൽ പതിക്കു ഭോജനപദാർത്ഥങ്ങൾ പാകംചെയ്തു; വെളുത്ത പനങ്കുവോലകൊണ്ടു ഭംഗിയിൽ മടഞ്ഞ തട്ടക്കീൽ തന്റെ നായകൻ വന്നിരുന്നതിനുശേഷം പുതുപ്പാറിയിലെടുത്ത സുരഭിലകസുമിശ്രിതമായ നവസലിലത്താൽ പതിയുടെ പാദക്ഷാളനംചെയ്തു' തോർത്തി വന്ദിച്ചു, ധരണീദേവിക്കു ബാധിച്ചതായ ആലസ്യം പോക്കുവാനെന്നപോലെ തണ്ണീർ തളിച്ചു നിലം തുടച്ചു നീർ ചുഴറി മണ്ഡലമിട്ടു, കുമരിചാഴത്തുമ്പില നിവർത്തി തുടച്ചു അന്നം വിട്ടുമ്പി, “ഭോജനത്തിന്നിരിക്കാം” എന്നറിയിച്ചു. അവശ്യം അ

ഭൂയനംചെയ്തന്നരേണ്ടതായ വേദത്തെസ്സംബന്ധി
 ച്ചു ക്ഷത്ത്രാനന്തരവണ്ണിങ്കു വിധിച്ചവണ്ണം വരുന്നതു
 ലി ബലി മുതലായവയെല്ലാം യഥാക്രമം നിർവ്വഹി
 ച്ചതിന്നുശേഷം വെളിയിൽ നിന്നിരുന്ന അയ്യയും
 മാതരിയും, “ഇന്നു ഈ മധുരയിലുള്ള ഗോപവാട
 ത്തിൽ നമുക്കു ലഭിച്ച നവവസതിയിൽ ഭൂകതിചെ
 യ്തന്ന ഈ പ്രഭുകുമാരൻ അന്നു ആ മധുരയിലുള്ള
 ഗോപവാടത്തിൽ യശോദയ്ക്കു ലഭിച്ചു അവളുടെ വ
 സതിയിൽ ഭൂകതി ചെയ്തു കായാന്യവണ്ണനായ കു
 ണ്ണൻതന്നെയോ? ഇവന്റെ അഴൽതീർത്ത ഈ സു
 നദിയും യമുനാതീരത്തിൽ ആ നീലമണിവണ്ണ
 ന്റെ അഴൽതീർത്ത പൂമകുടംതന്നെയോ? എന്നു ശ
 ക ജനിക്കുന്നു; ഇവരുടെ സൗന്ദര്യം നമ്മുടെ നേത്ര
 ങ്ങളിലടങ്ങത്തക്കതല്ല” എന്നു പുകഴ്ത്തി പറഞ്ഞു. യ
 ഥാസുഖം ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം പത്നി
 യാൽ താംബൂലം നൽകപ്പെട്ട കോവലൻ ശ്യാമള
 യായ പാഞ്ചാലികയോടൊത്തു വിലസുന്ന അവളെ
 അരികെ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു. “നമ്മുടെ വൃദ്ധപിതാ
 ക്കുമാർ, പരത്തനും വിസ്കാരം കറഞ്ഞതുമായ വെ
 രുവഴി നടന്നുപോവാൻ വധുവിന്റെ പാദങ്ങൾക്കു്
 അല്പമെങ്കിലും കെൽപ്പുണ്ടാകയില്ലെന്നു കരുതി, ആ
 തപഃമറിയതും ആറുകളൊഴുകിച്ചാടുന്നതുമായ പറ്റു
 തമൊഴ്ത്തളുടെ നാം പോന്നതിൽ അനുതപിച്ച് എ

ത്രകണ്ടു ഹൃദയവ്യഥയനുഭവിച്ചിരിക്കുമോ? നാം ഈ വിധത്തിലായി കാണുന്നത് സ്വപ്നമോ? ജാഗ്രത്താണെന്നിരിക്കിൽ മുൻപെങ്കിലും ഭയംമൂലമല്ലാതെ മനഃക്ഷോഭം ബാധിച്ചിരിക്കുകയാൽ ഇതെന്നും പറയാൻ എനിക്കറിയാനില്ല. മിഥ്യാഭാവം ചെയ്യുന്നവരോടും വേശ്യാലമ്പടന്മാരോടുംകൂടി പരദൂഷണം ചെയ്യാൻ ഞങ്ങളും മതിമറന്ന് അഭിജ്ഞാനാരാൽ ഇളകിപ്പോയ സന്മാർഗ്ഗനിഷ്ഠയെ ഭയപ്പെട്ടു എനിക്ക് ഇനി ഭയംകൂടിയല്ലാതെ സൽഗതിയുണ്ടോ? അത്രയുമല്ല വൃദ്ധനായ മാതാപിതാക്കൾക്ക് ചെയ്യേണ്ടുന്ന പരിചര്യവും മുട്ടിച്ചു; യുവതിയായ നിണക്കും ലാഘവമുണ്ടാക്കിത്തീർത്തു; ഈ ഭയപ്പെട്ടു നടന്നു വരികയോ? അല്ലെന്ന് അല്ലെന്ന് അല്ലെന്ന് എനിക്കറിയാൻ കഴിഞ്ഞില്ല; ഞാൻ ഈ നിലയിലായിരുന്നാൽ നമ്മുടെ നഗരം വിട്ട് ഈ നഗരത്തിലേക്കു വരുവാനൊരുങ്ങുകയില്ലായിരുന്നു. അതു യുക്തമല്ലെന്നു തുടങ്ങി നീയും അനുഗമിച്ചുവല്ലോ; നീ എന്തു കർമ്മം ചെയ്തു? എന്നു വേദംപൂർണ്ണ പാഞ്ഞു.

കണ്ണുകൾ പാഞ്ഞു—പ്രതികരിക്കട്ടെ ദാനത്തെയും ഭൂദേവന്മാരുടെ പരിപാലനത്തെയും യതികളുടെ അംഗീകാരത്തെയും അതിഥികളുടെ സൽക്കാരത്തെയും നടത്താതെ മുടക്കിയ എന്നു ചോദ്യം ചെയ്തപ്പോൾ മാതാപിതാക്കൾ പരിവർത്തനം

തയ്യാറാക്കുക കരുണ തോന്നി സാന്തപനവാക്യങ്ങളാൽ ആശ്വസിപ്പിച്ചതിനാൽ ഞാൻ അടക്കിയിരുന്ന അവശതയും അനന്തസ്താപവും വെളിപ്പെട്ടു വായ്തുവാൻ പരയുപോലെ ഇരുന്ന ഏന്റെ പുഞ്ചിരികളുടെ സന്തപ്തരായ് തീർന്നവെങ്കിലും ഭവാനു അനന്തശാസ്ത്രമായ മാറ്റത്തെ അനുസരിച്ചിരുന്നതിനെ ഗണിക്കാതെ ഭേദവാക്യത്തിൽനിന്നും വ്യതിചലിക്കയില്ലെന്നുള്ള ദൃഢപ്രതാപത്തെ മുൻനിറുത്തി അങ്ങയെ പിൻതുടർന്നതാണ്.

കോവലൻ പറഞ്ഞു—മാതാപിതാക്കൾ മുതലായ കുടുംബികൾ, സഖികൾ, ദാസികൾ, ആശ്രിതകൾ എന്നീ നാലംഗവും വെടിഞ്ഞു ലജ്ജ, സാധുത്വം, സജ്ജനസഹവാസം, ചാരിത്രം ഈ നാലുവൃത്തിയും അംഗീകരിച്ച് എന്നെ അനുഗമിച്ചു തുണയാക്കിത്തന്ന തങ്കമെ! പൊൻകൊടി! പൂങ്കൊത്തേ! ചിത്രാംഗി! മണിഭീപമെ! ചെന്തളിമെ! സമ്പന്നേ! ഞാൻ നിന്റെ ചേവടിയണിചിലമ്പുകളിലൊന്നു കൊണ്ടുപോയ് വിരവുവരാം; മടങ്ങിവരുവോളം വിരിഞ്ഞുപോയതോത്തു ഭൂമിയിലൊരിക്കലും ഇല്ലെന്നു മുറച്ചെടുത്ത കയലുണ്ണിയായ തന്റെ കാന്തയെ മുറുകെ തഴുകി, അവൾ ഏകാകിനിയായിരിക്കുന്നതുകണ്ടു കരളുകിടക്കിയിരുന്നതൊഴുകുന്ന ബാഷ്പാൽഗമം കാണുന്നത് അവൾക്കു ഹൃദയഭേദകമാക്കിത്തന്നു

കരുതി അതിനെ കണ്ണിണയിലടക്കി; ഗോസമസ്ര
ത്താലും മഹിഷീസമസ്രത്താലും നിബിഡിതമായ
തന്റെ ഇരിപ്പിടം വിട്ടു പത്തിയെ പിരിഞ്ഞുപോ
കേണ്ടിവന്ന മുഖത്താൽ നടപ്പാൻ വഹിയാതെ
ന്നെ ഇടത്തേരുവിലേക്കിറങ്ങി.

അങ്ങനെ തചല്ലമ്പോൾ ഒരു കൊലക്കുറ്റൻ മു
ക്കുറയിട്ടുംകൊണ്ടെതിരെ പാഞ്ഞു; ഇത് ഇടയക്കു
ല്ലാതെ തന്റെ വംശക്കാക്കുറിവുള്ളതല്ലായ്ക്കയാൽ ഇ
തൊരു മുന്നിമിത്തമാണെന്നറിവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.
ആ തെരുവിലുള്ള 'വൃഷഭകോഷ്ഠം' മുതലായതു കട
ന്ന് അംഗനാജനാവാസമായ വീഥിയിലൂടെ അ
ങ്ങാടിത്തരുവിലേക്കു കടന്നു. അവിടെ കരുവാന്മാ
രും തച്ചന്മാരായ നൂറുവരാൽ പിൻതുടരപ്പെട്ടു,
രാജബിരുദമായ കുബ്ജകമണിഞ്ഞു, കയ്യിൽ പറു
കൊടിലുമായി ഏതിനെയെന്ന (കലീനനായ കോ
വലനെ കണ്ടു ബഹുമാനപൂർവ്വം ഒരു ഭാഗത്തേക്കൊ
തുങ്ങി കടന്നുചെല്ലുന്ന) തട്ടാനെ കണ്ട്, ഇവൻ പാ
ണ്ടിയനാൽ സ്ഥാനമാനങ്ങൾ നൽകപ്പെട്ട ഒരു
പെരുന്തട്ടാനാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടു ചെന്നു.

കോവലൻ— മഹാമാജ്ഞിക്കണിയത്തക്കതായ ഒരു
ചിലമ്പിന്നു വിലമതിക്കാൻ നിന്നാൽ കഴിയു
മോ?

പെരുന്തട്ടാൻ—കമനികളുടെ കാൽ ചിലമ്പിൻചില
മതിക്കുന്നതിൽ അടിയന്നറിവു കരയുമെന്നിരിക്കി
ലും അവനീഗ്രന്ഥാരണിയുംകിരീടാദ്യഭരണങ്ങൾ
ഞാനാണു് ചമസ്സുമാറുള്ളതു്.

എന്നു കാലദൂതനായ്ക്കുന്ന പെരുന്തട്ടാൻ കൈ
കൂപ്പിവണങ്ങി പറഞ്ഞതിനാൽ കാണികൾ വിസ്മ
യിക്കത്തക്ക ചിലമ്പിനെ അല്പം തുറന്നുകാണിച്ചു.
പച്ചപ്പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള കേവണത്തിൽ ഉയർന്നത
രം മാണിക്കവും വൈരവും നിമനിമയായമുഴ്ത്തി ഉൾ
ക്കൂടെ വെച്ച ചിത്രവേലകളോടുകൂടിയ ചിലമ്പിന്റെ
വിശേഷപ്പണികളെല്ലാം കൂടവൃത്തിയായ തട്ടാന്റെ
കണ്ണുകൾ നോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കെ നിരപരാധിയെ
അപരാധിയാക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗത്തെ അവ
ന്റെ മനസ്സും നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു; ഭൂമിമന
സ്സുകളുടെ ഈ ഭിന്നവൃത്തിതപം ഇതരന്മാരാൽ
ഗ്രാഹ്യമല്ലല്ലോ. അനന്തരം “പാണ്ടിപ്പെരുമേ
വിക്കല്ലാതെ മറാക്ഷം ഈ അമൃതമായ ചില
മ്പ് ആശിക്കത്തക്കതല്ല; അടിയൻ ചെന്നു പെ
രുമാളോടു് ഈ വിചരമുണർത്തിച്ചവരുവോളം അ
ടിയന്റെ കപ്പാടിനുമിടക ഇരുന്നരുളുക” എന്നു
പറഞ്ഞു പിരിഞ്ഞു. കോവലൻ അവന്റെ പുര
യിടത്തിന്നടുത്തുള്ള ഒരു അഗ്രശാലയുടെ മതിൽക്ക
കത്തിരിക്കുകയും ചെയ്തു. തട്ടാൻ, “ഞാൻ മുമ്പ

പരമരിച്ചെടുത്ത ചിലമ്പ് എന്റെ അധീന
 ത്തിൽതന്നെ ഇരിപ്പുണ്ടെന്നു പലരും അറിഞ്ഞി
 രിക്കുന്നതിനാൽ ഇതു മഹാമാജാവിന്റെ അറി
 വിൽ പെടുന്നതിന്നു മുമ്പായി അന്യദേശത്തിൽ
 നിന്നു വന്ന അപരിചിതനായ ഇവനെക്കൊണ്ട്
 ഈ അപരധം പോക്കാം” എന്നു കല്പിച്ചു രാജ
 ഹൃത്തലേക്കാൽ ഗമിച്ചു. നാടകത്തിൽ വേശ്യ
 കളുടെ ആട്ടവും പാട്ടും അഭിനയവും നായക
 ന്റെ ഹൃദയത്തെ ആകർഷിച്ചതായിത്തീർന്നതി
 നാൽ താറിക്കുണ്ടായ ഹൃദയവ്യഥയടക്കി അന്യ
 ഛായ തലടങ്ങാവാണെന്നു പ്രാജ്ഞിന്മേൽ ക
 ലജാതയായ പെരുമാടവി തന്നെ അണയാതെ
 അന്തഃപുരം പൂക്കുന്നതിനാൽ പെരുമാൾ കാമ
 പരവശനായി മന്ത്രിപരിഷത്തിൽനിന്നും പിരി
 ഞ്ഞു പരിചാരികമാരോടുംകൂടി പെരുന്ദേവിയുടെ
 കോവിലകത്തേക്കുഴന്നെള്ളുമ്പോൾ പ്രാദേശ
 ത്തിൽവെച്ച് അദ്ദേഹത്തെ കണ്ട പേരുതട്ടാൻ
 താണുവീണു പലവുരു തൊഴുതു ത്രേരങ്കക്കോലും
 കവരക്കോലും കൂടാതെ താൻ പഠിച്ച സിദ്ധിവരു
 ത്തിട്ടുള്ള മന്ത്രംതന്നെ കവച്ച് നടത്തുവാൻ സാ
 ധനമാശ്ചിരമെന്നൊച്ചു പാഠാവുകാരെ മയക്കുമെ
 സ്തരാക്കി കോവിലകത്തിരിപ്പുള്ള പേരുമാടവി
 യുടെ ചിലമ്പിനെ അപഹരിച്ചു കള്ളൻ ഉജ്ജിത

ത്തോടെ നഗരം വാലിച്ചുവരുന്ന കാവലാളികളുടെ ഭൃഷ്ടിയിൽ പെടാതെ അടിയൻറെ പുരയിടത്തിന്നകത്തു വന്നിരിക്കുന്നു.” എന്നു പറഞ്ഞു. മാലാധാരിയായ പാണ്ഡ്യഭൂപൻ ഇതു കേട്ട നഗരപാലകന്മാരെ വരുത്തി, “ഇപ്രകാരം രാജ്ഞിയുടെ കാൽചിലമ്പ് ഇവൻ പറഞ്ഞപ്രകാരം കവൻകൊണ്ടുപോയ കള്ളന്റെ കയ്യിൽ കാണുന്നതായാൽ വല്ലനായ അവനെ ചിലമ്പോട്ടകൂടെ കൊണ്ടുവരുവിൻ” എന്നു കല്പിപ്പാൻ കരുതിയെന്നിരിക്കിലും വിധിവൈപരീത്യത്താൽ ആലോചനാശക്തിയില്ലാതെ ദേവിയുടെ വിരഹത്താൽ കാമപരവശനും തദാസക്തചിത്തനുമായി തൽപ്രസാദപ്രാപ്തിയെ മാത്രം മുൻനിറുത്തി, “അവനെ കൊന്ന് ആ ചിലമ്പ് ഇങ്ങോട്ടു കൊണ്ടുവരുവിൻ” എന്നു കല്പിച്ചു. കല്പനപ്രകാരംകാവലാളികളോടൊത്തു പുറപ്പെട്ട കരുങ്കള്ളനായ പെരുന്തട്ടാൻ തന്റെ മനോരമം സാധിച്ചതു കൊണ്ടു കൃതാത്മനായി കർമ്മപാശബദ്ധനായ കോവലനിമിഷനോടത്തേക്കു സ്വതന്ത്രം പറഞ്ഞുവെന്നു.

കപടവൃത്തിയായ പെരുന്തട്ടാൻ കാവലാളികളോടുകൂടി കോവലന്റെ അടുത്തു ചെന്നു രാജകല്പനപ്രകാരം ചിലമ്പു കാണാനായി വന്നിട്ടുള്ള ഇവർക്കു ചിലമ്പു കാട്ടിക്കൊടുപ്പാൻ പറഞ്ഞതിന്നുശേ

ഷം ചിലമ്പിന്റെ പണിയിലുള്ള വിശേഷങ്ങളെ പറ്റി പറയുവാനാണെന്ന ഭാവത്തിൽ ഭക്തന്റെ മാടിവിളിച്ചു അരമനയിലിരുപ്പുള്ള റാജാചിലമ്പി നോട്ട ഈ ചിലമ്പിനു പ്രത്യക്ഷത്തിൽ സാധ്യമുണ്ടെന്നു ധരിപ്പിച്ചു. “സത്യവാദിയുടെ ലക്ഷണങ്ങൾ കാണുന്നതുകൊണ്ടും ഇരിക്കുന്ന സമ്പ്രദായം കൊണ്ടും ഇവർന്നീ പറയുപ്രകാരം ഒരു കള്ളനല്ല; വല്ലഭനല്ല.” എന്നു പറയുന്ന വീരന്മാരായ വേൽക്കാരെ പസിച്ചുപറഞ്ഞുകൊണ്ടു കൊലപാതകനായ പെരുന്തട്ടാൻ ചോരശാസ്യപ്രകാരമുള്ള തെളിവുകൾ പറഞ്ഞുതുടങ്ങി.

മന്ത്രം ഭരണകളിടങ്ങൾ കരുപ്രയോഗം

മന്ത്രം നിമിത്തകഥനത്തെപ്പോലെയല്ല

ചിന്തിച്ചതാൽ വഴിപെട്ടെന്നാൽ ദൈവമെട്ടും

ചിന്തുന്ന ചോരണചിയിക്കവലംബമത്രെ

മന്ത്രം—ചോരന്മാർ സിദ്ധിവരുത്തിട്ടുള്ള മന്ത്രം വിധിപ്രകാരം ജപിക്കുന്നതായാൽ ദേവകുമാരന്മാരെക്കൊന്നുപോലെ അവരെ നമുക്കു പിന്നെ കാണാൻ കഴിവുള്ളതല്ല.

മരുന്ന്—ഇവർ മരുന്നുകൊണ്ടു നമ്മെ മയക്കുന്നതായാൽ നാം ഇരുന്നേടത്തുനിന്നും എഴുന്നേറ്റുപോകുകയെന്നുള്ളതു സാദ്ധ്യമല്ല.

ഇടം—ഇന്നസ്ഥലത്തുനിന്നും ഇന്നു വന്നു കവൻകൊള്ളാമെന്നു അവർ നിശ്ചയിക്കുന്നുവെങ്കിൽ

ആ സ്ഥലത്ത് അവരെ ആക്കം കാണാൻ കഴിയുന്നതല്ല.

കരുപ്രയോഗം—അവർ ഒരു വിധത്തിലും കണ്ണുലാക്കുവാനുതതായ വസ്തുക്കളെ കരുക്കളുടെ സേവകൊണ്ടു കവന്നെടുത്താൽ അത് ആരാൽ കണ്ടു പിടിപ്പാൻ കഴിയും.

തന്ത്രം—ചോരശാസ്ത്രത്തിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ള തൊഴിലുകൾ പഠിച്ചറിഞ്ഞ് പരിഭ്രമംകൂടാതെ ഒരുങ്ങുന്നതായാൽ അവർ ഭൂലോകവാസികളെന്നിരിക്കിലും സ്വപ്നോകവാസിയാതെ മഹേന്ദ്രന്റെ മഠിടത്തിലണിയുന്ന മുക്താഹാരത്തെ ഫരിപ്പാനിപ്പിക്കുന്നതായാൽ അതും അവർക്ക് അസാധ്യമല്ല.

നിമിത്തം—തങ്ങൾക്കനുഭവവേദ്യങ്ങളായ നല്ല നിമിത്തങ്ങൾ ലഭിക്കുമ്പോഴല്ലാതെ യാതൊരവധമണത്തിനും ഒരുങ്ങുകയില്ലെന്നു മാത്രമല്ല ഭുജ്യമായ വല്ല ധനവും അന്നായാസേന ലഭിക്കുന്നതായാൽപോലും അതു കൈക്കൊൾകയുമില്ല.

കാലം—ഇവർ കളവുചെയ്യാനുള്ള കാലം ഇന്നതെന്നു കരുതി നിശ്ചിതസമയത്തിൽ ഉദ്ദിഷ്ടമായ ദ്രവ്യം കവൻകൊള്ളുന്നതായാൽ ഏതു മേധാവികൾക്കും നിമോധിപ്പാൻ കഴികയില്ല.

ദൈവം—തങ്ങൾ സേവിച്ചു വരുന്ന ദൈവം എപ്പോഴും മുൻനിന്നു തുണയ്ക്കുമെന്നുള്ള വിശ്വാസം

തോട്ടകൂടി അവർ മോഷ്ടിക്കുന്ന ഏതൊരു പദാർത്ഥവും നമ്മുടെ ദൃഷ്ടിയിലകപ്പെട്ടാൽ കൂടിയും അവർക്കു കീഴ്പ്പാൻ കഴിയും.

നിങ്ങൾ ഇവന്റെ തന്ത്രങ്ങളിലകപ്പെടുപോയാൽ പുകഴാൻ പാണ്ടിപ്പെരുമാളുടെ ദണ്ഡനയ്ക്ക് ഉടനെ പാത്രീഭവിക്കും. ഈ തരക്കാർ രാപ്പകലെ ന്നു ഭേദമില്ല. ഇവരുടെ കളവുകൾ കണ്ടുപിടിപ്പാനും സാദ്ധ്യമല്ല; മുന്പൊരുനാൾ ഒരു കള്ളൻ ഒരു ഭൃതന്റെ വേഷധരിച്ച് അരമന വാതുക്കുളിരുന്നു പകൽ കഴിച്ച രാത്രിയിൽ സ്രീവേഷധരിയായി ഉള്ളിൽ കടന്നു വിളക്കിന്റെ നിഴൽപാറി കൂസൽക്കൂടാതെ പള്ളിയറയിൽ പുക്കുകൂടിച്ച് ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ഇളയമഹാരാജാവിന്റെ ഉറസ്സലത്തിൽ ഉജ്ജ്വലിക്കുന്ന വൈരമാല പറിച്ചെടുത്തു; അദ്ദേഹം ഉണർന്നപ്പോൾ കണ്ണത്തിൽ ഹാരം കാണുന്നതായാൽ ഉടനെ വാളായുധി; കള്ളൻ വാളാ കയ്യാലാക്കി; വാൾകൊണ്ടു കണ്ണമ്പോഴെല്ലാം വാളിൽ ഉറയിട്ടും കൊണ്ടു തടുത്തുനിന്നു. അപ്പോൾ യുവരാജാവ് അവനോടുമല്ലിട്ടു പരവശനായി; കള്ളൻ അവിടെയുള്ള ഒരു സ്തംഭത്തെ താന്നെന്നു കാട്ടി ഫലിപ്പിച്ചു മാറി തന്റെ ചോരശാസ്രപാണിത്യത്താൽ മാഞ്ഞു രക്ഷപ്പെടുപോയി. ആ ദിവ്യനെ വല്ലവരും കണ്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അവരെ ഒന്നു കാട്ടിത്തരുവിൻ. ആക

യാൽ ഇവർക്കിടയ്ക്ക് തന്നെ തൃപ്തനാണെന്നു വരുന്നതല്ലാതെ ഈ ലോകത്തിൽ മറ്റാരെങ്കിലുമുണ്ടോ? എന്ന് അവാസ്തവമായ ഒരു സംഭവം പറഞ്ഞു ഫലിപ്പിച്ചു.

അപ്പോൾ അവിടെയുള്ള ഭടന്മാരിൽ ഒരു യുവാവു പറഞ്ഞതാവിത്—മുമ്പൊരിക്കൽ നീലവസ്ത്രമുടുത്തു നിലംപൊളിപ്പാനുള്ള ഉളിയും കയ്യിലെടുത്ത് പല ആളുമാണുള്ളും കയ്യിലാക്കുവാനുള്ള പേരാശയോടുകൂടി കിട്ടിയതിനെ കൈവിടാതെ, കൊടിയ വിശപ്പിനാൽ കടിമാംസം വിടാത്ത പുലിയെപ്പോലെ ശരൽക്കാലത്തുള്ള ഒരു അലർമാത്രയിൽ ഒരു കള്ളനെ കണ്ടുമുട്ടിയപ്പോൾ ഞാൻ കൈവാളം റയുരിപ്പിടുകയും അവൻ ആ വാളിനെ കയ്യിലാക്കുകയും ചെയ്തു. പിന്നെ അവനേയും ആ വാളിനേയും ഒരിടത്തും കാണുകയുണ്ടായിട്ടില്ല. അതിനാൽ ഇവരുടെ കൃത്യങ്ങൾ ആർക്കും അറിയാനാത്തതാണു്; നാം ഇവനെ ഒഴിവാക്കിവിട്ടാൽ രാജശിക്ഷയ്ക്കു പാത്രീഭവിക്കും; ഇനി ഇക്കാര്യത്തിൽ നമ്മുടെ കൃത്യമെന്തെന്ന് ആയുധപാണികളായ നിങ്ങൾ നന്നായ് നിരൂപിച്ചു ചെയ്തുകൊൾവിൻ.

1. അതുപൊഴുതു ചപലമതിജ്ഞനൊരുഭടൻതുനി-
ഞ്ഞാകതായീ വാളെടുത്തല്ലു വീശിനാൻ
2. അതു വിമലഹൃദയനുടെ ഗളഭൂമി പതിക്കയാ-
ലാഹന്ത വീണു കടുഞ്ചേര ധാരയാൽ

3. വസുദതീയരഥികതരമഴയിൽ മുഴുകിടിനാൾ
വീരനാം മനന്റെ ധർമ്മം പിഴച്ചിതു
4. വിധുതതനുധരണിയിൽ മറിഞ്ഞിതു കോവലൻ
വിസ്തരം വോരംപരം കർമ്മവേദം.

ആവൃദ്ധവാക്യം.

1. മനുജപതി പാണ്ഡ്യന്റെ പൂർവ്വകർമ്മത്തിനാൽ
മാധിന്യമേലാത്ത രാജധർമ്മത്തിനും
2. സതികൾമണി കണ്ണുകീഴേവിതൽ കാന്തനെ
കൊന്നമൂലം വന്ന ഭംഗമെന്നാകയാൽ
3. പരിചിന്നൊഴു പൂണ്ണപാപങ്ങൾ കത്താവു താൻ
പാടേക്കുളിച്ചിടുമെന്നറിഞ്ഞീടുവിൻ.

പതിനേഴാം ഗാഥ.

ആചിമാരുടെ കരവക്കുത്ത്.

“ഹിമാലയമുൾക്കാവിൽ താൻ വരച്ച ക
രിമണ്ഡത്തിന്നരികെ പുലിയും വില്ലും വര
ച്ച ചെമ്പിയൻ ചേരനും * ജംബൂദ്വീപിലു

* പാണ്ഡിത്യം മത്സ്യക്കൊടി; ചേരനും പുലിക്കൊടി;
തന്റെ രാജ്യസീമയെ സ്ഥാപിപ്പാൻ പാണ്ഡ്യൻ കൊടി നാ
ളിയേടത്തു ചേരനും തന്റെ കൊടി നാളി; മത്സ്യത്തിന്നു പു
ലിയും വില്ലും ശത്രുഭാവമെന്നും കാണിക്കുന്നു.

ഈ മറ്റു മന്നരും സാമന്തഭൂപാലരും തന്നിട്ടു കീഴടങ്ങുവണ്ണം പാരെല്ലാം പരിപാലിച്ചു മുത്തണിഞ്ഞ വെൺകൊറക്കട കയ്യോളം പാണ്ടിയന്റെ കോവിലകത്തു പള്ളിയുണർച്ചയുള്ള മുരജലപനി മുഴങ്ങുവാൻ കാലമായിരിക്കുന്നു; ഇന്നു നമുക്കു കോവിലകത്തു നെയ്യുളക്കേണ്ടു മറയാണല്ലോ” എന്നു കരുതി തന്റെ മകൾ അയ്യയേയുവിളിച്ചു തയിർ കലക്കുവാൻ കടകോലം കയറുമെടുത്തു ഗോപകലവൃദ്ധയായ മാതരി തയിർക്കലം വെച്ചിരിക്കുന്നേടത്തു ചൊന്നു; മകളെ നോക്കി, “നാം കലങ്ങളിൽ കാച്ചി ഉറവകൻ വെച്ചിട്ടുള്ള പാൽ ഉറ കൂടിയില്ല; നമ്മുടെ കാലിക്കൂട്ടത്തിൽ കുന്നത്തു പൂഞ്ഞയോടുകൂടി കൈതുകുമുള്ള കാളക്കുട്ടി കണ്ണനീർ പൊഴിയുന്നു; ഈ സംഭവങ്ങൾ നമുക്കൊരാലത്തു വരുവാൻപോകുന്നുണ്ടെന്നു കാണിക്കുന്നു. തലേനാളത്തെ വെണ്ണ ഉരുക്കിയാൽ ഉരുക്കുന്നില്ല; ആട്ടിൻകുട്ടികൾ തുള്ളിക്കളിക്കാതെ മയങ്ങി വീഴുന്നു; അതിനാൽ ഒരാലത്തു വരുന്നുണ്ട്. ചൈക്കൂട്ടം ശരീരംനടുങ്ങിയുഴലുന്നു; അവയുടെ കഴുത്തിൽ കെട്ടിയ വഹിയ മണികൾ അററുവീഴുന്നു; അതിനാൽ ഒരാലത്തു വരുന്നുണ്ട്. ഇതു കൂടപ്പംതന്നെ. ഭയപ്പെടാതിരിക്കു; അമ്പാടിയിൽ അക്കാലത്തു വൃഷഭകോഷ്ഠത്തിൽ അണ്ണനോടും കൂട്ടുകാരോടുമൊത്തു പിഞ്ചൊവചുഡനായ ക

ണ്ണാടിയ ബാലക്രിഡകളിലൊന്നായ കുരവയാ
ട്ടം * താപംഗീമണിയായ ഈ കണ്ണകിയും കണ്ടു
നില്ക്കത്തക്കവണ്ണം നടത്തേണം; ഈ പശുക്കൾക്കും
മറ്റു കാലികൾക്കും വന്നിട്ടുള്ള ശല്യം നീങ്ങുമാറാക
ട്ടെ” എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ അതിനൊരുങ്ങി
മുല്ലമാലയുംചൂടി പൃഷ്ടകോഷ്ഠത്തിൽവന്നുചേർന്നു ഏ
ഴുഗോപകന്യകമാർ അവിടെയുള്ള ഏഴു പൃഷ്ടക്കു
ളെ ഉദ്ദേശിച്ചിങ്ങനെ അവരിലോരോരുത്തരെ ചു
ണ്ടിക്കാണിച്ചു പറഞ്ഞു.

1. “ചിററംകലൻ കരിംകുറാനെ ക്ഷണാൽ
പാട്ടിൽപിടിച്ചോനിണങ്ങുമിത്തയുലാൾ
2. നെററിയിൽ പാണ്ടൻ പെരുങ്കാളയെ തുണ്ണി-
മെത്തിപ്പിടിച്ചോൻ ചേരമീ ഗോപിയാൾ
3. വല്ലാതകാളക്കിടാവിൻപുറത്തേറി
യുല്ലാസമാർവന്നൊക്കുമിപ്പൊഴണി
4. പാൽച്ചുണങ്ങൽകാളതന്നെജ്ജയിച്ചോൻ
ചേച്ചുയായിടമിത്തനപംഗിയാനലം.
5. പൊരുളിതായും പൃഷ്ടത്തെ ബന്ധിച്ചൊരു
വയന്ന യോഗ്യയാമിന്നാടിനിണ്ണയം
6. വെല്ലുവാറേലാതൊരുക്കുതെവേനോരു
നല്ലനായുള്ളവന്നിത്തനപിന്നമൊ.
7. വെള്ളപ്പെരുങ്കാളരുന്ദം തീത്തോരു
കൊള്ളാം കണക്കിധിക്കാരിനീമരുചിയാൾ.

---

* എഴോ കയറാതാ പേർ കൈകോർത്തുപിടിച്ചു വട്ടംനിന്നു
കളിക്കുന്നത്.

(“ബന്ധിച്ചുടൻ സപ്തവൃഷങ്ങളുത്താൻ, നന്ദാ
തമജൻ സത്യയെ വേട്ടാകാണ്ടാൻ” എന്ന ഭാഗവ
തകഥാംശം ഇവിടെ സ്പഷ്ടമാക്കുന്നു.)

മാതിരി അയ്യയെ നോക്കിനിന്നു. ആ ഏഴ് കന്യ
കുമാരേയും സപ്തസ്വരങ്ങൾ നിൽക്കും മുറപ്രകാരം
നിറുത്തി അവർക്കു പടിഞ്ഞാറുനിന്നു തുടങ്ങി ക്രമ
ത്തിൽ ഷഡ്ജം, റീഷഭം, ഗാന്ധാരം, മദ്ധ്യമം, പ
ഞ്ചമം, ധൈവതം നിഷാദം ഇങ്ങനെ ഏഴ് സ്വര
ങ്ങളുടെ സംഗതകൾ കൊടുത്തു ഇവർ ആടുവാൻ
ചുറ്റി നിൽക്കുന്ന വൃത്തത്തെ പന്ത്രണ്ടായ ശിഷ്യ
അവയെ മേഷാദിരാശിസ്ഥാനങ്ങളായി കല്പിച്ചു
അവയിൽ പശ്ചിമദിഗ്ഭാഗത്തിൽനിന്നു പ്രദക്ഷി
ണമായി തുലാം, ധനു, കുംഭം, മീനം, ഇടവം, ക
ർക്കിടകം, ചിങ്ങം ഈ ഏഴ് രാശിസ്ഥാനങ്ങളെ ക്ര
മത്തിൽ ഷഡ്ജം മുതലായ ഏഴ് സ്വരസ്ഥാനങ്ങ
ളായി കല്പിച്ചു, ഷഡ്ജസ്ഥാനത്തു നില്ക്കുന്നവളെ
മാധവനെന്നും, പഞ്ചമസ്ഥാനത്തു നില്ക്കുന്നവളെ
ബലദേവനെന്നും, ഋഷഭത്തിന്റെ സ്ഥാനത്തു നി
ല്ക്കുന്ന അയ്യയെ പിന്ന (ലക്ഷ്മി)യെന്നും ഗാന്ധാരം,
മദ്ധ്യമം, ധൈവതം, നിഷാദം ഈ സ്ഥാനങ്ങളിൽ
മാറുള്ള കാരോ ഗോപകന്യകുമാരേയും നിയമിച്ചു.
ഋഷഭവും നിഷാദവും മാധവനെന്ന ഷഡ്ജത്തെ
ചേന്നും, മദ്ധ്യമവും ധൈവതവും ബലദേവനെന്ന

പഞ്ചമത്തെ ചേന്ദമാണു നിൽക്കുന്നത്. ഗാന്ധർവ്വം
 ഋഷഭത്തിന്റെ ഇടതുഭാഗത്തും ധൈവതം നിഷാദ
 ത്തിന്റെ വലതുഭാഗത്തും നിൽക്കുന്നു. അവരിൽ
 മധ്യവൻ കണ്ണത്തിൽ തുളസിമാലയിട്ടു കരവ
 യാട്ടത്തിലേപ്പെട്ടാഴ്വാൻ തുടങ്ങി. ഹേവരം ത്രിവി
 ക്രമനായ ദേവനു തന്റെ വക്ഷസ്സിൽ വാമഭാഗമ
 മന്ദം ശ്രീദേവിയിൽ അനുസ്ഥാപിപ്പാൻ തക്ക ഗു
 ണാതിശയത്തെ വഹിക്കുന്ന പിന്ന (ഷഡ്ജസ്വര
 നത്തു മധ്യവനായ്ക്കുല്പിച്ചവരുടെ പിന്നെത്തവരം—
 അയ്യ) തന്നെയോ അയ്യ! (ആശ്ചര്യം)” എന്നായി
 കുന്നു മാതരിയുടെ മതം. സമനിലയിൽ കൈകോ
 ത്തു പിടിച്ചു വട്ടംതികഞ്ഞു നിന്നതിനുശേഷം ആ
 ട്വാൻ തക്ക താനഭേദത്തെ ആലോചിച്ച് ഒന്നാമ
 തെത്തായ ഷഡ്ജസ്വരസ്ഥാനത്തുള്ള മധ്യവനെ
 ന്ന സംജ്ഞകയ്ക്കുണ്ടാവരം തന്റെ ശാഖയായ ഋ
 ഷഭസ്വരസ്ഥാനത്തുള്ള അയ്യയോട്, “വിശാലമാ
 യ ഗൃഹോല്പാന്നത്തിൽ കപടമായ്ക്കുന്നു നിന്ന നാ
 രകുടാത്തെ ഭഞ്ജിച്ച ആ ദേവനെ ഉദ്ദേശിച്ചു നാം
 മുല്ലക്കുഴലിന്റെ ശ്രുതിയിൽ പാടിയാടേണം” എ
 ന്നു പറഞ്ഞു പാട്വാണൊരുങ്ങി ഷഡ്ജം മന്ദസ്വ
 രമായും, പഞ്ചമം സമസ്വരമായും ഇരിക്കുംപ്രകാ
 രം ഋഷഭത്തെ ഉച്ചസ്വരമായും ധൈവതത്തെ മന്ദ
 സ്വരമായും പിടിച്ച് അവളോടൊത്തു പാടുന്നു.

ചിന്ത്—“ആറുമുഖവടിവേലവനെ” എന്ന മട്ട്.

1. കാലികൾമേയ്ക്കുന്ന കാലമൊരുതരുതന്നിൽകനിയുതിപ്പാൻ—ഒരു കാലിക്കിടാവെ കരഞ്ഞിയാക്കിയ മായാമയൻ മുകുന്ദൻ
2. കാലിക്കലത്തിൽ കനിയെഴുവന്നിങ്ങുതൻകൊന്നക്കുഴലുതും—ഇതു കാലമതിൻനാദം കേട്ടു നമുക്കു സുഖിച്ചിടാമെൻ തോഴി.
3. മന്ദരമാമലമത്തിന്നൊരു കോലായ് പന്നഗപാശവരം—ചുറ്റി മൂന്നുപയോധിമഥിച്ചൊരു മായവൻ നമ്മിൽ കൃപാവശനായ്
4. ഇന്നിങ്ങുഗോവുദം തന്നിലണഞ്ഞുകനാവൽക്കുഴലുതും—കുള മഞ്ഞുളവാണത്തെക്കേൾപ്പാൻ നമുക്കിട വന്നീടുമോ തോഴി!
5. മന്ദിരവാടിയിൽമായയാൽനിന്നൊരുനാകപ്പെന്തരുവെ—ദ്രുതം ഭഞ്ജനംചെയ്യാരു മായാമയൻ പതുവുദത്തിൽ വന്നീടുകിൽ
6. മഞ്ഞുളമാമ്മാവൻ മുഴക്കീടുന്ന മല്ലക്കുഴൽ ധ്വനിയാൽ—സുഖം തന്നീടുവാനവനുണ്ടാകുമോകനിയെന്നു പൊൽകെൻ തോഴി!

ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമി കണ്ണോണ്ടിരുന്ന വംശവാദ്യം (വംശീ യം) മുള, ചെങ്ങോലി, കരിങ്ങാലി ഈ മരങ്ങളാലും കാംസ്യ ലോഹത്തിനാലും നിർമ്മിക്കാം; ഇതിന്നു ഇരുപതംഗുലം നീള വും നാലര അംഗുലം ചുറാളവുവണ്ണവും ഉണ്ടായിരിക്കേണം. കുഴലിന്റെ ഇടത്തെ അറ്റം രണ്ടംഗുലം നീളം വിട്ട് ഒന്നാമ ത്തെ തുളയിടുക; ഇതിൽനിന്നു ഏഴംഗുലവും വലത്തെ അറ്റം ആനിന്നും രണ്ടംഗുലവും വിട്ട് നടുവിലുള്ള ഭവതംഗുലം ഇട യിൽ സമഭാഗം കണ്ട് എട്ട് തുളയിടുക. ഓരോ തുളയും ഒരു നെല്ലരിയുടെ നീളത്തിന്നൊത്ത വട്ടമുള്ളതായിരിക്കേണം; ഈ എട്ടിൽ ഇടത്തെ അറ്റത്തുള്ളതിന്നു “മുള”യെന്നാണ് സംജാതം; ഇതു നീക്കി വലത്തോട്ടുള്ള ഏഴു ഭാഗങ്ങളിൽ ആദ്യത്തെ മൂ ന്നിൽ ഇടതുക്കയ്യിറാൻ നടുവിൽ മൂന്നും പിന്നത്തെ നാലിൽ വ ലക്കയ്യിന്റെ പെരുവീരലൊഴികെ നാലു വിരലും കൂടി യഥാക്ര മം ഏഴുവിരൽ വെച്ചു വായിക്കേണ്ടതാണ്. ഈ തുളയേഴും ക്ര മത്തിൽ ഷഡ്ജം ഋഷഭം ഗാന്ധാരം മദ്ധ്യമം പഞ്ചമം ധൈ വതം നിഷാദമെന്ന സ്വരസ്ഥാനങ്ങളാകുന്നു. ഈ വാദ്യം കൊ ന്നക്കുഴൽ, ആവൽക്കുഴൽ, മല്ലക്കുഴൽ, എന്നിങ്ങനെ മൂന്നുവിധ ത്തിലുണ്ട്. ഇവയുമ്മിൽ ആകൃതിയിലും ശ്രുതിയിലും ഭേദമുണ്ട്.

അനന്തരം യമനാക്ഷലത്തിങ്കൽ കൃഷ്ണനോടൊ
ന്നിച്ചുള്ള പിന്നയുടെ കേളീവിലാസത്തെ പ്രതിപാദി
ച്ചു പാടുന്നു.

ചിന്ത് - തെള്ളതമിഴുക്കുതവുശീലൻ' എന്നമട്ട്.

- 1 മിന്നലൊക്കമിടയൊടിഞ്ഞിടം—വേഗം—
ലെന്ന് കാണും വിചാസങ്ങളോടും—മരു
വുന്നവർ തൻ തുകിൽ കവനുള്ളവന്റെ തനകാന്തി
പെരുതോ ചൊൽവാനരുതോ?
2. അംബരം വെടിഞ്ഞു മൃദുവേണീ—ബന്ധ
മങ്ങിത്തരളം കളവാണീ—തന്റെ
മന്ദമകലാവിചാസമങ്കുരിക്കും മുഖകാന്തി
പെരുതോ ചൊൽവാനരുതോ?
3. അന്ന കാളിദീപത്തിൽ ചെന്നു—തിക—
വാൻ ചില വഞ്ചന തുടന്നു—കൊണ്ടു
നിന്നവൻ കരൾ കവൻ തനപി തന്റെ തനകാന്തി
പെരുതോ ചൊൽവാനരുതോ?
4. അങ്ങിനെ തൻ കരൾ കവനിട—നൊരു
മംഗലാംഗി തനികിണങ്ങീടും—ചാരു
കങ്കണമഴകു കവനുള്ളവന്റെ തനകാന്തി
പെരുതോ ചൊൽവാനരുതോ?
5. കാന്തിയൊട്ടു കൈവളയുമകന്നു—പാര
മന്തരംഗം മന്ദാക്ഷമാനഴന്നു—അവൻ
കയ്ക്കൽനിന്നു മറഞ്ഞൊരു കങ്കിതൻ തനകാന്തി
പെരുതോ ചൊൽവാനരുതോ?
6. കയ്ക്കൽനിന്നു മറഞ്ഞുടനകന്നു—കൊണ്ടൊ
കൈമനീമുഖാംബുജം പതിഞ്ഞു—പാര—
മുൾക്കണ്ണിൽ കനിഞ്ഞുടനഴന്നവൻ തനകാന്തി
പെരുതോ ചൊൽവാനരുതോ?

ദിവാകരനെ തന്റെ ചക്രംകൊണ്ടു മറച്ചു കടൽവണ്ണനായ കണ്ണന്റെ ഇടതുഭാഗത്തും മതി നേർവണ്ണനായ ബലദേവന്റെ വലതുഭാഗത്തുമായി പുവുണിയും വേണീബന്ധമഴിഞ്ഞുനിന്നവളായ പിന്ന (പിത്ത) ഏകതാളത്തിൽ പാടുന്നതനുസരിച്ചു മറുജ്ജവർ വേദോക്തമായ തന്റെ ശിക്ഷാക്രമത്തിൽ നാരദൻ ഗാനംചെയ്യുന്ന, തന്ത്രീസ്വരത്തിന്നു തുല്യമായി അനുഗാനംചെയ്തു. മയിലിന്റെ പൂക്കഴുത്തിന്നനുരൂപമായ തനുകാന്തിയോടുകൂടിയ മാധവന്റെ ദക്ഷിണപാർവത്തിയും പുതുവെണ്മല കൊത്ത കാന്തികൊലുന്ന ബഹുദേവന്റെ വാമപാർവത്തിലുമായി അല്പം തലകുനിച്ചനിൽക്കുന്ന പിന്ന, അവളുടെ മനോധർമ്മത്തിന്നൊത്തവിധം ലയത്തിൽ പാടുന്നതനുസരിച്ചു മറുജ്ജവർ വേണനാദിത്തിന്നനുഗ്രണമായി നാരദൻ ഗാനംചെയ്യുന്ന തന്ത്രീസ്വരത്തോടു ഭേദമാകുംവണ്ണം അനുഗാനംചെയ്തു. ഇങ്ങനെ കാമപാലനും കണ്ണനും പിന്നയും മറുജ്ജവരും കഴുത്തിലണിഞ്ഞ വനമാലകൾ മുതുകിലേക്കു തുങ്ങി അലച്ചും കോത്തുപിടിച്ചു കൈകളിലണിഞ്ഞ കങ്കണലാപനിക്കനുരൂപമായി താളംചവിട്ടിയും, അമ്പാടിയിൽ വൃഷഭകോഷ്ഠത്തിൽ യശോദതൊഴുതു വണങ്ങത്തക്കവണ്ണം അന്നാടിയപോലെ ഏത്രയും മനോഹരമായ കരവയാട്ടം കണ്ടു മാതരി

അതുതപരനത്രയാൽഭവിച്ച്, “നാം ഈ ആട്ടത്തിന്റെ കരംഗമായി ഗതസ്ഥപജനായ ഭഗവാനെ സ്മരിച്ചു പാടുക” എന്നഭിപ്രായപ്പെട്ട് അപ്രകാരം പാടുന്നു.

ചിന്ത് - ‘പൊന്നുലാവു ശെന്നികളു’ എന്ന മട്ട്.

1. അഭിജാതമതുപോലങ്ങിങ്ങതമാണ്ണിളങ്ങും
മുത്തിനാൽ തീർത്തു രണ്ടു ധാരവും—സുര
സൗമൻ നൽകിയ ദിവ്യധാരവും—യുത്തിൽ
പുണ്ട പാഞ്ചസ്യനാധിപൻ വന്ന
സീറ്റി ഗോക്കളെ മേച്ചിട്ടുപൊഴു
താത്തനാം ഭാനവൻ തന്നെക്കൊന്നുടൻ—ലോക—
ക്കാത്തി തീർത്തുള്ളൊരു ദേവനല്ലായോ.
2. മന്നിലാരം വിളങ്ങിട്ടു വെളിയാം മാമല തന്റെ
മന്നതശ്ശംഗാന്തരത്തിലകിതം—മിന്നം
പൊന്മയം ശാർദ്ദൂലമായ കേതനം—തൊട്ടു—
ഘൃഷിവാണു വിശാഖസാഖപ—
രിതമായ പുകരിൽ വാഴ്വൊരു
ന്നവൻ മേരുവായിട്ടു കാർമ്മുകം—പുണ്ടു
ജന്മസീറ്റി ജയകൊണ്ട മാധവൻ.
3. ആഴിതന്നിലിളംപ്രായംപുണ്ടു പാരം വളർന്നു
ജാതമായ കരംബത്തിൽ ജണ്ടനം—ചെയ്യ
വഞ്ചിളവല്ലഭൻ വൈരിക്കന്തകൻ—ചേരൻ
കുന്നിനൊപ്പമുയർന്നു തോളിണ—
യങ്ങിളക്കി വലിച്ചു പാലുകൻ
ബോമമന്യെ മമിമുണ്ടു വാനവൻ—സുര—
ക്കിണ്ടൽ തീർത്തു വിചസ്മം ശ്രീവല്ലഭൻ.

തേവാരം—“മോററിയാതെഴുംവിത്തുംപൊന്നെ”

എന്ന മട്ട്.

1. കണ്ണനാമി കടൽവണ്ണ! കൃപാഭയ്ക്ക!
മന്ദരമായുള്ള മാമല തന്നാൽ
മുന്നം പയോധി കമിച്ചു കരക്കൾ
തമ്മെ പിടിച്ചു പിണച്ചു തശോട
എന്തൊരു മായമിതാക്കറിയാവൂ
ചിന്തിക്കിലേതും കഥിക്കുവാൻ മേലാ.
2. കണ്ണ! പരംപൊരുളെ! വനമാലിന്!
വിണ്ണവർ പോറി പുകഴ്ന്നിടംവണ്ണം
മന്നേഴുമണ്ടിനെയുണ്ടു തെളിഞ്ഞും
പിന്നെ വിശന്നു നീ വെണ്ണ കവൺ
എന്തൊരു മായമിതാക്കറിയാവൂ
ചിന്തിക്കിലേതും കഥിക്കുവാൻ മേലാ.
3. വാനവർപോറുമടിയിണകൊണ്ടു
മുനലകഞ്ഞയളന്നിരുൾ പോക്കി
പാഞ്ചവട്ടതനായുള്ളും തന്നാൽ
തുണ്ണും നടന്ന നരസിംഹരൂപ!
എന്തൊരു മായമിതാക്കറിയാവൂ
ചിന്തിക്കിലേതും കഥിക്കുവാൻ മേലാ.

തേവാരം—“പൊന്നാർമേനിയനെ” എന്ന മട്ട്.

1. പോരും മുയലകം—നിണ-
ക്കീടടിവെച്ചുപ്പാൻ
വീര! ചേവടിയാൽ—വനം
പുക്കു നീ തയിയോടും
പരേവാരമേതും—കട.

നാശവീരന്മാരെ
 പേരിയൊഴുകി പുകൾ—പുകൾ
 കൊള്ളുന്ന ലോകം
 പാർത്തുന്ന വിരോ—വേൽ.
 പാവനസമൃദ്ധിതം
 വേരായിൽ ചെവിതോ—ചെവി.
 യെന്ന കഥിക്കാമോ.

2. നാലിപതജനനിൽ—ജന -
 മാതിരി ചോകമെല്ലാം
 ശ്രീതാവുന്ന വോൽ—മറി.
 മായങ്ങളുണ്ടെന്ന്
 പാടുകരതലങ്ങൾ—ചുവ.
 നേലും തിരുമനി
 കാണാതെത്തൊഴുക—ഒണ്ണാ
 കണ്ണെൻ ചൊല്ലാമോ.
 നന്നാണുണ്ടകിലും—മിഴി
 തെല്ലമനങ്ങളെ
 തന്നെ കാണതു കൺ—മറി.
 ചെന്നാകിൽ കണ്ണാമോ.

3. പാദം മൃഗനവൻ—കംസൻ
 ചെയ്യ ചതികളെല്ലാം
 ദൂരം പോക്കുകയാൽ—സൂര.
 സംഹതി കൈകൂപ്പി
 നേരെ പാഞ്ചവക്ത്രം—യെര
 ട്ടുരചെയ്യ മുദാ
 പാദാങ്കുരങ്ങൾ—പുകൾ
 കൊള്ളും മഗവാന്റെ
 വരദ “നാരായണ”—യെന്ന

ഗന്ധം തിരുന്നാൾ

തന്നെ ചൊല്ലാതവൻ—തൻ

നാവൊരു നാവോമോ?

ഇങ്ങിനെ നമ്മളാടിയ കരവക്കൂത്തിനാൽ സൂതി ക്കപ്പെട്ട ദേവൻ നമ്മുടെ കാലികൾക്കു വന്നുണഞ്ഞിട്ടുള്ള വിപത്തുകളെ അകറ്റുമാറാകട്ടെ; കലിശപാണിയായ മരോന്ദ്രന്റെ കീഴിടത്തിന്മേൽ തന്റെ അംഗം വിളങ്ങത്തക്കവണ്ണം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആസന്നമിത്രവും ദക്ഷിണദശാധിപനായ പാണ്ഡ്യഭൂപന്റെ സാമന്തഭൂപാലകഭയാനകമായി സാഗ്രഗംഭീരമായ മുരജഭൂപാനം വൈരിചിദ്ധപംസനത്താലുള്ള വിജയത്തെ പ്രഖ്യാപനംചെയ്തുകൊണ്ടു മുഴങ്ങുമാറാകട്ടെ;” എന്നു വാഴ്ത്തിക്കൊണ്ടു കരവക്കൂത്തിന്റെ സമാപ്തി വരുത്തി.

പതിനെട്ടാം ഗാഥ.

ദിഃഖാനഭൂതി.

ഇങ്ങനെ തങ്ങളുടെ കരവയാട്ടം അവസാനിച്ചപ്പോൾ മാതരി മുതലായവർ അവിമതമൊഴുകി വിലസുന്ന വൈകയാറിൻകരയിൽ വിശ്വരൂപനായ മഹാദേവന്റെ ശ്രീപാദങ്ങളെ പൂജ്യധൂപാദിക

ജാലാരാധിപ്പാനായി ചെന്നു; അവിടെ മറെറാരുത
 രുണി ഉൾനഗരത്തിൽനിന്നുതഭവിച്ചതും-താൻ കേ
 ട്തുമായ വൃത്താന്തം അറിയിപ്പാൻ ബദ്ധപ്പെട്ടു വ
 ന്നുചേർന്നു; അവൾ താൻ കേട്ട വർത്തമാനം കണ്ണുകി
 യെ നേരിട്ടറിയിക്കുവാൻ മനസ്സുവരാതെ അവിടെ
 നീരാടി കരയ്ക്കു കയറിനില്ക്കുന്ന ഗോപിമാരോടു ര
 ഹസ്യമായി പറഞ്ഞു താനും അവരോടു ചേർന്നു സ
 ഹതപിക്കയും അവളുടെ അഴകും ഇളംപ്രായവും
 അനാഥസ്ഥിതിയുമൊത്തു താപം സഹിയാഞ്ഞതി
 നാൽ കണമുരയാടുവാൻ കെല്പില്ലാതെ നില്ക്കുക
 യും ചെയ്തു. അപ്പോൾ കണ്ണുകി അയ്യോയോടു പറ
 ഞ്ഞു. “സഖി! എന്റെ പ്രാണവല്ലഭന്റെ വരവു കാ
 ണുന്നില്ല; അതിനാൽ എന്റെ അകക്കായു കല
 ണി ഉലയിലൂതുംതുരുത്തിയുടെ മുഖമെന്നപോലെ നി
 ശ്വാസങ്ങൾ സന്താപപാവകനെ ഉജ്വലിപ്പിക്കുന്നു;
 അദ്ദേഹം എന്റെ അരികിൽനിന്നു പോയസമയം
 മുതൽ ഭയാനകമായ ഒരു വ്യഥ എന്തെ ബാധിക്ക
 യും അതു നാശികതോറും അധികരിച്ചുവരികയും
 ചെയ്യുന്നു; പ്രിയജനത്തിന്റെ വരവു കാണുന്നതുമി
 ള്ല; എന്റെ ഹൃദയം തപിക്കുന്നു; ഇങ്ങനെയിരിക്ക
 വേൾ ഈ ആച്ചിമാർ എന്നെയുദ്ദേശിച്ചു ചില
 സംഭാഷണം നടത്തുന്നതെന്താണെന്നറിയുവാൻ കഴിയുന്നില്ല. ഇവരുടെ ഭാഷണം നിസ്സാര

മായ ഒരു വിഷയത്തെ ആസ്പദിച്ചപ്പോൾ ഇതിന്നു യോജ്യമായി എന്റെ ഇഷ്ടജനത്തിന്റെ ആഗമനവും കാണാതിരിക്കുന്നതിനാൽ, എന്റെ അറിവിൽ പെടാത്ത ഒരു സംഭവമുണ്ട്; അത്രയുമല്ല എന്റെ ഹൃദയം തളരുന്നു; ഈ സ്ഥിതിക്ക് എന്നെ യുദ്ധേശിച്ച് ഇവർ പറയുന്നതെന്തായിരിക്കുമെന്നെ നിശ്ചയിക്കുന്നില്ല.” ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞ കണ്ണുകിടച്ച പാവശയായിരിക്കുമ്പോൾ നാട്ടിലുണ്ടായ ആരവാരംകേട്ട കാര്യംഗ്രഹിച്ചു വന്ന വാചാലയായ ഒരു വൾ അവിടെ വന്ന്, “അരമനയിൽ അന്തഃപുരത്തിലുള്ള അമൃതപ്പൂവും മനോഹരവുമായ ചിലമ്പിനെ അനായാസേന കവണുകൊണ്ടു കള്ളൻ ഇവൻതന്നെ എന്നു നിണ്ണയിച്ചു, കാലിൽ വീരതണ്ടയണിഞ്ഞ വേൽചേവകന്മാർ ആ കള്ളനെ കൊലപ്പെടുത്തുവാൻ തീരുമാനിച്ചു” എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതുകേട്ട കണ്ണുകിതാപാർത്തയായി പൊടുന്നനെ ഏഴുനേല്ക്കുകയും ഒളിഞ്ഞൊട്ടു വിലസുംപനിമതിബിംബം കരിമുകിലൊടൊത്തു പാർത്തിൽ പതിക്കുംവണ്ണം അപശതപ്പൂണ്ടു ഭൂമിയിൽ പതിക്കുകയും തന്റെ കണവനെ കാണുമാറാകേണമെന്നു സങ്കല്പത്താൽ കണ്ണുകൾ കലങ്ങുംവണ്ണം കരങ്ങളാൽ തിരുമ്മിക്കൊണ്ടു കരയുകയും “ജീവിതേ! ഭവാനെങ്ങു വാഴുന്നു. ഹാ ഹാ ഞാനെന്തുചെയ്യൂ” എന്നിങ്ങനെ ഉപാലം

വചനങ്ങൾ ചൊല്ലി മോഹിക്കയും മോഹമകന്നു വീണ്ടും മറയിടുകയും ചെയ്തു.

പിന്നെ അവൾ, തന്റെ പ്രേമഭാജനമായ അദ്ദേഹം ഘോരമായ ചിതാഗ്നിയിൽ മുഴുകുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തോടു കൂടി അതിൽ മുഴുകാതെ ഓടുകയായി ഏതായ വൈധവ്യവൃത്തി കൈക്കൊണ്ടുഴയുന്ന സാമാന്യമഹിളാജനത്തെപ്പോലെ ഭൂവാസികളെല്ലാം പറ്റിക്കത്തക്കവണ്ണം പാണ്ടിയന്റെ അക്രമപ്രവൃത്തിയാൽ ഭയപ്പെട്ടിരുന്നതായാ അന്തർ ഇങ്ങനെയിരുന്നു വിലാപിപ്പാൻതക്കവളാണോ? തന്റെ വല്ലഭൻ അഗ്നിയിൽ മുഴുകുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ പിരിഞ്ഞു ഓടുംപോഴു പല തിരുമങ്ങളിലും ചെന്നു കളുത്തു നീരിൽ മുഴുകി അഴൽപ്പൂണ്ടു വിലപിച്ചു വാഴുന്ന സാമാന്യവനിതാജനത്തെപ്പോലെ അധർമ്മപരനായ ധർമ്മപരനെന്ന ഭാവത്തിൽ രാജ്യം വാണുകൊള്ളുന്ന പാണ്ടിയന്റെ ദുഷ്ടതയെക്കണ്ടിരുന്ന ധർമ്മദേവനെന്ന മൂഢ! അന്തർ അങ്ങനെ ഓടിക്കൊണ്ടു വളാണോ? പായ്ക്ക. തന്നോടിണങ്ങി പരസ്പരപ്രേമസന്ധ്യത്തിൽ കൈക്കൊണ്ടു വാണിരുന്ന സമുസന്ധൽ ഗുണസമ്പന്നനായ നായകൻ കത്തിക്കൊള്ളുന്ന ഘോരപരനിയിൽ മജ്ജനംചെയ്യുമ്പോൾ താനും അദ്ദേഹത്തോടു കൂടെത്തന്നെ അതിൽ മജ്ജനംചെയ്യാതെ വൈധവ്യനിഷ്ഠയോടെ തീർത്ഥവാരികളിൽ മജ്ജ

നംചെയ്തു കുളർമകൊള്ളുന്ന പ്രാകൃതവനിതകളെ
 പോലെ സന്താപ്യവൃതിചലനംചെയ്തു ചെങ്കോൽ ന
 ടത്തിവരുന്ന പാണ്ടിയൻ അന്യായകർമ്മം ചെയ്തിരി
 ക്കെ ഇജ്ജനത്തിലും ഞാൻ ഈ അപവാദത്തിന്നു
 പാത്രമായി സന്താപഭൂയിഷ്ഠമായ ജീവിതത്തെ അ
 വലംബിച്ചിരിക്കണമെന്നോ? അത്യാപസ്യ ചക
 ണ്ഠമായ ട്റണിമിത്തങ്ങളുടെ ശാന്തിക്കായി കുരവട്ടു
 ത്തു നടത്തി ഇവിടെ വന്നിരിക്കുന്ന ഗുണവതികളാ
 യ ഗോപികമാരെ! കേൾപ്പിൻ! നിങ്ങളേവരും
 കേൾപ്പിൻ! കിരണമലിയും കർമ്മസാക്ഷിയുമായ
 ദേവ! അലകടൽ മുഴുന്നൊരീമഹീമണ്ഡലത്തിൽ
 നീയറിയാത്ത വസ്തുക്കളൊന്നുമില്ല, നീ അറിയാ
 ഏന്റെ ജീവനാഥൻ കള്ളനോ?" എന്നു ചോദി
 ക്കയും ഇതിന്നുത്തരമായി ഇങ്ങനെയൊരശരീരിവാ
 ക്യാമുണ്ടാകയുംചെയ്തു.

“കള്ളനല്ല നിൻകാതൻ
 കവേല! കേളവനെത്തഥാ
 ചൊല്ലിയോന്റെ പുരം വാദ -
 മില്ല വന്നിക്കധീനമാം.”

പത്തൊമ്പതാം ഗാഥ.

നഗരത്തിലുഴന്നത്.

ആദിത്യനിൽനിന്നുണ്ടായ അശരീരിചാക്രം കേട്ടതിന്റെശേഷം കണ്ണുകി തന്റെ പക്കലുള്ളതായ കറുച്ചിലമ്പിനെ കയ്യിലെടുത്തുകൊണ്ട് ആ ആയർവാടിയിൽനിന്നു പട്ടണത്തിലേക്കു ചെന്നു; അവിടെയുള്ള സതീജനത്തോടു, ധൃമോനുഷ്ഠാനഹിനനായ ഭൂപാലന്റെ വാസസ്ഥാനമായ നഗരത്തിൽ വാസംചെയ്യുന്ന സാധുവിമണികളേ! ഇവിടെ ഒരു ചിലമ്പിനെ സ്സംബന്ധിച്ചു നടന്ന സംഭവം നിങ്ങൾ അറിഞ്ഞിരിക്കുമല്ലോ; അതിന്റെ ഇണച്ചിലമ്പാണിത്; ഏല്പാവരം കണ്ടുകൊൾവിൻ. ആക്കും നേരിടാത്ത കഷ്ടങ്ങൾ ഏറിക്കു നേരിട്ടു; ആരും അനുഭവിക്കാത്ത ദുഃഖങ്ങൾ ഞാനനുഭവിച്ചു; ഇവയെല്ലാം മരണവേദനയ്ക്കു തുല്യമായിരുന്നു. ഇതെല്ലാം എന്റെ വിധിയെന്നല്ലാതെ മറ്റെന്ത്? എന്റെ കണവൻ കള്ളനല്ല; എന്റെ കാൽചിലമ്പു വിറുവിലകൊൾവാൻ ഇവിടെവന്നകാരണത്താൽ കള്ളനെ പേർപറഞ്ഞു കൊലചെയ്തുവല്ലോ; ഇതെന്താശ്ചര്യം! അനുരക്തന്മാരായ പതികളോടൊത്തു വാഴുന്ന പതിവ്രതകളുടെ മുന്നിലയിൽ പൂർവ്വസ്ഥിതിപോലെ എന്റെ പതിയെ കാണാൻ ഏറിക്കു സം

ഗതിവരുമോ? അങ്ങനെ കാണുന്നതായാൽ അതൊരു പുതുമയല്ലേ? അങ്ങനെ കാണുന്നുവെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കററുമാറ ഭാഷിതങ്ങൾ എനിക്കു കേൾപ്പാനിടയാകുമോ? അങ്ങനെ കേൾപ്പാനിടവരുന്നതായാൽ അതൊരനുഗ്രഹമെന്ന്; അങ്ങനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദോഷമീനമായ വചനം കേൾപ്പാനിടവരാത്തവക്കും സതികളായ നിങ്ങൾ എന്നെ അസതിയെന്നു കരുതി നിന്ദിക്കും; അതു നിങ്ങൾക്കു ബഹുമതിയായും ഭവിക്കും.” എന്നിങ്ങനെ താപാർത്തയായി വിലപിക്കുന്ന ആ പതിഭാവതയെ പട്ടണവാസികളെല്ലാം കണ്ടു കുമളുകി അറവളെ ആശ്വസിപ്പിപ്പാൻ ഒരു വഴിയും കാണാതെ വിഷണ്ണനായി, “ഈ കമനീമണിക്ക് മരണപശ്ചന്തം ശമിക്കാത്തുള്ളൊരുതാപത്തിനിടയാക്കിയതിനാൽ ഒരു കാലത്തും ഭംഗം വരാത്ത രാജധർമ്മത്തിനു ഹാനി ഭവിച്ചു. ഇതിന്റെ ഭാവിഫലം എന്തായിരിക്കുമോ? രാജാധിരാജനായി മതിമനമൊളിതിരളും കടയും, വെണ്മകോലും കറവാളും പൂണ്ടു വിചുങ്ങും പാണ്ടിയന്റെ ആധിപത്യം അവസാനിച്ചു; ഇതിനാൽ മേലിൽ എന്തു ഭവിക്കുമോ? നാട്ടാഴ് നന്മയും മാറാഴ് തിന്മയുംചെയ്ത നെടുനാൾ പുകഴാൻ ജനമാനസത്തിന്നാർദ്ദ്രം വംചേത്തുപന്നിരുന്ന ചെങ്കോലിനു മാലിന്യംവരു

ത്തി; ഇതിനാലിനി എന്തു ഭവിക്കാൻ പോകുന്നു
 വേ? ഒരു ചെമ്പൊൻചിലമ്പും കയ്യിലെടുത്തു നമു
 ക്കേതാണ്ടൊരാപത്തുവരുത്തുവാൻ അഭ്യുതപൂർവ്വമാ
 യി ഒരു മഹാദേവി ഇങ്ങു വന്നിരിക്കുകയാണ്, ഇതുമു
 ലം ഭവിക്കാവുന്നതെന്തെന്നറിഞ്ഞുകൂടാ; വിസ്മയാവ
 ഹങ്ങളായ വിശാലലോചനങ്ങൾ വികാസംപൂണ്ടു
 നിശ്വാസബലമുലമാംവണ്ണം പ്രലവിച്ചും ആവേശ
 മാന്ദ്യമിരിക്കുന്ന ഇവരും എന്തുചെയ്യാനും കഴിവുള്ളവ
 ളായി കാണപ്പെടുന്നു; ഇതുനിമിത്തം വരാവുന്നതെ
 ന്നോ?" എന്നിങ്ങനെ പൂരവാസികൾ ഇവളുടെ നി
 ലയെപ്പറ്റി വിഷാദിച്ചും മനാവന്റെ ഭിന്നയങ്ങളെ
 പറ്റി നിന്ദിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കേ ഓരോ കാഴ്ചകൾ ക
 ണ്ടു തെണ്ടിനടക്കുന്നവരായ ചിലർ കൊലപ്പെട്ടു കി
 ടക്കുന്ന അവളുടെ കണവനെ കാട്ടിക്കൊടുത്തു. തൽ
 ക്ഷണം പൊൻകൊടിക്കൊത്ത കാന്തികലരുന്ന ക
 ണ്ണകി തന്നെ കാണുന്ന ഒരുവരേയും താൻ ക
 ണ്ടില്ല.

വിശാലമായ മഹീമണ്ഡലത്തെ ഇരുളിനിമ
 യാക്കി ഉന്നതമായ അസ്തഗിരിയെ ആരോഹണം
 ചെയ്തു തന്റെ ചെങ്കുതിരകളെ ചുരുക്കി കുതിരവൻ
 മഠത്തു പോയതിനുശേഷം ആതകഭൂയിഷ്ടവും രാ
 പ്തകൽമണ്ടിലേതെന്നു വേർതിരിപ്പാനരുതാതെ മോ
 ഹജനകവുമായ സന്ധ്യാകാലത്തു പൂക്കൊഴിഞ്ഞ പൂ

കൊടിക്കൊത്ത കണ്ണകി കാലനെപ്പോലെ പാണ്ടിയന്റെ നേരെ കോപിക്കുകയും, ആ നഗരത്തിൽ ഭക്ത എന്ന ശബ്ദമുണ്ടാക്കുകയും ചെയ്തു; പ്രാദേശികാലത്തിൽ ആയർവാടിയിൽവെച്ചു തന്റെ കണവനെ തഴുകി അതിന്നു പ്രതിഫലമായി അവന്റെ മുടിയിൽധരിച്ചിരുന്ന മലയാളിതന്റെ കൂന്തലിലണിഞ്ഞുകൊണ്ടവൾ, സായങ്കാലത്തിൽ അവന്റെ അംഗക്ഷതത്തിൽനിന്നും പൊങ്ങിവരുന്ന ശോണിതധാരയൊഴുകി നാലുപാടും നന്നത്തു കിടക്കുന്നതിനാൽ അവൻ തന്നെ കാണുന്നില്ലെന്നറിയുകയും അകക്കാമ്പുരുക്കി ഇങ്ങനെ ഉപാലംഭിക്കുകയും ചെയ്തു.

(തമിഴിൽ ഒപ്പാരിയെന്നു പറയുന്ന
വിലാപയോഗ്യമായ മട്ട്)

1. ആധാരമില്ലാതെ അഴൽ തേടുമെന്തുപം
കാതരയാമിവർകോലും കരുമനയെന്നറിയാതോ
മാലയച്ചാറണിഞ്ഞു മണമേലും പൊന്മേനി
മേലേ പൊടിയണിഞ്ഞു മേവുമെന്നതോക്കാമോ
മന്നവനാൽ വന്നൊരു കൊടുങ്കാലയ്ക്കു മൂലമെന്തോ?
മുന്നമിവർ കൊണ്ടകൽമെന്നു ചോകർ ചൊല്ലിപ്പോ.
2. ആദ്യമൊരു തുണയില്ലാത്തതേടുമന്തിനേരം
ആറായോരഴിപ്പോട്ടുമാറാൽ ഞാനിങ്ങിരിപ്പു
കൂരിരുട്ടിൽ മുഴുകും നിൻ ചാരുയിരുമാറിപ്പോ താൻ
പാരിട്ടത്തിൽ പതിഞ്ഞിട്ടമന്നാരാനുമോൽനിന്നോ
ഇക്കൊടുമപാഞ്ചുന്നെന്നുമപകീർത്തി നേടുമെന്നോ
ഇക്കാദരം മാലോകർ ചൊല്ലാതെ നിന്നിട്ടുമോ.

3. കണ്ണീർ പൊഴിച്ചിരുന്നു കൊടുയാപി ഞാൻ കരഞ്ഞു
പുണ്ണാലും നിന്നെന്നിങ്ങു പൊടിയാടി നീ കിടപ്പു
അന്യായമിതിനോർത്താലരവൻ താൻ മൂലമയ്യോ
നിന്നീടാകുൾഗതി നിയതമെന്നു ലോകർ ചൊൽവൂ.
4. ചൊല്ലാളും സതികളുണ്ടോ ചൊല്ലാളും സതികളുണ്ടോ
വല്ലഭൻ വന്നിടുമല്ലത് പോക്കിമരുവീടും
ചൊല്ലാളും സതികളുണ്ടോ ചൊല്ലുവതിനിന്നാട്ടിൽ
5. അറിവുടയമനുജരുണ്ടോ അറിവുടയമനുജരുണ്ടോ
അമിതയൊഴി താൻ പിറന്ന തനയനൊരു തുണ ചെയ്യാൻ
അറിവുടയമനുജരുണ്ടോ ആരാധ്യാനിന്നാട്ടിൽ.
6. അരുളിയലുമീശനുണ്ടോ അരുളിയലുമീശനുണ്ടോ
കുമ്പാളാലൊൻപതിയെ കടംകൊല ചെയ്യാരു പാപി
നരവരൻ ഉന്നയത്താൽ നരകാഭമായിരിക്ക
അരുളിയലുമീശനുണ്ടോ അടിയൊഴുവാനിന്നാട്ടിൽ.

അവൾ ഇങ്ങനെ പരിഭവനംചെയ്തു പ്രാണ
വല്ലഭന്റെ മാറിടത്തെ തന്റെ മാറോടു ചേർത്തു പൂ
ണന്നു; അപ്പോൾ അവൻ ഉത്ഥാനം ചെയ്ത്, “പ്രേ
ണ്ണചന്ദ്രപ്രതിമമായ ഭവതിയുടെ മുമ്പം വിവർണ്ണമാ
യി നയനങ്ങൾ അശ്രുപുണ്ണങ്ങളായിരിക്കുന്ന
ല്ലോ.” എന്നു ചൊല്ലി തന്റെ കൈകൾക്കുണ്ടു് അവ
ളുടെ കണ്ണനീർ തുടച്ചു; അനന്തരം അവൾ ഏങ്ങി
ക്കരഞ്ഞു നിലത്തു വീണു നിജഭർത്തുവദയുഗളം
കരപല്ലവത്താൽ ഗ്രമിച്ചു; നികൃഷ്ടമായ ഈ സ്ഥൂ
ലശരീരം കൈവിട്ടു നാകപ്രാപ്തിക്കായി മുതി

ന്നു അവൻ “എന്നാൽ നീ നില്ക്കുക” എന്നു ചൊല്ലി അമർത്ത്യന്മാരാൽ പരിവൃതനായി മറഞ്ഞു പോകയും ചെയ്തു. അവൻ ഇതു കണ്ടു, “ഇതൊരു മരയ്യനോ? അല്ലെങ്കിൽ എന്നായിരിക്കും? എന്റെ മനസ്സിനെ മോഹിപ്പിച്ച ഒരു ദൈവം തന്നെയോ? കനം അറിയുന്നില്ലാത്തതിനാൽ എങ്ങും നടന്നു തിരിഞ്ഞ് അദ്ദേഹത്തെ ചെന്നുചേരാം; അതു നിഷ്പ്രയാസമെന്നിരിക്കിലും എന്റെ കോപാവേശം അടങ്ങിയതിനുശേഷമല്ലാതെ അതിനു തുനിയുന്നതല്ല; ഈ കോപശമനത്തിനായി ആ കൊടിയ നൃപന ഞാൻ ചെന്നു കണ്ടു, “എന്റെ നായകനെ കൊലപ്പെടുത്തിയത് എത്ര കണ്ടു ഏന്യമാണ്യോയി?” എന്നു ചോദിക്കണം.”

ദണ്ഡകം.

1. എന്നോതിയക്കമനിയങ്ങോട്ടു പോവതിനു
കന്നേ മുതിന്നൊരു ദശയോം
നിജപുരിയിലന്നാ—ജൊരു കനവിതന്നാ
മുതു കരളിലതു പൊഴുതു
കരുതുമളവതിവെറ്റുല
നയനജലധാരകൾ പൊളിഞ്ഞു.
2. കാണാത്തു കണ്ണിനകമേണാക്ഷിമെഴുചിമണി
താനേ തുടച്ചു വെക്കു വാങ്ങും
കരളുകിയേക്കാ—കലിതവെറ്റുരോഷാ
കനകമണിതവിതിരള
മരണയിൽ വിലസുമോരു
ചരിതമണി ഗോപുരമണത്തു.

ഇരുപതാം ഗാഥ.

ന്യായവാദം

“വൈഷ്ണവകടയും ചെങ്കോലും വാനിൽനിന്നും
വീണുകൊണ്ടും ഭാനുമണ്ഡലമിളകിമറിഞ്ഞുകൊ
ണ്ടും കാണുന്നു; അന്ധകാരം ദിവാകരനെ കബളി
കരിക്കുന്നു; രാവീൽ ഇന്ദ്രചാപവും പകൽ ഏരി
പൊരി ചിതറുന്ന കൊള്ളിമീനും കാണുന്നു; അരമ
നയിൽ ചെങ്കോലും വൈഷ്ണവകൊരകടയും മറിഞ്ഞു
നിലത്തു വീഴുന്നു; രാജദാമത്തിലുള്ള മണി കിടുകി
ടായം വിറയ്ക്കുന്നു; ഇങ്ങനെ ഞാൻ കണ്ടകിനാവി
നാൽ ഏതോ ഒരു വിപത്തു വന്നു കൂടുവാനിടയു
ണ്ട്; ഇതു മണവനോടണത്തിക്കേണം” എന്നു നി
ശ്ചയിച്ചു കണ്ണാടി, വീണ, ഭട്ടിവിധ്യയെന്ന മണിഭൂ
ഷണങ്ങൾ, കോടിവസ്ത്രം, പട്ട്, പൂണ്ണകംഭം, വ
ണ്ണദ്രവ്യങ്ങൾ, സുഗന്ധപൂണ്ണങ്ങൾ, കസ്തുരിച്ചാ
ന്തു, പൂങ്കൊത്തു, പിന്നൽമാല, ചാമരം, ധൂപം
എന്നീ പദാർത്ഥങ്ങളെ വഹിച്ച പരിജനങ്ങളോലും കൂ
നൻ, മുകൻ, അന്ധൻ എന്നീ കീഴ്ജീവനക്കാരാ
ലും ഭയഭക്തിപുരസ്സരം ഭരണഗതയായി, വൃദ്ധന്മാ
രോലും വാശികളോലും സ്തുതിക്കപ്പെട്ടു, “പാരമ്പാ
ര്യവീര്യമായ ഭൂമണ്ഡലമലംകരിക്കും പാണ്ടിയന്റെ

പേരും ദേവി വാഴെന്ന്”മെന്നു വാഴ്ത്തി വാരസീമ
 ന്നിനീജനത്താലും സാമന്തഭൂവാലന്മാരും വന്ദി
 ക്കപ്പെടുന്ന മഹാരാജാവി പരിവാരസമേതം സിം
 ഹാസനാരൂഢനായിരിക്കുന്ന പാണ്ടിപ്പെരുമാളുടെ
 സന്നിധാനത്തിൽ ചെന്നു തന്റെ ദുസ്വപ്നഭർന്ന
 ണ്ണെ ഉണർത്തിക്കുകയായിരുന്നു. അപ്പോൾ, “ശ്രീ
 മൻ! ദക്ഷിണദേശാധിപതെ! ദ്വാരപാലക! ദ്വാര
 പാലക! അറിവു മറഞ്ഞഹംകരിച്ചു ധർമ്മം വിഴിച്ചു
 മന്നവന്റെ കീങ്കരനായ ദ്വാരപാലക! കരിണച്ചി
 ലമ്പു കയ്യാണ്ടവർ; ഭർത്താവു മരിച്ചവർ; ഗോവു
 രദ്വാരത്തിൽ ഭൂപതിയെ കാണാൻ വന്നു നില്ക്കു
 ന്നവെന്നറിയിച്ചാലും, അറിയിച്ചാലും” എന്നു ക്രോ
 ധവശഗയായ് വിളിച്ചു പറഞ്ഞു. ഇതു കേട്ട് അ
 വൻ രാജസന്നിധയിൽ പ്രവേശിച്ചു.

ദ്വാരപാലൻ—സ്വാമി സർവ്വോൽക്കണ്ഠേണ വർത്തി
 ച്ചാലും. ദക്ഷിണദേശരാജാധിരാജനായ ഭവാൻ
 ചീരം വാഴ്ത്ത. ശത്രുനിഷ്ടനെന്നായ ഭവാൻ സുചി
 രം വാഴ്ത്ത; തന്നാൽ വധിക്കപ്പെട്ടു നിന്നമടങ്ങാ
 തുള്ള മഹിഷാസുരശിരസ്സാകും പീഠത്തിന്മേൽ
 വാഴും അപരാജിതമായ വേലേന്തിയ മഹാദേവി
 യല്ല; സപ്തമാതാക്കളിലൊരുവളായ ചാമുണ്ഡയ
 ള്ള; ചന്ദ്രശേഖരന്റെ നൃത്തം കണ്ടരുളിയ കാ
 ലിയല്ല; ദാരുകന്റെ നഗരത്തിൽ കാളിയുടെ

അവതാരമായ ഈശ്വരിയുമല്ല; ക്ഷോഭവും കോപവും കൊണ്ടുവളന്നുപോലെ തോന്നും; കാണികളുടെ കണ്ണിണകവരുന്ന കമനീയമായ ഒരു കാൽ ചിലമ്പു കരതലത്തിലേന്തിയിരിക്കുന്നു; ഭർത്തുനിധനത്താൽ കലുഷിതയാർത്താണെന്നും; ഈവണ്ണമുള്ള ഒരു നാരി തിരുമേനിയെ സന്ദർശിപ്പാനായി ദ്വാരദേശത്തിൽ വന്നു നില്ക്കുന്നു.

രാജാവ് — എന്നാൽ ആ തരുണിയെ ഇങ്ങോട്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരിക.

ദ്വാരവാലകൻ — കല്പനപോലെ.

(ദ്വാരവാലൻ കല്പന അറിവിക്കയും കണ്ണുകിരാജാവിന്റെ മുമ്പാകെ വരികയും ചെയ്തു)

രാജാവ് — ഹേ സുന്ദരി! ബാഷ്പാകലേക്ഷണയായി നമ്മുടെ മുമ്പാകെ വന്നിരിക്കുന്ന നീ ആരാണു്?

കണ്ണുകി — ദേവ! ഞാനുണർത്തിക്കാം; അമരന്മാരാൽ പോലും അതിശയിക്കത്തക്ക മഹിമയോടും സമ്പത്സമൃദ്ധിയോടും കൂടി ചോഴമന്നവൻ ചെങ്കോൽ നടത്തിവരുന്ന പുകൾപെരിയ പുകാർനഗരമാണു് ഞങ്ങളുടെ ദേശം; അവിടെ അതിയായ കീർത്തി വിലസുന്ന ചെങ്കുടി വൈശ്വകലപുംഗവനായ മാശാത്തുവാന്റെ മകൻ എന്നെ വേട്ടു; ജീവിതം നയിപ്പാനായി കർമ്മഗതിക്കു വശംവദരായി ചൊന്റെ ഈ നഗരത്തിൽ വന്നു; ഇവി

ടെ എന്റെ ഒരു ചിലമ്പിനെവില്ലാനായി തു
നിഞ്ഞതുമിതിതരം ഭവാനാൽ കൊലചെയ്യട്ടെ !
ട്ടു കോവലന്റെ പതിയാകുന്നുഞാൻ; 'കണ്ണകി'
എന്നാണ് എന്റെ പേര്.

രാജാവ്—സുഗീരതമേ! കള്ളനെ കൊല ചെയ്യുന്നത്
അനീതിയല്ല; അത് ഉൽകൃഷ്ടമായ രാജധർമ്മമെ
ന്നറിഞ്ഞാലും.

കണ്ണകി—അസന്മാർഗ്ഗനിയോഗ്യനായ നരപതി! കേട്ടാ
ലും. എന്റെ ചിലമ്പിൽ തരികൾ രത്നങ്ങ
ളാണ്.

രാജാവ്—നമ്മുടെ ചിലമ്പിൽ തരികൾ മുത്തുക
ളാണ്.

അപ്രകാരം പറഞ്ഞു കോവലനിൽനിന്നു കി
ട്ടിയ ചിലമ്പിനെ തന്റെ മുമ്പാകെ വരുത്തി വെ
ക്കുകയും അതു തന്നെയെ പിളർപ്പുതിച്ചു മാണിക്ക
ത്തരികൾ പാണ്ടിയന്റെ മുഖത്തു തെറിക്കുകയും
ചെയ്തു; അപ്പോൾ അവന്റെ കൂട താണു; ആജ്ഞാശ
ക്തി കറഞ്ഞു. 'കേവലം തട്ടാന്റെ തന്ത്രത്തിന്നു
വശഗനായി കൊടുമ ചെയ്തു ഞാൻ ഒരു രാജാവോ?
കഷ്ടം! ഞാൻതന്നെ കള്ളൻ; പ്രജാപരിപാലനം
ചെയ്തു ദക്ഷിണദേശാധിപനായ് വാഴുന്ന എന്റെ
ചംശത്തിന്ന് എന്നാൽ ഇദംപ്രഥമമായ ഒരു പിഴ
വന്നിരിക്കുന്നു; എന്റെ ആയുസ്സിന്നന്തം ഭവിക്ക

ട്ടെ;” എന്നു പശ്ചാത്തവിച്ചുകൊണ്ടു നിസ്സംജ്ഞ നായ് വീണു ജീവിതം വെടിഞ്ഞു. പാണ്ടിപ്പെരുമേടേ വി ഇതു കണ്ടു കണവന്റെ കാലധർമ്മപ്രാപ്തിയറിയാതെ മനസ്സഴിഞ്ഞു നടുങ്ങി, ഭേദാനുനിയന്തരാൽ പരിതപിക്കുന്ന ജനത്തിന്നു ആരെ കാട്ടിക്കൊടുത്താ ശപഥിപ്പാൻ കഴിയും” എന്നു പശ്ചാത്തവിച്ചും കൊണ്ടു കണ്ണുകിയുടെ കാലിണയിൽ വീണു വണങ്ങി.

ഭൂപ്രവാക്യം.

- 1 “അന്യായകർമ്മമുപേക്ഷ്യ മലം കറയ്ക്കു”
മെന്നുള്ള ധന്യവചനം ജഗദുകവന്മാരും
മനസ് വിധിച്ചു കൊടുമകിടവെട്ടു രാജാക്കി
ന്നീവിധം വിധിവിധിച്ചതു കണ്ടുകൊൾക.
- 2 ഹസ്തത്തിൽ നല്ലൊരു ചിലമ്പു, നിന്നും പുറത്തു
ചിത്തേന്ദ്രകനുവിചാസം തുറന്നു, വന്നെത്തും
പുറം മുഴന്നുപടി കാർക്കശ്യം നിറീക്കി.
ആഞ്ഞെന്നനാം കൊടിയ പാപിയുമെന്തെന്നും.
- 3 മെഴിൽ പരാഗമൊരു നല്ല ചിലമ്പു കയ്യിൽ
ലയ്യോ പിരിച്ചൊരു കരിങ്കുഴൽ കണ്ണനീരും
കണ്ടും കലേശമുവിതൻ വചനങ്ങൾ കേട്ടും
കൊണ്ടു വെടിഞ്ഞു ബത ജീവിതമുള്ള പാണ്ഡ്യൻ.

ഇരുപത്തൊന്നാം ഗാഥ.

കോപാതിരേകം.

“അല്ലയോ മഹാമാജ്ഞി! ഞാൻ മഹാപാ
വിയും ഒരിവുമില്ലാത്ത നിലയിലിരിക്കുന്നവളുമാ
ണെങ്കിലും ‘പൂർവ്വഹ്നത്തിൽ ചെമ്പ് പരപീഡനം
പരാഹ്നത്തിൽ താൻതന്നെ ഭൂജിഷ്’മെന്നുള്ളതീ
പ്രഭാതത്തിൽ നിണക്കനുഭവപ്പെടും.

വന്നിമരത്തേയും മടപ്പുള്ളിയേയും സാക്ഷിപ്പെടു
ത്തിക്കൊണ്ടു കാവേരിക്കരയിലുള്ള (കാവേരി പട്ട
ണത്തിലുള്ള പഞ്ചകോഷ്ഠങ്ങളിലൊന്നും രാജധർമ്മ
ത്തിന്നു ഭംഗം വരുന്നതായാൽ അതിനെ എടുത്തു
കാണിക്കുന്നവളുമായ) ദേവി “ഇവൻ നിന്റെ ക
ണവനാണെ”ന്നു കാട്ടിക്കൊടുക്കയാൽ പ്രബലങ്ങ
ളായ തിരമാലകളിലകപ്പെട്ട പ്രവാഹവേഗത്താൽ
അതൃഷ്ടനും വനിതാജനപരിവൃതനുമായ പഞ്ചിരാ
ജാവിനെ മഹിമാമണിയായ കരികാലചോഴരാജ
കുമാരി സമുദ്രജലത്തിൽ പിന്തുടന്നു “ഇദ്ദേഹത്തെ
കരയ്ക്കുടുപ്പിക്കയില്ലെ” എന്നു ഗൌരവത്തോടെ
ചോദിച്ചപ്പോൾ കടൽ അവനെ കരയ്ക്കു കയറ്റി
കൊണ്ടുവന്നു. അവളുടെ മുമ്പിൽ നിറുത്തുകയും അ
വൾ അവനെ തഴുകി പാദങ്ങളിൽ വണങ്ങുകയും

ചെല്ലൂ; വിരഹിണിയായ ഒരു തരുണി മണമിയ
 ലുന്ന പൂങ്കാവിൽ ഒരു ശിലാമയമായ ശരീരം കണ്ണോ
 ണ്ടു മരക്കുലങ്ങളുടെ വരവും നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു;
 നിജത്തുസമാഗമത്താൽ ശിലാഭൂപം വെടിഞ്ഞു
 സ്വസ്ഥിതി ലഭിച്ചു സുഖിച്ചുവാനു; മരൊരു നാ
 റി സപത്തിയുടെ ശിശു കൂപത്തിൽ പതിച്ചതായി ക
 ണ്ടു മാത്രയിൽ തന്റെ ശിശുവിനെപ്പോലെ കരുതി,
 അതിനെയെടുത്തു കരയ്ക്കു കയറ്റി രക്ഷപ്പെടുത്തി;
 വേറൊരു കാമനി ചിന്താമഗ്നയായിരിക്കുന്നതു കാ
 ണ്കയാൽ അവളുടെ ദയിതൻ പൂണ്ണചന്ദ്രപ്രഭമായ
 അവളുടെ മുഖം “ചാനരമുഖമായ്ഭവിക്കട്ടെ” എ
 ന്നു ശപിച്ചുവെച്ചു പോയെന്നിരിക്കിലും അവൻ മട
 ണിവന്നു കാണുമ്പോഴേക്കും അവൾ മക്കുടമുഖം മാ
 റി മാണിക്കരശ്നാദിഭൂഷണങ്ങളുണിഞ്ഞു തല്പര
 ലം വിശ്വാഗതകാലത്തെ അനുസ്മരിച്ചു ശോകകണ്ഠിത
 യായ്തിന്നുവെങ്കിലും പിന്നെപ്രാണവല്ലഭനുമായിസ
 ചിച്ചു വാനു; “സ്രീബലിയെന്നതു മൈന്ദ്രം ത
 നെ” എന്നു വിധിച്ച വിബുധന്മാരുടെ മനോഭാവ
 ണ്തെ ഗ്രഹിക്കാതെയല്ല ഞാനിങ്ങനെ കരുതുന്നത്.

ഇളംപ്രായത്തിൽ കൂറുകാരമായി കളിക്ക
 ന്ബോൾ ബാലചാപലുംമൂലം വല്ല അനുചിതവച
 നങ്ങളും ഉച്ചരിച്ചുപോയാൽ അതു മാതാപിതാക്ക
 ളുടെ മുമ്പാകെ സമ്മതിക്കയും അങ്ങനെ വന്നു തെ

റിന്നായി ക്ഷമയാചനംചെയ്തു തദ്ദോഷപരിഹാരം
 രാത്നം അവരെ അഭിവാദനം ചെയ്ത് 'ആശീർവാദം
 കൈക്കൊള്ളുകയും ചെയ്തു പോരുന്ന ഉത്തമ കല
 പാലികകളും സുവർണ്ണപ്രതിമകൾപോലെ പരില
 സിക്കുന്നവരുമായ മാനിനീമണികളുടെ ജന്മദേശ
 ത്തിൽ തന്നെയാണ് എന്റെയും ജനനം; ഞാ
 നൊരു സാധുവായെന്നുള്ളതു സത്യമെന്നുവരി
 കിൽ അരചനോടു ഒരു പ്രകാരേണയും സന്ധിക്കുക
 യില്ല; ഈ മധുരപുരിയെ ഉന്മൂലനം ചെയ്യും; എ
 ന്റെ പട്ടത്വം നിന്നു കാണ്മാനാകും. നാലുപാ
 ടും മാടകൂടങ്ങളിൽ മരുവുന്ന മഹിളാജനവും പുരു
 ഷാരവും ദേവന്മാരും മുനികളും കേൾപ്പിൻ; എ
 ന്റെ പ്രാണവല്ലഭനെ അന്യായമരണത്തിന്നു പാ
 ത്രമാക്കിയ ഈ രാജധാനിയുടെ നേരെ എന്റെ
 ചീറം പ്രയോഗിക്കുന്നു; ഞാൻ ഈ കാര്യത്തിൽ
 അപരാധിനിയല്ല;'' എന്നു വിളിച്ചു പറഞ്ഞു ത
 ന്റെ വലതു കയ്യാൽ ഇടത്തെ മൂല തിരുമ്മി പരി
 ചെടുത്തു മധുരയായ മൃഗ വലംവെച്ച്, 'എനിക്കു
 ചാരിത്രശുദ്ധിയുണ്ടെന്നിരിക്കിൽ ഈ പട്ടണം പാ
 വകനാൽ ദഹിക്കുമാറാകട്ടെ;'' എന്നു ശാപപൂർവ്വ
 കം ആ പട്ടണത്തിലേക്കു വലിച്ചെറിഞ്ഞു. അ
 പ്ലോരും അഗ്നിദേവൻ ഒരു വിപ്രവേഷം പൂണ്ടു വ
 ന് 'സോദ്ധീരതാമെ! നിന്നുനിന്നും ചെയ്യുന്ന

കാലം ഈ നഗരത്തെ ദഹിപ്പിച്ചു കളയുവാൻ മു
ഞ്ചെന്ന എന്നിക്കാഞ്ഞ സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നു; ഇവി
ടെ ആരെല്ലാം ഹനിക്കണമെന്നാഞ്ഞാപിച്ചു
ലും” എന്നു വിപ്രൻ ചോദിക്കവെ പതിഭവതയായ
കണ്ണകി “ബ്രാഹ്മണർ, മുനികൾ, പശുക്കൾ, പതി
വ്രതകൾ, ബാലന്മാർ, വൃദ്ധന്മാരെന്നുള്ളവരെല്ലാ
മെങ്കിലും മറ്റുള്ള പാപികളെ ഭവൻ ബാധിച്ചുകൊൾ
ക.” എന്നിങ്ങനെ പ്രക്ഷോഭജനകമായ ആജ്ഞാ
പനമാത്രത്താൽ പാവകൻ ധൃമോൽഗമത്തോടെ ഉ
ജ്ജ്വലിച്ചു മധുരപുരത്തെ വ്യാപിച്ചു.

വീരൻ പാണ്ടിയനും വിലാസിനികളും

വെണ്മാളുകൾക്കും

പോരാളിരൂപവും ഗജേന്ദ്രതതിയും

കാലം ഗമിച്ചിടിനാർ

പേരാളും മധുരപുരത്തിൽ നിയതം

സാന്നിദ്ധ്യമുൾക്കൊണ്ടിട്ടു-

നോരോ ദൈവതവും തദാ വിധിമുദാൽ

പാദേ മറഞ്ഞു ജ്വരം.

ഇരുപത്തിരണ്ടാം ഗാഥ.

അഗ്നിബാധ.

അഗ്നിജപാലകൾ ഉയർന്നുജപിച്ചു; നഗരരക്ഷകന്മാരായ നാലു ഭൂതങ്ങളും പുരദാമന്മാർ നാലിലുമുള്ള തങ്ങളെ കാവലൊഴിഞ്ഞു; രാജപുംഗവനായ പാണ്ഡ്യൻ ചാരിത്രവതിയായ രാജ്ഞിയോടുംചേർന്ന രാജസിംഹാസനത്തിൽ കാലധർമ്മം പ്രാപിച്ചു കിടക്കുന്നതിനായൊരു പുരോഹിതൻ, ഗണിതശാസ്ത്രം, ധർമ്മാസനകർത്താക്കൾ, കണക്കൻ, മാന്ത്രികന്മാർ, മറ്റു രാജപുരുഷന്മാർ, ഭരതവരോധവധുക്കളെ നീവരെല്ലാം ആലേഖ്യവംകുതിപ്പാലെ മെഴുനം ഭീക്ഷിച്ചുനില്ക്കും ഗദാധരന്മാർ, ഭരതപാലന്മാർ, സാരഥികൾ, വീരഭടന്മാരെങ്ങിവർ എന്തുചെയ്യേണ്ടവെന്നറിയാതെ രാജദാമത്തിൽ തിക്ഷിത്തിരക്കിക്കൂടി തിരുമുഖം കണ്ടു വിടകൊൾവാൻ കാർഷ്ണികനിൽക്കുന്നു; മുത്തീനോടൊത്ത കളീർവെണ്ണപൂനിലാവു പൊഴിക്കും പനിമതിക്കൊത്ത തന്മാകാന്തികലനം, ഖണ്ഡ തിമളന്ന പൂണന്തൽപൂണ്ടും വെണ്ണത്താമര, കുറുക, നന്തിയാർവട്ട മുതലായ നറുന്മുക്കൾ ചെവിയിൽ തിരുകിവെച്ചും ഫേനസന്നിഭവും മുഴുലവുമായി ഉലയാത്ത ആടയുടുത്തും മാറിൽ ചാത്തു്, ച

നന്നം മുതലായവ പൂശിനും, തേനും പാലും ശർക്കരയും ചേർത്തു കഴിച്ച സുഗന്ധമൂർച്ഛത്തിന്റെ പരിമളധൂമം പൊങ്ങുന്ന ശരവം ഹസ്തത്തിൽ ധരിച്ചും, തീർത്ഥക്കരയിലും ദേവസ്ഥാനത്തിലും വേദോല്പ്രയനശാലയിലും സന്നിധാനംചെയ്തു, പരാവനത്തിൽ ശാസ്ത്രങ്ങളാരാഞ്ഞു പകൽ കാലത്തു പാടുകകളിൽ ചവിട്ടിനടന്നു വിശാലമായ കടയും, ദണ്ഡും, കമണ്ഡലവും, ചമരയും, ദഭ്യം കണ്ഠോണ്ടു നാവിൽ ശാസ്ത്രവുംമാറിൽപൂണന്തലുംപൂണ്ടും, അഗ്നികായ്കുടുംഭംവൈകല്യംവരാതെ നടത്തിവരുന്ന ഭൂതാധിപനായ ബ്രഹ്മണഭൂതം ബ്രഹ്മയജ്ഞത്തിന്നു വേണ്ടുന്നതായ ഉപകരണങ്ങളോടുകൂടിവന്നു. മാന്താബധതേജസ്സോലുന്നതന്നും ദിവ്യരത്നാഞ്ചിതമായ യജ്ഞോപവീതവും പാദാദിഃകശമണങ്ങളുള്ള മണിഭൂഷണങ്ങളും ചമ്പകം, മാലതി, മുല്ല മുതലായ മനോജ്ഞകസുമനിർമ്മിതങ്ങളായ മാലുങ്ങളും കങ്കമാന്ദണമാമുരസ്ഥലവും കളിതരിരൂന്നൊരരണാംബരവും വിദ്രുമംപോലെ പാടലമായ കളേബരകാന്തിയുമേന്തിയും പാത്ഥിപന്നു (പാത്ഥന്ന)വേണ്ടി കട, കൊടി, ചാമരം, മുരജം, വേൽ, പാശം, അങ്കശം ഇവ ധരിച്ചും വേർപുകഴ്ന്ന പാത്ഥിപന്മാരെ (ദുര്യോധനാദികളെ) പരാജിതരാക്കി കൊടിച്ചും മന്നിടമഖിലവുമനുശാസിച്ചും ധൃത്തന്മാരായ ധരിത്രിപതികളെ അട

കിരാജ്യം കയ്യേറും ലോകരക്ഷചെയ്ത് അനശ്വരമായ കീർത്തി സമ്പാദിച്ച വൈകുണ്ഠദേവൻ സമാനനായ രാജഭൂതവുമാവുന്നു. ചെന്നൈനിരം കലൻ തരുകാണിപ്പുണ്ടും ഏറവും പുകൾകൊണ്ടു വീരനാരായണധരാധിപന്മാർ രാജ്യാധിപത്വമൊഴിയുമ്പോൾ ചെങ്കോൽവഹിച്ചും വൈശ്വകലത്തിൽ നീണ്ടുവീർത്തു കലപ്പയും വെള്ളിക്കോലും കയ്യിൽ ധരിച്ചും പൊൻനിറമായ ചേലയടുത്തും തെച്ചി, കേതകി, ആമ്പൽ മുതലായ പുഷ്പങ്ങൾ മുടിയും കളി തിരക്കുന്ന വിശാലമായ വക്ഷസ്ഥലത്തിൽ ചാന്തണിത്തും മുതിര, പയറ്റ്, തുവര, ഉഴന്നു മുതലായ വ്യാപാരമുരക്കുകളുല്ലാടിപ്പിച്ചും നെല്ലുശേഖരംചെയ്ത കളത്തിലും പക്ഷികൾ വിലസുന്ന വയലിലും വ്യാപാരശാലയിലും സന്നിധാനംചെയ്തും കലപ്പയും, വാളം, തുലാസ്സും, വീണയും കയ്യിൽ ധരിച്ചും മലയസംഭൃതങ്ങളും ജലധിസംഭൃതങ്ങളുമായ ദ്രവ്യങ്ങളെ വരുത്തി വേണ്ടുന്നവർക്കു വില്പയ്ക്കു വിനും ഉഴവുതൊഴിൽ നടക്കുന്നേടത്തു വാഴും കിഴവനെപ്പോലെ കളിതിരക്കുന്ന മുടിയിലമ്പിച്ചിരിക്കലയണിയുന്ന ദേവനെപ്പോലെ ദിവ്യനായ വൈശ്വഭൂതവുമാവുന്നു. കാക്കപ്പുവിനതുല്യമായ തരുകാണിയോടും ചന്ദ്രനും ശ്രകുന്തളിങ്ങുംവണ്ണമൊളിവിശ്വനന്ദാരത്തോടും കാരകിൽനിന്നുകൊണ്ടു വസനത്തോടും കാരകിൽകൂ

ദൃഢശിരസ്സ് മാറിടത്തോടും മലയിലും വള്ളിയിലും വെ
 ള്ളത്തിലുമുണ്ടാകുന്ന പൂക്കളിടകലൻ വണ്ണത്തെ വ
 ഹിക്കുന്ന മയിലിന്റെ ശോഭയോടും കയ്യിൽ കലപ്പ
 യെടുത്തു ബലദേവന്റെ ലീലയോടും പൂമിഖീജന്യ
 മായ നീലമണിക്കു തുല്യമായ തനുവോടും നൃത്ത
 ഗീതങ്ങൾ നടത്തുന്നിടങ്ങളിൽ സന്നിധാനംചെയ്യ
 ന്നതിൽ വാഞ്മരയോടുംകൂടിയ മധുരാപുരിയിൽ ബ
 ലികൊള്ളുന്ന തലവനായ വേളാളഭൂതവും വന്നു.
 “രാജനീതിക്കു ഭംഗംവരുന്നകാലത്ത് ഈ നഗരം
 മുറപ്രകാരം അഗ്നിക്കിരയായിതീരമെന്നാണു വി
 ധി എന്നു ഞങ്ങളറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു”വെന്നു ഈ നാ
 ലഭൂതങ്ങളും തന്റെ മുലവരിച്ചെറിഞ്ഞ ആ കുല
 വനിതയോടുപറഞ്ഞു. അപ്പാൾ കൂലവ്യാപാരവീഥി
 യും തേർവീഥിയും, ബ്രാഹ്മണാദിവണ്ണങ്ങൾ വാസം
 ചെയ്യുന്ന നാലു വീഥികളും കവിഭൂപജനം വില്ലാ
 ക്കിവിരൂരമായ പാതർന്നാൻ ആശ്രയാശന്നിരയാക്കു
 പ്പെട്ടു ചാണഡവവനംപോലെ തീവ്രമായ പ്രക്ഷോ
 ഭത്തിന്നു പാശ്രീഭവിച്ചു; തവസ്ഥികളുടെ ആവാസ
 ങ്ങളിൽ, അഗ്നിജപാലകൾ ബാധിക്കുന്നില്ല; പാവ
 ന്നാരുടെ വസതികളിൽ പാവകജപാലകൾ പടന്നു
 വിടിക്കുന്നു; ഗോക്കളും കിടാങ്ങളും അഗ്നിബാധയി
 ല്ലാതെ പാവനമായ ഇടച്ചേരിയെ ശരണം പ്രാപി
 കുന്നു; കുരിശിരകളും തുരഗപംക്തിയും മറ്റു വാഹ

നങ്ങളും പ്രാകാരംകടന്നു പുറമെ വിരഞ്ഞു മണ്ണുനാടും; പ്രശാന്തവൃത്തികളായ മൈക്കുണ്ണിനികൾ വാർകൂത്തലിൽ വിവിധങ്ങളായ നൂമലർമാലകളാലും അംഗരാഗങ്ങളാലും പോർമുലകളിൽ മുക്താമണി ഹാരങ്ങളാലും മാറു ഭൂഷണങ്ങളാലും അലംകൃതകളായി, വിശാലങ്ങളും മലർനിര തിരളുന്നവയുമായ മഞ്ചങ്ങളിന്മേൽ കണവരോടൊരു കണികപോലും പിരിയാതെ കാമത്താൽ മദാലസകളാവുകയും നിജ കണവരോടൊത്തു തുമെത്തയിൽ നിദ്രാവശരാവുകയും വൃദ്ധകളായ വലിയ വീട്ടമ്മമാർ ഗൃഹാഗതനായ അതിഥികളെ യഥാർത്ഥം സല്ലഭിച്ചു ഗൃഹസ്ഥധർമ്മം മുട്ടാതെ നിർവ്വഹിച്ചാനന്ദിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കെ, “വല്ലഭൻ വധിക്കപ്പെട്ടു”, ചിലമ്പിന്റെ വാദത്തിൽ വിജയംനേടിയ ആ നാരിമണിയുടെ കചസ്സൾം ഇത്ര കൊടിയതോ” എന്നു ചൊല്ലി കാന്തിമാന്മാരായ സുരന്മാർ തൊഴുതുവണങ്ങി. കലകളുറുപത്തിനാലും പഠിച്ചറിഞ്ഞ സംഗീതവിദ്യകളുടെ ആവാസമായ തെരുവിൽ വീണാവേണമുദംഗാദിവാദ്യകലകളോടുകൂടി ലാസ്യം നടത്തുന്ന നാടകവേഷ്യകൾ നാടകരംഗംവിട്ടു വെളിയെ വന്ന്, “തന്റെ കണവനെ കടംകൊല ചെയ്തിപ്പിച്ച ലാസ്യദേശാധിപനെ ചിലമ്പിൻമൂലം മരണമല്ലിച്ചു”, ഈ പട്ടണം പരവകുന്നു ഭോജ്യമായ്നല്ലിയ ഈ വീരവനിത

യുടെ ദേശമേതു? ഇവളാരുടെ മകൾ?" എന്നു പരസ്സരം ചോദ്യംചെയ്തു. അവിടെ ദേവാലയങ്ങളിൽ അന്തിശ്ശീവേലിയും വേദപാരായണവും ഭദ്രദീപവും നിറമാലയും ആരാധനകളും നടത്തുകയുണ്ടായില്ല; വീടുകളിൽ വിളക്കുവെക്കുകയോ, നിയമേന സന്ധ്യാസൂചകങ്ങളായ മുരളികുറുമാളാദിധ്വനികൾ മുഴങ്ങുകയോ ഉണ്ടായില്ല.

ഇങ്ങനെയെല്ലാമിരിക്കെ പതിവിരഹവേദന ഉല്പത്തികണക്കെ ഉള്ളമുരുകിച്ചമച്ചതിനാൽ ചത്തു പിഴച്ച് അലഞ്ഞുതിരിഞ്ഞു സന്താപസാഗരത്തിലകപ്പെട്ട കരകാണാഞ്ഞുഴലുന്ന വീരപതിയായ കണ്ണുകീദേവിയുടെ മുമ്പിൽ കത്തിക്കാളുന്ന കടുംകനൽ മുട്ടുപൊറുപ്പാനതോണം, ഹാലാസ്യക്ഷേത്രാധിദേവതയായ മധുരപതിയെന്ന ദേവി പ്രത്യക്ഷിഭവിച്ചു.

വാണിയും ജലധികന്യയും മഹിഷ
 ദൈത്യന്മാരിനി ഭവാനിയും
 വാണിയിൽ പട്ടത വൈഭവം ബഹുല
 വീര്യവീര്യക വരങ്ങളെ
 നൂനമാർക്കുപുനരേകിനാർ നിജ ക-
 ചം പരിച്ചെറിക മൂലമാൽ
 നാണമാണൊരവൾതന്റെ മുന്നിൽ മധു-
 രാധിദേവതയെന്നത്തരേ.

ഇരുപത്തിമൂന്നാം ഗാഥ.

പ്രബോധനം.

ജടമുടിയിന്മേൽ ചന്ദ്രക്കലയും കവിരത്തടങ്ങ
മുലേക്കു താഴ്ന്നുകിടക്കുന്ന കരകവക്ഷങ്ങളും കരിങ്ക
ലയങ്ങൾക്കൊത്ത കണ്ണിണയും ധവളകാന്തി വി
ലസുന്ന വിശാലവദനവും ദംഷ്ട്രകളോടിടചേർന്നു വി
ലസുന്ന വിദ്രുമധരവും പൂനിലാവുപൊഴിക്കും പൂ
ഞ്ചിമിയുംചേർന്ന് ഇടതുഭാഗം കരുനീലമായിരിക്കിലും
വലതുഭാഗം കറുത്തുപ്രഭമായ മേനിയോടും ഇടക
യ്ക്കിൽ കോമളമായ താമരപ്പൂവേന്തിയാലും വലക
യ്ക്കിൽ വെണ്മഴുവോടും വലതുകാലിൽവീരതണ്ടയണി
ഞ്ഞാലും ഇടതുകാലിൽ അണിച്ചിലമ്പോടും പാണ്ടി
പ്പെരുമാക്കന്മാരുടെ പുരാതനമായ കുലദൈവം, ക
റാമുലച്ചിയായ കണ്ണുകിയുടെ, മുൻനിലയിൽചെന്നു
നില്ക്കുന്ന പിൻനിലയിൽ നിന്നു.

മധുരപതി—ധന്യ! നീ ജയിച്ചുതാക! എന്റെ ആ
വലാതി ചെവിതന്നു കേൾക്ക.

കണ്ണുകി—(വാടിയ മുഖം തിരിച്ച്) എന്റെ പ
നിൽ വന്നുനില്ക്കുന്ന നീ ആരാണ്; എന്റെ ദി
നാവസ്ഥ നീ എങ്ങനെ അറിഞ്ഞു?

മധുരാപതി—നിന്റെ ദൈവം എന്തോ ഒരു വിധത്തിൽ ഞാനറിഞ്ഞു; സുമുഖി! എന്റെ പേര് 'മധുരാപതി'യെന്നു പറയും; നിന്നോടു ചിലതു പറയുവാൻ വന്നതാണ്; മഹനീയഗുണശാലിനിയായ നിന്റെ വരണം വന്നുണ്ടെന്നു വിധിയെ പരീത്വം നിനച്ചു എന്റെ ഹൃദയം തകരുന്നു.

കണ്ണകി—തോഴി! എന്റെ ജീവനാഥനും എങ്ങനെയാണീ അർപ്പണ നേരിട്ടത്?

മധുരാപതി—സതിരത്നമേ! നിന്റെ നായകനനുശംഖരവരൻ ഹേതുവായ കർമ്മമെന്നെന്നു കേട്ടുകൊരുക. വേദജ്ഞാത്തമന്മാരുടെ വിശിഷ്ടപ്രവൃത്തികളെ ശിംസാപരിച്ഛേദിച്ചു തദ്വിരുദ്ധമായ വാക്യങ്ങൾക്കു ഗൗരവം കൊടുക്കാതെയും താൻ ആരുടേയും അടിപണക്കാരനായിത്തീർന്നിരിക്കുകയും ചെയ്ത പഴിക്കാത്തതും, സദാചാരവിഷ്ണുനാരായണാദിഗുണങ്ങൾക്കു യാതൊരു സങ്കടവും വരുത്താത്തതും അമിതമായ അന്നദാനം ചെയ്യുന്നതിൽ അലംഭാവമില്ലാത്തതും (ഭാരതവർമ്മാദികൾക്കു കരുപാണയവസ്ത്രധാരകൾക്കു അന്നത്തെ ചോഴമന്നവൻ അമിതമാംവണ്ണം ആഹാരപദാർത്ഥങ്ങൾ നൽകുകയുണ്ടായി.) നിതിനടത്തുന്ന നെടുനാൾവായുവും, പാതകികളുടെ കല നടത്തുന്ന മന്ത്രവാളംപുണ്ടു പൂങ്കുവകളും വിള

നിലങ്ങളും നിറഞ്ഞ പുകാർനഗരം പാലിച്ചുവരുന്ന ചോളഭൂപന്റെ ശോഭനമായ നാട്ടിനെ അലങ്കരിക്കുന്ന മഹാത്മാവായ പരാശരമഹർഷി ബാലഗൌതമമുനിക്കു സ്വപ്നോക്തപ്രാപ്തി നൽകിയ * ചേരന്റെ വംശജാതനായ 'മാന്തരംചാലിയംപൊരെ' എന്ന ചേരമന്നവന്റെ വീര്യോദ്യോഗാഭിഗുണങ്ങൾ കേൾക്കയാൽ അവനെ കാണണമെന്നു കരുതി പല കാടും നാടും ഭേശവും പിന്നിട്ടു പാരം നിണ്ടുമയനം കിടക്കുന്ന മലയാചലവും കടന്നുചെന്ന് അവിടെ മുക്കുക്കുളായ ദക്ഷിണാണി, ഗാർവത്യം, ആരവനീയം എന്ന അഗ്നിത്രയങ്ങളെ ആരാധിച്ചും വേദവിധികളെ നിരവോറി ദൃഷ്ടിയുജ്ജ്വലമായ ജ്ഞാനം നരയുജ്ജ്വലമായ വിശ്വജ്ഞാനം പ്രാപ്തിയുജ്ജ്വലമായ എന്നീ പഞ്ചമ

---

* ബാലഗൌതമൻ പത്നീസമേതനായി ഇരയവരവെന്ന ചേരന്റെ അനുജനായ "പന്യാനൈയ്യുൽപകഴ്ക്കട്ടവൻ" എന്ന ചേരഭൂപന്റെ രാജധാനിയിൽ ചെന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുണഗണങ്ങളെ പ്രതിപാദിക്കുന്നതായ ചില കവനങ്ങൾ ചെയ്തു തിരുമുച്ചാകെ സമർപ്പിച്ചു; അതുകൊണ്ടു സന്തുഷ്ടനായി, "ഭവാനെൻ അഭീഷ്ടം ചോദിക്കാം" എന്നാജ്ഞാപിച്ചപ്രകാരം ബാലഗൌതമൻ, "എനിക്കും എന്റെ ബ്രാഹ്മണിക്കും സ്വസ്തി ഭവിക്കേണം" എന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു; ഇതു കേട്ടു രാജാവ് ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠന്മാരെ വരുത്തി ഭവതു മഹായജ്ഞം നടത്തിച്ചു; പത്തായജ്ഞത്തിന്റെ പശ്ചാത്താനത്തിൽ ആ വിപ്രഭവ്യതികൾ മറഞ്ഞുപോകയും ചെയ്തു.

ഓരോരുത്തരെയും അർത്ഥശൂന്യം അർത്ഥശൂന്യം അർത്ഥശൂന്യം
 പരം യജനം യാജനം ദാനം പ്രതിഗ്രഹം എന്നുള്ള
 പഞ്ചകൃത്യങ്ങളിൽ സംസകൃതചിത്തന്മാരായും വാഴുന്ന
 വേദിയന്മാരോടൊപ്പമെട്ടു വൈദികവ്യവഹാരങ്ങളിൽ
 വാദപ്രതിവാദം നടത്തി ജയം കൊണ്ടതിനാൽ മാ
 ത്രമായി സിദ്ധിച്ച കണ്ഡലവും ധരിച്ചു വൈദിക
 പട്ടത്തോടു കൂടി സ്വദേശത്തിലേക്കു വരികയായിരുന്നു.

അപ്പോൾ പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തിൽ പഞ്ചഗ്രാമി
 കളുടെ സങ്കേതമായ 'തിരുത്തകാൽ' എന്ന ഗ്രാമ
 ത്തിൽ ദണ്ഡും കമണ്ഡലുവും വെള്ളക്കുടയും ചമര
 യും മടിസ്സഞ്ചിയും പാദികയും കൂടാതെ ആർത്തദേ
 വൻ സന്നിധാനം ചെയ്യുന്ന പാവനമായ ആൽത്ത
 റ്റുരികെനിന്നു, "ഏകച്ഛത്രാധിപതിയാ യുഗികാ
 ത്തു പുകൾകൊള്ളുന്ന പാതമിവൻ വാഴേണമേ!
 കടലിൽ കണ്ട മായാകദംബവൃക്ഷത്തെ ഭഞ്ജിച്ചു വീ
 രനായ ചേരൻ വാഴേണമേ! വില്ലാളിവിരനായ ചേ
 രൻ വാഴേണമേ! പൂങ്കാവുകൾ വളർന്നു കളുത്ത നാ
 ടുവാഴുന്ന ചേരൻ വാഴേണമേ! നാട്ടാർനലമൊട്ടു
 വാഴ്ത്തുന്ന നരപാലൻ ചേരൻ വാഴേണമേ!" എന്നു
 വാഴ്ത്തുകൊണ്ടു മുടിയും കുടിയും ഇളംപവിഴമായും
 തളിർന്നു നടയുമായി തന്റെ ചുറ്റും വന്നു കളിക്കുന്ന
 ബാലന്മാരോടു പരാശരൻ, "ഏതോ വട്ടക്കളെ! നി
 ങ്ങൾ ഏതെങ്കിലും ചെറിയ മടിസ്സഞ്ചി വാങ്ങിക്കൊണ്ടു

പോയിൻ" എന്നു പറഞ്ഞതു കേട്ടു തിരുത്തുകാൽ
 ഗ്രാമവാസിയും അതിപ്രസിദ്ധനുമായ 'ചാലിക്'ൻ
 എന്ന ബ്രാഹ്മണന്റെ പുത്രനായ 'ഭക്ഷിണാമൃത്തി'
 യെന്ന ബ്രാഹ്മചാരി പാൽമണമകലാതൊരോമന
 വദനംപൂണ്ടു വിളങ്ങുന്നവരും തന്റെ സമവയസ്സു
 മായ ആ ബ്രാഹ്മചാരികളുടെ മുന്നിൽ തനിക്കു നാ
 ചിന്നു തളുപ്പുണ്ടെന്നിരിക്കിലും സന്തോഷപൂർവ്വകം
 വേദോക്തികളിൽനിന്നും വ്യതിചലിക്കാത്ത പ്രൗ
 ണ്ഡവാക്യങ്ങളെ ഉപസ്മരിച്ചു. ഇതു കേട്ടു പരാശൻ
 വിസ്മയഭരിതനായി ആ ബ്രാഹ്മചാരിയെ മുക്തമായ
 മായ പൂണത്തലും വിലയേറിയ മറ്റു ഗുരുവൃന്ദങ്ങളു
 ളും കടകവിരഗ്ഗംവലാംഗുലയാദികളുമണിയിച്ചു
 ബഹുമാനപൂർവ്വകം അവന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കയച്ചു;
 ഇങ്ങനെ ഭക്ഷിണാമൃത്തി നല്ല നല്ലാഭരണങ്ങൾ
 കെട്ടിയതും പൂട്ടിയതും കണ്ടു അവിയെയുള്ള കീഴ്ദ്വേ
 ഗസ്ഥനാർ അസമീപിക്കുകയായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ
 സ്ഥിതിഗതികളെ സൂക്ഷിച്ചറിഞ്ഞ് "രാജനീതിക്കു
 വിരോധമായി നിധിയെടുത്തു കൈവശം വെച്ചിട്ടു
 ജീവനാണ് ഈ ബ്രാഹ്മണൻ" എന്നു പൊരുത്തമായ
 അപരാധം ചുമത്തി കാരാഗാരത്തിൽ ബന്ധിച്ചു;
 അതിനാൽ അവന്റെ കഡുംബിനിയായ 'കാഞ്ചി
 ക'യെന്ന തരുണീരത്നം ഭീനയായുഴന്നു. ധരണിയി

ലുരുങ്ങു മുറയിട്ടു; ഇതുനിമിത്തം അവിടെ (മധുര
 യിൽ) ഉള്ള ഭദ്രകാളിക്കോഷ്ഠത്തിന്റെ കതക തുറ
 ക്കതായെന്നായി; ഇതുകേട്ടു പാണ്ഡ്യൻ വിചാരിച്ചു,
 “രാജനീതിക്കേതാണെന്നു ഭംഗം നേരിട്ടിരിക്കണം;
 ആ ദൃഷ്ട്യയും ഇന്നതെന്നു പറയുവിൻ” എന്നു കി
 ശ്വജീവനക്കാരോടൊത്തുപിരിച്ചു; അവർ വാർത്തിക്കൊ
 (ദക്ഷിണാമൂർത്തിയെ) ബന്ധനസ്ഥനാക്കിയ സംഭ
 വം തൊഴുതിരിച്ചു; ഇതു കേട്ടു മന്നവൻ തങ്കാലു
 രിൽചെന്നു കാർത്തികയുടെ കണവനായ വാർത്തിക
 ന്റെ മുഖിൻ, “പാമരജനത്തിന്റെ നിലയിൽ രാ
 ജധർമ്മത്തെ അതിലംഘിച്ചു എന്റെ അപമാധം
 പൊറ്റത്തുകൊള്ളേണമേ” എന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊ
 ണ്ടു സാക്ഷാൽ നമസ്കരിച്ചു; ഇങ്ങനെ ക്ഷമയാച
 നം ചെയ്തപ്പോൾ എങ്ങും മുഴങ്ങത്തക്ക നിറാഭ
 ത്തോടെ കാളിക്കോഷ്ഠത്തിന്റെ കതക തുറന്നു.
 അപ്പോൾ, “കാരാഗൃഹങ്ങൾ കളയുവിൻ! അപാ
 ധികളെ നിരപാധികളാക്കുവിൻ! അന്യൻ സ
 ന്വാദിച്ചവെച്ചതായാലും നിധിവെച്ചതായാലും ആ
 ധനം അതിന്റെ ഉടമയുള്ളവൻ ആരെ വിശ്വസിച്ചു
 കൊടുക്കുന്നുവോ അവർക്കുതന്നെ;” എന്നൊരു
 തത്ത്വവാദിയായി പാണ്ഡ്യരാക്കി രാജനീതിക്കു പ്രതിഷ്ഠ
 നൽകിയ ഈ നെടുമുടിയിന്നും രാജധർമ്മത്തിൽ വി
 ശ്വസ്തൻ “കർക്കമാസം കൃഷ്ണപക്ഷത്തു ഭരണികാ

ത്തികയും അഷ്ടമിയും ശുക്രവാരവും കൂടിയ ദിവസം അഗ്നിബാധകൊണ്ടു മഹിമകോലുന്ന മധുരപുരിക്കും മന്നവനും നാശം ഭവിക്കും" എന്നു ജ്യോതിഷികൻ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. അതെങ്ങനെയെന്നു കേട്ടു കൊൾക.

മുമ്പാരു കാലത്തിൽ കലിംഗദേശത്തിലുള്ള സിംഹപുരാധീശനായ വസുവും ക്വിലപുരാധീശനായ കുമാരനും തമ്മിൽ വൈരികളായി തീരുകയും അന്യോന്യം പൊരുതു ജയിക്കേണമെന്നുള്ള കാംക്ഷയോടെ അതിന്നു കാലം പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയും ചെയ്തു; അക്കാലത്തു സിംഹപുരത്തിലെ പണ്യവീഥിയിൽ 'സംഗമൻ' എന്ന ഒരു വൈദ്യൻ ചെന്നു പൂരപാരം നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു; അവിടെ അരമനയിൽ ഒരു ശമ്പളക്കാരനായി പണിയെടുത്തുവരുന്ന ഭരതൻ സംഗമനെ ശത്രുരാജാവിന്റെ കറുകാരനാണെന്നു പൂരപവാദം ചുമത്തി വിടിച്ചു ബന്ധിപ്പിച്ചു ന്യായാധിപതിയുടെ മുമ്പാകെ തെളിവുകൊടുത്തു കൊലചെയ്യിച്ചു; അപ്പോൾ സംഗമന്റെ ഭാര്യയായ നീലി നിർഭരമായ ദുഃഖം സഹിക്കുവയാതെ പതിന്നാലുദിവസം പല ദിക്കിലുമായി അലഞ്ഞു നടന്നതിന്നശേഷം പ്രാണത്യാഗം ചെയ്തു ലോകാന്തരപ്രാപ്തനായ പതിയുടെ മാർഗ്ഗത്തെ അനുഗമിച്ചാണൊരുങ്ങി ഒരു പർവ്വതശിഖരത്തിൽ കരേറി

നിന്നുകൊണ്ട്, “ആർ ഞങ്ങൾക്കു ദുഃഖമുണ്ടാക്കി
 ത്തിത്തുവോ അവർ ഇനിയത്തെ ജന്മത്തിൽ ഈ
 ദുഃഖം അനുഭവിക്കുമൊക്കട്ടെ.” എന്നു ശാപമിട്ടു ഭൂ
 ലോകവാസം വെടിഞ്ഞു. ആ ഭരതനാണ് ഈ കോ
 വലനാശ്ചിരനന്തീ; അതിനാൽ നിങ്ങൾക്കു സങ്കടം
 അനുഭവിക്കേണ്ടിവന്നു; നീ ഇന്നതൊട്ടു പതിന്നാ
 ലാംനാൾ ദിനാന്തത്തിൽ നിന്റെ കണവനെ ക
 ണ്ടു ചേരും” എന്നിങ്ങനെ പറഞ്ഞ് അവളെ ആ
 ശ്വസിപ്പിച്ചു; പിന്നെ കണ്ണുകി മധുരാപുരി വിട്ടു
 വൈകുണ്ഠാരിൻകര വഴിയായി പടിഞ്ഞാറോട്ടു ന
 ടന്നു മലനാട്ടിലെത്തി, അവിടെയുള്ള ‘തിരുച്ചെങ്ക
 ന്’ എന്നു പേരുള്ള മലയുടെ മുകളിൽ ഒരു വേങ്ങ
 മരത്തിന്റെ തണലിൽനിന്നു; പതിന്നാലാംദിവ
 സം അസ്തമയത്തിനുശേഷം അവിടെ ദിവ്യരൂപം
 പുണ്ടുവന്ന കോവലനെ കണ്ടു കൌതൂഹലം പുണ്ട്
 അവനോടുകൂടി വിമാനത്തിൽ കരയേറി അമരനാ
 മരാധിക്കത്തക്ക നിലയിൽ അമർത്ത്യലോകം പ്രാ
 പിച്ചു.

അമർത്ത്യപുഷ്പനം വിനാപതിക്കു പുഷ്പ ചെച്ചുവോ-
 മമർത്ത്യലോകപുഷ്പയായ് ഭവിക്കമില്ല സംശയം
 അമർത്ത്യയായി മാനുഷീവിഭൂഷയായ കണ്ണുകീ
 അമർത്ത്യനാരിമാരിൽനിന്നൊരാതിമേയമൊന്നുതെ.

കാണ്ഡപരിശിഷ്ടം.

1. പുകൾപെരിയ ധരണിപതിവരമണികൾ മുച്ചരിൽ
പരരം പുകഴ്ന്ന പരഞ്ചേയ്യശ്വരന്മാരുടെ
2. കരളിലൊരു കൃപയുമുണ്ടുപുണവും ധർമ്മം
കേടറു പേർവിളങ്ങും രാജധാനിയും
3. അഖിലഭിശി പുകൾപെരുകമാറുസംസ്കാരങ്ങൾ
മോരോന്നുമെങ്ങും വിളങ്ങും പുരങ്ങളും
4. കോലാഹലംകൊള്ളുമാറുസവങ്ങളും
ചേലോടു വിണ്ണോർജനം വന്നു വാഴ്വരും
5. നാട്ടാർ നിതാന്തമോമോദിച്ചിരിപ്പതും
നാട്ടിൽ പരക്കെ കടികൾ വർദ്ധിച്ചതും
6. എങ്ങും ജനങ്ങൾ വർദ്ധിച്ചു വന്നീടിലും
മന്നം സമൃദ്ധമായുണ്ടാണെന്നതും
7. പാരിച്ച വൈകയാറെങ്ങും പ്രവഹിച്ചു
ചേരും വളംകൊണ്ടു സസ്യസംവൃദ്ധിയും
8. വാരിവാഹവൃഷം വാനിൽ പരന്നടം
നോരാതെ കാലത്തു വർദ്ധിച്ചിടുന്നതും
9. ആരഭടി സാതപതീവൃത്തിമേടങ്ങൾ
ചേരും കരവങ്ങളിയും വരിപ്പാടും
10. എന്നിവയും മറ്റുമെന്തും മുട്ടങ്ങാതെ
മന്നാർവരൻ മഹീപാലനം ചെയ്തതും
11. ഉത്തരദേശത്തിലുള്ള പടജജനം
മൊത്തു തമിഴ്നാടു വന്നു കണ്ടിടുവാൻ.
12. കറാമറുള്ള സാദ്ധ്യമണി തന്നൊടു
മൊത്തു മദ്രാസനും തന്നിൽ പതിച്ചുകൊ.
13. ഞ്ഞതം ഗമിച്ചു നെടുമെഴിയൻ പാണ്ഡ്യം
സത്തമനും മധുരക്കാണ്ഡവും സമം.

വഞ്ചിക്കാണ്ഡം.

ഇരുപത്തിനാലാം ഗാഥ.

മലങ്കരവക്കുത്ത്

“പാവകളെയോടിച്ചും പൈയ്യിളികളെയകു
രറിയും കുന്നിന്മേൽ ചെന്നു വാസംചെയ്തും അരുവി
യാറിൽ മുഴുകിയും കോവം ജപിച്ചും ചുറ്റിസ്സഞ്ച
രിച്ചും മുന്നിൽ കണ്ട മലവേങ്ങമരത്തിന്റെ നറും
തണലിൽ വള്ളിയെപ്പോലെ (മലവേങ്ങമരമായ്
നിന്ന സുബ്രഹ്മണ്യന്റെ സന്നിധാനത്തിൽ മലക്കു
ര മകളായ വള്ളിയെപ്പോലെ) വിളങ്ങുന്ന ദേവി! മ
നം കലങ്ങി ഒരു മൂലയും കളഞ്ഞുവന്നു വിലുങ്ങുന്ന ഭ
വതിയാണെന്ന്.” എന്നു മലക്കുരത്തികൾ ചോദിച്ചു
തിന്ന്, “മധുരപുരികും മനവനം നാശം നേരിട്ട
വികാത്തകാവണ്ണമുള്ള എന്റെ മഹാപാപശക്തി
യാൽ അവിടെവെച്ചു കണവനേയും ബലിഹര
കത്തുവന്ന പാപിനിയാകുന്നു ഞാൻ” എന്നു ദേവി
ഉത്തരം പറഞ്ഞു. അന്നേരം പുളിന്ദികൾ ഭയഭ
ക്തിഭരിതകളായി കരകമലങ്ങൾ കൂപ്പിനിന്നു; തൽ
ക്ഷണം ദേവന്മാർ മഴ പൊഴിക്കയും പുഷ്പവർഷം ചെ
യ്ക്കയും പുളിന്ദിന്മാരേവരും കണ്ടുനില്ക്കു. ആ ദേവി

ഭയിതനോടൊത്തു വിമാനാരൂഢയായി വിഘ്നാർ
പുരി പുകുകയും ചെയ്തു.

പുളിന്ദാധിപൻ പറഞ്ഞു—ഇപ്പോൾ നമ്മുടെ
സമുദായത്തിന്നു മറ്റൊരു ദൈവമില്ലാത്തതിനാൽ
ഓ! കുട്ടികളെ! ഈ ദേവിയെ ആരാധിപ്പിൻ! ധാ-
തുക്കളിലിത്തു ചേൺ പല വണ്ണങ്ങളായൊഴുകുന്ന
പുഴകളോടുകൂടിയ ഈ മലഞ്ചരവിൽ ശാഖാശതനി-
ബിധിതമായ വേങ്ങമരത്തിൻകീഴിൽ ഒരു ദൈവ-
മുണ്ടെന്നു കണ്ടു നിങ്ങൾ വഴിപാടുചെയ്തിൻ! തുടി-
യും ചെറുപായും മഴക്കുവിൻ; മാൻകൊമ്പു ചാത്തു-
വിൻ; മണിയടിപ്പിൻ! കുറിഞ്ഞി പാടുവിൻ; ധൂപ-
മേല്പിക്കുവിൻ! പുഷ്പങ്ങൾകൊണ്ടു ചൂന്ന ചെയ്യുവിൻ!
മതിച്ചും ഗോപുരവും കെട്ടുവിൻ! നമ്മുടെ മലഞ്ചര-
വു കറവും പറ്റാതെ വളർച്ചയുണ്ടാവാൻ റോമുലച്ചി-
യായ ദേവിയോടപേക്ഷിപ്പിൻ!

ഒരു പുളിന്ദി തന്റെ തോഴിയോടു പറയുന്നു
—അങ്ങീ അഗ്രഭാഗംതൊട്ടു ഇങ്ങു താഴ്വരയോളം
നോക്കിക്കാണുക. അഞ്ചുനൂറ്റാണ്ടും അരിതാരപ്പൊ-
ടിയും സിന്ധു മഹാഗവും തെളിതേനും കലൺ മഴ-
വില്ലിന്റെ കാന്തികവൺ മലമുകളിൽനിന്നു മനോ-
ഹരമാവണ്ണം തെളിഞ്ഞൊഴുകിവരുന്ന മലയരവി-
യിൽ നമുക്കു നീരാടുക; ഇതിൽ ശങ്കിക്കേണ്ടതില്ല;
കൊടുമ ചെയ്തവന്റെ മലയിലുള്ള തുഷാരശീതളങ്ങ

ളായ നറുത്തോലകളിൽ നിന്നുരുവാകുന്ന ഈ ഗിരി നദിയിൽ നമുക്കു മുഴുകേണ്ടി വന്നുവല്ലോ.

ഒരു നായിക തോഴിയോടു പറയുന്നു—കൊടു നെന്താഴിലാളികളുടെ നേതാക്കന്മാർക്കധീനമായ മലയിലൊഴുകി വന്ന പുതുവെള്ളത്തിൽ നാം മറുളളവരോടു ചേർന്നു നീരാടിയല്ലോ. ഇത് എന്റെ മനസ്സിന്നിണങ്ങിയതല്ല; സഖി! ഇതിന്നു കാരണമെന്നും കാണുന്നില്ല. ഈ മലയിൽ പൊന്നുനീർ കലർന്നൊഴുകിവരുന്ന മനോഹരമായ അരുവിയുടെ പുതുവെള്ളത്തിൽ മറുളളവർ മുന്വിലായി നാം മുഴുകിയല്ലോ. ഇതു മനസ്സിന്നൊത്തതല്ല; ഇതിന്നൊരു കാരണവും കാണുന്നില്ല; ഈ മലയിൽ ഉതിർന്ന പൂക്കൾ ചേർന്നൊഴുകുന്ന ആറിൽ പുതുനീരിൽ മറുളളവർ പിന്നിൽ മങ്ങുന്ന ചെമ്പുവല്ലോ. ഇതു മനസ്സിന്നു രണ്ടിച്ചതല്ല; ഇതിന്നെന്തു കാരണമെന്നറിയാവുന്നതല്ല.

നാരിമാരേവരും നയനങ്ങൾ ചുവക്കുംവണ്ണം തെളിമ കോലുന്ന പുതുനീരാടിക്കഴിഞ്ഞുവെങ്കിൽ ശക്തിധരനായ സ്തനനെ വാഴ്ത്തി പാടുക. പേർ പുകഴുന്ന തിരുച്ചെന്നരിലും തിരുച്ചെങ്കോട്ടിലും സ്വാമി മലയിലും തിരുവേരകത്തിലും കഴിയാതസാന്നിദ്ധ്യം വഹിക്കുന്ന സ്വാമി, കരത്തിൽ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന ഉജ്ജ്വലത്തായ വേലായുധമല്ലയോ പണ്ടൊരനാൾ

മഹാവിരനായ ശൂരനാകുന്ന മൃഗത്തെ നായാടിയ
യത്? അനന്യസാധാരണമായ ആറുമുഖവും ഈ
രാകുതങ്ങളും പൂണ്ട സ്വാമിയുടെ വെണ്മകലരുന്ന
വേലല്ലയോ വിണ്ണാർനായകൻ വണങ്ങി വാഴും
വണ്ണം വാനവർവൈരികളായ ഭാനവന്മാരെ നിയ
നം ചെയ്തത്? ശരവണത്തിൽ പൂമയമായ പള്ളിയ
രയിൽ മാതാക്കളായ ആറു കൃത്തികകളുടെ നമ്പുല
പ്പാലുണ്ടു വളർന്ന സ്വാമി കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന കാ
ന്തികാലും കതിർവേലല്ലെ ചക്രായുധം പൂണ്ടവന്ന
കൌഞ്ചാസുരന്റെ ഹൃദയത്തെപ്പോലെ തന്നെ
കൌഞ്ചപർവ്വതത്തേയും പിളർത്ത്?

എന്നിങ്ങനെ ബഹുവിധത്തിൽ നാം പാട
ന്നതെല്ലാം മറഞ്ഞുനിന്നു കേട്ടരുളിയ മലനാടനായ
അദ്ദേഹം ഇവിടം വിട്ടുപോകുന്നതിന്നുമുമ്പുതന്നെ
ഞാൻ അരികെചെന്നു തിരുവടികൾ തൊഴുതുവണ
ങ്ങിനില്ക്കവെ അദ്ദേഹം “തോഴി! നിന്നക്കു മംഗളം
ഭവിക്കട്ടെ. കടമ്പിൻമലർ. മൂടി കരത്തിൽ വേ
ലേന്തി സ്ത്രീവിഷയമായി ഈ പതിക്കു വരികയാ
ണ്; ആറു മുഖമില്ല; മയിൽവാഹനമില്ല; കുരമക
ളായ വള്ളി കൂടെയില്ല; ഇത്തരം കൈകളില്ല. അ
തിനാൽ ഇവിടെയുള്ള സാധുക്കളായ കുടികൾക്കു്
കുറെ ദിച്ചുരൂപമായ് തോന്നുകയില്ല.” എന്നിങ്ങനെ
ഇവിടെ എനിക്കു പരസ്യമായ രേഖയാദം സിദ്ധി

ചിട്ടുള്ളതിനെ ഞാൻ പറഞ്ഞുതന്നെ കേട്ടുവെന്നിരിക്കിലും അതിൽ വൈമനസ്സും ഭവിക്കാതിരുന്ന പാണ്ഡ്യൻ മറഞ്ഞുപോകത്തക്കവണ്ണം മൂല പരിച്ചെറിഞ്ഞു, മഹിമ പെരുകുന്ന മധുരാപുരിയ്ക്കു കൊള്ളിവെച്ച കാമിനിയുടെ ജീവനാഥനെ വാനവരേവരംകൂടി ആ സതീരത്തത്തിന്നു കാട്ടിക്കൊടുത്ത സംഭവത്തെ പ്രതിപാദിച്ചുകൊണ്ടു നാം ഒന്നു വാഴ്ത്തി പാടേണ്ടതാണ്. കൊടികളാലും മാടങ്ങളാലും അലംകൃതമായ മധുരാനഗരം അരാജകമാകത്തക്കവണ്ണം ആശ്രയാശന്നിരയാക്കിക്കൊടുത്ത പതിഭേദതയെ വണങ്ങി സ്മരിച്ചു നാം പാടുക; അങ്ങനെ പാടുമ്പോൾ മലയരച്ചന്റെ കല്യാണക്കുലംകൂടെ വേണ്ടതാണല്ലോ; സാദ്ധ്യപികളായ വധുജനങ്ങളെപ്പേരും തൊഴുതടിപണിയുംവണ്ണം നമ്മുടെ ഈ ചോലയിൽ സന്നിധാനം ചെയ്യുന്ന ദേവിയുടെ പതിയെ സുരന്മാർ സന്തോഷപൂർവ്വം കാട്ടിക്കൊടുത്തു വാഴ്ത്തി വാനോടുംകൂടെ അവൾക്കു സ്വപ്നോക്തവാസം നൽകിയിരിക്കുന്നു; ഇതു പുനരാവൃത്തിവിഹീനമായ ഗതിയാണല്ലോ; ഇങ്ങനെയുള്ള ദേവിയുടെ അപദാനങ്ങൾ പാടുവാൻ നമുക്കു സംഗതിവന്നതിനാൽ നമ്മുടെ ഈ പതി പുകൾ പൊറുത്തുതന്നെ; രമണീരമണന്മാരുടെ മംഗളയോഗംകൊണ്ടു ഈ പതി പുകൾ പൊറുത്തുതന്നെ.” എന്നുരുളിച്ചെയ്തു. ഇങ്ങ

നെ നാം അർത്ഥത്തായി പാടിയാടുന്ന കരവള്ളി
ത്തുകണ്ടു പ്രസന്നനായ നമ്മുടെ നാമന്റെ കടാ
ക്ഷത്താൽ ഹിമാദ്രിയിൽ കൊടിനാട്ടി (ധനുഷ്ഠോടി
മുതൽ തുഷാരാദ്രിവർത്തമുള്ള ഭൂമിക്കധിപനായി)
അനാരതം വീരപാണ്ഡം ചെയ്തു പ്രഭാചാതിശയംപൂ
ണ്ടു പ്രീതനായിരിക്കുന്ന പാശ്ചാത്യഭൂവല്ലഭൻ ചോ
മനവൻ സുചിരം വാഴേണമേ.

ഇരുപത്തഞ്ചാം ഗാഥ.

ശില കൊണ്ടുവരുവാനുള്ള നിശ്ചയം.

വാരാണസിയിലുണ്ടായ കടംബവൃക്ഷത്തെ
മേദിച്ചു കീർത്തിനേടി, ഹിമാദ്രിയിൽ സുരഗണ
സേവ്യനായി മലമകളോടൊത്തു വാഴുന്ന പുരഹര
നെപ്പോലെ, പരന്നയൻ നില്ക്കുന്ന നീരാവികണ
ക്കെ വിലസുന്ന വെണ്മൊടത്തിൽ മഹിഷിയായ വെ
ള്ളമാളോടുംകൂടി വാണിരിക്കുന്ന ചേരൻ ചെങ്കുട്ട
വപ്പുരുമാൾ ഗംഭീരധൂപനി മുഴക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കു
ന്ന വാഹിനികളാലും തുഷാരശീതലങ്ങളായ ചോ
ലകളാലും പരിലസിക്കുന്ന പർവ്വതനിര കാണേണമെ
ന്നു കരുതി തരുണീമണികളോടുംകൂടി വഞ്ചിരാജ

ധാനിയിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട സുരസുന്ദരിമാരോടൊ
രുമിച്ചു സുരഭിലങ്ങളായ നവപ്രസൂനനികമങ്ങളാൽ
പരിപൂരിതമായ നന്ദനോദ്യാനത്തിൽ ക്രീഡാസക്ത
നായി, പരിമളമിഴിതങ്ങളായ പൂങ്കാവുകളും കുളിർ
നീരരുവികളും തുരുത്തുകളും ഇളമരക്കാവുകളും നാട
കുശാലകളും മണ്ഡപങ്ങളും യഥാക്രമം രചിച്ചുവെ
ച്ചിട്ടുള്ളതും കേന്ദ്രാറിനാല്പതു യോജന വിസ്തീർണ്ണമു
ള്ളതുമായ ഐരാവതത്തിന്മേൽ യാനംചെയ്യുന്ന മ
ഹേന്ദ്രനെപ്പോലെ, പുനഃഗം കടമ്പു കൊന്ന വേ
ങ്ങ മുതലായ തരുക്കളുടെ നവപ്രസൂനങ്ങളുതിന്നു പ
രന്നുകിടക്കയാൽ അരുവികളുടെ ഷേക്കുകൾ മാ
ഞ്ഞും മധുവുണ്ടുമരിച്ചു തെങ്ങിനടക്കുന്ന മധുകാനി
കരത്തിന്റെ സ്വകാര്യം മുഴങ്ങിയും ത്രിവിക്രമനായ
ദേവന്റെ ഉരസ്ഥപത്തിയിണങ്ങുന്ന മുക്താഹാരം
പോലെ വന്മലവിട്ടു വിലങ്ങിയ പെരിയാറിന്റെ
പുളിനത്തിൽ, ഇളംകോവടികളോടും ചാത്തനാ
രോടുംകൂടി ഏഴുനെള്ളിയിരിക്കുകയായിരുന്നു.

അപ്പോൾ അവടെ മലങ്കരവക്കുത്തും കുറത്തി
പ്പാടും ഷണ്മുഖസ്വാമിയുടെ പൂജാരികൾ പാടുന്ന
പാണിപ്പാടും തിനകത്തുമ്പോളുള്ള പാടും വിളനി
ലക്കുവലാളികളുടെ പാടും തേൻ തെങ്ങിനടക്കുന്ന
മലയരുടെ വിളിയും ഭേരിനിനാദത്തിന്നു തുല്യമായ
ഗിരിനദികളുടെ ഗംഭീരമോഷവും പുലികളോടും

നേരിട്ട പൊരുതുന്ന വന്യഗജങ്ങളുടെ ഗജ്ജനവും കൊപ്പത്തിൽ വീഴുന്ന കൊലയാണകളുടെ നിരോഷവും സേനാനിനാദിപോലെ സർവ്വത്ര മാരാദാലി കൊണ്ടിരിക്കെ, ആർക്കും കീഴടങ്ങാത്ത വൈരിഭൂപാലന്മാർ അനഗ്ലങ്ങളായ തിരകൾ ശിരസ്സിൽ വഹിച്ചുകൊണ്ടു വഞ്ചിരാജധാനിയുടെ അകണത്തിലണഞ്ഞു മുഖംകാണിപ്പാനവസരംനോക്കി നില്ക്കുന്ന പോലെ ആനക്കൊമ്പും അകിൽകട്ടയും വെൺചമരിയും തേൻകുണ്ടങ്ങളും ചന്ദനമുട്ടിയും സിന്ധുരമരത്തുണ്ടും അഞ്ജനക്കല്ലും അരിത്താരവും ഏലച്ചെടിയും മുളകുകൊടിയും കൂവപ്പൊടിയും തേന്മാമ്പഴവും നാളികേരവും പച്ചിലമാലയും ചക്കപ്പഴവും കരിമ്പും പൂങ്കൊടിയും വെള്ളുള്ളിയും എഴുവുള്ള പഴക്കുലയും നേത്രപ്പഴക്കുലയും, സിംഹക്കുട്ടിയും കരങ്ങിൻപിള്ളയും പുലിക്കുട്ടിയും കരികളഭവും കരടിക്കുട്ടിയും വരയാട്ടിൻകുട്ടിയും മാൻകിടാവും കണ്ണൂരിമൃഗവും കീരിക്കുഞ്ഞും മയിൽക്കുഞ്ഞും മെരുകിൻകുട്ടിയും കാട്ടുകോഴിയും കിളിക്കുഞ്ഞും മറുമറയുള്ള കാഴ്ചവൃത്തളെ വഹിച്ചുകൊണ്ടു പാട്ടുതനിവാസികൾ തിരുമുന്മാരെ വന്ന്, 'ഇനിയും എഴുജനം അടിയങ്ങൾ തിരുമേനിയുടെ പ്രജകളായ്ത്തന്നെ ഭവിക്കുമാറാകട്ടെ; ഇവിടെ കാട്ടിൽ ഒരു വേങ്ങമരച്ചുവട്ടിൽ ഒരു മുലയും കളഞ്ഞു കണവടൻ വേർപാടിനാലു

ഴൽപ്പുണ്ടു വാഴുന്ന ഒരു ദേവി വിഃണ്ണാർപ്പകഴംവ
ണ്ണം തന്റെ രമണാനാടുകൂടി വാനോർപുരി പൂ
കി; അവൾ ഏതു നാട്ടിൽ ജനിച്ചവളാ? ആരു
ടെ മകളോ? എന്നുള്ളത് അടിയങ്ങളുടെ അന്വേഷണത്തിൽ അറിവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല; തിരുമേനി
അനേകം നൂറ്റാണ്ടു വാണിരിക്കു” എന്നു പറഞ്ഞു.

രാജസന്നിധിയിൽ വെരുമാളെ കണ്ടു നേത്രം
നന്ദമിയന്നുകൊണ്ടിരുന്ന മധുരാനിചാസിയായ ത
മിഴാചാര്യൻ കൂലവാണിക്രമം ചാത്തനാർ ഇതുകേ
ട്ടു, കർമ്മഗതിക്കനുസരിച്ചു ചിലമ്പിനൂലും കോവല
ന്നു നേരിട്ടു വിപത്തും പ്രതാപവാനായ പാണ്ഡ്യഭൃ
ഹാലന്റെ സന്നിധിയിൽ ചിലമ്പുകൊണ്ടു ചെന്ന
കണ്ണകിയുടെ ന്യായവാദവും പാണ്ടിപ്പെരുമുദേവിയു
ടെ മുന്നിൽ മണിച്ചിലമ്പുടച്ചു കോപാവേശം പ്രദ
ശിപ്പിച്ചു പതിവ്രതാദേവി, “ഇതിന്റെ ഫലം കാ
ണിച്ചു തരാം” എന്നു നിർദ്ദയം ശപഥംചെയ്തു മാറി
പിന്നീടു തന്റെ പോർമുഖം ചൊരിച്ചറിഞ്ഞു താജ
ന്ദ്രമായ അഗ്നിയാൽ മധുരാചുരി പൂട്ടതും സിംഹാ
സനാരൂഢനായി ശ്രീമെന്തുന്ന പാണ്ഡ്യഭൃഹാലവീ
രൻ കണ്ണകീദേവിക്ക് നേരിട്ടതായ കഷ്ടം കണ്ടു സ
ഹിക്കുവയാതെ മരണം പ്രാപ്തിച്ചുകൊണ്ടു മോഹി
ച്ചു വീണതും കണ്ണകി ചൊല്ലിയ വീരവാദം മുഴുവ
നും കേട്ടു മനസ്സാലപ്പെടാതെ തന്നെ മനവന്റെ

ഗതി തനിക്കും ലഭിച്ചാൻ പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടു ജീവനാഥന്റെ ജീവനെ മാറ്റുണാചെയ്യാനൊ എന്നു തോന്നുംവണ്ണം പെരുംദേവിയും പാണ്ഡ്യനെപ്പോലെ ലോകരംഗം വിട്ടു മറഞ്ഞുവെന്നുള്ളതും ഒരു രാജാവു കൊടുമ ചെയ്താലുള്ള പരിന്നാമം ഈ വിധമാണെന്നുള്ളതും മറ്റു രാജാക്കന്മാരെ ബോധിപ്പിച്ചാണൊ എന്നു തോന്നുംവണ്ണം ഏകദൃകിനിയാതി (ഭർത്താവിനായി) തന്റെ നാട്ടിലേക്കു പോകാതെ ഭവാന്റെ നാട്ടിലേക്കു അവർ വന്നിരിക്കുന്നു; ഇനി ഈ നാടു ഉപയുപരി വലിച്ചു അഭംഗമായ ആധിപത്യം നിലനില്ക്കുമെന്നും പറഞ്ഞു.

ഇങ്ങനെ പാണ്ഡ്യൻ ചെയ്ത കൊടുമ കേട്ടു ചെങ്കുട്ടവല്ലഭന്മാർ അകക്കാമ്പുകി പറഞ്ഞു— “മാദൃഗന്മാരായ മന്നവന്മാർ ഏതാദൃശങ്ങളായ അപവാദങ്ങൾ ശ്രോത്രങ്ങൾക്കു വിഷയിഭവിക്കുന്നതിന്നു മുമ്പു ജീവത്യാഗം ചെയ്തു പാണ്ടിയന്റെ നിലകയ്ക്കോളേണ്ടതാണു; ദൃഷ്ടതത്താൽ വളഞ്ഞു കോലിനെ പാണ്ഡ്യൻ പ്രാണപരിത്യാഗത്താൽ ചെങ്കോ (ചെപ്പുള്ളകോ)ലാക്കി. “മഴ പെയ്യുന്നതിൽ വല്ല ശ്രമക്കേടും നേരിടുന്നതായാൽ ജനങ്ങൾ സങ്കടപ്പെടുന്നു; ആരെങ്കിലും വല്ല കുറവും ചെയ്താലായാൽ ജനങ്ങൾ ആക്ഷേപവും പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു. കുടികൾ തോറുമുള്ള യോഗക്ഷേമങ്ങളെയറിഞ്ഞു കൊടു

മകളൊന്നുമെന്നയാതെ പ്രജകളെ പരിപാലിച്ചുവരുന്ന കലഭാതനായ ഒരു രാജാവിനു ദുഃഖമല്ലാതെ യാതൊരു സുഖവുമില്ല.” എന്നിപ്രകാരം കണ്ണകി കുറേനേരിട്ട കൊടുതായ ദുഃഖത്തെ അറിഞ്ഞ് ഇവിടെ വന്നു പാഞ്ഞ ചാത്തനാരായണാശ്വം മാനിച്ച് “ജീവനോടുകൂടെ പോയ (ജീവിതേശനായ പാണ്ടിയന്റെ മരണത്തെ പിന്തുടന്ന്) സാധുവിയേയും കോപത്തോടുകൂടെ വന്ന (ഭ്രാന്തനായതാൽ കോപാവിഷ്ടയായി ഇവിടെ വന്ന) സാധുവിയേയും താരതമ്യപ്പെടുത്തി നോക്കുമ്പോൾ ഗുണവൈഷ്ണവ്യം ആകുന്നു” എന്നു വെരുമാൾ ചോദിക്കയും, രാജ്ഞി വെള്ളയമ്മാൾ “പ്രാണനാഥന്റെ പരിതാപം കാണാതെ ദേഹത്യാഗം ചെയ്തവർക്കെന്ന മഹാഭാഗ്യവതി; നമ്മുടെ രാജ്യത്തിന്നു സ്വസാന്നിദ്ധ്യംകൊണ്ടു മഹനീയസ്ഥാനം കല്പിച്ചു സ്വർഗ്ഗവാസം ചെയ്യുന്ന ഈ പതിഭവതയെ നാം ആരാധിച്ചു കൊള്ളേണ്ടതാണ്.” എന്ന് അഭിപ്രായപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ രാജ്ഞിയുടെ പക്ഷത്തെ അനുമാനിച്ചുകൊണ്ടു വെരുമാൾ അമാത്യന്മാരുമായി കണ്ണകീദേവിയെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചു പൂജിക്കേണ്ടതിനെ പറ്റി ആലോചനചെയ്തു; അവർ “പാണ്ടിദേശത്തുള്ള പൊതിയിൽ മലയിൽ നിന്നൊ ഹിമാലയപർവ്വതത്തിൽനിന്നോ ദേവിയുടെ ബിംബം പ

നിയുവാനുള്ള വിശിഷ്ടശില കൊണ്ടു വരേണ്ടതാണു്; ഗംഗാനദിയിലോ കാവേരിയാറിലോ ബിംബത്തിന്റെ ജലസ്ഥാപനം നടത്തേണ്ടതെന്നു നോക്കുന്നതായാൽ ഹിമാദ്രിയിലെ ശിലയാണെന്നിരിക്കിൽ ഗംഗയിലും പൊതിയിൽമലയിലെ ശിലയാണെന്നു വരികിൽ കാവേരിയിലുമാണു് സ്ഥാപനം ചെയ്യേണ്ടതു്. മരിച്ചവൻ നിചയറു് നിഷ്ഠയോജനമായ ജീവിതത്തെ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവക്കു് കാട്ടിക്കൊടുക്കുന്ന ഭാവത്തോടും കലീനയായ കന്യകയുടെ രൂപത്തോടും ചന്ദ്രമുഖൻ കാളിക്കു നൽകിയ വിധത്തിലുള്ള മാല ചാത്തിയും ഇടയ്ക്കിടെ വേങ്ങപ്പുതൊടുത്ത മനോരമാല മുടിയിലണിഞ്ഞും മറ്റും യഥായോഗ്യം ബിംബം പണിയിച്ചു വഞ്ചിനഗരത്തിന്റെ ബഹിർഭാഗത്തു പ്രതിഷ്ഠിക്കേണം; തിരുമേനി നെടുനാൾ നാടുവാണിരിക്കയും വേണം;” എന്നുണർത്തിക്കയും ചെയ്തു.

വിന്നെ വില്ലവൻകോത എന്ന മന്ത്രി പറഞ്ഞു:—തിരുമേനിയപ്പോലെ പരാക്രമശാലികളായ പാത്വിവേന്ദ്രന്മാർ പടക്കളത്തിൽ പൊരുതു പരാജിതമായി സിംഹക്കൊടിയും പുലിക്കൊടിയും വെച്ചൊഴിഞ്ഞു കീഴടങ്ങിയെന്നുള്ളതു ദിഗ്ഗജങ്ങളുടെ കണ്ണുങ്ങൾക്കും വിചയിച്ചേവിച്ചിരിക്കുന്നു. കൊക്കണന്മാർ, കലിംഗന്മാർ, കന്യാടന്മാർ, വംഗന്മാർ,

കുങ്കുമം മുതലായി പേർപുകഴ്ന്ന രാജാക്കന്മാരുമായി പൊരുതുന്നില്ല. നമ്മുടെ സേനകൾ അവരങ്ങലായി തീരുകയാൽ തിരുമേനി തന്റെ വാഹനമായ വാരണത്തെ വിട്ടിറങ്ങിയ സംഭവം എന്റെ ഭ്രഷ്ടിയിൽ നിന്നുകുന്നു പോയിട്ടില്ല. ഇവിടുന്നു രാജമാതാവിനെ കൊണ്ടുചെന്ന ഗംഗയിൽ നീരാടിച്ചു കാലത്തു ആയുരൂപന്മാർ ആയിരം പേർക്കൊരുവനായി നിന്നു പൊരുതിയ രണശൂരത്വം ഞാൻ കണ്ടതല്ല; ഈതന്തൊരു കടകത്താണ്? തിരുകടലുടത്ത ധരിശ്രീമണ്ഡലത്തെ തമിഴ്നാടാക്കിയ ഭവാൻ ഇതിന്നൊരുങ്ങുന്ന പക്ഷം ഈ ഭൂമണ്ഡലത്തിൽ ആരും എത്രക്കുന്നവരില്ല. എന്റെ സ്വാമി ഹിമശിഖരിയിലേക്കു പോകുന്നതു ദേവിയുടെ ബിംബം പണിക്കു വേണ്ടുന്ന ഒരു ശില കൊണ്ടുവരുന്നതിനാകയാൽ ഉത്തരദേശം വാഴുന്ന രാജാക്കന്മാർക്കെല്ലാം ദക്ഷിണദേശത്തിന്റെ ചിഹ്നമായ വില്ല്വ, മീൻ, പുലി എന്നുള്ള മുദ്രകൾവെച്ചു പത്രങ്ങളെഴുതിയയയ്ക്കുക; ശത്രുരാജാക്കന്മാരുടെ ചാരന്മാർ നമ്മുടെ രാജഭാരം വിട്ടൊഴിയാതിരിക്കും; നമ്മുടെ പ്രയാണത്തിൽ ആനപ്പാത്തുള്ള അമ്പാരിയുടെ ഉച്ചഭാപനിതനെ രാജാക്കന്മാരുടെ കണ്ണരസ്യങ്ങളിൽപൂക്കു ഭൂത പായട്ടെ.

ചെങ്കുട്ടവപ്പെരുമാളുടെ ഹിതകാംക്ഷിയായ

‘അഴുപ്പിൽ’ എന്ന നാട്ടുരാജാവു പറഞ്ഞു:—തിരുമേനി ഇവിടെനിന്നു വഞ്ചിനഗരത്തിൽ എഴുന്നള്ളിയശേഷം സൈന്യസമേതം ഹിമാലയത്തിലേക്കു ശില കൊണ്ടുവരുവാൻ പോകുന്നതായാൽ ഉത്തരദേശത്തിൽ വാഴുന്ന രാജാക്കന്മാരെല്ലാം വന്നെതിരേറ്റു തിരവെച്ചു വണങ്ങാതിരിക്കുന്ന പക്ഷം അവരോടു പെരുമാളുടെ പരാക്രമങ്ങളെപ്പറ്റി പറഞ്ഞു ധരിപ്പിച്ചു നേിങ്ങു കീഴടങ്ങുന്നില്ലെന്നു വരികിൽ സർവ്വവും ത്യജിച്ചു മലയിലോ കടലിലോ വാസം ചെയ്തുകൊൾവിൻ” എന്നറിയിക്കേണം. മഹാരാജാവിന്റെ വീരശ്രീ വിലസുന്ന വാഹിനിക്കു വിജയം ഭവിക്കട്ടെ; പട്ടത്താനമേൽ ഭേരിനിനാദം മറൊരാളി കൊള്ളുമാറുകട്ടെ.

ഇരുപത്തൊന്നാം ഗാഥ.

ബിംബം പണി.

ഭേരിനിനാദം മുഴങ്ങി; പരമ്പരാസിദ്ധമായ രതാസിംഹാസനത്തെ ആരൂഢനായി പുരോഹിതൻ, ഗണകൻ, അമാത്യന്മാർ, സേനാപതികളെ നിയോഗിച്ച് വന്നെത്തി വാഴ്ത്തി മുദ്രകാരം ആജ്ഞാ

പനം പ്രതീക്ഷിച്ചു നിൽക്കപ്പെട്ട ചെങ്കുട്ടവപ്പെരു
മാൾ വാഹിനീശ്വാമോടിപ്രകാരമരുചെയ്തു—
ഹിമാദ്രിയിൽനിന്നു തീർത്ഥാടനത്തിനായിവിടെ വ
ന്ന താപസന്മാർ ഉത്തരദേശാധിപന്മാരും അശ
ക്തന്മാരുമായ ആയുർമന്നവന്മാർ പാഞ്ഞിരിക്കുന്ന
തായി നമ്മോടുണർത്തിച്ചു വാഴ്ത്താഴി നാം മാത്രം അ
റിഞ്ഞതുകൊണ്ടു വൈഷമ്യമില്ല; നമ്മെപ്പോലുള്ള
ചോളപാണ്ഡ്യന്മാർക്കുളള ഇത് അവമാനകരമായി
രിക്കും. ദേവിയുടെ വിഗ്രഹംപണിക്കുള്ള ശില ഉത്ത
രദേശീയന്മാരായ അർചന്മാരുടെ കീഴിടംപൂണ്ടു
തലയിൽ ചുമപ്പിച്ചുകൊണ്ടു വന്നല്ലാതെ നമ്മുടെ
വാൾ മടങ്ങി വരുന്നതായാൽ പോക്കോലംപൂണ്ടു ശ.
ശ്രരാജാക്കന്മാർക്കു പരാജയം വരുത്തിക്കീഴടക്കുവാൻ
കഴിയാതെ കേവലം കുടികൾക്കു മാത്രം ഭീഷണി
നൽകി ചെങ്കോൽ നടത്തി വരുന്നവനായ് ഭവി
ക്കട്ടെ.

പുരോഹിതൻ പറഞ്ഞു:—തിരുമേനി തനിക്കു
കീഴടങ്ങിവരുന്ന നൃപന്മാർക്കു സകല സമ്പത്തും
കൊടുത്തു സന്തുഷ്ടന്മാരാക്കിത്തീർക്കുന്നു; ബലസമ്പ
ത്തിയും പൗരജ്ഞവും ചേർന്നു വീരന്മാരായ നരപാല
ന്മാർ തിരുമേനിയെ മാനിച്ചു ഹാരാദികളുണിയിച്ചു
പോരുന്നു; ഇങ്ങനെയിരിക്കെ ഇപ്രകാരം കൊടും
കോപത്തിന്നു പാത്രീഭവിക്കുന്ന അർചന്മാരുമുണ്ടോ?

ഒരിക്കലുമില്ല. അവർ ഇമയവരമ്പ് ചോഴപാണ്ടിയ
 നായരെയല്ലാതെ തിരുമേനിയെ ധിക്കരിച്ചു പാഞ്ഞി-
 ടില്ല; അതുകൊണ്ട് അമച്ഛത്തെയടക്കുക; പിന്നെ
 പാദശരാശികളും ഗ്രഹനിലകളും തിമിവാറനക്കു
 ത്രയോഗകരണങ്ങളായ പഞ്ചാംഗവും ഗ്രഹങ്ങളും
 ഉച്ചനീചശത്രുമിത്രാദിസ്ഥാനഭാവഭേദങ്ങളും ഗ്രഹി-
 ച്ചു നിപുണനായ മൌഢുന്തികൻ ഏഴുനേരൂ പ-
 റഞ്ഞു—സ്വാമിക്ക് സർവ്വോപ്ലക്ഷവും ഭവിക്കട്ടെ; സ-
 കലരാജാക്കന്മാരും വന്നു തൊഴുതടിമലർ പണിയ-
 ത്തക്കു യോഗമുള്ളതായ ഈ സുമുഢുന്തത്തിൽ ഉദ്ദേ-
 ശിച്ചുകിഴിക്കിലേക്കെഴുന്നള്ളത്തു തുടരാം. ഇതു കേട്ടു
 പെരുമാൾ വാളും കുടയും ഉത്തരദിക്കിലേക്കു തിരി-
 പ്പാനാജ്ഞാപിച്ചു; പടയാളികളുടെ ആപ്പുവിളി-
 യോടും മുരജാരവത്തോടും മണിദീപശ്രോണിയോടും
 കൊടിക്കൂറുകളോടും മാററലക്ക് മരണവേദനയുണ്ടാ-
 കുന്ന മഹാസേനയോടും അഞ്ചംഗങ്ങളോടും എട്ടു
 സ്ഥായങ്ങളോടും രാജസ്ഥാനത്തിന്നുചിതന്മാരായ
 പൂരോഹിതന്മാർ, ഗണകന്മാർ, ധർമ്മാധിപതി-
 കൾ, തന്ത്രവേദികളെന്നിവരോടും മഹാരാജാവിന്നു
 ശീർപ്പാദം ചെയ്തുകൊണ്ടു പിണ്ഡഭോജിയായ ഭട്ടവ-
 ല്ലനത്തിന്റെ (പട്ടത്താനയുടെ) മുതുകിൽ വാളും മു-
 ത്തണിപ്പവൺകുടയും കരേരി പുറമതിൽ ചുറ്റി-
 ലേക്കു നയിച്ചു പള്ളിയറയിൽ പ്രവേശിച്ചു. പടനം

യകന്മാർക്കു ഭോജനം നൽകി; ബഹിർഭാഗരക്ഷകന്മാർ, സാമന്തന്മാർ വന്നു സാർവ്വഭൗമന തിന്നൽ കവാനുള്ള സമയത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന പ്രഭാതമുരജലപാനി മുഴക്കി. പെരുമാറ്റം ലോകാനുഗ്രഹത്തിനായി പദ്യതാകാരം പൂണ്ടുകൊണ്ട ചന്ദ്രപുഡന്റെ പദകമലങ്ങളെ പാവനമായ വഞ്ചിമാല പാടി സ്തുതിച്ചു. വണങ്ങാത മുലാവുകൊണ്ടു വണങ്ങി വലം വെച്ചു, വേദജ്ഞന്മാരാൽ നടത്തപ്പെടുന്ന അഗ്നി ഹോത്രത്തെ നമിച്ചു, പട്ടത്താനക്ഷത്തിൽ കരേരി; ചിലർ ചെങ്കുട്ടവപ്പെരുമാറ്റം വജ്രയമാശംസിച്ചു; ചിലർ പെരുമാളെ അനന്തശായിയായ ശ്രീപത്മനാഭനെപ്പോലെ വണങ്ങി; ഗംഗാധരനായ ശ്രീപരമേശ്വരന്റെ പാദമൂലത്തിൽ വെച്ചിരുന്ന മണിമകടം സാദരം വാങ്ങി കരത്തിലിരിക്കുന്ന പെരുമാറ്റം പെരുമയോടെ യാത്രതുടന്നു; നടകരംഗങ്ങൾതോറും ഉള്ള വേശ്യാസ്രീകൾ കൈകൂപ്പിവണങ്ങി ഭൂപാലനേയും ഭട്ടവർണ്ണത്തേയും വാകുപ്തവും തുമ്പമലരുമെടുത്താശ്വദിച്ചു; വെൺകൊറാക്കുടയുയർത്തി; സൂതമാഗധവൈതാളികന്മാർ വാഴ്ത്തി; ആനപ്പടവീരന്മാരും കുതിരപ്പടവീരന്മാരും വിപ്രവർണ്ണന്മാരും പ്രദക്ഷിണംചെയ്തു; ദാനവന്മാരോടു പൊരുതുവാൻ വാസവൻ അമരാവതിയെ വിട്ടുനീങ്ങുന്നവിധം ചെങ്കുട്ടവൻ വഞ്ചിനഗരി വിട്ടുനീങ്ങി; ദണ്ഡും കൊടിയും പൂണ്ടു പടത്തലവന്മാരോടും ഉത്തമാശപങ്ങളാൽ ന

യിക്കപ്പെടുന്ന തേർപ്പടയോട്ടംകൂടി കടലോരം വഴി ക്കു ഗിരിശിഖരങ്ങളെ ശകലീകരിച്ചും ഭൂപുഷ്പത്തെ പൊടിപെടുത്തുംകൊണ്ടു സന്നാഹത്തോടെ യാത്ര ചെയ്തു, നീലഗിരിയുടെ വിശാലമായ താഴ്വരയിലുണ്ടെന്നു.

അവിടെ ആന കുതിര തേർ കാലാഹം എന്നീ നാലംഗപ്പടയ്ക്കും ഭിന്നം വരാത്തനിലയിൽ തന്റെ ചുറ്റും കാവൽകാക്കത്തക്കവണ്ണം കൈനിലയുറപ്പിച്ചു; ചെറുപെരുമാൾ വാരണവീരൻ കഴുത്തിൽ നിന്നിറങ്ങി; തന്നാൽ സുരക്ഷിതയായ വസുമതിയെ പാദിസ്തംകൊണ്ടു പരിതൃപ്തയാക്കി; അവിടെ അനേകംപേർ പാദിവാസനചെയ്യുന്ന ബഹളം സേനാനിനാദത്തോടൊപ്പം മാരാലിക്കൊണ്ടു; ഇതു കേട്ടു, സ്വപ്നോക്തവാസികളായ മുനീന്ദ്രന്മാർ മഹേന്ദ്രനെയെന്നപോലെ ശ്രീമാനായ മഹീമഹേന്ദ്രനെ സന്ദർശിപ്പാനായി സുരലോകം വിട്ടിറങ്ങി പാശ്ചാത്യഭൂമീന്ദ്രൻ പരിലസിതനായ്ക്കൊണ്ടു ഭൂഭാഗത്തിൽ ആവിർഭവിക്കയും മന്നവൻ അഭ്യത്മാനപൂർവ്വം അഭിവന്ദിച്ചു നില്ക്കുകയുംചെയ്തു. മുനികൾ പറഞ്ഞു—“ജടാധാരിയായ ഗിരീശന്റെ കാരുണ്യത്താൽ കീർത്തിക്കെന്തൊണ്ടു വാഴുന്ന വഞ്ചിഭൂവല്ലഭ! മലയാചലത്തിലും ഹിമാചലത്തിലും നിന്റെ ആജ്ഞാശക്തി നിലകൊള്ളുന്നതിനാൽ അവിടുത്തെ നിവാസികളായ വൈദികബ്രാഹ്മണരെ കാത്തുരക്ഷിക്കേണ്ടതു നി

ന്റെ കടമയാകുന്നു” എന്നു ഭരമേല്പിച്ചു വാഴ്ത്തി ആശീർവ്വദിച്ചു മാഞ്ഞുപോയി.

പിന്നെ കൊങ്കണദേശത്തിലുള്ള നാടന്മാരും, കന്നടദേശത്തുള്ള കരുനാടന്മാരും, തങ്ങളുടെ കലകളും മാനരൂപങ്ങളായി ഇരുണ്ടുചുരുണ്ട കുറുനിരകളോടും മധുവോലുന്ന നറുംപുതുമലർ മാലകളോടും തിരളമുക്താഹാരപരിലസിതങ്ങളായ പൂമുലകചഭാരങ്ങളോടും കയലൊളിതിരേക്കുന്ന കണ്ണിണികളോടുംകൂടിയ കുമിനികളോടും കയിലുകളുടെ കലനാദവും മധുകരങ്ങളുടെ മധുരാലാപവും പ്രസൂനസമ്പത്തിയും വലസുന്ന വസന്തസമയം കഴിഞ്ഞിട്ടും വിരുകതരായ പ്രാണനായകന്മാർ വരാഞ്ഞതിനാൽ നാരീമണികളുടെ പാണിവരിളളത്തു നടത്തുവാൻ പാകയും അവർ കോലംകെട്ടി, കാലംനോക്കി,

കേരച്ചിന്ത്.

- 1 ചേലാരമമിടിനിനാദം പാരിടംമുഴക്കി
വാരിവാഹവ്യൂഹംവേഗാൽ സഞ്ചരിച്ചിടുന്നു
- 2 കാരിയം സാധിച്ചുകാൽമൂലമേശംവിട്ടു
ദാമസക്തന്മാരായേരിചേരി വന്നീടുന്നോ?

എന്നിങ്ങനെ കരവ പാടുകയും അവരോടൊന്നിച്ചു കടകരും വന്നു രാജാവിനെ വാഴ്ത്തുകയും ചെയ്തു. പിന്നെ നാട്ടുചാത്തന്റെ ഉപദേശപ്രകാരം എല്ലാവരും രാജാവിനാൽ സമ്മാനിക്കപ്പെട്ടു. അവ

പ്പോൾ രാജസന്നിധിയിൽ അമ്പത്തിരണ്ടു നാടക
 വേഷ്യകളും ഇരുനൂറ്റൊട്ടു തിത്തിക്കാരും തൊണ്ണൂ
 റൊറുവക പാഷണ്ഡന്മാരും നൂറുവിട്ടുഷകന്മാരും നൂ
 റു തേരും അഞ്ഞൂറു കലയാനകളും പതിനായിരം
 കുതിരയും സഞ്ജയൻ മുതലായി തലപ്പാവുകെട്ടിയ
 ആയിരം കഞ്ചുകിപ്രവരന്മാരും ദ്വാരപാലന്മാരുടെ
 നിലയിൽ നടയിൽ വന്നുകൂടി; വേഷ്യകളും മറ്റു ജ
 നങ്ങളും തിത്തിക്കാരും സഞ്ജയനോടുകൂടെ ഹാജരാ
 കവാൻ കല്പിച്ചുപ്രകാരം സഞ്ജയൻ തിരുമുമ്പിൽ
 ചെന്നു പലവരുവണങ്ങി മുൻപറഞ്ഞ അമ്പത്തിര
 ണ്ടു വേഷ്യകളെയും മറ്റുള്ള ആജ്ഞാകരന്മാരെയും
 ചൂണ്ടിക്കാണിച്ച്, “ഐച്ഛോഴം വാട്ടുപിരിയാതെ
 സേവിച്ചുവരുന്ന കുന്നന്മാർ (ആയുർമനവന്മാർ) നൂ
 റുപേരോടും മറ്റു പരിവാരങ്ങളോടുമൊരുമിച്ചു തിരു
 മേനി ഉത്തരഭേഗത്തിലേക്കെഴുന്നള്ളുന്നതു ദേവിയു
 ടെ ബിംബംപണിക്കുള്ള ശില കൊണ്ടുവരേണ്ടതി
 ന്നാകയാൽ ഹിമാലയത്തിൽനിന്നു ശിപയെടുത്തു
 ഗംഗയിൽ നീരാടിച്ചുകൊണ്ടുവരേണം” എന്നു പറ
 ഞ്ഞു. പെരുമാൾ, “ബാലകമരന്റെ മക്കളായ കു
 നകനും വിജയനും മറ്റു മന്നരോടുകൂടി തമിഴുരാജന്മാ
 രുടെ പ്രഭാവമറിയാതെ അവരെ ധിക്കരിച്ചു പാ
 ഞ്ഞതായറിഞ്ഞു ചീരാമുൾക്കൊണ്ടിയലുന്ന നമ്മു
 ടെ ഈ സൈന്യം പോകുന്നത് അവിടെയുള്ള കുന്ന

ശ്വാക്കളെക്കണ്ടു കെഴുതുകത്തോടെ പാഞ്ഞവിധത്തിലണഞ്ഞ പെരുമാളോടു, പച രാജാക്കന്മാരും വന്നു നേരിട്ടു; സൂര്യപ്രകാശമിയന്ന കൊടികൾ നിരന്നു; ഇടിനിനാദംപോലെ മുരളാദിവാദ്യങ്ങൾ മുഴങ്ങി; മരണമടയുന്നവരുടെ കൊടുങ്കരൽ മേഘധ്വനിപോലെ നഭസ്സിൽ മാറാറാലികൊണ്ടു; വില്ലെടുത്തവരും, വേലെടുത്തവരും, രഥാരൂഢന്മാരും, ഗജാരൂഢന്മാരും, അശ്വാരൂഢന്മാരും ഭൂരേണുപൊങ്ങി പറന്നുചെന്നു പാറിയതിനാൽ ദ്വാരമടഞ്ഞു നിശ്ശബ്ദമായ്ത്തീർന്നിരിക്കുന്ന ആനക്കുഴത്തിലെ മണിയും, വീരശംഖവും; ഉടലും തലയും മുറിഞ്ഞു വേർപെട്ടു വില്ലാളികളുടെ ഉടൽ തുടിക്കുന്നതും വെട്ടേറു മുറിഞ്ഞുവീണ ഉടൽ, പിശാചുക്കളുടെ താളത്തിന്നനുസരിച്ചു തുള്ളുന്നതും ശവത്തിൽനിന്നൊഴുകുന്ന രക്തത്തിൽ പേകൾ കൂട്ടമായി കൂത്താടുന്നതും തേർപടയോടുകൂടിയ ആയുധമണവന്മാർ വീരഭടന്മാരെ കൊന്നു പോക്കും നിറയുന്നതും ആനയും അേരും കുതിരയും നശിക്കുന്നതും കാണുമാറായി. വൃഷധ്വജനായ കുന്ദൻ ഒരു ദിനംകൊണ്ടു ജീവജാലമെല്ലാമൊടുക്കുംപോലെ ആയുധമണവന്മാരെല്ലാം അന്തഃപരത്തക്കുവണ്ണം അടക്കുളത്തിൽ കൊല നടത്തിയ ചേരമണവന്റെ അസഹ്യമായ ആയുധപ്രയോഗത്താൽ മൂന്നും വായടക്കുമില്ലായ്മയാൽ തമിഴ്

രചനാരെയുദ്ദേശിച്ചു ധിക്കാരവാക്കുകൾ പറഞ്ഞ ഭൂ
ജബലശാലികളായ കനകനും വിജയനും മഹാത്മാ
സന്മാരായ അമ്പത്തിരണ്ടു രാജാക്കന്മാരോടുകൂടി
ചേരന്റെ കൊടുങ്കോപമാകുന്ന വലയിലകപ്പെട്ടു;
മറുളളവർ ജടാധാരികൾ, കാഷായധാരികൾ, ഭ
സ്മധാരികൾ, പീലിങ്ങപ്പെട്ടവർ, ഗായകന്മാർ,
തംബുരപ്പട്ടവർ, നടന്നാരെന്നിങ്ങനെ ഓരോ വേ
ഷംധരിച്ചു നിരായുധന്മാരായി പല വഴിക്കും മാഞ്ഞു
മണ്ടി സ്വസ്ഥാനങ്ങളിൽ ചെന്നുചേർന്നു. ഇങ്ങനെ
ഭയനകരമായ ആയോധനത്തിന്റെ പരിസമാപ്തി
യിൽ പിശാചുഗണം വിശ്വപ്രഭാന്റെ ക്ഷീരാബ്ധിമഥ
നത്തെയും രാവണസംഹാരത്തെയും മറ്റും വാഴ്ത്തി
പാടിയാടി യഥേച്ഛം രക്തമാംസങ്ങൾ ഭുജിച്ചു സം
തൃപ്തരായി ധർമ്മിഷ്ഠനായ വഞ്ചിമന്നവനെ പുകഴ്ത്തി;
അതിനുശേഷം പെരുമാൾ മന്ത്രിയായ വില്ലവൻ
കോതയെ ഏതാനും സേനയോടും കൂടെ അയച്ചു
ഹേമകൂടത്തിൽനിന്നു വിഗ്രഹത്തിനുള്ള ശില വരു
ത്തുകയും ചെയ്തു.

ഇരുപത്തേഴാം ശാമം.

നീരാട്ടം.

വാനിലുലാവും മഹിമകലൻ മഹനീയമായ
ഹിമാചലത്തിൽനിന്നു സർവ്വഭവതയായ കണ്ണകിയു
ടെ ബിംബനിർമ്മാണത്തിൽ ശിലയെടുത്തതിന്നുശേ
ഷം അതിനെ ഉഗ്രശാസനനായ തന്റെ മുഖാകെ
നരപാലോചിതവേഷംപൂണ്ട കനകവിജയന്മാരുടെ
മിന്നിത്തിളങ്ങുന്ന മകുടങ്ങളിൽ ചുമപ്പിച്ചു നടത്തി;
തമിഴരചന്റെ പൗരജ്ഞമറിയാത്ത വിചാരമൃഗന്മാ
രായ ആയുർമനവന്മാരെ അളവില്ലാതെ ഹനിച്ചു,
കൃതാന്തന്റെ തൊഴിൽ വലിപ്പിച്ച ചെങ്കുട്ടവ
ന്റെ പോക്കുളത്തിൽ വന്നിട്ടുള്ള മരണക്കുണ
ക്ക്, ലോകത്തിൽ മുൻനടന്ന യുദ്ധങ്ങൾ എത്ര കറ
ലത്തോളം നടന്നുവെന്നു സംവത്സരമാസദിനംചടി
കകളെ കണക്കെടുത്തു തോതുപ്രകാരം നോക്കുന്ന
തായാൽ * ഒരു പകലിൽമാത്രം നടന്ന ചെങ്കുട്ടവ
ന്റെ അടക്കുളത്തിലുണ്ടായ മരണം മറുളളതിലു

---

* ദേവാസ്സരയുദ്ധം പതിനെട്ടു സംവത്സരവും രാമായ
ണയുദ്ധം പതിനെട്ടു മാസവും മഹാഭാരതയുദ്ധം പതിനെട്ടു
ദിവസവും കനകവിജയന്മാരോടുള്ള ചെങ്കുട്ടവന്റെ യുദ്ധം
പതിനെട്ടു നാളികയുമാണു നടന്നതു്.

ണ്ടായ മരണത്തിന്റെ തോതനുസരിച്ച് വെതിരി-
ട്ടിയായിരുന്നു. ഇങ്ങനെ ജലലക്ഷ്മീപരിലാളിതനാ-
യ ചേരൻ, രണരംഗം വീട്ടു വീഴ്ചാതിശയംപൂണ്ട ത-
ന്റെ സേനയോടുകൂടി ഗംഗാതീരത്തിൽ വന്നു
ചേർന്നു.

അവിടെ ദേവിയുടെ പ്രതിമയെ ആഗമവേദി-
കളെക്കൊണ്ടു വിധിപൂർവ്വകം ജലസ്ഥാപനം ചെയ്തി-
ച്ച് ഉത്തമമായ ക്ഷേത്രവും മണിമയങ്ങളായ മണ്ഡ-
പങ്ങളും പൊന്തമയ രംഗവും വിചിത്രമായ പൂപ്പു-
ന്തലും വിശാലമായ ധർമ്മശുക്രവും വരുന്ന പൂജാ-
ലയും താമരപ്പൊയ്ക്കയും ആയിരക്കാൽ മണ്ഡപവും
മേന്മകോലുന്ന മന്നവന്മാർക്കു ചിതങ്ങളായ മാറു പല-
വും ആയുർമന്നവന്മാരാൽ രചിക്കപ്പെട്ടു വിചസ്യന്ന
ദക്ഷിണതീർത്ഥ വിശാലമായ മൈതാനത്തിൽ വി-
ചിത്രാകാരമായ നിർമ്മിച്ച കൈനീലയികൽ പെരുമാ-
ളെഴുന്നള്ളിയിരുന്നു. ജീവിതത്തെ ഗണിക്കാതെ
സുരസുന്ദരികളുടെ വരണമാലയെത്തന്നെ വാഴ്ത്ത-
ച്ചു സമരാകണത്തിലിറങ്ങി ഉടലും തലയും വേർ
പെട്ടു ഭയനീയമാംവണ്ണം തങ്ങളുടെ അസിപ്രയോഗം
നിറവേറി മരണംപ്രാപിച്ചവരും കൺ കുഴിഞ്ഞു
ള്ള വിശാലങ്ങൾ കൂത്താടി രസിക്കത്തക്കവണ്ണം
വാളും പിടിച്ചു മരിച്ചുകിടക്കുന്നവരും തങ്ങളുടെ പരി-
വാരങ്ങളോടുകൂടി മരണമടഞ്ഞ ഭീമകായന്മാരായ

വീരനാഭം ഏതുപൊരുത വീരരെ വാളേറ്റും കൊ
ന്നുവീഴി അവരുടെ മാല തങ്ങളെ മുടിയിൽ മുടി
യ യോഗനാഭം രഥത്തിൽനിന്നു വീണു രക്തംപു
രണ്ടു കിടക്കുന്നവരും മഹിമകലരുന്ന മണിമുടിയ
ണിഞ്ഞു കണ്ണും തുറിച്ചു പോക്കുളത്തിൽ വീണുകിട
ക്കുന്നവരും പൊടിച്ചുരണ്ടു മങ്ങിയ കവചംപൂണ്ടു നി
രംകലൻ ചോരയണിഞ്ഞു കിടക്കുന്നവരും വീരസ്വ
ർഗ്ഗപ്രാപിച്ചു വിബുധചരസുന്ദരികളുടെ വരണമാ
ല കൈയ്ക്കൊണ്ടു വാഴുകയും ചെയ്തു.

ഇങ്ങനെ ചെങ്കുട്ടവപ്പെരുമാൾ ജാഹ്നവിയുടെ
ദക്ഷിണതീരത്തിൽ സേനാനിഃപശം ചെയ്തിരുന്നതുകു
ന്ദോൾ ഗംഗാസ്നാനം കഴിഞ്ഞു ശുദ്ധനായി തിരുമു
ന്ദാകെവന്ന മാടലൻ എന്ന ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു
—മഹാരാജാവു ജയിച്ചാലും; കണ്ണുകീദേവിയുടെ ശി
ലാപ്രതിമ ചുമപ്പിച്ചു കനകവിജയനാഭരുടെ മണിമു
ടികളെ തൈരുകി വാരിധിവേലാവലയമാൻ വസു
മതിയെയടക്കി കാത്തുകൊള്ളുന്ന ഭൂപാലരത്നമേ! ചി
രകാലം വാഴ്.

പെരുമാൾ—ബ്രാഹ്മണ! വൈരിഭൂപാലനാർ പല
രും അറിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത ഹാസ്യജനകമായ വൃത്താ
ന്തമാണു ഓവാൻ പറഞ്ഞത്; അങ്ങുനിവിടെ പ
റഞ്ഞതിന്റെ താല്പര്യമെന്ത്?

ബ്രാഹ്മണൻ—കടലുരച്ചോലയിൽ കളിയാടി രമി

ചിരിക്കുമ്പോൾ മഹിമാമണിയായ മായവി വരി
 പാട്ടു പാടുകയും വിധിവിവാകത്താൽ പാട്ടിലു
 ള്ള ആശയത്തെ അന്യഥാ ശങ്കിക്കുകയും മായവി
 യെ പിരിഞ്ഞു കലവധുവോടുകൂടി പുരാതനപുര
 മായ മധുരയെ പ്രാപിച്ച രാജകുല്പനയാൽ കൊ
 ലയേല്ക്കുകയും ചെയ്ത കോവലാൻ്റെ പത്നി തിരു
 മേനിയുടെ നാട്ടിൽ വന്നു; പിന്നെ ഉത്തരദേശ
 ധിപന്മാരുടെ അണിമുടിയെ ആരോഹണംചെ
 യ്തു. ഇനി ഞാൻ ഇവിടെ വന്ന കാരണവും കേ
 ടുകൊൾക. അഗസ്തു ശാമനിയുടെ ആവാസമാ
 യ പൊതിയമലയെ പ്രദക്ഷിണംചെയ്തു കുമാരീ
 മഹാതീർത്ഥമാടി വരുംവഴിക്കു കർമ്മദോഷത്താൽ
 കേളികേട്ട പാണ്ഡ്യഭൂപൻ്റെ തലസ്ഥാനപട്ടണ
 മായ മധുരയിൽ ചെന്നു; ആ വീരമന്നൻ ചില
 സ്ഥിൻ്റെ നിമിത്തം കണ്ണകിയാൽ ലോകാന്തരം
 നയിക്കപ്പെട്ടതും ആയർവാടിയിൽ മാതരി പൂ
 ഷഭകോഷ്ഠത്തിൽ ചെന്നു, “ഗോപന്മാരെ! കോ
 വലൻ നിരപരാധിയാണ്; പാണ്ടിയന്നു വിഴ
 വന്നു; രാജാംഗത്തിന്നും ചെങ്കോലിന്നും ഉത്തരം
 പാരി.” എന്നു പറഞ്ഞു സ്വന്തം പാപം സമീക്ഷ
 യ്ക്കാതെ അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്തതും തപോധന
 യായ കവുന്തിയടികൾ കോവിലുതും ആജ്ഞാ
 ശക്തി മികച്ച പാണ്ടിപ്പെരുമാളുടെ മരണ

ഞാൻ പെരുങ്ങേവി പ്രായോപവേശംചെയ്തു പ
 രലോകം പ്രാപിച്ചതും പിന്നീട് മധുരയിൽ നട
 ന്ന സംഭവങ്ങളെല്ലാം ചോഴരാജധാനിയായ കാ
 വിരിട്ടണത്തിലുള്ള പ്രമാണികളെ ഞാൻ ഒന്നൊ
 ശിയാതെ അറിവിച്ചതും തന്റെ പുത്രനും സ്തംഭ
 സ്തം പാണ്ടിയനും നേരിട്ട വിപത്തിന്നു കേട്ടു
 കോവലന്റെ പിതാവായ മാശ്ശത്തുവാൻ ആ
 ധിജലധിയിൽ മുഴുകി തന്റെ അപരിമിതമായ
 സമ്പത്തു മുഴുവനും അത്മികരൂപമായി കൊടു
 ത്ത് ഇന്ദ്രവിഹാരങ്ങൾ (ഇന്ദ്രനാൽ ഭൂലോക
 ത്തിൽ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട ബുദ്ധദേവായുതനങ്ങൾ)
 ഏഴിനെയും സന്ദർശിച്ചു ആകാശചാരികൾ മന്ത്ര
 ഴ പേക്കു മുമ്പു ഭവിച്ചതുപോലെ ശരീരധാരണമാ
 കുന്ന ജനനമില്ലാതാകത്തക്കവണ്ണം മുമ്പികളുടെ
 സന്നിധിയിൽ ചെന്നു സന്യാസം കൈക്കൊണ്ട
 തും അവന്റെ ഭാര്യയായ പെരുമകൾ പുത്രദുഃ
 ഖാത്തയായി ദേഹത്യാഗംചെയ്തതും കണ്ണകിയു
 ടെ ജനകൻ ദിവ്യരൂപം ലഭിച്ചു തപോധനനനു
 രായ ആജീവകന്മാരുടെ മുമ്പിൽ ചെന്നു സൽ
 കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തു സുകൃതം സമ്പാദിച്ചതും അവ
 ന്റെ പത്നി ജീവത്യാഗംചെയ്തതുമെല്ലാം കേട്ടു
 തന്റെ പുത്രിയായ മണിമഖലയ്ക്ക് അരിയായ
 ദുഃഖത്തിന്നു കാരണമാക്കിയെന്നു ചേരുകകളുടെ

വേണം കാണാനിടകൊടുക്കരുതെന്നു കരുതി മാധവി തന്റെ മാതാവിനെ ഭരമേല്പിച്ചു മണ്ഡനമെല്ലാമുപേക്ഷിച്ചു ബുദ്ധധർമ്മം കൈക്കൊണ്ടതും ഏന്റെ മുഖത്തിൽനിന്നു കേട്ടതിനാൽ ചിലർ മരണമടയുവാനിടയായതുമൂലം ആ പാപശാന്തിക്കായി ഞാൻ ഗംഗാസ്നാനം കഴിച്ചു വന്നതാണ്'.

പെരുമാൾ—പാണ്ഡ്യഭൂപന്റെ നിർമ്മാണത്തിന്നുശേഷം ആ നാട്ടിന്റെ ഭരണം ഏതു നിലയിലിരിക്കുന്നു?

മാടലൻ—തിരുമേനിയുടെ സ്വ്യാലനായ വളവൻകിള്ളി(ചോഴൻ)യോടു തുല്യനായ ഒമ്പതു രാജാക്കന്മാർ തന്റെ വാഴ്ചയെ അനുവദിക്കുകയോ കല്പനയ്ക്കുടങ്ങുകയോ ചെയ്യാതെ പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തിന്നു ഭംഗംവരുത്തുവാൻ കെല്പുള്ളവരാകയാൽ ഈ വരെയടക്കി ഇളയ പാണ്ഡ്യഭൂപൻ രാജ്യഭാരം കയ്യേറ്റു. (പാണ്ഡ്യരാജാക്കന്മാരുടെ പഴയ തലസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഒന്നായ മധുരയ്ക്കടുത്തുള്ള) കൊടിയെന്ന നഗരത്തിൽ വാഴുന്ന ചെറിയവേൽ ചെഴിയൻ പാണ്ഡ്യൻ ഒരു മുഖ വെടിഞ്ഞ പതിവു താദേവിയുടെ പ്രീതിക്കായി ഒരു ദിവസംകൊണ്ട് ആയിരം പൊൻകൊല്ലമെ (തട്ടാന്നാമെ)ബ

ലികഴിച്ചു. ഇതുകൊണ്ട് ആ നാട്ടിനു നേരിട്ട
തായ വിപത്തു നീങ്ങി ക്ഷേമം ഭവിച്ചു

ഇങ്ങനെ പെരുമാറ്റം മാടലൻ പറഞ്ഞ സംഭവങ്ങളെല്ലാം കേട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുവേ അരിയകൂരിരുൾ അവനീമണ്ഡലമശേഷം വിഴുങ്ങി; ദിനാന്തത്തിൽ പൊങ്ങിപ്പടൻ സായന്തനാഗ്നി ദിങ് മുഖങ്ങളെ വിദ്യോതിപ്പിച്ചു; ചെന്മാനത്തിൽ വെണ്മതിയുയന്നു; വെണ്ണിലാവെങ്ങും പരന്നു; പെരുമാറ്റം സായന്തനകൃത്യങ്ങളെല്ലാം നിറവേറി പള്ളിയറയിലേക്കെഴുന്നള്ളി.

പിറ്റേന്നു പുലർകാലെ മണിയന്ത്രങ്ങളും മനോജ്ഞമായ വിതാനവും ചേർന്ന വിചിത്രമണ്ഡപത്തിൽ സൗഖ്യവണ്ണസിംഹാസനാരൂഢനായി വിളങ്ങുന്ന ചേരഭൂപാലൻ വേദജ്ഞന്മാരെ വരുത്തി തന്റെ ഒരു തുലാഭാരം നടത്തിച്ച് അതിൽ തറിക്കുതുലും തൂങ്ങിയ അവതു തുലാം സ്വണ്ണം മാടലനു ദാനംചെയ്തു; സ്വപക്ഷപാതികളായ്വില്ലുന്ന ആയുർമനവന്മാർ ഇരുപതുപേരേയും അവരവരുടെ ആവാസങ്ങളിലേക്കയച്ചു; തമിഴരചന്മാരുടെ പ്രതാപമറിയാതെ ഡംഭാനിമിത്തം അവരെ അധിക്ഷേപിച്ചുവരും തന്നാൽ ജയിക്കപ്പെട്ടവരുമായ കനകനേയും വിജയനേയും കൊണ്ടുചെന്നു ചോഴരാജാവിന്നും

പാണ്ഡ്യരാജാവിന്നും കാട്ടിക്കൊടുപ്പാനായി നീലൻ മുതലായ ചാരന്മാരെ ഭരമേല്പിച്ചു.

പിറൊന്നാൾ ഗംഗാതീരത്തുള്ള വയലുകളിൽ തഴച്ചുനീല്ക്കുന്ന താമരക്കൂട്ടങ്ങളിലെല്ലാം തെങ്ങിനടക്കുന്ന വരിചണ്ടിനങ്ങളുടെ വീണാനിനാദനിഭമായ നിസ്വനം മുഴങ്ങി; ബാലദിവാകരൻ വിസ്മയപരങ്ങളായ കിരണങ്ങളോടുകൂടി പൂർവ്വപുനർജന്മമായി പരിലസിച്ചു; അത്യുന്നതമായ മണിമേടയിൽ വിചിത്രങ്ങളായ ശില്പങ്ങളാലും മുകുതാസരങ്ങളാലും വിഭൂഷിതമായ പള്ളിയറയിൽ നവരത്നഖചിതമായ കാഞ്ചനമഞ്ചത്തിൽ നിദ്രാവശനായിരുന്ന ചെങ്കുട്ടവല്ലഭനൊളം വന്ദിപ്പനും കാലോചിതങ്ങളായ മഞ്ജുളഗാനങ്ങളാൽ പ്രബോധിപ്പിച്ചു; പ്രഭാതകൃത്യങ്ങളെല്ലാം നിറവേറിയതിനുശേഷം പരിവാരസമേതം ദക്ഷിണാഭിമുഖമായി യാത്ര തുടന്നു. ഏഴുനൊള്ളത്തു പോകുന്ന മാറ്റത്തിൽ യാത്ര നിർത്തിപ്പോലും വിജയകരവുമായ് ഭവിക്കേണമെന്ന പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടു മലക്കുരത്തികൾ കറുത്തിപ്പാണിചാടി; ഏറുകൾ പൂട്ടിയുഴവു നടത്തുന്ന വേളാർക്കടെ ഉഴപ്പാട്ടു മാരൊലികൊണ്ടു; ഗ്രാമീണർ വണ്ണപ്പെടിയും സുഗന്ധമൂണ്ണവും മലരും വെച്ചു രാജഭക്തിയെ പ്രകാശിപ്പിക്കയാൽ ആകാശം ഇന്ദ്രചാ

പംകൊണ്ടെന്നപോലെ പ്രകാശിച്ചു; ഇടച്ചേരി
 യിൽ, കുടുമയിൽ താമരപ്പൂച്ചുടി പൂത്തുനില്ക്കുന്ന
 കൈതമരക്കൊമ്പുകളിലിരുന്ന് ഗോപന്മാർ, “വി
 ല്വാളിവിമനായ ചേരമന്നവൻ വന്നുകഴിഞ്ഞു; വാ
 നോടു മടുത്ത മഞ്ഞുമാമലയിൽനിന്നു കൊണ്ടുവന്നി
 രിക്കുന്ന തിരുമേനിയുടെ പൈക്കുട്ടത്തെ നീശിലിറക്ക
 ക്ക.” എന്നു പറഞ്ഞ് അവയെ കളിപ്പിച്ചു രാജസേ
 വയ്ക്കായി കാമമുലപനി മുഴക്കി; വേഗമേറിയ വര
 വാരണത്തിൻകഴുത്തിൽ മഹിഷിസമേതനായെഴുന്ന
 തളിമാറ്റമല്ലെത്തിലുള്ളനാനാദേശങ്ങളുടേയും ധന
 ധാന്യദാസസ്വൽസമൃദ്ധിയെ അന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞു
 യഥാസൗകര്യം അവിടവിടെ തങ്ങിയും യാത്രചെ
 ്പ്ത വഞ്ചിനഗരസീമാന്തത്തിൽ വന്നുണ്ടു്. അവി
 ടെ ആഴിക്കരയിൽ വിശാലമായ മണപ്പാത്തു നാട്ടു
 വിദഗ്ദ്ധകളായ ഞാണിമണികൾ സർവ്വാഭാണവിദ്വ
 ഷിതകളായി വലമ്പിരിയ്ക്കുവെത്തിനിന്നുളവായ മു
 ത്തുകൾ നിറച്ച സ്വർണ്ണത്താലങ്ങൾ കയ്യിലേന്തി
 നാനാഭൂപങ്ങളായ നൃത്തഗീതപ്രയോഗങ്ങളോടുകൂ
 ടി പഞ്ചിഭൂവല്ലഭനേയും മഹാരാജന്തിയേയും എതി
 രോടു ദേശീയഗാനം പാടിക്കൊണ്ടു വഞ്ചിമഹാരാ
 ജധാനിയെ പ്രാപിക്കുകയും, രാജാവും രാജന്തിയും
 ആനക്കഴുത്തിൽ നിന്നിറങ്ങി രാജമന്ദിരം പ്രാപിക്ക
 ുകയും ചെയ്തു.

ഇരുപത്തെട്ടാം ഗാഥ.

ബിംബപ്രതിഷ്ഠ.

വെണ്മതിക്കൊത്ത പൊന്മയമായ വെൺ
കൊരംകൂടയുടെ നിഴലിൽ മന്നിടം പാലിച്ചു വീര
വാളേന്തിയ ചേരൻ പെരുമാളുടെ, പല പൊരുളും
സമൃദ്ധമായിട്ടുണ്ടു ലക്ഷ്മീവിലാസമിണങ്ങി പുരാത
നമായ വഞ്ചിനഗരത്തിലുള്ള തരുണീമണികൾ പ്ര
തിനിഷ്ഠത്തനായ മന്നവന്റെ മൂലാവിൽ മലർത്തുകി
മണിവിളക്കിനാൽ നീരാജനംചെയ്തു വാഴി. ടി
വാകരൻ ചരമാംബുരാശിയിൽ മറഞ്ഞു; സർവ്വജന
ത്തിന്നും ആദരണീയമായ സന്ധ്യാകാലം വന്നു
ണ്ടു. ഘോരമരിൽ ആനക്കൊമ്പു തറച്ചും ചേലോരം
അമ്പുകൊണ്ടും വാൾ പതിച്ചും പുണ്ണായിരിക്കുന്ന
നമ്മുടെ മാറിടത്തിലും പഞ്ചബാണമോറു മയ
ങ്ങത്തക്കവണ്ണം പോർമുഖ തെറ്റുകി കാമാതുരക
ളായ കാമിനികളുടെ അകിൽമണം വീശുന്ന കൂ
ന്തലാകുന്ന കരിമുകിലിന്നോടു ചേർന്ന ചന്ദ്രബിംബ
ത്തിലുള്ള കരുവില്ലിൻകീഴെ മകരധവജന്റെ മലർ
ബാണം തുരന്നു ചിതറിപ്പറന്നതായ കടക്കണ്ണാക
ന്ന സന്ദേശം അന്നു വിയുകതന്മാരായി കൈനില
യിലിരിക്കുന്ന നമുക്ക് ആമയജനകമായിരുന്നുവെ

കിലും, ഇന്നു വഞ്ചിയിൽ ഈ സായങ്കാലത്തിൽ
 അതു തന്നെ ആമയഹരമായും ഭവിച്ചു” എന്നു യു
 വഭടന്മാർ ശ്ലാഘിച്ചു. കമനീമണികൾ പൂഞ്ചിരിപ്പു
 നിലാവിയന്നും കയലുണ്ണിണകൊണ്ടു കടാക്ഷിച്ചും
 മാന്തളിർമേനിചേർത്തു കാമുകന്മാരെ പുണരുന്നും;
 പ്രിയജനസംഗമൂലം വികലങ്ങളായ തിലകാളക
 കേശാദ്യങ്ങളോടുകൂടിയ മേനി കണ്ണടിയിൽ നോ
 കിക്കാണുന്നു; നടീജനം അത്ഥംഗങ്ങളായ ഗീത
 ങ്ങളെ ശ്രുതിമധുരമാംവണ്ണം വീണയിൽ പാടി യു
 വാക്കളെ ആനന്ദിപ്പിക്കുന്നു; രാജേന്ദ്രനായ ചെങ്കുട്ട
 വന്റെ വടനംപോലെ നിഖിലജനവന്ദനായ കു
 ളർമതി വഞ്ചിനഗരിയിൽ പരിലയിച്ചു; യുവതിക
 ളും യുവാക്കളും വഴിമൊഴികളുതിലാലിക്കാതെ നട
 ക്കത്തക്കവണ്ണം പഞ്ചശരദ്രുപാലൻചേക്കോൽ ചെ
 ലുത്തി വാണിരുന്ന വെണ്ണിലാമുറവും, പൂമെത്തയും
 നാടകരംഗവും മലർമണ്ഡപവും മണിമഞ്ചവും വി
 താനശാലയും ഫിമകരകരസ്സൽത്തിന്നു പാശ്രീഭവി
 ച്ചു. മഹീമണ്ഡലമദ്ധ്യസ്ഥിതമായ മേന്മപർവ്വതത്തി
 ന്റെ ആകാരമാണ് പ്രാകാരത്താൽ പലയിതമായ
 പൂരവരത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ ഉത്തുഗമായ്ക്കരിശോ
 ഭിക്കുന്ന സുവണ്ണസൗധത്തിലുള്ള മണിയയമായ ക
 രംഗത്തിൽനിന്നു ശ്രീമതിയായ ഖണ്ഡാർ കൈ
 മുദീവിലാസം കണ്ടാനന്ദിപ്പാൻ വരികയായിരുന്നു.

അപ്പോൾ അബലാജനത്തിന്റെ ഒരു യോഗം കരകമലത്തിൽ മണിഭീപയഷ്ടിയുമെടുത്തുകൊണ്ട് രാജ്ഞി ദീപ്തവായുഷ്ഠിയായിരിപ്പാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു; മറ്റൊരു യോഗം തപ്പം വീണയും പ്രയോഗിച്ചു പലതരം പാട്ടുകൾ പാടുന്നു; വേറൊരു യോഗം കസ്തൂരികശേപ്പും വെൺചാന്തും വണ്ണപ്പൊടിയും വാസനപ്പൊടിയും പൂമുലകളുമേന്തി നില്ക്കുന്നു; പിന്നൊരു യോഗം പുഷ്പവും ധൂപവും പരിമളച്ചാന്തും കണ്ണാണ്ടു പയ്യങ്കത്തെ ചുറ്റിനിന്നു; ഇനിയൊരു യോഗം കണ്ണാടിയും പുടവയും രത്താരണങ്ങളും വഹിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ പരിവാരസമേതം പുറപ്പെട്ട രാജ്ഞിയോടൊന്നിച്ചു രാജാവും ചന്ദ്രശാലയെ ആരോഹണംചെയ്തു. അവിടെയിരുന്നുവെന്ന്, അടിയീനയണിച്ചിലമ്പൊലിയൊടും കയ്യലരിലിയന്ന പാണിവാദ്യത്തോടും ആരകതങ്ങളായ ആയിരം നയനങ്ങളുടെ നാനാമുഖങ്ങളായ ലക്ഷ്യങ്ങളോടുകൂടിയും, ചെഞ്ചിട വിമിത്തു ദിങ്'മുഖങ്ങളെ തടവിയും വാമാർത്ഥ്യപിണിയായ ഉമാദേവിയുടെ മണിച്ചിലമ്പൊലിക്കാതെയും ക്കണമനങ്ങളാതെയും അരഞ്ഞാണിളകാതെയും അണിമുലയുലയാതെയും മണികണ്ഡലമാടാതെയും വാർകുഴലയാതെയും മഹാനടനായ ഗിരീശനാടിയ പാണികൊട്ടിയാട്ടം പോലെ നാട്ടുകലാവിദഗ്ദ്ധനായ ഒരു നടനാടിയതു

കണ്ടു കെട്ടുതൂണലം കൊറുകയും അവിടംവിട്ട് ആ സ്ഥാനമണ്ഡപം പ്രാപിക്കുകയുംചെയ്തു.

അനന്തരം നീലൻ മുതലായ കണ്യകികൾ മാടലനോടുകൂടി തിരുമുമ്പിൽ വന്നു തൊഴുതുണർത്തിച്ചു:—സ്വാമിൻ! അടിയങ്ങൾ ചോളഭേശത്തിൽ ചെന്നു വളം അമ്പന്തി മഗധം എന്നീ ദേശാധിപന്മാരാൽ ഉപഹരിക്കപ്പെട്ട പൊന്തുമായ മണ്ഡപം തോരണം ദ്വാരം ഇവയാൽ പ്രശോഭിതമായ വിചിത്രസഭാമണ്ഡപമദ്ധ്യത്തെ അലങ്കരിക്കുന്ന ചോഴമന്നവന്റെ മുമ്പിൽ അമരിൽ പരാജിതനായ ആയുധനവന്മാരോടുകൂടെ ചെന്നു വന്നിട്ടു; “നെടുംപോരിൽ പട്ടതയോടെ പൊരുതു പടക്കൂട്ടത്തിൽ വാളും കുടയും വെടിഞ്ഞു ചാവാരെ ചത്തൊഴിഞ്ഞവരെ വീണ്ടും ബന്ധനത്തിലാക്കുകയെന്നുള്ളത് ഒരു വിജയമല്ല” എന്ന് ആ തിരുമേനി സേനാപതികളോടുകൂടി ചിന്ത മധുരപുരാധിപൻ കാണത്തക്കവണ്ണം ആയുധനവന്മാർ അടക്കൂട്ടത്തിൽവെച്ചൊഴിഞ്ഞ ശൈവതസ്തുഭണ്ഡം ജയന്തന്റെ സ്ഥാനമായ തലക്കോലാക്കി നാട്ടുചാതുന്റെ കയ്യിൽ പിടിപ്പിച്ചു ആനപ്പാത്തോറി നടത്തിക്കൊണ്ടിട്ടു. കയിചാലുവത്തിൽ (ഹിമാദ്രിപ്രാന്തത്തിലുള്ള ഒരു ശിവാലയം) അർദ്ധരാത്രിശ്വരനായി കുടികൊള്ളുന്ന മഹാദേവനെ വന്നിട്ടു. “പോ

കൂട്ടത്തിൽ പ്രവേശിക്കാതെ സർവ്വവും വെടിഞ്ഞു ത
പോവേണ്ടു പൂണ്ടു പോയ രാജാക്കന്മാരിൽ കടുംചീ
റം കൊണ്ട മന്നവന്റെ നീതി ഒരു പുതിയ പ്ര
സ്ഥാനംതന്നെ.” എന്നു വീരനായ പാണ്ടിയനും
പറഞ്ഞു. ഇങ്ങനെ രണ്ടു രാജാക്കന്മാരും പറഞ്ഞ
തിനെ നീലൻ വിസ്മരിച്ചു തിരുമനസ്സറിയിച്ചു; ചെ
ങ്കുട്ടവൻ കോപാക്രാന്തനായി; കണ്ണിനകൾ ക
നൽചിതറുവണ്ണം ചുവന്നു.

മാടലൻ പറഞ്ഞു:—അമേയവീര്യന്മാരായ അ
നേകം വൈരിദ്രുപാലന്മാരെ അടക്കുതീർത്ത അനാ
യാസേന പരാജിതരാക്കി, വീരധർമ്മത്തിന്നു വിളനി
ലമായ, ചേരദ്രുപാലവംശമുക്താമണേ! അമഹത്തേ
യടക്കുക: ഭവാനെൻ അയ്യപ്പാലം മണൽതരികള
ടെ എണ്ണത്തിലും അധികരിച്ചു, നെടുനാൾ മഹീമ
ണ്ഡലം പാലിച്ചു വാഴമാറാകട്ടെ. എന്റെ നിവേ
ദനത്തെ ലഘൂകരിക്കാതെ കണ്ണോളേണമെ. മന്നി
ടം കാക്കുന്ന ഭവാനെൻ തിരുവയസ്സ് അയ്യഞ്ചിനി
രട്ടി ചെന്നതിൽ പിന്നെയും ദേവയജ്ഞാദികൾ
ചെയ്യാതെ ആയോധനപുത്തിയിൽതന്നെ പൂരപരി
ക്കയാണല്ലോ. അങ്ങനേ കടലിലുളവായ മായക്ക
ടമ്പിനെ മഥിച്ചവനും വില്ലാളിപീരനും വേദജ്ഞ
ന്മാരിൽനിന്നു സിദ്ധിച്ച ബോധത്താൽ സ്വർഗ്ഗാദ്യ
ന്നതസ്ഥാനങ്ങളിൽ വിരക്തനും പ്രജകളെ നീതി

നിഷ്ഠയോടെ കാത്തുകൊൾവാൻ തക്ക നീതിജ്ഞനാണെ നിയമിച്ച നേതാവും പുകൾപെരുകുന്ന യവനദേശം കാത്തു മോമകൂടത്തിൽ പൂക്കുവനും മഹാസേനയോടുകൂടി ശത്രുപുരത്തെ ആക്രമിച്ചു ദിഗ്ഭേദനംചെയ്തു വിക്രമിയും അമരാവതിയിലുള്ള ഭൂതങ്ങളെ വഞ്ചിനഗരത്തിൽ വരുത്തി മദ്യബലി നടത്തി യവനം ഭജവൻ ഏത്രയും വാശിയായിരുന്നാലും അവന്റെ ശരീരം ശാശ്വതമല്ലെന്നും ഈ ലോകത്തിൽ ആരിലും ഐശ്വര്യം അസ്ഥിരമാണെന്നും അറിയുന്നവനുമായ അവിടുന്ന് തമിഴരചന്ദ്രനെ അധിഷ്ഠിപ്പിച്ചു കുറാത്തിന് ആയുർമനാവനാമെ ശിക്ഷിച്ചതു കടുപ്പമല്ലയോ? യൌവനം നിലനില്ക്കുന്നതല്ലെന്നുള്ളതനുഭവമായിരിക്കെ അറിവുള്ളവരോടു പറഞ്ഞറിയിക്കേണ്ടതില്ലല്ലോ. ജരാനരകം ഏവനെയും ബാധിക്കുമെന്നുള്ളതു പ്രത്യക്ഷാനുഭവമാണ്.

- 1 വിണ്ണവക്കൊത്തു വിളങ്ങുന്ന വിഗ്രഹം
മണ്ണോടമണ്ണോളം അരുവെന്നും വരാം
- 2 മനുഷ്യജന്മവും മാഞ്ഞുപോയിനീടു
താനേതുമുപേക്ഷിച്ച് മരിച്ചവെന്നും വരാം
- 3 കാരോജനനമെടുത്തുകൊണ്ടിങ്ങനെ
ഘോരമാനന്ദകം പുകിതെന്നും വരാം
- 4 രംഗത്തിലാടും നടന്നുതുല്യം ലോകം -
രംഗത്തിലേത്തുന്ന ജീവികളൊക്കെയെ
- 5 ഏകരസസ്ഥിച്ച വേഷംകണക്കിനെ
ആകില്ലതന്ത്ര സന്ധിച്ചുകൊൾകിലോ.

ജീവികൾ തങ്ങളെ കർമ്മത്തിന്നൊത്ത ഗതിയെ പ്രാപിക്കുമെന്നുള്ളതു തത്വദർശികളുടെ മതമാകുന്നു. എഴുമുടി * മാറിലണിഞ്ഞ മന്നോർമകൾമേ! നീ അംഗീകരിച്ചിട്ടുള്ള ആജ്ഞാചക്രം തലമുറയ്ക്കുതലമുറ പുകഴ്ന്നു വരുമാറാകട്ടെ. ഇത് എനിക്കുണ്ടാകാവുന്ന ദ്രവ്യലാഭത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചു പറയുന്നതല്ലതാനും. ഉത്തമജനം ലഭിച്ച പുണ്യാത്മാവിന്റെ ഗതിലോകത്തിൽ സാധാരണ ജീവികളുടെ ഗതിപോലെ ജനനമരണരൂപദുഃഖപഞ്ചവസായിയായിത്തീരുകയെന്നുള്ളത് എനിക്കു സഹിക്കാവതല്ല; അതിനാൽ ഭവാനു അമരണാതാൽ അഭിവന്ദ്യനായ്ഭവിപ്പാൻ തക്കതും വേദോക്തപ്രകാരം ക്ഷത്രിയനു വിധിച്ചിട്ടുള്ളതുമായ ഒരു മഹായജ്ഞം നടത്തണം. “നോക്കുകയ്യോം ധർമ്മമെന്നോത്തിരുന്നാൽ ചീളുന്നിന്നേ മുത്സ്യ വന്നെന്നുമാവാം” എന്നുള്ള തങ്ങളെ ആയുഷ്കാലത്തെ ഉണർപ്പർ ഉലകിലാരാനുമുണ്ടോ? ധർമ്മപത്നീസമേതരായ നിഖിലനരപാലന്മാരും വന്നു വണങ്ങത്തക്കവണ്ണം മഹീമണ്ഡലമശേഷം നെടുവാറു വാണിരിപ്പതാക. എന്നിങ്ങനെ മാടലൻമറകളോതിയറിഞ്ഞ തത്വങ്ങളെ ശ്രവിപ്പിക്കയാൽ മനവന് ആത്മബോധവും മനശ്ശാന്തിയും ഉൽഭവിക്കും.

---

* വൈരിഭൂപാലന്മാരെ വെന്ന് അവരുടെ കിരീടങ്ങളിൽ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട ധാരം.

തമായി; ആഗമങ്ങളോതിയുണർന്നു വിപ്രവർത്തനം വരുത്തി മാടലനോതിയവണ്ണം യോഗദീക്ഷയ്ക്കായി ശാന്തിമംഗളം നടത്തുവാനുജ്ഞാപിച്ചു; ആർത്ഥനവനാദൈ കാമാഗാരത്തിൽനിന്നു മോചിച്ചു; നഗരത്തിന്നുപുറമെയുള്ള കുളർനദുംപുവാടിയിൽ യോഗശാല നിർമ്മിച്ച യജ്ഞസമാപ്തി വരുത്തി, പിറ്റേന്നാൾ അവളുമസ്സാനംകഴിച്ചു നഗരത്തിലേക്കുഴന്നെള്ളുവാൻ നിശ്ചയിക്കയും അദ്ധ്വാനത്തിനായി വന്നു ചേർന്നിട്ടുള്ള അവനീപതികളെ യഥായോഗ്യം ഉപചരിപ്പാൻ മന്ത്രിയായ വില്വവൻകോതയോടും, ബന്ധനാഗാരങ്ങളെ നീക്കം ചെയ്യാനും നഗരത്തിൽ ധർമ്മാഗാരങ്ങളെ നിർമ്മിക്കാനും കണക്കൂകികളോടും ആജ്ഞാപിക്കുകയും ചെയ്തു.

“രാജാക്കന്മാർ വൈകല്യം വരാതെ സ്വധർമ്മം നടത്തി വരുന്നതായാൽ മാത്രമേ നാട്ടിൽ മഹിമാമണികളുടെ പാതിവ്രത്യനിഷ്ഠ നിലനിന്നുവരികയുള്ളൂ.” എന്ന പ്രാചീനധർമ്മപ്രമാണത്തിന്നു വിരുദ്ധമായി ധർമ്മത്തിൽ പിഴച്ച പാണ്ഡ്യഭൂപതിയും നഗരത്തെ പാതിവ്രത്യഹീനമാക്കുന്ന പാരണനൽകി രാജ്യത്തിനും രാജാവിനും വിപത്തു വിളിച്ചു, നലമിയലും ചേരനാട്ടിൽ വന്നു കുളർമകോലും പൊല്ലുന്ന മരത്തണലിൽ കുടികൊണ്ടു കണ്ണുകീദേവിയെ, ധർമ്മസഭാംഗങ്ങളായ ധരണീസുരന്മാർ

പുരോഹിതൻ ഗണകൻ നിപുണനായ ശിഷ്ടി
കൾ തുടങ്ങിയുള്ളവരാൽ യഥായോഗ്യം നിർമ്മിക്ക
പ്പെട്ട പതിഭേദതായതനത്തിൽ അമാർ കടികൊ
ള്ളുന്ന ഹിമാദ്രിശിഖരത്തിൽനിന്നെടുത്തു നിപുണ
നായ ശിഷ്ടിവർണ്ണനാൽ സവിശേഷം കൈകൂരി
യ നടത്തി നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട പ്രസന്നമായ ദിവ്യവിഗ്ര
ഹത്തെ വിധിപൂർവ്വം പ്രതിഷ്ഠിപ്പിച്ചു സർവാഭരണങ്ങ
ളും ചാർത്തി പുഷ്പാഞ്ജലിയെല്ലാം ദികപാലരേയും പ്ര
തിഷ്ഠിച്ചു നിത്യപൂജാഞ്ജലിഃഫാമാദികളും ഉത്സ
വങ്ങളും നിയമിച്ചതിനുശേഷം ഉത്തരദിഗ്വിജയം
ചെയ്ത പുകൾവെരിയ ചെങ്കുട്ടവപ്പെരുമാൾ, “ദേ
വി! നിത്യമംഗലപ്രദായി നിയായ്വേക്ഷേണമെ”
എന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു.

ഇരുപത്തൊമ്പതാം ഗാഥ.

പാശ്ചിന്ത്യതി.

കുമാരിമുതൽ ഹിമാലയംവരെയുള്ള മഹീതല
ത്തിന്റെ ഏകാധിപത്യം വഹിച്ചു വാണിഭന്ന
ചോലാതന്നു പുകൾവെരിയ ദിനകരവംശമണിയായ
ചോളഭൂപാലന്റെ പുത്രി ‘ശോണ’യെന്ന രാജ
കുമാരിയിൽ ജാതനായ ചെങ്കുട്ടവൻ ഗംഗാതീരം

വിട്ടു വഞ്ചിനഗരത്തിൽ മടങ്ങിവന്നു കോപാക്ഷല നായിരിക്കും കാലം, ആയുർമന്നവന്മാർ ഒരു വിവാഹമംഗളത്തിൽ ഒന്നിച്ചുകൂടി തമ്മിലോരോ വിനോദങ്ങൾ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുക. “തമിഴ് നാട്ടുരാജാവടവെട്ടി ജയംനേടി ഹിമഗിരിശിഖരത്തിൽ വിലസുന്ന ചാപവ്യാഘ്രമീനരൂപങ്ങളായ മൂന്നു കൊടിയടയാളങ്ങളെ സ്ഥാപിച്ചുകാലത്തു, നമ്മെപ്പോലുള്ള നൂറുവീരന്മാരില്ലായിരിക്കും.” എന്നു ഹാസ്യഭാവത്തോടെ പറഞ്ഞു. അവിടെ അതുകേട്ടുകൊണ്ടിരുന്ന താപസന്മാർ വഞ്ചിയിൽവന്ന് ഈ വൃത്താന്തവും ഹിമാലയമുഖംവിൽ ദിവ്യവിഗ്രഹനിർമ്മാണയോഗ്യമായ രൂപത്തിൽ ഒരു ശില കിടപ്പുണ്ടെന്നുള്ള വൃത്താന്തവും അറിവിക്കയാൽ വഞ്ചിഭൂവല്ലഭൻ ആയുർദേശാധിപന്മാരെ അമർച്ചയ്ക്കുകയും അവരെക്കൊണ്ടു വിഗ്രഹശില ചുമപ്പിച്ചു ഗംഗയിൽ ജലസ്ഥാപനം നടത്തി വഞ്ചിയിലേക്കു മടങ്ങി, അരിശമടക്കി, പതിഭേവതയുടെ പ്രതിഷ്ഠകഴിച്ചു പിറന്നാൾ, ആ ദിവ്യക്ഷേത്രത്തിൽ സാമന്തന്മാർ വന്നു ചെങ്കുട്ടവനെ വണങ്ങി വിടചോദിച്ചു നില്ക്കുകയായിരുന്നു.

ചഞ്ചലമാണ് മതിമുഖത്ത് ചെങ്കയൽക്കണ്ണിൽ നീർപൊഴിയുകയും പൊടിയാടിയ കരുമുകി ലിൻപുറം മൂടുകയും ചെയ്യത്തക്കവണ്ണം സൂര്യതാ

ക്ഷയിച്ചു ഭൃഷ്ടതം രൂപീകരിച്ചു കോവലൻ ഒരു നീ
 ചനാൽ വധിക്കപ്പെടുകയും രാജസന്നിധിയിൽ
 ചെന്ന കണ്ണകിയുടെ കണ്ണീർ കണ്ടു കരളുകി പാ
 ണിയന്നു പ്രാണാപായം വരികയുംചെയ്തു വിഷയം
 കാവിരി പട്ടണത്തിൽ ചെന്ന മാടലന്റെ മുഖ
 ന്നിൽനിന്നു കേട്ട മാശാന്തുവാന്റെ സമ്പ്രദായം,
 പെരുമാക്കിഴത്തിയുടെ മരണമെന്നിവ കേൾക്കു
 യാൽ അതിമാത്രമല്ലാതെ മാതരി ദേഹത്യാഗം
 ചെയ്തു. കണ്ണകിയെ കാണാനായി അവളുടെ ധാ
 ത്രിയും, പ്രിയവയസ്യയും, ദേവനിയുംകൂടെ പുക്കാ
 റിൽനിന്നു മധുരയിൽചെന്നു അവളെ അവിടെ
 കാണാതെ വൃത്താന്തമറിഞ്ഞു, അവിടെ വെച്ചു ക
 ണ്ണകിയുടെ വിയോഗംമൂലം മാളി മരണം പ്രാപി
 ച്ച മാതരിയുടെ വസതിയിലത്തു; അവളുടെ പുത്രി
 യായ അയ്യയോടുംകൂടെ വൈഗയാദിൻകര വഴി
 യായി കുന്ദം മലയും കടന്നു മലനാട്ടിൽ കണ്ണകി
 യുടെ സന്നിധിയിൽവന്നു, തങ്ങൾ ഇന്നിന്നവരാ
 നെന്നു ചെങ്കുട്ടവനെ പറഞ്ഞറിയിച്ചതിന്നുശേഷം
 ആ ദേവിയുടെ വേർപാട് സമീകവയ്ക്കാതെ ആ പ
 തിദേവതയുടെ മാഹാത്മ്യത്തെ നിഖിലരും കീർത്തി
 ക്കത്തക്കവണ്ണം പ്രകാശിപ്പിച്ചു ആ മന്നവനെ പൂര
 സ്തരിച്ചുകൊണ്ടു പരിഭവനംചെയ്തു.

“പിത്താ പിറൊള്ളടാ” എന്ന മട്ട്.

ഭേവന്തി പറഞ്ഞു:—

മനോർവരവർ മുയ്യരുമിതമൊടിമകാക്കും
 വിഷ്ണുടരസീടുന്നൊരു തുമിന്നാഗ്നിയിലുള്ളവായ്
 ഗംഗോദകമതിപാവനമതിലാടിയശേഷം
 മങ്ങാതിയ കടികൊൾവൊരു ജനനീ സുരകമനീ
 തോളാണൊരു കനകാംഗദലസിതാ മമ തോഴി
 ചോളാവനിയാളും സതിഭേവി മമ തോഴി.

ധാത്രി പറഞ്ഞു:—

യോഷാമുടിമണി മാധവി തന്മേൽ ബത ചെറുതും
 രോഷം കലരാതേ നിജജീവേശന തുണയായ്
 ചോരം വനമാഗ്നം ബഹുകടനം ഗതസലിലം
 പാരായുരു മുദകാൽത്തളിമിണകൊണ്ടു ഗമിച്ചോൾ
 നീലാംബുജമുദമോഹനനയനം മമ തനയാ
 പേരാൻ പുകാക്കീശപരി മഹിതാ മമ തനയാ.

പ്രിയവയസ്യ പറഞ്ഞു:—

കരുതീടുകിലൊരു വാത്തയുമിഹ ലൊൽവതു വഹിതാ
 തരുണീമണി പതിയോടനുഗതയായൊരു വനിതാ
 മതിനേർമുഖി സതി മാനസമമതം മമതോഴി
 അധിഭേവി പുകാക്കുങ്ങിവിളകൾ മമ തോഴി

കണ്ണപർവ്വത്തിൽമട്ട് (അന്നനട)

ഭേവന്തിയുടെ ഉപാലോഭം:—

അരുക്കിനാവൊന്നു പറഞ്ഞുകൾക്കവെ
 അറിഞ്ഞീല തരൂം തപോവിഹീന ഞാൻ
 പരമിതിലൊന്നും കഴിഞ്ഞീല ചെണ്ണാൻ
 വരാംഗി നിന്നുടെ മൂലത്തിയും കേട്ടേൻ

മരിച്ചു മാതരി ധരിച്ചിതോ തോഴി
ധരിച്ചിതോ ശ്വശ്രു മരിച്ചതും തോഴി.

ധാത്രിയുടെ ഉപാഖാണ്ടം:—

കൊല പീണത്തെ കോവലന അന്യമം
കളഞ്ഞു ജീവിതം മഹീവരനീതു
ധരിച്ചു ഖിന്നനായ് ചമഞ്ഞു മാശാതപൻ
കഴിച്ചു ദാനങ്ങൾ വെറുത്തു ജീവിതം
വഹിച്ചു സ്തംഭാസം തഥാ മനോജ്ഞം
ഭവിച്ചാനെന്നതും മകളെ കേട്ടാതോ.

പ്രിയവയസ്സയുടെ ഉപാഖാണ്ടം:—

വരന്റെ നാശവും വരാംഗിതൻ ബോധം
താസനാപവൃത്തങ്ങൾ ചൊല്ലുന്ന
പരിഹാസങ്ങളും ശ്രവിച്ചു ഖിന്നനായ്
വരം ബോധിപ്പുമതലമണത്തുള്ള
പരിപൂതന്മാരാം മുനീന്ദ്രർ തമുടെ
തീരുമൊഴി കേട്ടു തെളിഞ്ഞു മായവി
പുരുതപം പുണ്ടതരികു നീ തോഴി
തുടൻ മാതാവെ മണിമേഖലയും.

തേവന്തി അയ്യയെ കാട്ടി ഉപാഖാണ്ടിച്ചത്:—

കവുന്തി നൽകിയ കയലുണ്ണാൻ തന്നെ
അവനും ചെയ്യുവാനരുതാത്തത്രയും
അഴൽപിണത്തിടുന്നവകാശമെന്തെ-
ന്നകമലർ വെന്തു ദിവംഗമിച്ചുള്ളൊ-
രമലയമവെച്ചുകൊണ്ടു മകളാകും
കമലലോലനം സുശീലകന്യയാൾ
കുനിഞ്ഞു കണ്ടാലുമിവളല്ലോ അയ്യ
നിണക്കു ശ്വശ്രുവിൻമകളല്ലോ തോഴി.

ചെങ്കുട്ടവൻ പറഞ്ഞു:—

ശ്ലോ. എന്തിനെന്തിനുകാണതെന്തുകൊണ്ടുവാനിദമെന്തുവാൻ
ചന്തമാൻ ചിലമ്പു കാഞ്ചികരാഞ്ചിതം മണികങ്കണം
കണ്ഡലം മണിമണ്ഡിതം പല ഭൂഷണങ്ങളുമാന്റിതം
മിന്നലൊന്നു നടുങ്ങിയുണ്ടു വിളങ്ങിപ്പിന്നിതു വിസ്തരം.

ചെങ്കുട്ടവനു കണ്ണകീദേവി പ്രത്യക്ഷമായി
പറഞ്ഞത്.

പാഞ്ചേത്യശൻ പരപനല്ലാ
പരമവനമരേന്ദ്രാലയം പുകനേരം
വിണ്ണോരതിത്ഥ്യമേകീ
ദിവിമന്ദവുമെനിക്കായവൻ താതനാത്ര
എന്നും ചെങ്കുട്ടനിലേ ഞാൻ
ചിതമൊഴു വിളയാടീടുവേൻ നിങ്ങളെല്ലാം.
മെനോടും ചേർന്നു നിത്യം
ചിരമിഹ കളിയാടീടുവിൻ തോഴിമാരേ!

വഞ്ചിനിവാസിനികളായ വനിതകൾ പാടിയിത്
കുമ്മി.

1. വഞ്ചിക്കാടിയിട്ടുമാരായിട്ടും
വഞ്ചിയിൽ വാഴും വരാംഗിമാരേ
പറഞ്ഞതും ചെമ്പുവഞ്ചി ചേവടികേയും ശ്രീ
വഞ്ചീശൻ തൻവരവാണിമാരെ—വഞ്ചീശ
2. കൊങ്കയാൽ ശ്രീമധുരപുരം നെ
ശങ്കാധിപനും ഭരണിപ്പിച്ചുകൻ
തൻകൈയെപ്പലമ്പിനാൽ പാഞ്ചേത്യശൻ തന്റെ
ഇക്കരം പോക്കി ജയമിയന്ന—ഇക്കരം

3. വണ്ടാർകഴലിയെ വാഴ്ത്തിപ്പുറം
കൊണ്ടാടിപ്പാടേണം നാമെല്ലാരും
പാണ്ടിയൻ തന്മകളാകിയ ദേവിയെ
കൊണ്ടാടിപ്പാടേണം നാമെല്ലാരും—കൊണ്ടാടി
4. “ധർമ്മം വിഴുക്കിൽ മരിക്കുമെല്ലോ
നിർമ്മായം മൽകലസംഭവന്മാർ”
ധർമ്മത്തെ പാണ്ഡ്യനിവണ്ണം കമിക്കയി-
പിമ്മാമിതുന്നിപ്പെഴുന്നവനും—ഇമ്മാമി
5. തനദംഗിമാർമണി ദേവിയനെ
വന്ദിച്ച പാടേണം നാമെല്ലാരും
പാണ്ഡ്യഭൂപാലകൻ തന്നുടെ പുത്രിയാം
കണ്ണകിയെ വാഴ്ത്തി പാടീടേണം—കണ്ണകി.
വന്ദിസ്മികൾ പറഞ്ഞു:—ആശീർവാദം.

ഗാഥ.

കർമ്മഗതിയാലുഴന്ന കർമ്മനിതൻ
കണ്ണിൽ ചയിക്കിലും ജീവിച്ചോരു
പുണ്യവാൻ വൈകുണ്ഠമാർ മുഴുന്നൊരു
മന്നിനു നായകൻ വാഴ്ക ചിരം.
ധന്യൻ മധുരപുരിയെന്നായകൻ
മന്നവൻ പാണ്ഡ്യൻ കലയും വാഴ്ക.
പദ്യരാജനിൽനിന്നു പിറന്നൊരു
ചാർപ്പംഗി തന്നെ മണിമുടിമേൽ
ഗർവ്വമകറി മുരപ്പിച്ച വീരനാം
സർവ്വഭയമേൽ ചേരൻ വാഴ്ക ചിരം.
താമ്രപണ്ണിനടി മുഴും ശ്രീവഞ്ചിക്ക
സർവ്വഭയമേൽ കലയും വാഴ്ക.

അമ്മാനപ്പാട്ട്.

1. വാരാശി മുഴം വസുധയ്ക്കു നായകനായ്
 പേരാളും വിണ്ണുചകം കോത്താനാരമ്മാനെ
 പേരാളും വിണ്ണുചകം കോത്തുജ്ഞാനപ്പരത്തിൽ
 കാരാതുരങ്ങിയൊരു ചോഴനാദികമ്മാനെ
 വീരനവൻ തൻ നടുപുകഴേണമമ്മാനെ.
2. വനനിവരം പുകി വാനോർ പുകഴ്ത്തിടയ
 കണകളുരുഗുരുതയിൽ കോത്താനാരമ്മാനെ
 കണകളുരുഗുരുതയിൽ കോത്തവൻ മുനിലയിൽ
 അണഞ്ഞൊരു പൈക്കൾ പോറ്റി പുകഴ്ന്നമന്നമ്മാനെ
 പുണ്യം പുകാർനഗരം പുകഴേണമമ്മാനെ.
3. കവഗിരികളൊരൊട്ടിൽ നിലകാട്ടി വിണ്ണവരം
 വടമലയിൽ പുലിക്കൊടിയെ വെച്ചോനാരമ്മാനെ
 വടമലയ്ക്ക് പുലിക്കൊടിയെ വെച്ചുജ്ഞാൻ ദിനകൂടം
 കടനീഴലിൽ കാഞ്ഞൊരു മന്നനാദികമ്മാനെ
 നെടുതാം പുകാർനഗരം പുകഴേണമമ്മാനെ.

അമ്മാനയാടുന്നവരെ കണ്ടതിനുശേഷം തങ്ങളും

അമ്മാനയാടിപ്പാടുന്നത്.

4. അമ്മാനയാടിടമണിതീരമംഗനമാർ
 തമ്മിടത്തിൽ പാടും പെരുമയുജ്ഞാനമ്മാനെ
 തമ്മിടത്തിൽ പാടും പെരുമയെല്ലാം പാതുമ്പിവരൻ
 നന്നാദിത്തണിയാണ്ണനീടമമ്മാനെ.
 ചെമ്മെ പുകാർനഗരം പുകഴേണമമ്മാനെ

പന്തടിപ്പാട്ട്.

പൊന്നിളംപൂയെൺകൊടി വിളക്കും വണ്ടാർപൂട്ടടി
മണ്ണു കാഞ്ചീശിഞ്ചിതങ്ങളെങ്ങുമെ മുഴങ്ങവെ
ഭവ്യൻ പാഞ്ചശ്വൻ വാഴ്ക വാഴ്കയെന്നു പന്തടിക്ക നാം
ദിവ്യഹാരം പൂണ്ടവൻ വാഴ്കെന്നു പന്തടിക്കനാം.

മുനം പിന്നം പാൾപവും പരകൂമം തൂടൻ ഭാൻ
മന്നിടത്തിൽ തന്നിട പതിഞ്ഞുകൊള്ളുംവണ്ണമെ
ഭവ്യൻ പാഞ്ചശ്വൻ വാഴ്ക വാഴ്കയെന്നു പന്തടിക്ക നാം
ദിവ്യഹാരം പൂണ്ടവൻ വാഴ്കെന്നു പന്തടിക്ക നാം.

കൊണ്ടതില്ല കയ്തലത്തിൽ കന്ദുകം കീഴടങ്ങുമെ
കണ്ടതില്ലെന്നേവരും നിനച്ചുകൊണ്ടീടുംവിധം
ഭവ്യൻ പാഞ്ചശ്വൻ വാഴ്ക വാഴ്കയെന്നു പന്തടിക്കനാം
ദിവ്യഹാരം പൂണ്ടവൻ വാഴ്കെന്നു പന്തടിക്ക നാം.

ഉത്തരാൽപ്പാട്ട്.

1. വടംപൂണ്ട മണിയുണയാൽ മേവിയയ്യ.
യുടനിമിപ്പോനേകതാളം പിടിച്ചുനിലല്ല
കടമ്പമരം പൊന്തിയമന്നവനെ ചുകഴ്ന്ന
കടക്കൈ നെടും കണ്കളിക്കൊഴാമുത്താൽ
കൊടിയ വില്ലിൻപടുതവാടിയാടാമുത്താൽ.
2. ഓരൈവരീരമ്പതാമവരോടു ചൊയ്യ
ചോരിൽ പടക്കല്ലാം ധാരാളം ചോറൂട്ടി
ചേരൻ മലനാടുമന്നൻ ഗുണം പാടി
കാറ്റേപ്പും കൂടൽ ചലിക്കൊഴാമുത്താൽ
കടയെറിഞ്ഞ ഗാഥപാടിയാടാമുത്താൽ.

8. ചേരാരാജം യവനപുരിയോടു കുമരിക്കോലും
 വാരാജം വീരൻ പുലിവിൽ കയൽക്കൊടിയോൻ
 പാരാതെ പുരി കാക്കം പാത്ഥിവിന പുകൾ പാടി
 ആരോമലിടനടുങ്ങിയാടാമൂത്തൊൻ
 അരിയ ചില്ലിൻ മഹിമപാടിയാടാമൂത്തൊൻ.

ഉലക്കപ്പാട്ട്.

1. ചെങ്കുരിയുലക്കൊണ്ടു മുത്തുകുളവക്കം
 പുക്കാഞ്ചിത്തണലിൽ പുകാരിൽ നാമീമണികൾ
 ആഴിക്കൊടിത്തേരിണങ്ങും ചോഴമന്നൻ ഗുണങ്ങൾ
 തോഷമിയന്നരചെയ്യം ഗീതമല്ലോ ഗീതം
 കാമിനിമാർ കൊണ്ടാടും ഗീതമല്ലോ ഗീതം.
2. ചെമ്പവിഴത്തണ്ടുലക്കൊണ്ടു പല മുത്തും
 ഇയ്യമൊടു കുത്തിയവക്കെന്നൊരു പെണ്ണണികൾ
 തെന്മധരപുരി തന്നിൽ പാഞ്ചനരപാലൻ
 തന്മീനക്കൊടി പുകഴ്ത്തും ഗീതമല്ലോ ഗീതം
 തേക്കമാഴിമാർ തെളുവോറും ഗീതമല്ലോ ഗീതം.
3. ചന്ദനമാമുരലിചാനക്കൊയ്യുലക്കതന്നാൻ
 മുത്തു വെളുപ്പിച്ചിടുന്ന വഞ്ചിവയുവുനും
 ആഴിതന്നിലൊരു കടയിന്നാരുതി ചെയ്യ ചേരൻ
 പേരുലകിൽ പരന്നീടും ഗീതമല്ലോ ഗീതം.
 പാരമകത്താരലിയും ഗീതമല്ലോ ഗീതം.

കണ്ണകീദേവി വാഴുന്നു.

“തിരുപ്പകൾ” (ചരണകമലാലയത്തിൽ) എന്ന മട്ട്.

1. ധരണിപതികലതിലകരദിനമണത്തു—നിജ
 ചരണയുഗളം പണിയു—മതുപോലെ

2. അമിതവഹുമാനമവാഭിമലർ തൊഴുന്ന—നിജ
കമനിയോടു ചേരുന്ന—പതി വാഴ്ക.

മുപ്പതാം ഗാഥ.

വരപ്രദാനം.

കണ്ണകീദേവിയുടെ ദിവ്യരൂപദർശനാനന്ദം ചെങ്കുട്ടവൻ ദേവനിയോട് മണിമേഖലയുടെ വൈരാഗ്യപ്രാപ്തിയ്ക്കു ഹേതുവെന്തെന്നു ചോദിച്ചു. “നാടകവേഷ്യായ നാഭീമണി മാധവിയുടെ പുത്രി മണിമേഖലയ്ക്കു തത്തദംഗപരിപൂർത്തികൊണ്ടു തന്നുകൊണ്ടി ചേർന്ന യൗവ്വനംവന്നുണ്ടെന്നു. അലരീടളംപോലെ കടച്ചവന്ന നീലായതനയനങ്ങൾ ഈ വരവിനെ അറിഞ്ഞു; അർവരം അറികയുണ്ടായില്ല പെമ്പചിഴക്കൊടിക്കു കിടയായ അധമദളങ്ങൾ കുകമേ മുത്തോലും പുഞ്ചിരിപ്പവിടൻ; പരത്ത മുലയിന്ന കരുത്തുചമഞ്ഞു; ഹാരമണിഞ്ഞു വിലസം മാറിടം വിരിഞ്ഞു; തന്നമദ്ധ്യം തളൻ ജഘനം പരന്നു; കോമളീമകോലുന്ന തുടയിന്ന തിരണ്ടു തമ്മിലിടഞ്ഞു; കളിതിരളെന്നൊരടിയിന്ന പുത്തൻതളിരിന്നു തുല്യം മുദിതയെന്നു. ഇങ്ങനെയിരിക്കുംകാലത്തു ചിത്രാപതി തന്റെ മകളായ മാധവിയോട്, “നി

ന്റെ മകൾ മണിമേഖല നാട്ടുവിദ്യ അഭ്യസിക്കുന്നതിൽ വൈമുഖ്യം കാണിക്കയാൽ തലക്കോലാശാൻ (നെട്ടുവൻ) വൈമനസ്യാപൂണ്ടു പിൻമാറിയിരിക്കുന്നു; ഇങ്ങനെ കുലത്തൊഴിലിനെ അനാദരിക്കയെന്നു വന്നാൽ കുലപ്പുരുഷൻ നമ്മെ ബഹിഷ്കരിച്ചേക്കും; ഈ കാര്യത്തിൽ നീ എന്തു ചെയ്യാൻ വിചാരിക്കുന്നു” എന്നു ചോദിച്ചു. ഇതു കേട്ട് മധുവി തന്റെ പുത്രിയെ വേശ്യാവൃത്തിയിലുൾപ്പെടുത്തുവാൻ മനസ്സുവരാതെ അപരാജിതനായ അനംഗൻ തന്റെ മലർബാണങ്ങൾ രമണീമണിയായ ആ യുവതിയിൽനിഷ്ക്രിയങ്ങളായി കണ്ടു വിലഞ്ഞറിഞ്ഞു കളയത്തക്കവണ്ണം മണിമേഖലയെ മനോമാഹനമായ ഭാവത്തിൽ നിന്നു വിലക്കി പ്രശാന്തമായ ഭാവത്തെ നയിപ്പിച്ചു. ഇതുകേട്ട് രാജാവും നഗരവാസികളും വിചാദിച്ചു. അറവണ അടികൾ മണിമേഖല അവളുടെ പ്രപഞ്ചവൈരാഗ്യത്തെ തന്നോടു പറഞ്ഞപ്പിന്നാൽ അവളിൽ പ്രീതനായി ആശീർവാദംചെയ്തു. “ജ്ഞാനമാർഗ്ഗത്തിൽ മനസ്സു ചെല്ലുവാൻ തക്ക പ്രായം വരാതിരിക്കുമ്പോൾ തന്നെ ആസുന്ദരി അലങ്കാരങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ചതിനാൽ ഏനിക്കു കണ്ഠത പിന്നെത്തു”വെന്നു തേവന്തിമുണർത്തിച്ചപ്പോഴെഴുത്തും അവൾ പുരികഴൽ കെട്ടഴിഞ്ഞു പിറകോട്ടു തുങ്ങുമാറു സർപ്പാംഗം തുടിച്ചു, പുരികം വള

ഞ്ഞു, ചുണ്ടുകടിച്ചു വാക്കുകൾ മന്ദീഭവിച്ചു, മുഖം വിധത്തു, കൺചുവന്നു, കയ്യെരിഞ്ഞു, കാൽകടഞ്ഞെഴുന്നേറ്റു, നാവിടറി ഉച്ചത്തിൽ ഭാഷണം ചെയ്തുകൊണ്ട് ചാത്തന്റെ അഭയേശം കലന്റെ നേറ്റു മാടലനെ നോക്കി പറഞ്ഞു: “ദേവോത്സവം കാണാൻ വന്നുചേർന്നിട്ടുള്ള വനിതാമണികളിൽ ചോളനാട്ടിൽ ‘അരാട്ടൻ’ എന്ന ചെട്ടിയുടെ കഡും ബിവി ഇരട്ടപൊറുണ്ടായചരാണ് ഈ രണ്ടുപേർ; ഇരവിപ്പുരത്തിൽ (ഇതു മലനാട്ടിൽ കണ്യാകുമാരിയുടെ വടക്കുവടിക്കത്തരായി ഏഴുനാഴിക ദൂരത്തിൽ തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യത്തിലുള്ള ഒരു ദേശം) “ശേഷകഡുംബി’ എന്ന ബ്രാഹ്മണന്റെ പുത്രിയാണിവൾ; ഈ മൂന്നു കന്യകമാരും യഥാക്രമം അഗ്നിപ്രയേശംചെയ്ത കണ്ണുകിയുടേയും കോവലന്റെയും അമ്മമാർ മാതരി ഈ മുപ്പത്തുപേരും പുനർജന്മമാകുന്നു. പല കൊടുമുടികളുമുയർന്നു ശോഭിക്കുന്ന പർവ്വതത്തിൽ വില്ലിന്റെ അഗ്രംപാലെയും വെൺകടുകുമണിപാലെയും, മുരിക്കിൻപൂപോലെയും കൂത്തുമുത്ത കല്ലുകളിടതിങ്ങി അരിമാവു കലക്കിയവണ്ണം കൊഴുത്ത ജലത്തോടുകൂടിയ വനപലപലത്തിൽ നീരാടുന്നതായാൽ ഇവർക്കു പൂർവ്വജന്മം ലഭിക്കാവുന്നതാണ്. ആ ജലം ഒരു കരണ്ഡലുവിൽ നിറച്ചുകൊണ്ടുവന്നു മംഗലാദേവിയുടെ ആലയത്തിന്റെതിരുമു

റാത്തുവെച്ചു ഞാൻ നിന്റെ പക്കൽ തന്നിട്ടുണ്ടല്ലോ. അതിലുള്ള ജലത്തിന്റെ ദിവ്യശക്തി ആചന്ദ്രതാരം അഭംഗുരമാക്കുന്നതിനായിരിക്കും. ആ നീമിനെ ഈ മൂന്നു കുമാരികളുടേയും ദേഹത്തിൽ പ്രോക്ഷണം ചെയ്തു. അങ്ങനെ ചെയ്താൽ അവരിൽ മാഞ്ഞുകിടക്കുന്ന പൂർണ്ണനും പ്രകാശിക്കുന്നത് കാണാം. മാടലനെന്ന പേർകൊണ്ടു പാഷണ്ഡനായ ഞാൻ ഈ ബ്രാഹ്മണിയെ ആവേശിച്ചുവന്നിരിക്കുകയാണ്” എന്നു കേട്ടു മന്നവൻ വിസ്മിതനായി മാടലന്റെ മുഖത്തേയ്ക്കു നോക്കുകയും അവൻ കനിഞ്ഞു പറയും ചെയ്തു. “പ്രഭോ! ചോളദേശത്തിൽ ചിതൂഴിക്കടുത്തുള്ള ‘കാപ്പിയങ്കടി’ എന്ന ഗ്രാമത്തിൽ മാലതിയെന്ന ബ്രാഹ്മണി തന്റെ സപതിയുടെ ശിശുവിനെ എടുത്തു പാൽ കൊടുക്കുകയും വിധിവൈപരിത്യത്താൽ അതിന്നു ജീവഹാനി ഭവിക്കുകയും ചെയ്തു. അവൾ ഇതു കണ്ടു ശോകകണ്ഠിതയായ് പാഷണ്ഡന്റെ സന്നിധിയിൽചെന്നു പാടുകിടന്നു. അപ്പോൾ പാഷണ്ഡൻ ശിശുവിന്റെ രൂപം ധരിച്ച്, “അമ്മേ! നീ വ്യസനിക്കേണ്ട” എന്നു പറഞ്ഞാശ്വസിപ്പിച്ചു. അപ്പോൾ “നീ സപത്നീമാതാവോടുകൂടെ ഗ്രാമത്തിലേക്കു പോയ് സപമാതാവിന്റെ രക്ഷയിൽ വെളുന്ന് തേവന്തിയെന്ന കന്യകയെ വിവാഹം ചെയ്ത് എട്ടു സംവത്സരം കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം പൂർണ്ണ

തിയിൽ ബാലഭാവം കണ്ണാണ്ട് എന്റെ സന്നിധിയിൽ വരിക.” എന്നു പറഞ്ഞു മറഞ്ഞ ചാത്തൻ (പാഷണ്ഡൻ) മംഗലാഭേദിയുടെ സന്നിധാനത്തിൽ വെളിച്ചപ്പെട്ട മാടലനായ്ക്കന്ന് എന്റെ കയ്യിൽ കമണ്ഡലുവും തന്നു മാറിപ്പോയതിനുശേഷം ഇവിടെ ഈ ബ്രാഹ്മണിയുടെ മേൽ ആവേശിച്ചു, ആ കമണ്ഡലുവിലുള്ള ജലം തളിപ്പാൻ പറഞ്ഞതാണ്. അതുകൊണ്ട് ആ കമാരികളുടെ മേൽ ഈ തീർത്ഥത്തെ തളിച്ചുനോക്കാം.” എന്നു പറഞ്ഞ് അപ്രകാരം ചെയ്തപ്പോൾ അവർ മൃണപേരുടേയും പൂവ്വരൂപം പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചു.

കണ്ണകിയുടെ മാതാവു പറഞ്ഞു.

അന്നനടമട്ട്.

1. ഗുണമേഴും നിന്റെ പ്രിയതമൻ നിന്നൊടിണങ്ങി വാഴാതെ വെടിഞ്ഞതു മൂലം
2. പിണഞ്ഞു സന്താപമുദിച്ചമെന്നോട്ടമനഃപഥമേതും പറഞ്ഞുകൊള്ളാതെ
3. കരുതണയെന്തു പരമേശം തന്നിൽ വരുന്നോടും ചേൺ വിചത്തിലാണു നീ
4. അരിമടകാലമെന്തെങ്കൽ മത്സവി വരിക സന്താപം കളക കാമിനി.

കോവലന്റെ മാതാവു പറഞ്ഞു.

ചിന്ത്. “ഉശന്തശ്ശലം” എന്ന മട്ട്.

1. അണിഞ്ഞ ഭൂഷകൾ വസതിയിലെന്നൊടു മരുവീടും—പെണ്ണോ-
ടിണങ്ങിയിരുളിലുമൊരുണയെന്നതു—കരുതാതെ
2. ഇറങ്ങി മാഴ്കിയതനുദിനമോത്തുകകരാരിൽ—താപം
കവർത്തുകൊൾവു കനിവൊടു വരികയി—മര സുനോ.

അയ്യ പറഞ്ഞു.

കളകാഞ്ചി—മട്ട്.

1. വാരിപ്രവാഹം വിളങ്ങുന്ന വൈകുതൻ
തീരത്തുനിന്നു തിരിച്ചുവന്നെൻ
2. പാരിൽ പുകഴ്ന്ന മധുരപുരികു ഞാൻ
ഓരോജനത്തോടുമൊത്തുകൊണ്ട്
3. വന്നു പലരോടും ചോദിച്ചിതു നിന്നെ
മരീചം തന്നിലും കണ്ടതില്ല.
4. എന്നമ്മയ്ക്കുള്ളൊരിളയവളെ നീയും
ചെന്നെങ്ങൊരിളയന്നൊത്തതില്ല.

ഇങ്ങനെ ചെങ്കുട്ടവന്റെ മുന്നിൽ ആ മധു
വരണികൾ മുറയിട്ടു വീണ്ടും വീണ്ടും നെടുവീല്പ്
കൊണ്ടു നില്ക്കുവെ മന്നോവർൻ തന്റെ ദൃഷ്ടി മാട
ലന്റെ വടനത്തിലേക്കയച്ചു. മാടലൻ പറഞ്ഞു. പ്ര
ഭോ! ബ്രാഹ്മണനെ ആപത്തിൽനിന്നു രക്ഷിപ്പാൻ
മുതിൻ കൊലയാണയുടെ കയ്ക്കുലകപ്പെട്ടവനും ദേവ
ഭൂയംഗമിച്ചവനുമായ കോവലന്റെ കഡുംബിനി

യിൽ സംസകതമാനസകളായിരുന്നതിനാൽ ആ ദമ്പതികളോടുകൂടി സ്വപ്നോക്തപ്രാപ്തിക്കു പശ്ചാത്താപമായ പുണ്യകർമ്മം ചെയ്യാതിരുന്നതിനാൽ ആ കഥാകർമ്മം മുപ്പതാം വർഷിനഗരിയിൽ സന്നിധാനം ചെയ്യുന്ന അർവട്ടിൽത്തന്നെ ആസക്തി വെച്ചുകൊണ്ടു, കണ്ണുകിയുടേയും, കോവലന്റേയും അമ്മമാർ അരട്ടൻചെട്ടിയുടെ മക്കളായും മാതരി കരവയാട്ടം നടത്തിയതിന്റെ ഫലമായി ശേഷകുടുംബിയുടെ പുത്രിയായും ജനിച്ചു. പുണ്യകർമ്മങ്ങളനുഷ്ഠിച്ചുള്ളവർ തൽഫലമായി സുരലോകം പ്രാപിക്കുന്നതും, ഓരോ മനസ്സംഗമൂലം ഭൂലോകത്തിൽത്തന്നെ വീണ്ടും ജനിക്കുന്നതും, പുണ്യപാവകർമ്മങ്ങളുടെ ഫലങ്ങൾ അതാതിന്നനുരൂപമായി പരിണമിക്കുന്നതും, ജനിച്ചവർ മരിക്കുന്നതും, മരിച്ചവർ ജനിക്കുന്നതും ആയ ഐഹികജീവിതം ഇന്നുള്ളതല്ല. ഇത്തരം പറഞ്ഞു മാടലമഹീദേവനെ അഭിനന്ദിച്ചതിനുശേഷം മന്നവൻ കവിവർത്തനാൽ കീർത്തിക്കപ്പെട്ട പാണ്ഡ്യനഗരത്തെ തന്റെ കചാഗ്രംകൊണ്ടു ഭസ്മീകരിച്ചു വിദ്യോതമാനഗാത്രിയായ പതിദേവതയുടെ ദിവ്യക്ഷേത്രത്തിന്നു മുഖദണ്ഡപം ചർച്ച നിത്യാത്സവവും നിയമിച്ചു പൂജാപചാരങ്ങൾ യഥാക്രമം നടത്തുവാൻ തൈവന്തിയെ നിശ്ചയിച്ചു ദേവിയെ മൂന്നു വലംവെച്ചു ഞാഴ്ത്ത. മന്നോർമന്നനായ തന്റെ മുമ്പിൽ

ബന്ധവിമുക്തനായ ആയുർമന്നവനായ ചിരകാലമായുള്ള ബന്ധനം നീങ്ങിയ മറ്റു മന്നവനായും കടകൊക്കണമോളവമഹീന്ദ്രനായും കടൽചുഴുന്ന ലങ്കയ്ക്കധിപനായ ഗജബാഹുക്ഷിതിപതിയും ദേവിയുടെ സന്നിധിയിൽ ചെന്നു കൈകൂപ്പി. “ഈ ചെങ്കുട്ടവനെപ്പോലെ ഞങ്ങളും അവരവരുടെ ദേശങ്ങളിൽ നിന്നെ പ്രതിഷ്ഠിപ്പിച്ചു പൂജിപ്പാനാഗ്രഹിക്കുന്നു; അവിടേയും നിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യം ഉണ്ടായിത്തങ്ങളെ അനുഗ്രഹിച്ചുകൊള്ളേണമെ” എന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു. അപ്പോൾ “നിങ്ങൾ പ്രാർത്ഥിച്ചപ്രകാരം വരം തന്നിരിക്കുന്നു.” എന്നു അശരീരിവാക്യം കേൾക്കുമാറായി. ഇതു കേട്ട ചെങ്കുട്ടവനും മറ്റു മന്നവനായും പരിവാരങ്ങളും കൃതാത്മനുമായി ദേവിയെ വണങ്ങി. പിന്നെ പരമാത്മതത്വവേദിയായ മാടലനോടുകൂടി ചെങ്കുട്ടവൻ തന്റെ പാദങ്ങളിൽ നമിക്കുന്ന സാമന്തഭൂപന്മാരെ കടാക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു യജ്ഞമന്ദിരത്തിലേക്കു പോയി.

അതിന്നുശേഷം ഞാൻ (ഇളംകോവടികൾ) കണ്ണുകീദേവിയുടെ ആലയത്തിലേക്കു ചെന്നു. ചെല്ലുമുഖൈതന്നെ തേവനതിയുടെ മേൽ ആവേശംചെയ്തിരുന്ന ആ ദേവി എന്നോടു പറഞ്ഞു. “വഞ്ചിരാജധാനിയിൽ തന്റെ പൂവ്വജനും കീഴ്ത്തങ്ങി വാഴുന്ന മഹാത്മാവേ! ഭവാനെൻ സവിധത്തിൽ ഒരു നി

മിത്തികൻ വന്ന്, “ഇവിടേക്കു രാജ്യം വാണി
 റിപ്പോൻ യോഗമുണ്ടെന്നു ചില അംഗലക്ഷണങ്ങൾ
 കൊണ്ടു കാണുന്നു” എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ,
 “എന്റെ അഗ്രജനായ ചെങ്കുട്ടവനിമിക്കു ഇങ്ങ-
 നെ അനുചിതമായി പറഞ്ഞുവല്ലോ.” എന്നു കരു-
 തി അവന്റെ നേരെ വൈരസ്ത്രം പൂണ്ടു നോക്കി;
 അങ്ങനെ ഭൂഭാരത്തിന്നു താൻ പാത്രീഭവിക്കരുതെ-
 ന്നും ജ്യേഷ്ഠൻതന്നെ രാജാവായി വാഴേണമെന്നും
 കരുതി തിരക്കുണവായിലിൽ * സന്യാസം സ്വീക-
 റിച്ചിരുന്നു നിരവധികസുഖഭോഗസാധനമായ ധാ-
 ത്രീസാഗ്രാജ്യം ജ്യേഷ്ഠനെ ചുമത്തി യാതൊരു ബന്ധ-
 വുമണയാതെ നിത്യാനന്ദപരിപൂർണ്ണമായ മോക്ഷ-
 സാഗ്രാജ്യം താൻ കയ്യേറ്റു വാഴുന്ന മുനിമന്നവന-
 ല്ലയോ ഭവാൻ” എന്ന് ഇതേവരെ സംഭവിച്ചതും
 മേലിൽ സംഭവിപ്പാനുള്ളതുമായ എന്റെ സ്ഥി-
 തിഗതികളെ അരുൾചെയ്തു ദേവി തന്റെ ചരി-
 ത്രം ശരിയാംവണ്ണമറിഞ്ഞിരിക്കുന്ന എന്നോടിങ്ങ-
 നെ ഉപദേശിച്ചു.

ദുഃഖങ്ങളെ നീക്കുവിൻ! ദൈവത്തെ പ്രസാദി-
 പ്പിക്കുവിൻ, പരിശുദ്ധാത്മക്കളെ വന്ദിപ്പിൻ, അ-
 സത്യത്തെ ഭയപ്പെടുവിൻ, അന്യന്റെ വൃത്താന്തം

---

* കിഴക്കോട്ടു മുഖമായ ദശാലയം—തൃക്കണമതിലകത്ത്.

മാന്യരോടു പറയാതിരിപ്പിൻ, മാംസം വഞ്ചി
 പിൻ, പ്രാണിമിംസ ചെയ്യാതിരിപ്പിൻ, ദാഹം
 ചെയ്തിൻ, തപസ്സാചരിപ്പിൻ, ഉപകാരികളിൽ കൃ
 തജ്ഞന്മാരായിരിപ്പിൻ, ദുഷ്ടന്മാരുടെ വെടിയുവിൻ,
 കളുവിന്നനുളലിക്കാതിരിപ്പിൻ, സുഭാഷിതങ്ങളെ
 ആദരിപ്പിൻ, ബുദ്ധസാക്ഷരനെ മുടങ്ങാതെ സേവി
 പിൻ, അന്യന്മാരുടെ സംഘത്തെ അകന്നുനില്പിൻ,
 അന്യമന്ദിരപ്രവേശമൊഴിപ്പിൻ, ജീവികളെ തുണ
 സ്കൂവിൻ, ഗുസ്ഥശ്രമം കാക്കുവിൻ, കള്ളം കളവും
 കാമവും നണയും പ്രാപഗോഷ്ടിയും തീരെ വഞ്ചി
 പിൻ, യൌവനവും സമ്പത്തും ശരീരവും നിചാനില്ല
 യില്ല, അവ അവസാനംവരെ അനിഷ്ടമേതുകുളാ
 യിരിക്കയുംചെയ്യും, പരലോകത്തേയ്ക്കുള്ള തുണ കരു
 തുവിൻ! ഇങ്ങനെ ലോകയാത്ര നിവൃത്തിമുക്കൊള്ളേ
 ണ്ടതാകുന്നു.

കാണുപരിശിഷ്ടം.

കിരീടാധിപതിപ്പായ മൂന്നു രാജാക്കന്മാരിൽ
 പാശ്ചാത്യദേശംചാൺ നാട്ടാറെ കോട്ടംവരാതെ ശാ
 സിച്ചു മുക്താമാരവരിശോഭിതവക്ഷസ്ഥലന്മാരായി
 പുഷ്പാൻ ചേരഭൂപാലന്മാരുടെ വംശത്തിൽ ജാത
 നായി ധർമ്മാധർമ്മങ്ങളും കാരുണികതയും പുരാത

നപുരിയ്ക്കുള്ള ഉൽക്കഷ്ഠവും ഉത്സവാഘോഷപ്രസക്തിയും അവയിൽ അമരന്മാരുടെ സമ്മേളനവും ജനതതിയുടെ ആഹ്ലാദവും കാവ്യവരാതെ നിരവേറി, മലനാട്ടിൽ കടികളുടെ ധനപുഷ്ടിയും ആഹാരസാധനങ്ങളുടെ സമൃദ്ധിയും വരുത്തി, വരികളത്തും കാവകളത്തും സമ്പുത്ര നടത്തിച്ചു, ധർമ്മധർമ്മവേകം കലനം വൈരികലകാലന്മാരായ സൈന്യങ്ങളെ സ്തംഭരിച്ചും, കടലിനെ പിറകോട്ടുകുറിയും ഗംഗാതീരംപുഴ വസിച്ചും വാണകൊള്ളുന്ന ചെങ്കുട്ടവനു തുല്യമായ വഞ്ചിക്കാണഡവും സമ്പൂർണ്ണമായി.

വഞ്ചിക്കാണഡം സമർപ്പം.

ഗ്രന്ഥപരിശിഷ്ടം.

പൂർവ്വസമുദ്രം, കന്യാകുമാരി, പശ്ചിമസമുദ്രം, വെങ്കടഗിരിയെന്നീ നാലതിർത്തികളെ ജനനിച ഹമിടതിങ്ങി വാസംചെയ്യുന്ന തമിഴ്നാട്ടിൽ, ചെന്നമിഴ്, കൊടുന്തമിഴെന്ന രണ്ടു വിഭാഗങ്ങളിങ്ങി കുറിഞ്ഞി, മുല്ല, പാല, നൈതൽ, മരുതമെന്ന അഞ്ചു ഭൂപ്രകൃതിയെ പ്രകാശിപ്പിച്ചു, ധർമ്മാത്മകാമങ്ങളെന്ന ത്രിവർഗ്ഗങ്ങളുടെ സാധകമായി, ചന്തുനാ

കുടുംബമന്ത്രിയുടെയും മറ്റും അഭിപ്രായങ്ങൾക്കു വൃത്തികൾ പൂണ്ടു, ലിപിമയങ്ങളായ പദങ്ങളിലുൾക്കൊള്ളിയ അർത്ഥത്തിന്നു ഭേദംവരാത്ത രൂപത്തിൽ ബാഹ്യോന്നതമായൊരു സംഖ്യാസംഖ്യാശിരസ്സ് വിലസുന്ന പദ്യങ്ങൾ, ഗാനങ്ങൾ, രംഗങ്ങൾ, നാട്യങ്ങളെന്നിവയുടെ മിശ്രിതരൂപങ്ങളായ വരികളുള്ളതുകളുടേയും, കൂറുള്ളതുകളുടേയും പ്രയോഗഭേദങ്ങളാൽ ചെന്തമിഴിന്റെ സാഹജമായ ഗുണവിശേഷത്തെ വിദ്യോതിപ്പിച്ചു, “നല്ല നിഴലിലിരുന്നു പെരുങ്കുന്നിനെ കാട്ടുന്നവർ” എന്നപോലെ ഇംഗിതങ്ങളെ പ്രകടിപ്പിക്കുന്ന മണിമേഖലയാൽ ഇതിവൃത്തം സമ്പൂർണ്ണമാകുന്ന ചിലപ്പതികാരം പരിസമാപ്തമായി.

